

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Θέμα Διπλωματικής Εργασίας:

**"Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΣΤΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ,
ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ".**

ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ Σ. ΚΟΥΚΗ

(Α.Μ: Μ 894023)

Επιβλέπων Καθηγητής:

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΛΟΥΚΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 1998

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Ε.Ι:	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ιδρυμα
Α.Ε.Π:	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΒΙ.ΠΕ:	Βιομηχανική Περιοχή
Γ.Γ.Δ.Ε:	Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων
Γ.Π.Σ:	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
Δ.Ε.Π.Ο.Σ:	Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομήσεως Οικισμού & Στεγάσεως
Ε & Α:	Ερευνα & Ανάπτυξη
Ε.Γ.Τ.Π.Ε:	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού & Εγγυήσεων
Ε.Ε:	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ν.Α.Ε:	Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας
Ε.Ο.Κ:	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Ο.Τ:	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
Ε.Π:	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ε.Π.Μ:	Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες
ΕΠ.ΠΕΡ:	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον
Ε.Π.Τ.Α:	Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Ανάπτυξης
Ε.Σ.Χ.Π:	Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας & Περιβάλλοντος
Ε.Τ.Β.Α:	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
Ε.Τ.Π.Α:	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Ε.Φ.Ο.Π:	Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος
Ζ.Α.Α:	Ζώνη Αστικού Αναδασμού
Ζ.Α.(Β).Δ:	Ζώνη Ανάπτυξης (Βιομηχανικών) Δραστηριοτήτων
Ζ.Ε.Ε:	Ζώνη Ειδικής Ενίσχυσης
Ζ.Ε.Κ:	Ζώνη Ειδικών Κινήτρων
Ζ.Ε.Π:	Ζώνη Ενεργού Πολεοδομίας
Ζ.Ε.Π.Ε:	Ζώνη Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων
Κ.Α.Π:	Κεντρικός Αυτοτελής Πόρος

Κ.Π.Σ:	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
Κ.Υ.Α:	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Μ.Κ.Ο:	Μη Κυβερνητικός Οργανισμός
Μ.Μ.Ε:	Μικρο-μεσαία Επιχείρηση
Μ.Π.Ε:	Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
Ν.Α:	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
Ο.Τ.Α:	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Δ:	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Δ.Ε:	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
Π.Ε.Τ.Α:	Πληροφόριση - Επιμόρφωση Τοπικής Ανάπτυξης
Π.Κ.Π:	Πρόγραμμα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας
Π.Μ:	Πολοδομική Μελέτη
ΣτΕ:	Συμβούλιο της Επικρατείας
Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π:	Σχέδιο Χωρικής & Οικιστικής Οργάνωσης της Ανοικτής Πόλης
Σ.Χ.Ο.Π:	Συμβούλιο Χωροταξίας Οικισμού & Περιβάλλοντος
Τ.Α:	Τοπική Αυτοδιοίκηση
Τ.Α.Π:	Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα
Τ.Ε.Δ.Κ:	Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
Υ.Α:	Υπουργική Απόφαση
Υ.Π.Ε.ΧΩ.ΔΕ:	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Εργων
Υ.Χ.Ο.Π:	Υπουργείο Χωροταξίας Οικισμού & Περιβάλλοντος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

0.1	Αντικείμενο, περιεχόμενο και μεθοδολογία εκπόνησης της εργασίας	1
0.2	Γενικές έννοιες - ορισμοί	4
0.3	Προγραμματισμός -σχεδιασμός του χώρου και ανάπτυξη	7

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

κεφάλαιο 1ο

Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1	Περιγραφή της κατάστασης του περιβάλλοντος σήμερα	10
1.2	Κατάσταση περιβάλλοντος και κρατική πολιτική μεταπολεμικά	12
1.3	Πλεονεκτήματα και ιδιαιτερότητες του αποκεντρωτικού συστήματος διοίκησης	17
1.4	Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α που σχετίζονται με το περιβάλλον	19
1.5	Αειφόρος ανάπτυξη και δράση των Ο.Τ.Α	24
1.5.1	Τοπική Ατζέντα 21: Τοπικό Πρόγραμμα Δράσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Local Agenda 21)	25
1.6	Αξιολόγηση της δράσης των Ο.Τ.Α μέσα από συγκριτική μελέτη σε περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΠΙΝΑΚΕΣ 1, 2, 3: Τομείς δράσης των αποκεντρωμένων φορέων διοίκησης στις περιφέρειες της Ε.Ε.)	29
		30

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

κεφάλαιο 2ο

ΑΜΕΣΕΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.1	N. 330/76 "Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος"	39
2.2	N. 998/79 "Περί Προστασίας Δασών"	42
2.3	N. 1032/80 "Περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος"	44
2.4	N. 1337/83 "Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις"	45
2.4.1	Γενικό πολεοδομικό σχέδιο	46
2.4.2	Πολεοδομική μελέτη	47
2.4.3	Μελέτη Ζωνών-Ενεργού Πολεοδομίας και Ζωνών Αστικού Αναδασμού	48
2.4.4	Π.Δ. της 5/12.7.1983 (ΦΕΚ 291Δ) & της 3/8.9.1983 (ΦΕΚ 393Δ')	49
2.4.5	Καθορισμός ορίων και πολεοδόμηση οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους (Π.Δ της 24.4/3.5.1985, Π.Δ της 20/30.8.1985)	50
2.4.6	Πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας	52
2.5	N. 1650/86 "Για την προστασία του Περιβάλλοντος"	53
2.5.1	Βασικά κεφάλαια του νόμου	54
2.5.2	Εκτίμηση - αξιολόγηση - μειονεκτήματα θεσμοθέτησης και εφαρμογής του Ν. 1650/86	59
2.6	Κ.Υ.Α 69269/5387/90	59

κεφάλαιο 3ο

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ Τ.Α

3.1	N. 1622/86 "Τοπική Αυτοδιοίκηση - περιφερειακή ανάπτυξη και δημοκρατικός προγραμματισμός"	63
3.2	N. 2218/94 "Ίδρυση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, τροποποίηση διατάξεων για την α' βαθμια αυτοδιοίκηση και την περιφέρεια και άλλες διατάξεις"	64
3.2.1	Συμβούλια Περιοχής	65
3.2.2	Αρμοδιότητες Ο.Τ.Α. α' βαθμού	67
3.2.2α	Δημοτική αστυνομία	67
3.3	N. 2240/94 "Συμπλήρωση διατάξεων για τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις"	68
3.3.1	Περιφερειακοί Διευθυντές	69
3.4	N. 2503/97 "Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την Τ.Α και άλλες διατάξεις"	69
3.5	N. 2508/97 "Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις"	72
3.6	N. 2539/97 "Σύσταση Ο.Τ.Α."	77
3.7	Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα	79

κεφάλαιο 4

ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

4.1	Τομείς παρέμβασης και δράσεις της Κοινότητας	84
4.1.1	Βιομηχανία	84
4.1.2	Ενέργεια	86
4.1.3	Μεταφορές	87
4.1.4	Γεωργία	88
4.1.5	Τουρισμός	90
4.2	Περιθώρια παρέμβασης των Ο.Τ.Α	91
4.2.1	Ατμοσφαιρική ρύπανση	92
4.2.2	Ρύπανση των νερών - επεξεργασία υγρών αποβλήτων - λυμάτων	93
4.2.3	Ηχορύπανση	93
4.2.4	Διαχείριση - επεξεργασία απορριμμάτων	94
4.2.5	Πολεοδομικός σχεδιασμός - οικιστική ανάπτυξη	95
4.2.6	Πράσινο στις πόλεις	96
4.2.7	Αποχέτευση	96
4.2.8	Κυκλοφορία - συγκοινωνίες - μεταφορές	97
4.2.9	Δάση	98
4.2.10	Λιμενικοί χώροι	99
4.2.11	Ιστορικά μνημεία - πολιτιστική κληρονομιά - ακτές	99
4.2.12	Βιομηχανία	100
4.2.13	Λατομεία - μεταλλεία	100
4.2.14	Ενέργεια	102
4.2.15	Τουρισμός	102

κεφάλαιο 5ο

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΣΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ

5.1	Φυσικό Περιβάλλον και αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α	104
5.2	Χωρικός σχεδιασμός και αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α	106
5.3	Δομημένο περιβάλλον και αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α	109

κεφάλαιο 6ο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

6.1	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον	116
6.2	LIFE	121
6.3	LEADER	124
6.4	ENVIREG	126
6.5	NATURA	128
6.6	URBAN	131

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

κεφάλαιο 7ο

✓ **ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ**

7.1	Πόροι των Ο.Τ.Α	133
7.2	Άλλες εξειδικευμένες πηγές εσόδων	136
7.2.1	Ανταποδοτικά τέλη σε βάρος επιχειρήσεων	136
7.2.2	Ειδικά τέλη για προϊόντα που προκαλούν προβλήματα διαχείρισης των αποβλήτων τους	136
7.2.3	Διοικητικά πρόστιμα	137
7.2.4	Επιχορήγηση και δανειοδότηση διαχείρισης απορριμμάτων	137
7.2.5	Χρηματοδότηση από προγράμματα του Υπουργείου Γεωργίας για ενέργειες προστασίας και αξιοποίησης των δασών από τους Ο.Τ.Α.	138
7.2.6	Πόροι των Ο.Τ.Α. από την εκμετάλλευση των λατομείων αδρανών υλικών	138
7.3	Χρηματοδότηση των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών της Τ.Α μέσω του ΕΑΠΤΑ - 2	139
7.4	Κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα	139
7.4.1	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.)	140
7.4.2	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Γεωργοπεριβαλλοντικός Κανονισμός, Τμήμα Εγγυήσεων)	140
7.4.3	Ταμείο Συνοχής	141
7.4.4	Δράσεις για το περιβάλλον που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα	142
7.4.4.α	Ενημέρωση για το περιβάλλον	142
7.4.4.β	Περιβαλλοντική αγωγή	143
7.4.5	Χρηματοδότηση από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για ενέργειες προστασίας και αξιοποίησης των δασών από τους Ο.Τ.Α.	143
7.4.6	Εκτίμηση της διαχείρισης των πόρων	144

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

κεφάλαιο 8ο

Ο.Τ.Α ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

8.1	Διεθνείς Οργανισμοί	146
8.2	WWF	149
8.3	Greenpeace	151
8.4	Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων	151
8.5	Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών	152
8.6	Ελληνική Εταιρεία για την προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς	153
8.7	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία	153
8.8	Οικολογικές οργανώσεις και οικολογικό κίνημα	154
8.9	Εκδόσεις - έντυπα	154
8.10	Κέντρο των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Μεσογείου για το περιβάλλον	155
8.11	Επιτυχημένα παραδείγματα πολεοδομικών και περιβαλλοντικών παρεμβάσεων στην Ελλάδα	156

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ

κεφάλαιο 9ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

κεφάλαιο 10ο

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

0.1 Αντικείμενο, περιεχόμενο και μεθοδολογία εκπόνησης της εργασίας

Η εργασία που ακολουθεί λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, του Τμήματος Αστικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

Θέμα της παρούσας εργασίας αποτελεί *"Ο ρόλος και η συμμετοχή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) στον προγραμματισμό, το σχεδιασμό και την υλοποίηση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων"* στο πλαίσιο της οποίας μελετώνται οι ευρύτερες αρμοδιότητες των οργανισμών αυτών και η αντίστοιχη δράση τους, δίνοντας έμφαση στο ρόλο των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, σε θέματα προγραμματισμού - σχεδιασμού του χώρου αλλά και γενικότερα, σε θέματα που σχετίζονται άμεσα και έμμεσα με το περιβάλλον, όπως αυτά οριοθετούνται από το νομικό καθεστώς αλλά και μη θεσμοθετημένους κανόνες.

Στο πλαίσιο αυτό, ερευνάται η δράση των Ο.Τ.Α στην Ελλάδα, μελετώνται οι άμεσες και έμμεσες ρυθμίσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον αλλά και οι ρυθμίσεις που διέπουν τη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (α' και β' βαθμού). Διερευνώνται ωστόσο οι τομείς παρέμβασης και οι δράσεις της Κοινότητας για την προστασία του περιβάλλοντος και τα αντίστοιχα περιθώρια παρέμβασης των Ο.Τ.Α. Αναφορά γίνεται στις πηγές χρηματοδότησης τους προκειμένου να αναλάβουν έργο σε σχέση με το περιβάλλον καθώς επίσης και στη δράση Μη Κυβερνητικών Οργανισμών (Μ.Κ.Ο.) που συνήθως, ενισχύουν το έργο των Ο.Τ.Α. σε θέματα περιβάλλοντος, έτσι ώστε να γίνει αντιληπτή στον αναγνώστη, η συμβολή τους σε δυο επίπεδα: ως αυτόνομοι οργανισμοί αλλά και σε συνεργασία με άλλους, κυβερνητικούς ή μη, στο σχεδιασμό και την εκτέλεση περιβαλλοντικών έργων.

Οφείλουμε να τονίσουμε στο σημείο αυτό ότι, ενώ η έννοια του περιβάλλοντος ταυτίζεται συνήθως με το φυσικό χώρο, στη παρούσα εργασία, "το περιβάλλον νοείται με τη διάσταση του φυσικού, ανθρωπογενούς και πολιτιστικού περιβάλλοντος και η αντίστοιχη πολιτική που χαράσσεται για την προστασία και ανάδειξή του, περιλαμβάνει τόσο το φυσικό όσο και το χωροταξικό σχεδιασμό."

Η ανάλυση του θέματος εξαντλείται με την ολοκλήρωση πέντε μερών.

Πιο διεξοδικά, στο Πρώτο Μέρος (κεφάλαιο 1) με τίτλο "Η Δράση των Ο.Τ.Α στην

Ελλάδα", γίνεται αναφορά, στην κατάσταση του περιβάλλοντος σήμερα και την κρατική πολιτική που ακολουθήθηκε μεταπολεμικά, τα πλεονεκτήματα και τις ιδιαιτερότητες του αποκεντρωτικού συστήματος διοίκησης. Ωστόσο θίγεται το Πέμπτο πρόγραμμα δράσης της Κοινότητας με στόχο την αειφορία και πιο συγκεκριμένα, η "Αειφόρος ανάπτυξη και η δράση των Ο.Τ.Α.", παράγοντες δηλαδή που στο σύνολό τους δικαιολογούν και επιβάλλουν τη δραστηριοποίηση των Ο.Τ.Α σε θέματα περιβάλλοντος, με ειδική αναφορά στη Local Agenda 21. Στην ίδια ενότητα γίνεται λόγος στις αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. που ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας εκχωρεί, καθώς επίσης γίνεται μια αξιολόγηση της δράσης των Ο.Τ.Α μέσα από μια συγκριτική μελέτη σε περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο **Δεύτερο Μέρος** "Άμεσες και Έμμεσες Ρυθμίσεις που σχετίζονται με το Περιβάλλον", στο κεφάλαιο 2, μελετώνται ο Ν. 360/76, ο Ν. 998/79, ο Ν. 1032/80, ο Ν. 1337/83, ο Ν. 1650/86 καθώς και η ΚΥΑ 69269/5387/90. Ωστόσο γίνεται αναφορά στο Π.Δ. της 5/12.7.83 9ΦΕΚ 291 Δ & ΤΗΣ 3/8.9.1983 (ΦΕΚ 393 Δ'), τις ρυθμίσεις που αφορούν τον καθορισμό ορίων και πολεοδομικών οικισμών μέχρι 2000 κατοίκων και στη πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας.

Στο κεφάλαιο 3, με τίτλο "Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Τ.Α", γίνεται λόγος στον Ν.1622/86, το Ν. 2218/94, το Ν.2240/94, το Ν. 2503/97, το Ν.2508/97, το Ν. 2539/97, καθώς επίσης και στα Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα.

Το 4ο κεφάλαιο, περιλαμβάνει την ανάλυση των Τομέων Παρέμβασης και τις Δράσεις της Κοινότητας στους πέντε βασικούς τομείς, τη βιομηχανία, την ενέργεια, τις μεταφορές, τη γεωργία και τον τουρισμό, ενώ διευκρινίζονται ακολούθως τα περιθώρια παρέμβασης των Ο.Τ.Α., ως προς την ατμοσφαιρική ρύπανση, την ρύπανση των νερών / επεξεργασία υγρών αποβλήτων και λυμάτων, την ηχορύπανση, τη διαχείριση και επεξεργασία απορριμμάτων, τον πολεοδομικό σχεδιασμό / οικιστική ανάπτυξη, το πράσινο στις πόλεις, την αποχέτευση, την κυκλοφορία / συγκοινωνίες / μεταφορές, τη δάση, τους λιμενικούς χώρους, τα ιστορικά μνημεία / πολιτιστική κληρονομιά / ακτές, τη βιομηχανία, τα λατομεία / μεταλλεία, την ενέργεια και τον τουρισμό.

Το 5ο κεφάλαιο περιλαμβάνει μια συνοπτική καταγραφή των αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. σε επιμέρους τομείς δράσης όπως αυτή προκύπτει από τα προηγούμενα κεφάλαια.

Στο 6ο κεφάλαιο αναφερόμαστε στα Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας, με ειδική αναφορά στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον (ΕΠ.ΠΕΡ) και τις εξής Κοινοτικές Πρωτοβουλίες: LIFE, LEADER, ENVIREG, NATURA & URBAN.

Το Τρίτο Μέρος στο πλαίσιο του 7ου κεφαλαίου "Πηγές Χρηματοδότησης των Περιβαλλοντικών Δραστηριοτήτων", επικεντρώνεται στους πόρους των Ο.Τ.Α., τις άλλες εξειδικευμένες μορφές πηγών εσόδων και στα Κοινοτικά Χρηματοδοτικά μέσα.

Στο Τέταρτο Μέρος στο 8ο κεφάλαιο με τίτλο "Ο.Τ.Α. και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί" αναφερόμαστε στη σχέση και συνεργασία μεταξύ των Ο.Τ.Α. και των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, περιγράφοντας το ρόλο των Διεθνών Οργανισμών και των ΜΚΟ όπως του WWF, της Greenpeace, του Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων-Υγροτόπων, της Εταιρείας Προστασίας Πρεσπών, της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας, των Οικολογικών Οργανώσεων, των εκδόσεων και των εντύπων και του Κέντρου των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Μεσογείου για το Περιβάλλον. Τέλος γίνεται αναφορά σε Επιτυχημένα παραδείγματα πολεοδομικών και περιβαλλοντικών παρεμβάσεων στην Ελλάδα.

Το Πέμπτο Μέρος αποτελείται από τα κεφάλαια 9 & 10 όπου περιλαμβάνονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της εργασίας.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της μελέτης, περιλαμβάνει τη διερεύνηση της υφιστάμενης νομοθεσίας, τη συλλογή υλικού μέσω βιβλιογραφίας (ελληνικής και ξένης) που επιλέχθηκε κατόπιν υποδείξεων ειδικών φορέων, επιστημόνων και γενικότερα παραγόντων, καθώς επίσης και την πληροφόρηση μέσω συνεντεύξεων με αρμόδια στελέχη.

Έτσι λοιπόν η ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας οφείλεται στη συμβολή παραγόντων εκ των οποίων θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα:

- τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής, τον κ. *Γαύλο Κ. Λουκάκη*, ο οποίος μου διέθεσε αρκετό από τον πολύτιμο χρόνο του, για την παροχή υποδείξεων προς διαμόρφωση του περιεχομένου του κειμένου της εργασίας (περιεχόμενο-μεθοδολογία), για τη διάθεση σχετικού με το θέμα υλικού του αλλά και για την υπόδειξη ανεύρεσης πηγών υλικού,
- τον κ. *Κωνσταντίνο Γ. Αθανασόπουλο*, μέλος της επιτροπής παρακολούθησης, ο οποίος μου έδωσε γενικές κατευθύνσεις, οδηγίες και υλικό για την εκπόνηση της εργασίας,
- τον κ. *Ν. Τάσο* τρίτο μέλος της επιτροπής παρακολούθησης της διπλωματικής, για το γενικότερο ενδιαφέρον που έδειξε,
- τον κ. *Μπούρκα*, την κα. *Μαγκλάρα* και την κα. *Βαρδάκου (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε)* για τη συνέντευξη και το υλικό που μου παραχώρησαν

- τον κ. Παππά, την κα. Ξιθάλη και την κα. Γκούντη (Ε.Ε.Τ.Α.Α.) για τη συνέντευξη και το υλικό που μου παραχώρησαν καθώς επίσης και
- την οικογένειά μου για την ηθική υποστήριξη που μου παρείχε καθόλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, καθώς άλλωστε και τους φορείς και παράγοντες που συνέβαλαν με τον τρόπο τους στην ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

0.2 Γενικές έννοιες και ορισμοί

Η χωροθέτηση ανθρώπινων δραστηριοτήτων και η συνεχής δράση του ανθρώπου στην προσπάθειά του για μεγαλύτερη ικανοποίηση των υλικών και πνευματικών του αναγκών μεταβάλλουν αναπόφευκτα το περιβάλλον προκαλώντας σε πολλές περιπτώσεις μόνιμα ή περιοδικά προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά που ανάλογα με την έντασή τους μπορεί να συνεπάγονται αναστολή ή διακοπή των λειτουργιών του περιβάλλοντος, ταξινομούνται σε παγκόσμια, περιφερειακά και τοπικά, ανάλογα με την έκτασή τους αλλά και τη δυνατότητα αντιμετώπισής τους.

Οι σύγχρονες αντιλήψεις έχουν επικεντρώσει το ενδιαφέρον τους στην επίτευξη του συνδυασμού συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης με παράλληλη ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιδράσεων στο περιβάλλον.

Έτσι λοιπόν η δεκαετία του 1990, χαρακτηρίζεται από την έμφαση που δίνεται στην παγκοσμιότητα και την ανάγκη αλληλεξάρτησης των αναπτυξιακών επιλογών και της ποιότητας ζωής. Η προστασία του περιβάλλοντος και η ανάπτυξη συνιστούν πλέον δυο παράλληλα επιδιωκόμενους στόχους γεγονός που σημαίνει ότι η περιβαλλοντική διάσταση ενσωματώνεται στην διαδικασία αποφάσεων που αφορούν την ανάπτυξη.

Προκειμένου όμως να επιτευχθεί η οικονομική ανάπτυξη με περιβαλλοντικούς όρους, απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο προσδιορισμός και κατανόηση πρωταρχικά, της έννοιας και του ρόλου του περιβάλλοντος σχετικά με την αναπτυξιακή διαδικασία και ευρύτερα με το οικονομικό σύστημα.

Πολλοί ορισμοί έχουν δοθεί προκειμένου να προσδιοριστεί η έννοια του όρου. Εκτιμάται ότι ένας από τους πιο αντιπροσωπευτικούς είναι αυτός που δίνεται από το Νόμο 1650/86.

Έτσι λοιπόν ο νόμος προσδιορίζει το περιβάλλον ως "το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα της ζωής, την υγεία των κατοίκων,

την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες".

Επιπλέον ο νόμος εξειδικεύει και διαχωρίζει την έννοια του περιβάλλοντος, διακρίνοντάς το σε **φυσικό** και **πολιτιστικό**.

Ως **φυσικό περιβάλλον** κατά τον Ν.360/76¹ θεωρείται "ο χερσαίος, θαλάσσιος και εναέριος χώρος που περιβάλλει τον άνθρωπο με τη χλωρίδα, πανίδα και τους φυσικούς πόρους που τον συνθέτουν".

Ως **πολιτιστικό περιβάλλον**, επίσης κατά τον Ν. 360/76² θεωρείται "το σύνολο των ανθρωπογενών στοιχείων πολιτισμού και χαρακτηριστικών, τα οποία διαμορφώθηκαν από την παρέμβαση και τις σχέσεις του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των ιστορικών χώρων και της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής εν γένει κληρονομιάς".

Πρέπει ωστόσο να προσδιοριστούν και οι έννοιες της "**ανάπτυξης**" και πρόσφατα της "**αιιφορίας**" που αποτελούν έννοιες κλειδιά στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Ο όρος "**ανάπτυξη**" ταυτίστηκε μεταπολεμικά με τους όρους μεγέθυνση και εκβιομηχάνιση³. Αργότερα επικράτησαν ευρύτεροι ορισμοί από αυτόν της οικονομικής αποκλειστικά ανάπτυξης, όροι που λαμβάνουν υπόψη τους εκτός από τις ποσοτικές και ποιοτικές μεταβλητές, με αποτέλεσμα να μιλάμε για "**ολοκληρωμένη ανάπτυξη**", όπου η ευημερία δεν μετριέται μόνο με τις μεταβολές των οικονομικών παραμέτρων αλλά και με βάση τις μεταβολές που αφορούν το κοινωνικό, το πολιτικό, το πολιτιστικό και το φυσικό περιβάλλον.

Έτσι λοιπόν η βελτίωση της ποιότητας ζωής δεν μπορεί να προέλθει μόνο από την αύξηση του κατά κεφαλή Α.Ε.Π, όταν οι μη οικονομικοί δείκτες χειροτερεύουν.

Στους άμεσους και βασικούς στόχους της ανάπτυξης εντάσσεται ωστόσο και η προστασία του περιβάλλοντος και διαφύλαξη των μη ανανεούμενων φυσικών πόρων, εκτός άλλων παραμέτρων όπως π.χ. η φτώχεια, η αναβάθμιση της θέσης της γυναίκας, η διεύρυνση της συμμετοχής του πληθυσμού στις συμμετοχικές διαδικασίες.

Ο όρος της ανάπτυξης συνηθίζεται σύμφωνα με τα παραπάνω, να συνοδεύεται από διάφορους προσδιορισμούς όπως *οικο-ανάπτυξη*, ανάπτυξη με ανθρώπινο πρόσωπο, ανάπτυξη με ισότητα, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη κ.λ.π.

Η έννοια της "**αιιφόρου ανάπτυξης**" επικεντρώνει την προσοχή της στην αποφυγή της

¹ Ν. 360/1976, "Περί χωροταξίας και περιβάλλοντος" (άρθρ. 1 παρ. 5).

² Ν. 360/1976, "Περί χωροταξίας και περιβάλλοντος" (άρθρ. 1 παρ. 5).

³ Βλ. σχετικά Π.Α.Ρέππας, "Οικονομική Ανάπτυξη - Θεωρίες και Στρατηγικές", Αθήνα 1991, κεφ.1, παρ.1.3. "Προβλήματα Ορολογίας".

περιβαλλοντικής υποβάθμισης, συσχετισμένης με τα κοινωνικά, τεχνολογικά και οικονομικά χαρακτηριστικά και προβλήματα.

Στην Εκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, η **"αιφόρος ανάπτυξη"** ορίζεται ως η "ανάπτυξη η οποία καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες".

Αναμφίβολα⁴ υφίσταται υποβάθμιση και καταστροφή του περιβάλλοντος από τη διεύρυνση των οικονομικών δραστηριοτήτων και πιο συγκεκριμένα "τα φαινόμενα αυτά γίνονται εμφανή όταν μια ή περισσότερες από τις λειτουργίες του περιβάλλοντος υπολειπургεί ή δεν λειτουργεί καθόλου. Αυτές οι λειτουργίες αφορούν:

- την παροχή φυσικών πόρων, ανανεώσιμων και μη
- την αφομοίωση αποβλήτων
- την παροχή φυσικών υπηρεσιών (π.χ. τοπίο - ψυχαγωγία)
- την λειτουργία ως ενιαίο σύστημα που υποστηρίζει τη ζωή γενικότερα"

Η αναγνώριση της αλληλοσυσχέτισης ανάπτυξης και περιβάλλοντος αποτελεί πλέον μια διευρυμένη πολιτική παρέμβασης χωρίς εντούτοις να έχει απολύτως γενικευτεί σε διεθνές και εθνικό επίπεδο η πρακτική και υλοποίηση των παρεμβάσεων.

Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '70, είχε αποκτήσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η ιδέα της "οικοανάπτυξης" με την έννοια της θετικής διαχείρισης του περιβάλλοντος προς όφελος όλων. Η συσχέτιση ανάπτυξης και περιβάλλοντος απέκτησε ιδιαίτερη απήχηση την τελευταία δεκαετία, ιδίως με τη διεύρυνση της έννοιας του περιβάλλοντος και την ταύτισή του σχεδόν με την ποιότητα ζωής.

Η δεκαετία του '90 χαρακτηρίζεται από την πίστη στην ανάγκη σύγκλισης των πολιτικών ανάπτυξης και περιβάλλοντος στο πνεύμα μιας πολιτικής "βιώσιμης" ή "αιφόρου" ανάπτυξης.

Έτσι λοιπόν ως **περιβαλλοντική πολιτική** νοείται η διατύπωση και αποδοχή συνόλου αρχών, στόχων, κατευθύνσεων και μέτρων στις οποίες θα στηριχθούν οι μελλοντικές αποφάσεις για τις κατευθύνσεις και τους στόχους τους οποίους θέτει ένας φορέας (τοπικός, περιφερειακός, κρατικός ή διεθνής) για συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα.

⁴ Βλ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης, τόμος II, "Χωροταξικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός", Γ. Σπιλάνης, "Το περιβάλλον αποτελεί ανασταλτική ή περιοριστική παράμετρο για την περιφερειακή ανάπτυξη; Η αναγκαιότητα του χωρικού σχεδιασμού" σελ. 146, Σ.Ε.Π. - ΤΟΠΟΣ, 1995.

0.3 Προγραμματισμός - Σχεδιασμός του χώρου και Ανάπτυξη

Η ανάπτυξη γενικά και η αιφόρος ανάπτυξη ειδικότερα, είναι μια διαδικασία που έχει ταυτόχρονα οικονομικές και χωρικές διαστάσεις και η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των δυο αυτών κατευθύνσεων δημιουργεί σημαντικό πρόβλημα στην εν γένη αναπτυξιακή διαδικασία.

Συχνά παρατηρούνται φαινόμενα έλλειψης συντονισμού των δυο παραπάνω κατευθύνσεων.

Σε γενικές γραμμές⁵, οι οικονομικές παρεμβάσεις στην παραγωγική δομή διαμορφώνονται ανεξάρτητα από τις χωροταξικές παρεμβάσεις στη χωρική οργάνωση. Αντίστοιχα οι χωρικές παρεμβάσεις που αφορούν τα συγκεκριμένα στοιχεία της χωρικής οργάνωσης (οικισμούς, δίκτυα μεταφορών-επικοινωνιών, χρήσεις γης, φυσικό περιβάλλον και γενικά τους τόπους εγκατάστασης των διαφόρων δραστηριοτήτων) διαμορφώνονται ανεξάρτητα από τις οικονομικές παρεμβάσεις στην παραγωγική δομή, οι οποίες προσδιορίζουν και το μέλλον των παραγωγικών δραστηριοτήτων που "επενδύονται" στους χώρους αυτούς.

Η έλλειψη συντονισμού στο επίπεδο αυτό οδηγεί στην αδυναμία ελέγχου των επιπτώσεων της κάθε μορφής παρέμβασης. Οι οικονομικές παρεμβάσεις έχουν επιπτώσεις στη χωρική οργάνωση και αντίστοιχα, οι χωρικές παρεμβάσεις στην παραγωγική δομή. Επιπτώσεις που αν δεν συντονιστούν, είναι δυνατόν να αναιρούν η μια τη δράση της άλλης. Αν οι δυο κατευθύνσεις δεν σχεδιάζονται εξ αρχής να δρουν συντονισμένα, τίποτα δεν διασφαλίζει το τελικό αποτέλεσμα.

Στην Ελλάδα, η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης σχεδιάστηκε και σχεδιάζεται χωρίς να βασίζεται σε ένα συγκεκριμένο χωροταξικό σχεδιασμό, έτσι ώστε η έλλειψη χωροταξικού σχεδίου να μην επιτρέπει μια συνολική εκτίμηση των επιπτώσεων που θα έχουν οι οικονομικές παρεμβάσεις ανάλογα με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα κάθε περιοχής. Αντίστοιχα τα χωροταξικά σχέδια συντάσσονται συχνά χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές απαιτήσεις και δυνατότητες της παραγωγικής δομής, αλλά και χωρίς να συντονίζονται με τις παράλληλες οικονομικές πολιτικές.

Για παράδειγμα⁶, τα χωροταξικά σχέδια μπορεί να προσδιορίζουν γενικές χρήσεις γης, χωροθέτηση δικτύων μεταφορών ή αναδιοργάνωση του δικτύου των οικισμών, χωρίς να προβλέπουν τις οικονομικές συνθήκες αλλά και τις επιπτώσεις στην παραγωγική

⁵Ελένη Ανδρικοπούλου, "ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ", "Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από τη συνθήκη της Ρώμης έως το Maastricht", σελ. 68-70, Αθήνα 1995.

⁶Ελένη Ανδρικοπούλου, "ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ", "Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από τη συνθήκη της Ρώμης έως το Maastricht", σελ. 68-70, Αθήνα 1995.

δομή ούτε και με ποιό τρόπο οι παρεμβάσεις αυτές θα υποστηριχτούν οικονομικά και θα συντονιστούν με οικονομικές λειτουργίες που προωθούνται παράλληλα από την πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης.

Φαίνεται λοιπόν ότι μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχε μια σαφής χωροταξική πολιτική, ούτε ένα σύστημα φυσικού σχεδιασμού που να λαμβάνεται υπόψη εκ των προτέρων στο σχεδιασμό των προγραμμάτων.

Οι πρόσφατες όμως θεωρητικές προσεγγίσεις και πολιτικές είναι περισσότερο προσεκτικές και επιχειρούν τη διασύνδεση των οικονομικών φαινομένων και των χωρικών δεδομένων.

Η χωροταξία, ως φυσικός σχεδιασμός⁷, είναι αναγκαία για την οργάνωση του χώρου πάνω στον οποίο εγγράφονται οι παραγωγικές, οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες. Έχει άμεση σχέση με τα δίκτυα μεταφορών, το περιβάλλον, τις ζώνες βιομηχανικής εγκατάστασης, κ.λ.π. και ως φυσικός σχεδιασμός αναφέρεται στην οργάνωση των χρήσεων γης σε δυο επίπεδα:

1□σε τοπικό και περιφερειακό, όπου εξετάζεται η οργάνωση της συγκεκριμένης χωροθέτησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και

2□σε εθνικό, όπου εξετάζεται η δημιουργία ενός πλαισίου που θα καθοδηγεί τις αποφάσεις χωροθέτησης, κυρίως των μεγάλων εθνικών έργων και θα αποτελεί μια συνολική άποψη για όλες τις δευτερογενείς επενδύσεις αλλά και τις επιπτώσεις τους.

Το διοικητικό σύστημα έχει άμεση σχέση με τον χωροταξικό σχεδιασμό-προγραμματισμό αφού έτσι προσδιορίζονται τα διάφορα επίπεδα σχεδιασμού, προγραμματισμού καθώς και οι αρμοδιότητες, που δύνανται να αναλάβει το κάθε επίπεδο.

Στο πλαίσιο αυτό, καλούνται σήμερα οι σύγχρονοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης⁷ (Ο.Τ.Α.) α΄ και β΄ βαθμού να παρέμβουν, συμμετέχοντας τόσο στο σχεδιασμό και τον προγραμματισμό, όσο και την υλοποίηση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, προκειμένου να δράσουν για την προστασία του περιβάλλοντος⁸ και επομένως την ευημερία και ανάπτυξη, του τόπου αναφοράς τους αλλά και γενικότερα, εφόσον ο τομέας του περιβάλλοντος και οι χωρικές επιπτώσεις του δεν γνωρίζουν σύνορα. Πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ο ιδιαίτερα συγκεντρωτικός χαρακτήρας που διέπει μέχρι σήμερα το ελληνικό σύστημα διοίκησης και οργάνωσης της χώρας μας, τόσο

⁷ Ελένη Ανδρικοπούλου, "ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ", "Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από τη συνθήκη της Ρώμης έως το Maastricht", σελ. 75, 76, Αθήνα 1995.

⁸ Ως προστασία του περιβάλλοντος ορίζεται (βάσει του Ν.1650/86) το σύνολο των ενεργειών, μέτρων και έργων που έχουν

στόχο την πρόληψη της υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή την αποκατάσταση, διατήρηση ή βελτίωσή του.

αναφορικά με την άσκηση πολιτικής περιβάλλοντος και οικονομικού προγραμματισμού
όσο και φυσικού σχεδιασμού.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Περιγραφή της κατάστασης του περιβάλλοντος σήμερα

Παρά τις εκτεταμένες καταστροφές βιοτόπων και την απώλεια πολλών ειδών, η Ελλάδα διατηρεί ακόμα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα όσον αφορά την υψηλή βιοποικιλότητα και τον ανεκτίμητο φυσικό πλούτο που διαθέτει.

Ακόμη και ο πολιτιστικός της πλούτος ακτινοβολεί παγκοσμίως, όμως η μελέτη, συντήρηση, ανάδειξη και αξιοποίησή του είναι ελλιπής ως και ανύπαρκτη, τόσο στη συνείδηση του πληθυσμού της χώρας όσο και στις προθέσεις των οργάνων της πολιτείας.

Τις τελευταίες δεκαετίες γίνονται ολοένα και πιο έντονα τα φαινόμενα υποβάθμισης του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος αλλά και της ποιότητας ζωής ευρύτερα. Φαινόμενα που οφείλονται κυρίως στα πρότυπα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που ακολουθούνται και που συνεπάγονται συχνά διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας σε περιφερειακό ή παγκόσμιο επίπεδο, ενώ παράλληλα απειλείται η συνέχιση της παραγωγικής διαδικασίας αλλά και η ύπαρξη και επιβίωση του ανθρώπου ευρύτερα.

Τα αίτια της περιβαλλοντικής αυτής υποβάθμισης εντοπίζονται κυρίως στην αύξηση του πληθυσμού και τις συνέπειές του (επέκταση οικισμών εις βάρος του φυσικού και αγροτικού χώρου κ.ά), την ταχύρυθμη ανάπτυξη της βιομηχανίας και του τουρισμού, την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη διεύρυνση των καταναλωτικών αναγκών.

Έτσι λοιπόν τα φαινόμενα της περιβαλλοντικής υποβάθμισης που δεν έχουν πια μόνο τοπική εμβέλεια αλλά αρχίζουν να επηρεάζουν συνολικά την κατάσταση του πλανήτη, παίρνουν την μορφή της ερήμωσης, της διάβρωσης των εδαφών, της εξάντλησης των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων, της μόλυνσης των θαλασσών και του πόσιμου νερού, της αστικής ρύπανσης και του συνωστισμού, των τοξικών καταλοίπων, της γενικότερης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, του φαινομένου του θερμοκηπίου και της καταστροφής του στρώματος του όζοντος.

Εντούτοις σε τοπικό επίπεδο τα προβλήματα είναι πιο ορατά και οι επιπτώσεις αμεσότερες ώστε να απαιτούν παρεμβάσεις σε τοπικό επίπεδο, παρεμβάσεις που η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί και οφείλει να πραγματοποιήσει.

Παρατηρείται ωστόσο εγκατάλειψη, διάβρωση και φθορά των ιστορικών και αρχαιολογικών μνημείων, των παραδοσιακών οικισμών και των διαφόρων κειμηλίων. Η άναρχη εξάπλωση των οικισμών, η αυθαίρετη δόμηση, η έντονη αστικοποίηση των τελευταίων ετών, η αύξηση της καταναλωτικής δύναμης και η ανεπαρκής εξυπηρέτηση από τα δημόσια μέσα μεταφοράς σκιαγραφούν το κυκλοφοριακό πρόβλημα που είναι ιδιαίτερα έντονο κατά τη θερινή περίοδο, καθώς επίσης και την έλλειψη χώρων στάθμευσης.

Η συγκέντρωση βιομηχανικών δραστηριοτήτων είχε και έχει επιπτώσεις τόσο στον άνθρωπο όσο και στο έδαφος, τον αέρα και τα νερά, καθώς η περιβαλλοντική διάσταση στο σχεδιασμό αναπτυξιακών δραστηριοτήτων έχει παραγκωνιστεί, ενώ παράλληλα δεν υφίσταται το στοιχειώδες οργανωτικό και θεσμικό πλαίσιο.

Την εικόνα άλλωστε των καμένων ή εγκαταλελειμμένων δασών έρχεται να συμπληρώσει η έλλειψη πρασίνου, αποτέλεσμα της έλλειψης πολεοδομικού σχεδιασμού.

Οι εντατικές καλλιέργειες παράλληλα με την αλόγιστη χρήση λιπασμάτων και παρασιτοκτόνων και την εξάντληση των υδατικών πόρων απειλούν κι αυτές με τη σειρά τους το περιβάλλον.

Οι δυσμενείς περιβαλλοντικές συνθήκες δεν διαμορφώθηκαν τυχαία αλλά προέρχονται σε γενικές γραμμές από την ιδιωτική δράση, την παρέμβαση του δημόσιου τομέα, αλλά και εξωγενείς παράγοντες.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την *ιδιωτική δράση*, η ελλιπής κοινωνική αντίληψη για τις περιβαλλοντικές αξίες, ο περιορισμένος σεβασμός του δημόσιου χώρου και της τήρησης των θεσμοθετημένων ή εθνικών κανόνων, η κυριαρχία του ατομικού / οικογενειακού συμφέροντος και η χαλάρωση της κοινωνικής ευαισθητοποίησης για το κοινωνικό συμφέρον ως θεμελιακή αξία, έχουν ως αποτέλεσμα δυσμενείς επιπτώσεις στο αστικό και φυσικό περιβάλλον. Τα ιδιωτικά συμφέροντα αποκτούν όλο και περισσότερη ισχύ, καθορίζουν την πολιτική και τη δημόσια πρακτική σε πολλούς τομείς, ενώ δεν ελέγχονται και δεν περιορίζονται με τα συνήθη μέσα των οργανωμένων κοινωνιών.

Όσον αφορά στην *παρέμβαση του δημοσίου τομέα*, η Δημόσια Διοίκηση παρουσιάζει δυσλειτουργίες και στον τομέα του περιβάλλοντος, αδυναμίες οι οποίες οφείλονται στην έλλειψη "πολιτικής βούλησης".

Οι παραπάνω δυσλειτουργίες αναφέρονται στον κατακερματισμό και τη σύγκρουση αρμοδιοτήτων, τη διοικητική και οικονομική υποβάθμιση των αρμόδιων υπηρεσιών και την ανεπαρκή στελέχωσή τους, την ασαφή και διαβλητή νομοθεσία και την ουσιαστική αδυναμία των υπηρεσιών να επιβάλλουν τους στοιχειώδεις κανόνες δικαίου.

Δυσλειτουργίες ωστόσο σημειώνονται και αναφορικά με τη δράση των Ο.Τ.Α., σε θέματα περιβάλλοντος και όχι μόνο, δυσλειτουργίες που συνδέονται κυρίως με κενά και ελλείψεις του νομοθετικού πλαισίου, με αποτέλεσμα συχνά, την απουσία τους και ως φορέων κοινωνικής συνειδητοποίησης.

Τέλος η χώρα μας στο τομέα του περιβάλλοντος επηρεάζεται από μια *σειρά εξωγενών παραγόντων*, η πιο σημαντική εκ των οποίων είναι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος που προέρχεται από γειτονικές χώρες. Επηρεάζεται επίσης και από το σύνολο των κανόνων που απορρέουν από τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Κοινοτική νομοθεσία για το περιβάλλον, γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική ενώ παράλληλα αποκτά δεσμευτικό χαρακτήρα.

Η προστασία του περιβάλλοντος είναι σημαντικός παράγοντας για την ευημερία του ανθρώπου και πρέπει για το λόγο αυτό να αποτελεί μια παράμετρο για την ανάπτυξη ενός τόπου μαζί με τα οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά κριτήρια.

1.2 Κατάσταση περιβάλλοντος και κρατική πολιτική μεταπολεμικά

Η εκβιομηχάνιση, η αστικοποίηση και γενικότερα η επιτάχυνση του εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας από τις αρχές της δεκαετίας του '50, έγινε με τέτοιο τρόπο και ρυθμό, ώστε στις αρχές του '60 διαφαινόταν ότι η χώρα θα βρισκόταν σύντομα μπροστά σε δυσεπίλυτα χωροταξικά και πολεοδομικά προβλήματα.

Έτσι λοιπόν ξεκίνησαν εκείνη την εποχή πολλές προσπάθειες που αφορούσαν τα πολεοδομικά και χωροταξικά προβλήματα. Δημιουργήθηκαν ειδικοί κρατικοί φορείς και άρχισαν έρευνες και μελέτες για την ελληνική οικονομία και τα πολεοδομικά και χωροταξικά προβλήματα.

Στη μεταπολεμική περίοδο, μορφοποιήθηκε το αίτημα για συστηματική παρέμβαση του κράτους με σκοπό τον έλεγχο της οικιστικής ανάπτυξης μέσω προσπάθειών για εφαρμογή οικιστικής πολιτικής και τη βελτίωση του πολεοδομικού περιβάλλοντος.

Έτσι λοιπόν αντιμετωπίστηκαν¹ μέσα από νέες αντιλήψεις (τα πρώτα χρόνια μετά τη μεταπολίτευση), η έκδοση οικοδομικών αδειών, ο καθορισμός ειδικών διατάξεων για περιοχές με ευαίσθητο τοπίο, ο έλεγχος της δημιουργίας κτιρίων με μεγάλο όγκο ή ύψος, ο κατακερματισμός της αγροτικής γης, η διαφύλαξη πρασίνου, ενώ παράλληλα μια σειρά σημαντικών θεσμικών και άλλων μέτρων² λήφθηκαν όσον αφορά στα πολεοδομικά και χωροταξικά ζητήματα (1979-1981), εκ των οποίων ιδιαίτερη σημασία είχε ο Ν.1032/79 "Περί Ιδρύσεως του Υπουργείου Χ.Ο.Π.

Η περίοδος της δικτατορίας με την πολεοδομική πολιτική που υιοθέτησε, προκάλεσε ταχύτατη υποβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος.

Τα προβλήματα πλέον που συνδέονται με την αστική ανάπτυξη, την εκβιομηχάνιση και την τουριστική ανάπτυξη δεν περιορίζονται πια στην Αθήνα αλλά χαρακτηρίζουν κι άλλες περιοχές της χώρας.

Έτσι λοιπόν το φυσικό περιβάλλον στους αστικούς χώρους διαταράσσεται, η ποιότητα ζωής σε αυτούς υποβαθμίζεται, η λειτουργία των πόλεων καθίσταται προβληματική, η έλλειψη ορθολογικού προγραμματισμού και σχεδιασμού οδηγεί στη σπατάλη σημαντικών οικονομικών πόρων για την πραγματοποίηση επενδύσεων προκειμένου να μειωθούν τα προβλήματα, ενώ παράλληλα κλονίζεται η υγεία των κατοίκων. Τα προβλήματα εντείνονται λόγω έλλειψης προγραμματισμού αλλά και εξαιτίας του διοικητικού συγκεντρωτισμού.

Ως προς το χαρακτήρα και το εύρος της πολιτικής, η πολιτική για τα περιβαλλοντικά θέματα εστιάσθηκε για πολλά χρόνια σε μέτρα και δράσεις που χαρακτηρίζονταν από έμφαση στην αντιμετώπιση των άμεσων προβλημάτων.

Η πολιτική της δεκαετίας του '70 σε πολλές χώρες ήταν κατά κύριο λόγο πολιτική βασισμένη στην εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων και στην προστασία μεμονωμένων ειδών και περιοχών σε μικρή κλίμακα. Βασικά μέτρα πολιτικής ήταν οι κανονιστικές ρυθμίσεις και ο έλεγχος. Το κράτος επεδίωκε ένα ρυθμιστικό "κοινωνικό" ρόλο, μέσα όμως από ένα πλήθος αντιθέσεων, συγκρούσεων συμφερόντων και αντιφατικών

¹Βλ. σχετικά, Σημειώσεις Αραβαντινού, "Πολεοδομικός Σχεδιασμός", Ε.Μ.Π, Αθήνα 1984, κεφ. 12σελ. 288.

²Βλ. σχετικά, Π.Λουκάκης, "Πολεοδομικά Προβλήματα της Πρωτεύουσας και θεσμικές Παρεμβάσεις μετά το 1948", σελ.28.

παρεμβάσεων. Αργότερα ανέκυψε η ανάγκη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για το περιβάλλον. Από την έμφαση στην επίλυση άμεσων προβλημάτων, η πολιτική περιβάλλοντος στράφηκε προς μια ευρύτερη πολιτική διαχείρισης με μακροχρόνιο χαρακτήρα με έντονο το στοιχείο της πρόληψης.

Η δεκαετία του '70 χαρακτηρίζεται από μια γενικότερη κινητοποίηση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ρύπανσης και για τη διαφύλαξη των γενετικών και φυσικών πόρων που διεθνοποιείται με την Παγκόσμια Συνδιάσκεψη της Στοκχόλμης το 1972.

Όσον αφορά στο θεσμικό πλαίσιο δυο ήταν τα ουσιαστικά σημεία αναφοράς. Πρώτον, η ένταξη στο ελληνικό Σύνταγμα δυο άρθρων που δίνουν την ευχέρεια στο κράτος να ακολουθήσει ενεργό πολεοδομική και οικιστική πολιτική και δεύτερον, η σύσταση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (Ε.Σ.Χ.Π.), οργάνου υπεύθυνου για τη χάραξη πολιτικής στους τομείς της Χωροταξίας και του Περιβάλλοντος.

Η δεκαετία του '80 χαρακτηρίζεται από μια έκρηξη στην έρευνα και ενημέρωση περί των περιβαλλοντικών ζητημάτων αλλά και από περιορισμό των δυνατοτήτων παρέμβασης. Συνειδητοποιήθηκε η στενή σχέση περιβαλλοντικών και οικονομικών συστημάτων καθώς και η ανάγκη ευρύτερης συνεργασίας στα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος με παράλληλη δραστηριοποίηση όλων. Η συσσώρευση περιβαλλοντικών προβλημάτων και οι περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες παρέμβασης σε όλες τις ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες και μη, ανεξαρτήτως πολιτικού και κοινωνικο-οικονομικού προσανατολισμού των κοινωνιών τους, επιτείνει την αναζήτηση κατάλληλης πολιτικής για το περιβάλλον.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μέχρι τη δεκαετία του 80, με περιορισμένες αποφασιστικές αρμοδιότητες, λειτούργησε ως πεδίο υποδοχής πιέσεων της ατομικής μικροϊδιοκτησίας και ως μοχλός διεκδικήσεων προς το κεντρικό κράτος³.

Από το 1980 και μετά, εκφράστηκε το αίτημα για αλλαγή της πολεοδομικής πρακτικής του κράτους, με την εφαρμογή μιας νέας πολιτικής η οποία θα στηριζόταν στη σφαιρικότητα (απαντήσεις σε όλα τα προβλήματα σε όλες τις γεωγραφικές κλίμακες συνολικά), στην πρακτικότητα (έμφαση στην πράξη, την εφαρμογή, το αποτέλεσμα), στον εκσυγχρονισμό και σε πιο ρεαλιστικές αντιλήψεις ως προς τη σχέση κράτους -

³ Βλ. Π.Γετίμης, "Οικιστική Πολιτική στην Ελλάδα- τα όρια της μεταρρύθμισης", Αθήνα 1989, σελ.92-96.

κοινωνίας (το κράτος δηλαδή αποτελεί έναν από τους παράγοντες που επηρεάζουν το χώρο).

Η πολιτική αυτή έδωσε έμφαση στο σχεδιασμό της αστικής ανάπτυξης, τη πολιτική γης, και τα **σχέδια άμεσης δράσης** (πεζοδρομήσεις, παιδότοποι κ.ά), σχέδια τα οποία μπορούν να αποκτήσουν πολύ μεγαλύτερη σημασία όταν πολλαπλασιαστούν και **αποκεντρωθούν στη Τοπική Αυτοδιοίκηση** ή σε άλλους τοπικούς φορείς.

Μετά το 1981⁴, οι αποφάσεις προκύπτουν από τη συμμετοχή και τη συναίνεση της Τ.Α. Αναδεικνύονται κύριοι φορείς του δημοκρατικού προγραμματισμού τα Νομαρχιακά, Επαρχιακά, Συνοικιακά Συμβούλια κ.ά. Αυτές οι διαδικασίες προϋποθέτουν τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και πόρων από τα κεντρικά στα τοπικά όργανα και επομένως την Τ.Α.

Από το 1983 άρχισε η σταδιακή μεταβίβαση αρμοδιοτήτων προς τις Νομαρχίες και τους Ο.Τ.Α. για τους οποίους απαιτείται η ύπαρξη κατάλληλης τεχνικής υπηρεσίας.

Σε γενικές γραμμές, η περίοδος που οριοθετείται από το τέλος της δεκαετίας του '70, μπορεί να χαρακτηριστεί ως καμπή στην οικιστική πολιτική της μεταπολεμικής περιόδου.

Η εικόνα που επικράτησε στα πλαίσια του σχεδιασμού του χώρου ήταν η ύπαρξη, αναντιστοιχίας στόχων και μέσων, τεχνοκρατικού χαρακτήρα του σχεδιασμού και διαχωρισμού σχεδίου και εφαρμογής. Τα σχέδια διαδέχονταν το ένα το άλλο χωρίς να ελέγχονται κατά την εφαρμογή τους, εντείνοντας έτσι τη διάσταση σχεδιασμού και εφαρμογής.

Οι κύριοι λόγοι αποτυχίας του σχεδιασμού ήταν ότι επικράτησε στο επίπεδο της πράξης ο εμπειρισμός, ενώ η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφόρων τομέων διοίκησης και η αντίθεση συμφερόντων ήταν φαινόμενα ιδιαίτερα έντονα.

Σε αντίθεση με τον καθολικό ορθολογικό σχεδιασμό της δεκαετίας 1960-1970, που δεν πραγματοποιήθηκε, άρχισε να εισάγεται σταδιακά στα τέλη της δεκαετίας του 1970, η νέα αντίληψη του σχεδιασμού που καθιερώθηκε ως αρχή των " σταδιακών προσεγγίσεων"⁵ κατά την οποία ο σχεδιασμός οφείλει να κινείται ταυτόχρονα σε διάφορα επίπεδα και κλίμακες, ανάλογα με την ιεράρχηση των αναγκών που επικρατεί κάθε φορά αλλά και από τις εσωτερικές ανάγκες του σχεδιασμού.

⁴ Βλ. υποσημείωση 1.

⁵ Βλ. σχετικά, Σημειώσεις Αραβαντινού, "Πολεοδομικός Σχεδιασμός", Ε.Μ.Π, Αθήνα 1984, κεφ. 12 σελ. 292.

Ο σχεδιασμός σύμφωνα με τη νέα αντίληψη, παρουσιάζεται ως μέσο για την επιδίωξη στόχων, που καθορίζονται και πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία του φορέα σχεδιασμού αλλά και με τη συμμετοχή και την υποστήριξη ορισμένων κοινωνικών ομάδων.

Η ανάγκη συντονισμού των προσπαθειών σε κεντρικό επίπεδο, συνέβαλε στην προώθηση της οργάνωσης ειδικών κεντρικών υπηρεσιών με αντικείμενο την προστασία του περιβάλλοντος. Δόθηκε έμφαση σε μια "εκ των κάτω" προσέγγιση με παράλληλη **κινητοποίηση** διαφόρων τοπικών φορέων και ιδιαίτερα της **Τοπικής Αυτοδιοίκησης**. Εδώ μιλάμε για τον "εκ των κάτω" σχεδιασμό.

Στο πλαίσιο αυτό γίνεται προσπάθεια για την **εισαγωγή της συμμετοχικής διαδικασίας** στο σχεδιασμό και **τίθεται για πρώτη φορά το ζήτημα της αποκεντρωσης** καθώς ένα σύγχρονο πλαίσιο πολεοδομικής πολιτικής δε μπορεί να λειτουργήσει χωρίς αποκεντρωμένους φορείς, ενώ αρχίζει παράλληλα να γίνεται λόγος για "τοπική" ή "ενδογενή" ανάπτυξη.

Οι προσπάθειες στο τομέα αυτό δεν ήταν ενθαρρυντικές, καθώς υπήρχε έντονη πολιτική φόρτιση στις σχέσεις ανάμεσα στην κεντρική διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Υπήρχαν πραγματικές δυσκολίες που οφείλονταν στην έλλειψη προετοιμασίας των περισσότερων φορέων της περιφέρειας να αναλάβουν υπεύθυνο έργο ιδιαίτερα στους τομείς της Χωροταξίας και της Πολεοδομίας.

Σε πολύ περιορισμένο βαθμό η **Τοπική Αυτοδιοίκηση** στην Ελλάδα **διαδραματίζει κάποιο ρόλο στα πολεοδομικά θέματα από τη δεκαετία του '70**.

Πολύ αργότερα μέσα από νέες πολιτικές και ιδεολογικές αντιλήψεις, άρχισε να αποκτά την κατάλληλη οργάνωση, με την **ίδρυση σε ορισμένους Δήμους πολεοδομικών υπηρεσιών**, που επέτρεψαν την ανάληψη ευρύτερων ευθυνών.

Σήμερα ένα σημαντικό μέρος των **αρμοδιοτήτων για τη ρύθμιση του χώρου** μεταβιβάζεται στη **δευτεροβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση**, στους αιρετούς νομάρχες, που όμως δεν διαθέτουν ακόμα την απαραίτητη οργάνωση και εμπειρία για να τις αναλάβουν υπεύθυνα. Συχνά είναι τα φαινόμενα κατά τα οποία οι νομάρχες αρνούνται να ακολουθήσουν διεθνείς ή Κοινοτικές συμβάσεις, θεωρώντας ότι εμπίπτουν σε αρμοδιότητα της κεντρικής κυβέρνησης.

Από το 1970
4 Ρ.Α. 01 1970

Η προστασία του περιβάλλοντος στα τέλη του 20ου αιώνα διαφέρει σημαντικά από προηγούμενες περιόδους όχι μόνο ως προς τους λόγους που επιβάλλουν την προστασία αλλά και ως προς το αντικείμενο και εύρος της προστασίας.

Πιο συγκεκριμένα:

1. Προστέθηκε έντονα η χωρική διάσταση στην προστασία, από τη στιγμή που το αντικείμενο της προστασίας διευρύνθηκε από το μεμονωμένο είδος στο οικοσύστημα στο σύνολό του και την ευρύτερη περιοχή.
2. Η έννοια του περιβάλλοντος διευρύνθηκε και περιέλαβε το φυσικό και το δομημένο, ακόμη και το ανθρωπογενές και διευρύνεται προς την έννοια της "ποιότητας ζωής".
3. Το φυσικό, το ιστορικό-παραδοσιακό και ανθρωπογενές περιβάλλον "αναδεικνύεται" και αποκτά μια νέα "οικονομική δυναμική" στο πλαίσιο της "προστασίας" αλλά και της "αιφόρου" ανάπτυξης.
4. Διευρύνεται ο προβληματισμός για τη σχέση ανθρώπου - φύσης όχι μόνο ως προς την κατάσταση των φυσικών πόρων αλλά και ως προς την επίδραση των ανθρώπινων αξιών, θεσμών, τεχνολογίας, κοινωνικής οργάνωσης και πληθυσμού στη χρήση και διαφύλαξη των πόρων αυτών.
5. Διευρύνεται η αντίληψη περί προστασίας από μια "στατική" και άκαμπτη σε μια πιο "δυναμική" και ευέλικτη προσέγγιση.

1.3 Πλεονεκτήματα και ιδιαιτερότητες του αποκεντρωτικού συστήματος διοίκησης

Η ενεργοποίηση και συμμετοχή του τοπικού παράγοντα αποκτά ολοένα και περισσότερο ιδιαίτερη σημασία σε όλους τους τομείς και πολιτικές δράσης μιας οικονομίας και συγκεκριμένα της ελληνικής, ενώ η σημασία του αυτή και η συμμετοχή του στη διαμόρφωση των συνολικών περιβαλλοντικών συνθηκών έχει ήδη κατανοηθεί σε παγκόσμια κλίμακα, γεγονός που δικαιολογείται από τις παρακάτω διαπιστώσεις:

- οι κοινωνικές δράσεις που συμβαίνουν σε τοπική κλίμακα ασκούν επιδράσεις σε μεγαλύτερες χωρικές κλίμακες
- κοινωνικές δράσεις που συμβαίνουν σε μια σφαίρα (οικονομική, κοινωνική, πολιτική) ή σε μια χωρική κλίμακα μπορεί να αναιρεθούν ή να ενισχυθούν από κοινωνικές δράσεις που συμβαίνουν σε άλλη σφαίρα ή χωρική κλίμακα

- οι προσπάθειες αρμοδίων για κοινή αντιμετώπιση ενός ζητήματος σε μια περιοχή μπορεί να έχουν απροσδόκητες επιδράσεις σε άλλη περιοχή (π.χ προώθηση ή ακύρωση ενός μεγάλου οδικού έργου).

↙ Τα πλεονεκτήματα του αποκεντρωτικού συστήματος και ιδιαίτερα ο ρόλος των Ο.Τ.Α σε σχέση με τα συγκεντρωτικά συστήματα διοίκησης αναφέρονται κυρίως:

- στην αμεσότερη εξυπηρέτηση του πολίτη και τη διεύρυνση του κοινωνικού ελέγχου των παρεχόμενων υπηρεσιών
- στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στους πολίτες σε όλους τους τομείς της οικονομικής κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής
- στην αύξηση της συμμετοχής των πολιτών στις τοπικές υποθέσεις και εν γέννη την τοπική ανάπτυξη
- στην άμεση και καλύτερη γνώση των προβλημάτων
- στον χειρισμό -από τις τοπικές πολιτικές- των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και την προώθηση ενός τύπου ανάπτυξης καλύτερα προσαρμοσμένου στο χαρακτήρα και το ενδογενές δυναμικό της περιοχής
- στην αποτυχία του κεντρικού και δύσκαμπτου σχεδιασμού να δώσει λύσεις σε αναπτυξιακά προβλήματα
- στην διευκόλυνση της ταχύτερης λήψης αποφάσεων
- στην διευκόλυνση της παρακολούθησης των αποτελεσμάτων της διοικητικής ενέργειας
- στη μείωση του κόστους των προσφερόμενων τοπικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας

Βέβαια πολλές φορές τα πλεονεκτήματα του ενός συστήματος (π.χ αποκεντρωτικού) αποτελούν τα μειονεκτήματα του άλλου (π.χ συγκεντρωτικού).

Το βασικό μειονέκτημα της κεντρικά ασκούμενης πολιτικής είναι ότι δεν μπορεί εύκολα να λάβει υπόψη τα ειδικά προβλήματα της κάθε συγκεκριμένης περιοχής και δεν μπορεί να εξειδικευτεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να ανταποκριθεί και να προσαρμοστεί στις διάφορες τοπικές ιδιαιτερότητες.

Οι τοπικές αρχές εκπροσωπούν καλύτερα τα τοπικά συμφέροντα της συγκεκριμένης περιοχής σε σχέση με τις κεντρικές κι αυτό γιατί οι τοπικές πολιτικές ενδιαφέρονται αποκλειστικά για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης περιοχής ή περιφέρειας που εκπροσωπούν.

Σημαντικοί ανασταλτικοί παράγοντες της εφαρμογής της διοικητικής αποκέντρωσης είναι η *τάση οργάνωσης της κρατικής δράσης σε σύστημα ενιαίων μέτρων ρύθμισης των προβλημάτων της οικονομικής ανάπτυξης*, ώστε να παρεμποδίζεται η εκδήλωση τοπικών διαφορισμών και να αποθαρρύνεται η δημιουργική πρωτοβουλία των περιφερειακών οργάνων, καθώς επίσης και η *προβολή του επιχειρήματος της ανεπάρκειας πόρων*, ώστε να παρεμποδίζεται η κατανομή των κρατικών δαπανών στην περιφέρεια, σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες.

Πολλές φορές αναφέρονται επιχειρήματα εναντίον του αποκεντρωτικού συστήματος. Το πιο σύννηθες πρεσβεύει ότι τα περιφερειακά όργανα όχι μόνο δεν επαρκούν αλλά και δεν έχουν την απαιτούμενη εμπειρία για την ανάπτυξη δράσης της δημόσιας διοίκησης σε νέους τομείς του διοικητικού έργου. Σ' αυτό αντιπροτείνεται η κατάλληλη στελέχωση των περιφερειακών υπηρεσιών σε αριθμό και ποιότητα στελεχών, με τη συνεχή μετεκπαίδευση και ενημέρωση του προσωπικού τους και με τη χρησιμοποίηση σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και κατάλληλων τεχνικών μέσων.

Ωστόσο μειονέκτημα του αποκεντρωτικού συστήματος αποτελεί και η αδυναμία σύνταξης σχεδίων σε ένα συνολικότερο πλαίσιο και η έλλειψη τεχνολογικού εξοπλισμού.

Η αυξημένη διαφάνεια και ο άμεσος κοινωνικός έλεγχος που διακρίνει παρ' όλα αυτά, το αποκεντρωτικό σύστημα διοίκησης, συνεπάγονται **αισιοδοξία για τις δυνατότητες του θεσμού της δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον έλεγχο του χώρου, μακροπρόθεσμα.**

Δύναται όμως να είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη η υιοθέτηση συμπεριφορών και στάσεων, που ενέχει η "μυθοποίηση" του αποκεντρωτικού συστήματος διοίκησης και αυτού του είδους ο "τοπικισμός", κατά συνέπεια χρειάζεται προσοχή.

1.4 Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. που σχετίζονται με το περιβάλλον⁶

Από παλαιότερα οι Οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) είχαν αρμοδιότητες σχετικές με το περιβάλλον και την προστασία του, αλλά τα τελευταία χρόνια σταδιακά μεταβιβάστηκαν σ' αυτούς πολύ περισσότερες και νομοθετικά δόθηκε η δυνατότητα να αναλαμβάνουν και άλλες, αρκεί να αποφασίσουν ότι μπορούν να τις ασκήσουν.

⁶ Γράφεται για αρμοδιότητες που προβλέπονται από τον Δημοτικό & Κοινοτικό Κώδικα. Αρμοδιότητες όμως των Ο.Τ.Α. σχετικές με το περιβάλλον ορίζονται και από τους νόμους που αναλύονται σε επόμενα κεφάλαια.

Οι αρμοδιότητες αυτές διακρίνονται σε αποκλειστικές, που τις ασκούν μόνο οι Ο.Τ.Α., συντρέχουσες, που τις ασκούν και άλλοι αρμόδιοι φορείς εκτός της Τ.Α και σε γνωμοδοτικές, που ασκούνται από άλλα κρατικά όργανα, τα οποία πριν τις ασκήσουν πρέπει να ζητήσουν την γνώμη των Ο.Τ.Α..

Τόσο οι αποκλειστικές όσο και οι συντρέχουσες αρμοδιότητες διακρίνονται περεταίρω σε άμεσης και έμμεσης προστασίας.

Στις αποκλειστικές αρμοδιότητες άμεσης προστασίας μπορούν να αναφερθούν:

- η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία συστημάτων ύδρευσης, συστημάτων υπονόμων και αποχέτευσης
- η καθαριότητα, η συλλογή, η μεταφορά, η αποκομιδή, η διάθεση και επεξεργασία σκουπιδιών
- η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία δημοτικών αλσών και κήπων, υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων αναψυχής

Στις αποκλειστικές αρμοδιότητες έμμεσης προστασίας μπορούν να αναφερθούν:

- η κατασκευή και συντήρηση δρόμων
- η κατασκευή και συντήρηση αγορών και τόπων αγορών
- η μέριμνα για την εξασφάλιση και βελτίωση βοσκοτόπων

Στις συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας μπορούν να αναφερθούν:

- η αξιοποίηση για τουριστικούς λόγους δημοτικών και κοινοτικών περιοχών, παραθαλάσσιων χώρων, δασικών εκτάσεων και η εκμετάλλευση ξενοδοχειακών μονάδων, ξενώνων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων
- η επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών και ιστορικών κτιρίων που παραχωρούνται από φορείς ή φυσικά πρόσωπα για να χρησιμοποιηθούν για κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες
- η κατασκευή και συντήρηση συστημάτων άρδευσης και εγγειοβελτιωτικών έργων και η προστασία του υπόγειου υδατικού δυναμικού της περιφέρειας του
- η κατασκευή έργων και η λήψη μέτρων για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και του δομημένου χώρου
- ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, την κυκλοφορία και στάθμευση των οχημάτων, την οικοδόμηση, την ύδρευση και αποχέτευση, τη μόλυνση του περιβάλλοντος, την προστασία του υπόγειου υδάτινου δυναμικού και την εκπομπή καυσαερίων και η υποβολή μηνύσεων για τυχόν παραβάσεις

- η αξιοποίηση και εκμετάλλευση τοπικών φυσικών πόρων, η ανέγερση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στα πλαίσια του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού
- η αξιοποίηση και εκμετάλλευση ήπιων μορφών ενέργειας (όπως η ηλιακή και αιολική ενέργεια, βιοενέργεια και γεωθερμία)

Στις συντρέχουσες αρμοδιότητες έμμεσης προστασίας μπορούν να αναφερθούν:

- η κατασκευή και συντήρηση δημόσιων έργων, δημοτικού ή κοινοτικού ενδιαφέροντος που ανατίθενται από δημόσιους φορείς
- ο προσδιορισμός χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων

Όσον αφορά στις γνωμοδοτικές και συμμετοχικές αρμοδιότητες, οι κρατικές αρχές όταν πρόκειται να εκδώσουν οποιαδήποτε διοικητική κανονιστική πράξη που έχει σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος και τα ρυθμιστικά ή χωροταξικά σχέδια, πρέπει να ζητούν τη γνώμη των **δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων ή Κοινοτήτων καθώς και των διοικητικών συμβουλίων των ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων**, στην περιφέρεια των οποίων πρόκειται να ισχύσουν αυτές οι πράξεις.

Οι αρμοδιότητες είτε αποκλειστικές είτε συντρέχουσες των Ο.Τ.Α. μπορούν να ασκηθούν είτε:

- ☞ από τις υπηρεσίες του δήμου ή της κοινότητας⁷ που μπορούν να συστήσουν ειδική υπηρεσία για το σκοπό αυτό

Ειδικότερα για την πραγματοποίηση του ελέγχου τήρησης των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, κυκλοφορία και στάθμευση οχημάτων, την οικοδόμηση, ύδρευση, αποχέτευση, όχληση του περιβάλλοντος, προστασία υπόγειου υδάτινου δυναμικού, εκπομπή καυσαερίων και την υποβολή μηνύσεων για τυχόν παραβάσεις, ο **Δήμος** ή η **Κοινότητα** μπορεί να προβλέψει στον οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας του τη **συγκρότηση ειδικής υπηρεσίας**.

Το προσωπικό της ειδικής υπηρεσίας συνεργάζεται με τις αντίστοιχες υπηρεσίες της αστυνομίας, των Υπουργείων Κοινωνικών Υπηρεσιών, Δημόσιων Έργων, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, Γεωργίας κ.λ.π., για τον καθορισμό κοινού προγράμματος αντιμετώπισης των παραβάσεων.

- ☞ με ανάθεση στο κράτος ή σε άλλο νομικό πρόσωπο⁸

Ένας Δήμος ή μια Κοινότητα ή περισσότεροι Δήμοι ή Κοινότητες μπορούν κατ' εξαίρεση να **αναθέτουν την άσκηση κάποιας δραστηριότητας τους** στο κράτος ή σε άλλο νομικό πρόσωπο, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Αν κάποια δραστηριότητα ανατίθεται σε κάποιο νομικό πρόσωπο που δεν είναι το κράτος, στους όρους της ανάθεσης μπορεί να περιλαμβάνει και εκπροσώπηση του Ο.Τ.Α. στο όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο.

Σκοπός των νομικών προσώπων είναι η οργάνωση κάποιας δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας για την καλύτερη ικανοποίηση μιας τοπικής ανάγκης (π.χ σύστημα ύδρευσης).

☞ **με σύσταση δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων ή συμμετοχή σε υπάρχουσες επιχειρήσεις⁹**

Το φυσικό, το ιστορικό-παραδοσιακό και ανθρωπογενές περιβάλλον "αναδεικνύεται" και αποκτά μια νέα "οικονομική δυναμική" στο πλαίσιο της "προστασίας" αλλά και της "αιφόρου" ανάπτυξης.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να **συνιστούν δικές τους επιχειρήσεις ή να μετέχουν σε επιχειρήσεις** μαζί με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που είτε υπάρχουν είτε δημιουργούνται α) για την εκτέλεση έργων που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του κοινού και την οικονομική εκμετάλλευση των έργων αυτών β) για την παραγωγή αγαθών ή παροχή υπηρεσιών που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού και γ) για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την πραγματοποίηση εσόδων.

Οι δημοτικές επιχειρήσεις είναι Ν.Π.Ι.Δ. και είναι δυνατόν να αφορούν άμεσα ή έμμεσα την προστασία του περιβάλλοντος και να ασκούν εν γένει δραστηριότητες οι οποίες άπτονται της προστασίας του περιβάλλοντος. Κατ' αυτό το τρόπο είναι δυνατόν να προσλάβουν εξειδικευμένο προσωπικό σε θέματα περιβάλλοντος εφόσον το αντικείμενο των επιχειρήσεων αυτών αφορά άμεσα ή έμμεσα το περιβάλλον ώστε να υπάρξει η κατάλληλη υποστήριξη στα περιβαλλοντικά θέματα, εφόσον υπάρχει η αντίστοιχη οικονομική δυνατότητα της επιχείρησης.

⁷ Βλ. άρθρο 24, παρ.2 Π.Δ. 76/1985

⁸ Βλ. άρθρο 28, του Π.Δ. 76/1985

⁹ Βλ. άρθρο 246, του Π.Δ. 76/1985

Ειδικότερη κατηγορία των δημοτικών επιχειρήσεων αποτελούν οι Δημοτικές ή Κοινοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) με κοινωφελή σκοπό και ειδικότερα με αντικείμενο κάθε ζήτημα που αφορά την ύδρευση και την αποχέτευση.

☞ **με σύσταση συνδέσμων δήμων και κοινοτήτων¹⁰**

Δυο ή περισσότεροι Δήμοι ή Κοινότητες μπορούν να συστήσουν Σύνδεσμο Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων, προκειμένου για την εκτέλεση και συντήρηση έργων, την παροχή υπηρεσιών που ανήκουν στην αρμοδιότητά τους και για τον σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους.

Στους σκοπούς των συνδέσμων συγκαταλέγεται η προστασία του περιβάλλοντος καθώς τόσο η **εκτέλεση και συντήρηση έργων όσο ο σχεδιασμός και η κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους**, είναι δραστηριότητες που **αφορούν άμεσα την προστασία του περιβάλλοντος** και συνεπώς ο παράγων περιβάλλον θα πρέπει να λαμβάνεται άμεσα υπόψη από τους συνδέσμους αυτούς.

☞ **με προγραμματικές συμβάσεις**

Οι Ο.Τ.Α., οι σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων, η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης και τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με φορείς του δημοσίου τομέα για τη **μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης¹¹ μιας περιοχής και για την παροχή υπηρεσιών**.

Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται η συμμετοχή επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνεταιρισμών, επιμελητηρίων και επιστημονικών φορέων του δημόσιου δικαίου.

Τα πλεονεκτήματα των προγραμματικών συμβάσεων αναφέρονται πρωτίστως στην δυνατότητα κοινής εκτέλεσης και χρηματοδότησης προγραμμάτων και έργων που επιθυμούν ή οφείλουν να μελετήσουν και να πραγματοποιήσουν οι

¹⁰ Βλ. άρθρο 177 ΑΚΚ

Ο.Τ.Α από κρατικές υπηρεσίες που έχουν την δυνατότητα χρηματοδότησης αλλά δεν μπορούν να εκτελέσουν τα έργα ή γιατί βρίσκονται στο κέντρο ή γιατί δεν έχουν αρμοδιότητα.

Δευτερευόντως οι Ο.Τ.Α μπορούν μέσω των προγραμματικών συμβάσεων να πραγματοποιήσουν μελέτες και έργα των οποίων το κόστος είναι απαγορευτικό.

Οι προγραμματικές συμβάσεις μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τον τακτικό προϋπολογισμό ή τους προϋπολογισμούς των φορέων που συμμετέχουν.

1.5 Αειφόρος ανάπτυξη και δράση των Ο.Τ.Α.

Σύμφωνα με το **πέμπτο πρόγραμμα δράσης**¹² της Κοινότητας, το οποίο αναφέρεται στην περιβαλλοντική πολιτική της Κοινότητας από το 1993 μέχρι και το 2000, προκύπτει ότι απώτερος στόχος της Κοινότητας είναι να δώσει οικονομική διάσταση στην προστασία του περιβάλλοντος, ενσωματώνοντας το περιβαλλοντικό κόστος στις δραστηριότητες που το επιβαρύνουν και παράλληλα, προκειμένου να καταστήσει συμβατές, την ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος, να καταστήσει την περιβαλλοντική προστασία συνιστώσα κάθε τομεακής πολιτικής.

Οι μακροπρόθεσμοι και ενδιάμεσοι στόχοι που προτείνονται από το πρόγραμμα και σε τελική ανάλυση η αειφόρος ανάπτυξη είναι δυνατόν να επιτευχθεί μόνο με την συντονισμένη δράση και την ισότιμη συνεργασία όλων των σχετικών φορέων, ενώ το πρόγραμμα συνδυάζει την αρχή της επικουρικότητας με την ευρύτερη έννοια της κοινής ευθύνης.

Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν τονίζεται ότι η ανάληψη δράσης θα πρέπει να γίνει από το πλησιέστερο στον Ευρωπαϊό πολίτη επίπεδο και από τους πολίτες τους οποίους αφορά και σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό δραστηριοποιείται η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι οι **Ο.Τ.Α. καθίστανται κύριοι υπεύθυνοι** για την υλοποίηση αυτής της πολιτικής τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης και της συνυπευθυνότητας **τους παραχωρούνται νέες αρμοδιότητες** ως προς τον τομέα του περιβάλλοντος,

¹² Στα πλαίσια των προγραμμάτων αυτών μπορούν να συμπεριληφθούν και έργα ή προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος και η παροχή σχετικών υπηρεσιών.

αρμοδιότητες συμβατές με την γενικότερη κρατική και κοινοτική περιβαλλοντική πολιτική.

Πιο συγκεκριμένα, τόσο ο **σχεδιασμός για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη** σε τοπικό επίπεδο, όπως άλλωστε και η **επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στελεχών σε θέματα περιβάλλοντος**, ανήκει στις τοπικές αρχές.

Όμως σε περιπτώσεις **εκπόνησης τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων** καθώς και **ελέγχου εκπομπών** οι **Ο.Τ.Α** παρεμβαίνουν από κοινού με τις κρατικές αρχές. Σχετικά όμως με την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων, τις άδειες λειτουργίας, τα χωροταξικά σχέδια, τις τοπικές διευθετήσεις, οι **Ο.Τ.Α** θα πρέπει να **επηρεάζουν τις αρμόδιες αρχές στην λήψη αποφάσεων**.

Η κατάσταση του περιβάλλοντος σήμερα, η συνειδητοποίηση και αναγκαιότητα για μεγαλύτερη ενεργοποίηση ως προς τα περιβαλλοντικά ζητήματα, τα πλεονεκτήματα δράσης των τοπικών φορέων και οι αυξημένες δυνατότητες παρέμβασής τους, που το θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο θέτει, καθώς και οι νέοι προσανατολισμοί που δίνονται από την Κοινότητα για αειφόρο ανάπτυξη, **καθιστούν επιβεβλημένη την παρέμβαση και δράση των Ο.Τ.Α** στο τομέα του περιβάλλοντος. Στη κατεύθυνση αυτή, ιδιαίτερης σημασίας παρέμβαση αποτελεί το πρόγραμμα δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη, που επιχειρείται μέσω του "Local Agenda 21" και καταγράφεται στην επόμενη ενότητα.

1.5.1 ΤΟΠΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ 21: Τοπικό Πρόγραμμα Δράσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Local Agenda 21)

Η "Τοπική Ατζέντα 21" είναι η συνεχής διαδικασία κατά την οποία ο Δήμος **συνεργάζεται με όλους τους φορείς της τοπικής κοινωνίας** προκειμένου να **σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν από κοινού προγράμματα δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη** της περιοχής τους. Είναι σημαντικό ο Δήμος να ενσωματώσει τις αρχές της αειφορίας σε όλα τα προγράμματα, σχέδια, πολιτικές και δραστηριότητές του είτε αφορούν τον πολεοδομικό σχεδιασμό, τα κυκλοφοριακά και το φυσικό περιβάλλον, είτε την πολιτιστική κληρονομιά, την υγεία και τις κοινωνικές υπηρεσίες.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της "Τοπικής Ατζέντα 21" μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

¹² Στο Πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης θα αναφερθούμε εκτενέστερα σε επόμενο κεφάλαιο

¹³ Για πρώτη φορά έγινε λόγος για την Τοπική Ατζέντα 21 τον Ιούνιο 1992 στη Διάσκεψη Κορυφής των Η.Ε στο Ρίο ντε Τζανέιρο όταν ηγέτες κρατών από όλο το κόσμο, συμφώνησαν να προωθήσουν τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Στην ίδια Διάσκεψη του Ρίο κλήθηκε η Τοπική Αυτοδιοίκηση να σχεδιάσει και να εφαρμόσει προγράμματα δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη σε συνεργασία με όλους τους κοινωνικούς φορείς (Τοπική Ατζέντα 21).

1. αναγνωρίζει τον πολύ σημαντικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ο Δήμος στην επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης
2. υποδεικνύει ότι ο κάθε πολίτης είναι υπεύθυνος σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης
3. στηρίζει την συνεργασία όλων των φορέων της τοπικής κοινωνίας και τις συναινετικές διαδικασίες και τέλος,
4. αποτελεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα, που εξετάζει περιβαλλοντικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών καθώς επίσης κι έναν από τους κυριότερους άξονες της Ευρωπαϊκής πολιτικής

Όσον αφορά στην εφαρμογή της "Τοπικής Ατζέντα 21", παρατηρείται ότι οι χώρες της Βόρειας Ευρώπης έχουν προχωρήσει σε μεγάλο βαθμό στην εφαρμογή της χάρη στις συμμετοχικές και δημοκρατικές διαδικασίες που διέπουν το σύστημα των χωρών αυτών. Χαρακτηριστικά στην Αγγλία το 90% των Δήμων συμμετέχει στο προαναφερθέν πρόγραμμα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τη Δανία ανέρχεται στα 2/3 των Δήμων, στην Ιρλανδία και τη Σουηδία στο 100%.

Οι Δήμοι της Νότιας Ευρώπης βρίσκονται πίσω, σε σχέση με αυτούς της Βόρειας Ευρώπης όσον αφορά στην εφαρμογή του προγράμματος. Αναφέρουμε ότι στην Ιταλία το 30% περίπου των Δήμων συμμετέχει, ενώ στην Ελλάδα το ποσοστό συμμετοχής των Δήμων στο συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι πολύ μικρό και ο προσδιορισμός του είναι δύσκολος.

Αξίζει όμως να αναφερθεί ότι σημαντική δράση στο πλαίσιο του προγράμματος "Local Agenda 21" έχουν αναπτύξει δυο Δήμοι, ο Δήμος του Αμαρουσίου και ο Δήμος του Χαλανδρίου, σύμφωνα με την πρόταση που υποβλήθηκε και εγκρίθηκε από το LIFE.

Τα τρία χρόνια σχεδόν εφαρμογής του προγράμματος στους δυο Δήμους (Ιανουάριος 1996), οι στόχοι που τέθηκαν αρχικά, πέτυχαν σε σημαντικό βαθμό. Πιο συγκεκριμένα τα αποτελέσματα ήταν¹⁴:

1. Υιοθέτηση αρχών βιώσιμης ανάπτυξης σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα που καταστρώνονται από το Δήμο.
2. Καλλιέργεια διαλόγου μεταξύ δημοτικής αρχής - τοπικών φορέων
Έναρξη αλλά και ενδυνάμωση ουσιαστικού διαλόγου ανάμεσα στη Δημοτική αρχή και τους τοπικούς φορείς -επαγγελματικούς & κοινωνικούς, καθώς

επίσης ανάμεσα στη Δημοτική αρχή και τους πολίτες. Οι επαφές γίνονται σε πιο συστηματική βάση και μετατρέπονται σε ουσιαστικό διάλογο. Μέσω σεμιναρίων που οργανώθηκαν, ενημερωτικού υλικού που διανεμήθηκε, συνεδρίων και γενικότερα μέσω δραστηριοτήτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, η τοπική κοινωνία ενημερώθηκε, προβληματίστηκε και συνειδητοποίησε το βαθμό της δικής της συμβολής στην επίτευξη της αειφορίας.

3. Βάσεις για το μέλλον

Η εφαρμογή της "Τοπικής Ατζέντας 21" έθεσε τις βάσεις για τη διαμόρφωση πολιτικών και στο μέλλον. Οι Δήμοι μέσα από τους δικούς τους μηχανισμούς και τις εμπειρίες που αποκόμισαν έχουν τη δυνατότητα προώθησης της διαδικασίας υλοποίησης του προγράμματος.

4. Διαμόρφωση στρατηγικής σε διάφορους τομείς (αστικό περιβάλλον, μεταφορές, πράσινο, διαχείριση απορριμμάτων, αγορές με οικολογικά κριτήρια, ενέργεια και περιβαλλοντική εκπαίδευση) με βάση τις αρχές της βιωσιμότητας.

5. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση (σεμινάρια) υπηρεσιών του Δήμου, η οποία έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς τα στελέχη της καλούνται να στηρίξουν και να υλοποιήσουν πρώτα από όλους, τις πολιτικές αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

6. Ανταλλαγή εμπειριών με άλλες ευρωπαϊκές πόλεις

Οι δυο Δήμοι συνεργάστηκαν με το Διεθνές Συμβούλιο Τοπικών Περιβαλλοντικών Πρωτοβουλιών (ICLEI) και άλλους οργανισμούς με ιδιαίτερη εμπειρία στον τομέα εφαρμογής της "Τοπικής Ατζέντας 21". Ενημερώθηκαν για την εφαρμογή της στην Ευρώπη και για την ευρωπαϊκή πρακτική γενικότερα. Τα δυο Συνέδρια που πραγματοποιήθηκαν έθεσαν συν τοις άλλοις, τις βάσεις για περαιτέρω συνεργασία μεταξύ των δυο Δήμων και άλλων ευρωπαϊκών.

7. Κίνητρο για συμμετοχή των Δήμων και σε άλλα προγράμματα

Ενδεικτικά αναφέρουμε τη περίπτωση του Δ. Αμαρουσίου ο οποίος προχώρησε και υλοποίησε μια σειρά επεμβάσεων με σκοπό τη μείωση της χρήσης του ιδιωτικού αυτοκινήτου με τελικό αποτέλεσμα την ανάπτυξη δημοτικής συγκοινωνίας και με αποτελέσματα ιδιαίτερα ενθαρρυντικά.

¹⁴ Βλ. σχετικά, Cooperation of Local Authorities concerning sustainable development and the implementation of Local Agenda 21", (Life 95/GR/A31/GR/1018/ATT), Τελική Τεχνική Εκθεση, LOCAL AGENDA 21, ΜΑΡΟΥΣΙ - ΧΑΛΑΝΔΡΙ, Δ. Αμαρουσίου - Δ. Χαλανδρίου, Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Δήμου Αμαρουσίου, Ιούλιος 1998, σελ. 100-108.

8. Διάδοση αποτελεσμάτων

Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση (Συνέδρια, ενημερωτικό υλικό, κ.α.) της τοπικής κοινωνίας των δυο Δήμων και άλλων ελληνικών Δήμων, ώστε να υιοθετήσουν κι άλλοι Δήμοι το πρόγραμμα αυτό.

9. Συνέδρια

Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν δυο, με στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας από άλλους ευρωπαϊκούς Δήμους στους ελληνικούς.

10. Ενημερωτικό υλικό - δημοσιεύσεις

Χρησιμοποιήθηκε για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και άλλων ελληνικών Δήμων.

11. Ευαισθητοποίηση άλλων Δήμων και Οργανισμών μέσω των Συνεδρίων κυρίως, με αποτέλεσμα την ενίσχυση του ενδιαφέροντος και άλλων Δήμων αλλά ιδιαίτερα του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, που εξετάζει το ενδεχόμενο χρηματοδότησης πιλοτικών προγραμμάτων εφαρμογής της "Τοπικής Ατζέντας 21" σε επιλεγμένους Δήμους.

Οι τοπικές ενώσεις καλούνται στο πλαίσιο αυτό να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο προωθώντας την "Τοπική Ατζέντα 21", εξασφαλίζοντας οδηγίες και οικονομική στήριξη στα μέλη τους και συντονίζοντας τις ενέργειες τους. Η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε αποτελεί ένα τέτοιο οργανισμό που εκπροσωπεί τα συμφέροντα των Δήμων και Κοινοτήτων όλης της Ελλάδας, έχοντας αναλάβει ανάμεσα σε άλλα και την ευθύνη της εφαρμογής της "Τοπικής Ατζέντας 21" στην Ελλάδα και προς το παρόν στους δυο Δήμους που ήδη αναφέρθηκαν.

Πιο συγκεκριμένα, διοργανώνει σεμινάρια, παρέχει πληροφοριακό υλικό στα "υποψήφια" μέλη, πραγματοποιεί επαφές με αντίστοιχους φορείς στο εξωτερικό και διεθνείς οργανισμούς ανταλλάσσοντας εμπειρία και πληροφορίες για περιβαλλοντικά θέματα, συνεισφέρει στη μεταφορά τεχνογνωσίας και ανταλλαγή εμπειρίας, επιθεωρεί την πρόοδο του προγράμματος, κ.α¹⁵.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος, οι δυο Δήμοι συνεργάζονται με τους τοπικούς φορείς της Μεγάλης Βρετανίας καθώς επίσης και με τους αντίστοιχους φορείς στην Ιταλία.

Οι τοπικές αρχές στο πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος αυτού, συνεργάζονται με Κοινοτικά όργανα αλλά και διεθνή, προκειμένου να επιτύχουν τα αναμενόμενα

αποτελέσματα του προγράμματος, μέσω διοργάνωσης σεμιναρίων, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στελεχών της τοπικής κοινότητας, επαφών με εκπροσώπους επιχειρήσεων, οργανισμούς εμπορίου, εκπαίδευσης, περιβαλλοντικούς οργανισμούς κ.α. Το γεγονός συμμετοχής των δυο αυτών Δήμων στο πρόγραμμα "Local Agenda 21" είναι ενθαρρυντικό, ενώ με επιμέρους δράσεις επιχειρείται η αύξηση του ποσοστού συμμετοχής και των υπόλοιπων Δήμων.

Η κεντρική κυβέρνηση και ιδιαίτερα το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. προωθούν το πρόγραμμα αυτό παρέχοντας οικονομική στήριξη στους δυο αυτούς Δήμους (Αμαρουσίου και Χαλανδρίου).

1.6 Αξιολόγηση της Δράσης των Ο.Τ.Α. μέσα από μια Συγκριτική Μελέτη σε Περιφέρειες της Ε.Ε¹⁶

Ο Πίνακας που ακολουθεί προσπαθεί να καταδείξει (εν συντομία), πως δραστηριοποιούνται τα αποκεντρωτικά συστήματα διοίκησης¹⁷ των επιμέρους περιφερειών της Κοινότητας, -με τη διαφοροποιημένη διοικητική τους οργάνωση- στους επιμέρους τομείς που αφορούν το περιβάλλον.

¹⁵ Βλ. σχετικά, Council of European Municipalities and Regions, "European Local Agenda 21 National Programme Directory", December 1996, σελ.17.

¹⁶ Η άντληση των στοιχείων έγινε από το "Σχέδιο Συγκριτικής Μελέτης:Τοπικές και Περιφερειακές δομές του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση", Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών, Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σ.Ρ.Δ.Π., Βρυξέλλες 1994.

¹⁷ Περισσότερες πληροφορίες για τα διοικητικά συστήματα και τη μεθοδολογία άσκησης των αρμοδιοτήτων, των επιμέρους περιφερειών της Ε.Ε., βλ.προηγούμενη υποσημείωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Τομείς δράσης των αποκεντρωμένων φορέων διοίκησης στις περιφέρειες της Ε.Ε

(ΒΕΛΓΙΟ¹, ΔΑΝΙΑ², ΓΑΛΛΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ³)

ΧΩΡΕΣ	ΒΕΛΓΙΟ ⁴	ΔΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ				
ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ & ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	- Κοινότητες (διαχείριση ύδρευσης) - Διακοινοτικοί Σύνδεσμοι (κατ' εξαίρεση)	- Ο.Τ.Α (λειτουργία δικτύων ύδρευσης) - Επαρχίες (ποιοτικός έλεγχος δικτύων)	- Ο.Τ.Α (ποιότητα & ποσότητα ύδρευσης) - Δημοτική Επιχείριση, Διακοινοτικοί Σύνδεσμοι (εκμετάλλευση εγκαταστάσεων)	- Ο.Τ.Α - Σύνδεσμοι Ο.Τ.Α. (τήρηση προδιαγραφών για ποιότητα νερού, υγειονομικοί έλεγχοι)
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΝΕΡΩΝ		- Επαρχιακά Συμβούλια	- Δήμαρχος (καθορισμός & εποπτεία περιμέτρου προστασίας υδροληψίας)	- Ο.Τ.Α (συνεργασία με αρμόδιες αρχές για τη χάραξη ζωνών προστασίας)
ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ & ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ Η ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ	- Κοινότητες & - Διακοινοτικές Εταιρείες	- Τ.Α (αποχέτευση, διάθεση οικιακών απορριμμάτων) - Επαρχίες (εποπτεύουσα αρχή)	- Δήμαρχος (συμμόρφωση με τα σχέδια καταστροφής απορριμμάτων)	- Ο.Τ.Α. (επεξεργασία λυμάτων & κατασκευή σταθμών καθαρισμού, συλλογή αποκομιδή απορριμμάτων)
ΤΟΞΙΚΑΠΟΒΛΗΤΑ	- Κοινότητες ⁵ (διαχείριση)	- Ο.Τ.Α (διάθεση) - Επαρχίες & Ο.Τ.Α. (διοίκηση διάθεσης αποβλήτων)	- ο παραγωγός προσφεύγει στις εγκαταστάσεις του δήμου για την καταστροφή τους	- Ο.Τ.Α (εθελοντική συλλογή τοξικών αποβλήτων & μεταφορά)
ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΔΡΟΜΩΝ	- Κοινότητες	- Τ.Α	- Κοινότητα	- Ο.Τ.Α. (νομοθετούν μεταβιβάζοντας την ευθύνη καθαρισμού στον κάτοχο ατομικής ιδιοκτησίας)

¹ Τα όργανα της Τ.Α είναι οι επαρχίες και οι κοινότητες (υπάρχουν λιγότερες από 600).

² Οι δυο βαθμίδες της αυτοδιοίκησης είναι το Αμτ και η Κοινότητα, όπου υπάρχουν 14 Αμτ με πληθυσμό 320.000 κατ. περίπου και 275 Κοινότητες με πληθυσμό κάτω από 20.000 κατ.

³ Βλ. για το σύστημα τοπικής & περιφερειακής διοίκησης της Γερμανίας όπως και των άλλων χωρών στο "Σχέδιο Συγκριτικής Μελέτης": Τοπικές και Περιφερειακές δομές του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση", Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών, Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σ.Ρ.Δ.Π., Βρυξέλλες 1994, σελ. 31.

⁴ Τα όργανα της Τ.Α είναι οι Επαρχίες και οι Κοινότητες (υπάρχουν λιγότερες από 600).

⁵ οι οποίες μπορούν να απευθυνθούν σε εταιρείες μικτής οικονομίας επί πληρωμή

ΧΩΡΕΣ	ΒΕΛΓΙΟ	ΔΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ				
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ	- Ε.Ε & Περιφέρειες - Κοινότητες - Δήμαρχος (έλεγχος εκπομπών, έκτακτα μέτρα & διαταγή διακοπής λειτουργίας βιομηχανικών)	- Ο.Τ.Α (χορήγηση αδειών & παρακολούθηση, έγκριση μικρών επιχ/σεων, παρακολούθηση εκπομπών των δραστηριοτήτων)	- Κοινότητες (ευθύνη μικρών εγκαταστάσεων)	
ΜΕΙΩΣΗ ΗΧΟΥΡΥΠΑΝΣΗΣ	- Κοινότητες (έλεγχος ηχητικών εκπομπών έκδοση εντολών για απαγόρευση παραγωγής θορύβου)	- Ο.Τ.Α. (καθιέρωση τοπικών ορίων εκπομπών θορύβου) - Επαρχίες (προσδιορισμός περιφερειακών ορίων εκπομπών)	- Κοινότητες (ευθύνη μικρών εγκαταστάσεων, για ηχητικές ενοχλήσεις γειτνίασης & κυκλοφορίας)	- Ο.Τ.Α. (κατασκευή φραγμάτων θορύβου)
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΛΙΜΝΩΝ Κ.Λ.Π.	- Κοινότητα (έλεγχος)	- Επαρχιακά Συμβούλια	- Δήμαρχος (ευθύνη για ύδατα κολύμβησης)	- Επαρχίες
ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	- Κοινότητες (διάδοση & υιοθέτηση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας) - Διακοινοτικές Εταιρείες (διανομή ενέργειας)	-Τ.Α (σχεδιασμός, παροχή συμβουλών & ελέγχου ανάπτυξης)	- Κοινότητα (πολιτικές κινήτρων για ανάπτυξη εξοικονόμησης ενέργειας)	- Ο.Τ.Α, Δημοτικές Εταιρείες (προμήθεια ενέργειας, πιέσεις για συμμόρφωση προς τις προδιαγραφές, συμβουλευτικό ρόλο προς νοικοκυριά & εξοικονόμηση ενέργειας από τα κτίριά τους)
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	- Κοινότητες (έλεγχος, οργάνωση κυκλοφορίας, διαμόρφωση δημόσιων χώρων)	-Τ.Α (μέτρα για μείωση κυκλοφορίας & βελτίωση δημόσιων συγκοινωνιών, πολεοδομικός σχεδιασμός, κατασκευή & συντήρηση μικρών δρόμων, συντήρηση τοπικών συγκοινωνιών)	- Κοινότητα, Δήμος / Νομαρχία (διαχείριση κυκλοφορίας)	- Ο.Τ.Α. (λειτουργούν από κοινού με Επαρχίες τις δημόσιες συγκοινωνίες, προώθηση τοπικών δημόσιων συγκοινωνιών)

ΧΩΡΕΣ	ΒΕΛΓΙΟ	ΔΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ				
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΠΙΩΝ, ΔΑΣΩΝ & ΦΥΣΗΣ	- Κοινότητες (έγκριση ειδικών σχεδίων χρήσεων γής, απαγόρευση μεταβολής χρήσης γής, αναδασώσεις, φυσικά πάρκα, συμβάσεις με τοπικές οργανώσεις για διαχείριση κοινοτικής περιουσίας)	- Τοπικά Συμβούλια (περιορισμένες ευθύνες)	- Κοινότητα (σχέδια χρήσεων γής)	- Επαρχίες (είναι α' βάθμιας αρχές) (αποφάσεις σχεδιασμού-σχεδιασμός οδοποιίας, χωροταξικά δομικά σχέδια, εγγειοβελτιωτικά έργα, άδειες οικοδομών)
ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ, ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ & ΠΡΑΣΙΝΟ	- Κοινότητες (έργα κατασκευής, συντήρησης)	- Τ.Α (συντήρηση δρόμων)	Εξαρτάται από τον οργ. αυτοδ. που είναι υπεύθυνος για το χώρο. Αρα υπεύθυνη είναι και η Κοινότητα	- Ο.Τ.Α. (προσφορά & πίεση για κατασκευή ποδηλατοδρόμων, πεζοδρόμων)
ΧΡΗΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	- Κοινότητες (υποστήριξη & χρησιμοποίηση)	- Ο.Τ.Α (πολιτική προμηθειών για κατάργηση χρήσης μη φιλικών προϊόντων, ενημέρωση κοινού)	- Ο.Τ.Α (προτρεπτικές δράσεις)	
ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	- Κοινότητες (έλεγχος της εφαρμογής των ρυθμίσεων)	- Τοπικό ή Επαρχιακό Συμβούλιο (απόφαση για έναρξη ή επέκταση λειτουργίας επιχειρήσεων)	- Κοινότητες (έλεγχος για μικρές επιχειρήσεις)	

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Τομείς δράσης των αποκεντρωμένων φορέων διοίκησης στις περιφέρειες της Ε.Ε
(ΕΛΛΑΔΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ¹ ΙΤΑΛΙΑ, ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ)

ΧΩΡΕΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ				
ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ & ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	- Ο.Τ.Α (υπεύθυνοι για ποιότητα & ποσότητα, ιδιοκτήτες αντίστοιχων εγκαταστάσεων τις οποίες και λειτουργούν)		- Ο.Τ.Α. (διαχείριση των περισσότερων δικτύων ύδρευσης)	- Κοινότητες (έλεγχος ποιότητας νερού, τήρηση κριτηρίων υγειονομικής ποιότητας, ρύθμιση νερού που πρέπει να παράγεται)
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΝΕΡΩΝ	- Νομαρχία (ευθύνη για προστασία υπόγειων υδάτων)			
ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ & ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ Η ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ	- Ο.Τ.Α. (αποχέτευση, αποκομιδή & διάθεση απορριμμάτων, επεξεργασία σε δημοτικές εγκαταστάσεις καθαρισμού, ανάκτηση, ανακύκλωση) - Νομαρχίες (εποπτεύουσες αρχές)		- Ο.Τ.Α. (κατασκευή & διαχείριση συστημάτων αποχετευτικών δικτύων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων) - Ο.Τ.Α (διαχείριση απορριμμάτων, διαχωρισμός της συλλογής τους)	- Κοινότητες (κατασκευή δικτύων υπονόμων, επεξεργασία λυμάτων, εκμετάλλευση σταθμών καθαρισμού, αποκομιδή απορριμμάτων)
ΤΟΞΙΚΑ ΠΟΒΛΗΤΑ	- Κεντρική Κυβέρνηση		- Παραγωγοί - Ο.Τ.Α. (συλλογή ορισμένων ειδών στερεών αποβλήτων)	- στις κοινότητες γίνεται η συλλογή τους
ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΔΡΟΜΩΝ	- Ο.Τ.Α.		- Ο.Τ.Α.	- Κοινότητες (καθαρισμός του κοινοτικού οδικού δικτύου)

¹ Ο ρόλος της Τ.Α στην Ιρλανδία είναι αποδυναμωμένος σε σύγκριση με τις άλλες ευρωπαϊκές περιφέρειες. Βλ. Σχέδιο Συγκριτικής Μελέτης: Τοπικές και Περιφερειακές δομές του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση", Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών, Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σ.Ρ.Δ.Π., Βρυξέλλες 1994, τους τομείς γενικότερα δραστηριοποίησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που σχετίζονται έμμεσα με το περιβάλλον.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ	- Ο.Τ.Α (παρακολούθηση δραστηριοτήτων, μηχανισμοί επιθεώρησης & επιβολής όρων, παροχή έγκρισης πριν την έναρξη λειτουργίας των ρυπαίνουσών δραστηριοτήτων)		- Εθνικές Περιφερειακές Αρχές	- Κοινότητες (ασκούν επιρροή στις αποφάσεις γνωμοδοτώντας σχέδια εγκατάστασης)
ΜΕΙΩΣΗ ΗΧΟΥΡΥΠΑΝΣΗΣ	- Νομαρχία (έγκριση λειτουργίας επιχι/σεων, καθιέρωση μέγιστων επιτρεπόμενων ορίων)		- Ο.Τ.Α. (καθιέρωση οριακών τιμών θορύβου)	- Κοινότητες (ρυθμίζουν μέσω κανονισμών τις ηχητικές στάθμες)
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ, ΛΙΜΝΩΝ Κ.Λ.Π.	- Νομαρχίες - τήρηση από τις Δημοτικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων των κανονισμών		- Επαρχία	
ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	- Ο.Τ.Α. (μέτρα για εξοικονόμηση ενέργειας μέσω προγραμμάτων επιθεώρησης για πηγές εξωτερικής καύσης)		- Ο.Τ.Α. (εξοικονόμηση ενέργειας σε δημόσια κτίρια)	
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	- Δήμοι / δημοτική ευθύνη (μέτρα διευθέτησης της τοπικής κυκλοφορίας & καλύτερες συγκοινωνίες)		- Ο.Τ.Α. (πολεοδομικός σχεδιασμός, οργάνωση & επιτοπεία κυκλοφορίας, καθορισμός περιοχών απαγόρευσης κυκλοφορίας για αυτοκίνητα, χώρων στάθμευσης & ενθάρρυνση της χρήσης δημόσιων συγκοινωνιών,) αστικές δημόσιες συγκοινωνίες από τοπικές επιχι/σεις	- Κοινότητες (ρύθμιση κυκλοφορίας μέσα στους οικισμούς)

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΠΙΩΝ, ΔΑΣΩΝ & ΦΥΣΗΣ	- Νομαρχίες & Κεντρική Διοίκηση - Τ.Α (περιορισμένος ρόλος)		- Ο.Τ.Α. (καθορισμός περιοχών πρασίνου ως ζώνες απαγόρευσης οικοδόμησης, έλεγχος παράκτιων περιοχών)	- Κοινότητες (προστασία φυσικού περιβάλλοντος εγκρίνοντας τα σχετικά σχέδια διαμόρφωσης - Διακοινοτικοί Σύνδεσμοι (για διατήρηση της φύσης)
ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ, ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ & ΠΡΑΣΙΝΟ	- Ο.Τ.Α. (συντήρηση πρασίνου)		- Ο.Τ.Α. (καθιέρωση ποδηλατοδρόμων)	- Κοινότητες (σχεδιασμός ποδηλατοδρόμων, συντήρηση πράσινων δρόμων και μονοπατιών)
ΧΡΗΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	- Δήμοι (ενημέρωση κοινού για προώθηση πράσινων προϊόντων)		- Κοινότητες (χρήση φυσικού αερίου, εξοικονόμηση ενέργειας)	- Κοινότητες (δίνουν το παράδειγμα)
ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	- Δήμοι & Κοινότητες (έγκριση λειτουργίας μόνο μικρών επιχειρήσεων) - Νομαρχία (απόφαση για έναρξη λειτουργίας ή επέκταση επιχείρησης)		- τοπικές μοσάνδες της Εθνικής Υγειονομικής Υπηρεσίας - Δήμοι (χορήγηση αδειών)	

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Τομείς δράσης των αποκεντρωμένων φορέων διοίκησης στις περιφέρειες της Ε.Ε
(ΟΛΛΑΝΔΙΑ¹, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ², ΙΣΠΑΝΙΑ³, ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

ΧΩΡΕΣ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ				
ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ & ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	- Ο.Τ.Α. (υδραυλικά για ύδρευση ανήκουν σε ιδιωτικές εταιρείες και επομένως στους Ο.Τ.Α. καθώς οι εταιρείες συχνά τους ανήκουν) - Επαρχία (χορήγηση αδειών, εποπτεία για ύδρευση υπόγειων υδάτων/ για ύδρευση επιφανειακών αρμόδια είναι η κεντρική αρχή)			- Ο.Τ.Α. (υπεύθυνοι για ποιότητα & ποσότητα ύδρευσης, παρακολούθηση- επιθεώρηση σχετικών δραστηριοτήτων, ενίσχυση καθαριότητας)
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΝΕΡΩΝ	- Επαρχία			- Ο.Τ.Α. (δεν έχουν ευθύνη)
ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ & ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ/Η ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ	- Ο.Τ.Α. (συλλογή αποχετεύσεων & ακάθαρτων, συλλογή, μεταφορά, ανακύκλωση οικιακών απορριμμάτων, συνεργασία μεταξύ των Ο.Τ.Α.)			- Ο.Τ.Α. (αν έχουν εταιρείες αποχέτευσης, συλλογή οικιακών απορριμμάτων, όχο όμως διάθεση, χορήγηση αδειών για χώρους διάθεσης αποβλήτων)
ΤΟΞΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ	- Ο.Τ.Α. (συλλογή & προσωρινή αποθήκευση χημικών αποβλήτων των νοικοκυριών- ως επιχείρηση)			- Ο.Τ.Α. (δεν έχουν άμεση ευθύνη)
ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΔΡΟΜΩΝ	- Ο.Τ.Α. (ο καθαρισμός γίνεται συνήθως από τον ιδιοκτήτη των δρόμων)			- Ο.Τ.Α. (πρόκειται να είναι ευθύνη όλων των Ο.Τ.Α.)

¹ Η Ολλανδία είναι ένα αποκεντρωμένο ενιαίο κράτος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση του οποίου είναι οργανωμένη σε δυο βαθμίδες, τις Επαρχίες και τις Κοινότητες. Ο ρόλος της Τ.Α είναι να εκτελεί τα καθήκοντα που θέτει η κεντρική κυβέρνηση, βλ. συγκεκριμένα Σχέδιο Συγκριτικής Μελέτης: Τοπικές και Περιφερειακές δομές του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση", Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών, Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σ.Π.Δ.Π., Βρυξέλλες 1994.

² Η διάκριση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης γίνεται ανάμεσα σε διαμερίσματα (18), Κοινότητες και Ενορίες. Βλ. σχετικά Σχέδιο Συγκριτικής Μελέτης: Τοπικές και Περιφερειακές δομές του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση", Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών, Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σ.Π.Δ.Π., Βρυξέλλες 1994. Οι κυριότερες αρμοδιότητες του τοπικού επιπέδου διοίκησης αναφέρονται στο τοπικό σχέδιο, τη συλλογή και διάθεση απορριμμάτων, με δράσεις που αφορούν τα πάρκα και την αναψυχή, την οδοποιία, τις δημόσιες συγκοινωνίες, τα λιμάνια, την ύδρευση, την αποχέτευση και τον τουρισμό.

³ Το σύστημα διοίκησης της Ισπανίας διακρίνεται από δυο βαθμίδες Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τις επαρχίες και τους δήμους, οι αρμοδιότητες των οποίων για τις μεν πρώτες αναφέρονται στην αγροτική οδοποιία, τη γεωργία, την ενέργεια & την ύδρευση, ενώ για τους δεύτερους, οι αρμοδιότητες αφορούν στις τοπικές συγκοινωνίες, τον τουρισμό, την υγιεινή περιβάλλοντος, τα πάρκα και την αναψυχή, την αστυνόμευση κυκλοφορίας και τον πολεοδομικό σχεδιασμό.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ	- Επαρχία (χορήγηση αδειών)			- Ο.Τ.Α. (παρακολούθηση αερογενών ρυπαντών, έλεγχο συμμόρφωσης προς τις προδιαγραφές που τίθενται από την Ε.Ε)
ΜΕΙΩΣΗ ΗΧΟΥΡΥΠΑΝΣΗΣ	- Επαρχία (χορήγηση αδειών)			- Ο.Τ.Α (απαντήσεις σε παράπονα, δράσεις για περιορισμό των ενοχλήσεων, παρακολούθηση στάθμης θορύβου)
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ, ΛΙΜΝΩΝ Κ.Λ.Π	- Κεντρική κυβέρνηση & Επαρχία			- Ο.Τ.Α. (δεν έχουν ευθύνη) (επιβλέπουν από κοινού με την Εθνική Υπηρεσία Ποταμών & τις Επιτροπές Καθαρισμού τους, την ποιότητα των επιφανειακών υδάτων και παρακολουθούν τις απορρίψεις)
ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	- κάθε είδους αρχή (χορήγηση αδειών, κάθε είδους φιλική πολιτική)			- Ο.Τ.Α. (καθιέρωση μονάδων διαχείρισης της ενέργειας για να προωθούν την αποδοτικότητά της, προώθηση αποδοτικών συσκευών)
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	- Ο.Τ.Α. (εκπόνηση σχεδίων κυκλοφορίας στη περιοχή τους)			- Ο.Τ.Α. (προώθηση διαδρόμων & διευκολύνσεων για δημόσιες συγκοινωνίες, μέτρα για μείωση κυκλοφορίας, πεζοδρόμηση κέντρων πόλεων)

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΠΙΩΝ, ΔΑΣΩΝ & ΦΥΣΗΣ	- Ο.Τ.Α. (παίζουν σημαντικό ρόλο όταν είναι ιδιοκτήτες δασών)			- Ο.Τ.Α. (διατήρηση, αποκατάσταση & προώθηση της αξίας των τοπίων, παροχή πρόσβασης σε όλους για υπαίθριους χώρους, καθορισμός περιοχών προστασίας για εφαρμογή πολιτικής, προώθηση οργανικής καλλιέργειας, ενθάρρυνση συμμετοχής τοπικού πληθυσμού σε τέτοιες προσπάθειες)
ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ & ΠΡΑΣΙΝΟ	- Ο.Τ.Α. (θέμα τους στη περιοχή τους)			- Ο.Τ.Α. (ενθάρρυνση & προώθηση της χρήσης ποδηλάτων με παροχή ασφαλών διαδρόμων & προφυλαγμένων χώρων στάθμευσης)
ΧΡΗΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	- κάθε είδους αρχή			- Ο.Τ.Α. (υιοθέτηση πολιτικής αγορών, πλήρης χρήση ανακυκλωμένου χαρτού κ.ά)
ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	- κάθε είδους αρχή			- Ο.Τ.Α. (έλεγχοι για την υγιεινή και την ασφάλεια σε επιχειρήσεις, προστασία φυσικού & δομημένου περιβάλλοντος)

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΑΜΕΣΕΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.1 Ν. 360/76 "Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος" *ΝήΤιμει ΟηΟ*

Μέσα από το άρθρο 24 του Ελληνικού Συντάγματος 1975, που αποτελεί και το βασικό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος, προέκυψε ο Ν.360/76.

Ο Ν.360/76, θεσπίζει γενικά πλαίσια πολιτικής για το περιβάλλον και τη χωροταξική διάρθρωση της χώρας. Περιέχει διατάξεις για την επιβολή περιορισμών και ρυθμίσεων για τη λειτουργία και ανάπτυξη δραστηριοτήτων, προσδιορίζοντας βασικές έννοιες¹ για την διευκόλυνση της εφαρμογής του, ενώ παράλληλα προαπατεί Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Σύμφωνα με το νόμο αυτό η γενική πολιτική για την Χωροταξία και Προστασία του Περιβάλλοντος ασκείται από το Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού. Το υπουργείο αυτό καλείται να συντάξει, να συμπληρώσει, να τροποποιήσει ή να αναθεωρήσει και να μεριμνά για την έγκριση των Εθνικών, Περιφερειακών και Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων² και Προγραμμάτων³ καθώς *Υπερβαλλόμενα (Σελ. 44)* επίσης και να παρακολουθεί την εφαρμογή αυτών και των Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος, από τους αρμόδιους φορείς.

Η εκπόνηση και εφαρμογή Χωροταξικών Σχεδίων⁴ και Προγραμμάτων⁵ καθώς και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων ή από ειδικούς πόρους.

Με απόφαση του Υπουργού Συντονισμού και Προγραμματισμού είναι δυνατό να μεταβιβάζονται, σε άλλες κρατικές υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αλλά και σε ειδικά αποκεντρωμένα όργανα εποπτευόμενα από το Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού, αρμοδιότητες σχετικές με τον

¹ Προσδιορίζονται έννοιες όπως το "Χωροταξικό Σχέδιο", "Χωροταξικό Πρόγραμμα", "Χρήση χώρου" κ.ά. Βλ. σχετικά Ν.360/76 "Περί Χωροταξίας & Περιβάλλοντος", άρθρο 1.

² βλ. σχετικό ορισμό, άρθρο 1, παρ.3, του Ν.360/76.

³ Περισσότερες πληροφορίες για τα Εθνικά, Περιφερειακά και Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα, βλ. άρθρο 5, παρ. 1, 2, 3 & 4, του Ν.360/76.

⁴ βλ. σχετικό ορισμό, άρθρο 1, παρ.1, του Ν.360/76.

έλεγχο εφαρμογής των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων καθώς και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος.

Με το νόμο αυτό ιδρύθηκε συλλογικό όργανο με αρμοδιότητα την γενική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος, το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος⁵ (Ε.Σ.Χ.Π.). Το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις για την πολιτική που ακολουθείται και για γενικά θέματα που αφορούν τη Χωροταξία και το Περιβάλλον, καθώς επίσης και για θέματα που είναι στην αρμοδιότητα άλλων υπηρεσιών και αφορούν τη Χωροταξία και το Περιβάλλον.

Από τις 21 αποφάσεις⁷ που ενέκρινε, οι 14 έχουν ως θέμα τους τη χωροταξία και οι **6 το περιβάλλον**. Ως προς το επίπεδο αναφοράς, οι 6 είναι εθνικού επιπέδου, οι 7 τοπικού και οι 8 σημειακού. Αποφάσεις περιφερειακού επιπέδου δεν υπάρχουν. Από τις αποφάσεις **τοπικού επιπέδου μια μόνο έχει ως θέμα της το περιβάλλον**, ενώ από τις αποφάσεις **σημειακού επιπέδου οι δυο έχουν ως θέμα τους το περιβάλλον**.

Το Ε.Σ.Χ.Π. εγκρίνει τα Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα καθώς και Σχέδια και Προγράμματα Προστασίας του Περιβάλλοντος και τα εναρμονίζει με τα Σχέδια και Προγράμματα Αναπτύξεως.

Ελέγχει την εφαρμογή των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων καθώς και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος και συντονίζει τους φορείς εφαρμογής των παραπάνω προγραμμάτων.

Συνίσταται ωστόσο Γραμματεία του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, η οποία εισηγείται και προωθεί θέματα σχετικά με τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου, καθώς επίσης ενημερώνει το τελευταίο για την πορεία εφαρμογής των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων καθώς και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος.

⁵ βλ. σχετικό ορισμό, άρθρο 1, παρ.2, του Ν.360/76.

⁶ Το Συμβούλιο αυτό αποτελείται από τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο με αναπληρωτή του τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβερνήσεως και λοιπά μέλη τους Υπουργούς ΠΕΧΩΔΕ, Οικονομικών, Γεωργίας, Πολιτισμού, Βιομηχανίας, Ενέργειας, και Τεχνολογίας, Εμπορικής Ναυτιλίας και Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ο Πρόεδρος του ΕΣΧΠ μπορούσε να καλέσει στις συνεδριάσεις και άλλους αρμόδιους υπουργούς, υφυπουργούς καθώς και εκπροσώπους των Ο.Τ.Α ή άλλους φορείς του Δημοσίου χωρίς ψήφο.

⁷ Στην απόφαση 3 γίνεται προσπάθεια ρύθμισης της περιοχής της πρωτεύουσας με στόχο τη συγκράτηση του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού, την αποκέντρωση των υπηρεσιών που έλκουν πληθυσμό, τη δημιουργία ενός πολυκεντρικού συστήματος διοίκησης μέσω των διαμερισμάτων που προέβλεπε για την προστασία του περιβάλλοντος.

Συνίσταται επίσης *Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος*⁸ η οποία γνωματεύει εφόσον της ζητηθεί για την εκπόνηση των Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων και Σχεδίων και Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος, καθώς επίσης και για την ακολουθητέα πολιτική χωροταξίας και πολιτικής προστασίας του περιβάλλοντος. Τέλος *προτείνει* αναγκαία μέτρα και ενέργειες για την εφαρμογή τους.

Το Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού είναι αποκλειστικώς αρμόδιο για την χρηματοδότηση και εκπόνηση μελετών Εθνικών, Περιφερειακών και Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων, ή τμημάτων τους. Αυτές οι μελέτες ανατίθενται σε κρατικές υπηρεσίες, επιστημονικά ή εκπαιδευτικά ιδρύματα, νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αλλά και σε συμβούλους μελετητές.

Είναι δυνατόν, με Π.Δ. που εκδίδονται κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Συντονισμού⁹ και Προγραμματισμού και του αρμόδιου κατά περίπτωση υπουργού, να επιβάλλονται περιορισμοί, κανόνες, στη δημιουργία ή ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών, στη χρήση του χώρου σε συγκεκριμένες ζώνες ή περιοχές καθώς και να επιβάλλονται τα αναγκαία μέτρα για την προστασία, αποκατάσταση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Προγράμματα και δραστηριότητες Υπουργείων και άλλων δημόσιων Υπηρεσιών, νομικών προσώπων Δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή φυσικών προσώπων, που έχουν σχέση με το αντικείμενο, προσαρμόζονται, εναρμονίζονται ή εντάσσονται στα κάθε φορά ισχύοντα Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα καθώς και Σχέδια και Προγράμματα Προστασίας του Περιβάλλοντος σύμφωνα με τους καθορισμένους όρους.

Το παραπάνω όργανο **κατέστη ανενεργό από το 1981**, χρονολογία που σηματοδοτεί και την *αδρανοποίηση του νόμου* αυτού. Πρακτικά την χωροταξική πολιτική ασκούσε το **Υ.Χ.Ο.Π.**, που **συστάθηκε με τον Ν. 1032/80**, (για τον οποίο γίνεται λόγος στο κεφάλαιο 2.3). Με βάση το Ν. 1558/85 "Κυβέρνηση και

⁸ Περισσότερες λεπτομέρειες για τη σύσταση, συγκρότηση, τρόπο και δαπάνες λειτουργίας της Επιτροπής, βλ. άρθρο 4, παρ.3, 4, 5 & 6, του Ν.360/76.

⁹ Με το Π.Δ. 574 της 30/30 Αυγ.1982, μεταβιβάζονται οι αρμοδιότητες του Υπουργείου Συντονισμού στο ΥΠΕΘΟ. Μεταφέρονται συγκεκριμένα ανάμεσα σε άλλες και οι Διευθύνσεις της τέως Υπηρεσίας Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, βλ. άρθρο 2, περί "Μεταφοράς υπηρεσιών στο ΥΠΕΘΟ από τα τέως Υπουργεία Συντονισμού και Βιομηχανίας και Ενέργειας καθώς και από το Υπουργείο Εμπορίου", παρ. 9.

κυβερνητικά όργανα" ΦΕΚ Α' 137, αναφέρεται στην αναδιάρθρωση του Υπουργικού Συμβουλίου, όπου ορίζεται (άρθρο 23-Ι), ο τίτλος και τάξη των υπουργείων ανάμεσα στα οποία και του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων το οποίο παίρνει τη θέση του Υ.Χ.Ο.Π. Τέλος με τον νόμο αυτό, το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, η Γραμματεία του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος και το Γραφείο Μελετητών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας υπάγονται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων (άρθρο 24, παρ. 3θ).

Παρόλα τα μειονεκτήματά του δεν θα πρέπει να παραβλεφθούν τα θετικά χαρακτηριστικά του.

Πιο συγκεκριμένα, ήταν απλός και σαφής. Όριζε με σαφήνεια τόσο τα όργανα άσκησης χωροταξικής πολιτικής όσο και τα επίπεδα σχεδιασμού, στηριζόμενος σε μια διαδικαστική προσέγγιση του χωροταξικού σχεδιασμού. Νομοτεχνικά θεωρήθηκε ένας από τους καλύτερους νόμους αφού δεν είχε περιττές διατυπώσεις ή επικαλύψεις και αντιφάσεις. Επίσης προσπάθησε για πρώτη φορά να ορίσει τις έννοιες του σχεδιασμού και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Έθεσε λοιπόν τις βάσεις και το πλαίσιο του χωροταξικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού¹⁰.

Το σκέλος του περιβάλλοντος έχει ήδη αποχωριστεί από τον Ν.360/76 με τον δικό του νόμο 1650/86 "Περί προστασίας του Φυσικού Περιβάλλοντος" ~~για τον οποίο γίνεται λόγος σε άλλη ενότητα παρακάτω.~~

2.2 Ν. 998/79 "Περί Προστασίας Δασών"

Σύμφωνα με το Νόμο αυτό, γίνεται διάκριση των δασών¹¹ για την προστασία των οποίων υπεύθυνη είναι η δασική υπηρεσία, ανεξάρτητα από το αν είναι

¹⁰ Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, εγκρίθηκαν το Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο Δοξιάδη, τα ΚΕΠΑ Ηρακλείου, Καβάλας, Βόλου, κ.ά. Βλ. άρθρο Π. Λουκάκη, "Πολεοδομικά Προβλήματα της πρωτεύουσας και θεσμικές παρεμβάσεις μετά το 1948", Σημειώσεις Πολεοδομίας, "Πολεοδομικός Σχεδιασμός", Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πολυτεχνική Σχολή, Ξάνθη 1993.

¹¹ Τα δάση διακρίνονται ανάλογα με τις λειτουργίες που εξυπηρετούν σε:

1. δάση με *ιδιαίτερο επιστημονικό, αισθητικό οικολογικό ενδιαφέρον* (εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, υγροβιότοποι)
2. δάση με *ιδιαίτερη προστατευτική επίδραση* στα εδάφη, υπερκείμενα οικισμών ή κοντά σε μνημεία ή έργα (προστατευτικά δάση)
3. δάση με *σημασία από άποψη παραγωγής* δασικών προϊόντων (παραγωγικά δάση)

ιδιωτικά ή δημόσια, η διαχείριση των οποίων γίνεται υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Γεωργίας.

Τα δάση που ανήκουν στους Ο.Τ.Α. θεωρούνται ιδιωτικά και οι **Ο.Τ.Α. είναι υποχρεωμένοι** όπως σε κάθε ιδιωτικό δάσος, να διαθέτουν το 30% των ετήσιων εσόδων από την εκμετάλλευση των δασών για την **εκτέλεση δασικών έργων**, όπως διάνοιξη οδών, φύτευση ή καλλιέργεια συγκεκριμένων ειδών, διενέργεια αναδάσωσης και βελτίωση της δασικής βλάστησης.

Σύμφωνα με το νόμο περί δασών **αρμόδια όργανα για την καταστολή των πυρκαγιών είναι οι Ο.Τ.Α.**, ο δασάρχης και η δασική υπηρεσία, η αστυνομία και η αγροφυλακή, η πυροσβεστική υπηρεσία, καθώς επίσης και οι ειδικές μονάδες κατάσβεσης και οι στρατιωτικές αρχές. **Συντονιστής όλων των ενεργειών είναι ο Νομάρχης.**

Οι Ο.Τ.Α. μπορούν να διαθέτουν δασικές εκτάσεις τους στη δασική υπηρεσία για αναδάσωση και δασοπονική εκμετάλλευση. Τα έσοδα από την εκμετάλλευση αυτή μοιράζονται από μισά μεταξύ του του δημοσίου και του Ο.Τ.Α..

Η εκχέρσωση των δασών για απόδοση σε αγροτική καλλιέργεια είναι επιτρεπτή μόνο κάτω από αυστηρές προϋποθέσεις (μελέτη, δεν υφίσταται εδαφολογικό ή οικολογικό πρόβλημα, δεν αίρεται ο δασικός χαρακτήρας της περιοχής). Οι δημοτικές ή κοινοτικές δασικές εκτάσεις μπορούν να εκχερσωθούν μόνο αν τηρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις για να παραχωρηθεί η χρήση μόνο σε γεωργούς μόνιμους κατοίκους του Ο.Τ.Α.

Είναι **ανεπίτρεπτη** η οποιαδήποτε μεταβολή χρήσης της δασικής έκτασης (άρθρο 71). Επιτρέπονται με προϋποθέσεις όμως οι εξής χρήσεις: τουριστικές εγκαταστάσεις με άδεια του Ε.Ο.Τ (άρθρο 51), αθλητικές εγκαταστάσεις (άρθρο 52), σχολικές εγκαταστάσεις (άρθρο 53), νοσοκομεία, παιδικές εξοχές κατασκηνώσεις (άρθρο 54), νεκροταφεία (άρθρο 55), βιομηχανίες κατεργασίες ξύλου και γαλακτοκομικές (άρθρο 56), μεταλλευτικές και λατομικές εργασίες (άρθρο 57), δημόσια έργα (άρθρο 58), στρατιωτικά έργα κάθε είδους (άρθρο

-
4. δάση προσφερόμενα για αναψυχή ή τουριστική ανάπτυξη (δάση αναψυχής)
 5. δάση που δεν ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες

59) καθώς και πολιτιστικά έργα, μουσεία, πνευματικά έργα (άρθρο 60). Επιτρέπεται ακόμη η αξιοποίηση 10% των δασικών εκτάσεων για οικιστικές περιοχές βάσει του Ν.947/79.

Σε περίπτωση που το δημόσιο έχει συγκυριότητα δασικής έκτασης με ποσοστό μικρότερο του 50%, μπορεί να παραχωρήσει το μερίδιό του στους συνιδιοκτήτες ιδιαίτερα αν αυτοί είναι Ο.Τ.Α..

Τα δασαρχεία είναι αποκλειστικά υπεύθυνα για τον προγραμματισμό της διαχείρισης των δασών (εκπόνηση μελετών, προστασία δασικών οικοσυστημάτων) ενώ **φορείς εκμετάλλευσης της δασικής γης είναι οι ιδιοκτήτες της, άρα ενδέχεται να είναι οι Ο.Τ.Α..**

2.3 Ν. 1032/80¹² "Περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος"

Με βάση το νόμο αυτό συνίσταται το Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος με τις παρακάτω αρμοδιότητες:

1. την σύνταξη, συμπλήρωση, τροποποίηση ή αναθεώρηση Περιφερειακών και Ειδικών Χωροταξικών Προγραμμάτων, στο πλαίσιο των καταρτιζομένων από το Υπουργείο Συντονισμού, Περιφερειακών και Ειδικών Προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, την μέριμνα για την έγκριση και εφαρμογή τους, καθώς και την εποπτεία και παρακολούθηση της εφαρμογής τους από άλλους αρμόδιους φορείς
2. τη σύνταξη, συμπλήρωση, τροποποίηση ή αναθεώρηση και την μέριμνα για την έγκριση και εφαρμογή Περιφερειακών και Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων, αλλά και την εποπτεία και παρακολούθηση της εφαρμογής τους από άλλους αρμόδιους φορείς. **Η αρμοδιότητα αυτή για το Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο παραμένει στο Υπουργείο Συντονισμού.**
3. την χρηματοδότηση και εκπόνηση μελετών Περιφερειακών και Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων ή επιμέρους τμημάτων τους

¹² Η άντληση των στοιχείων της παραγράφου έγινε από τον Ν.1032/80 "Περί συστάσεως του Υ.Χ.Ο.Π" 10/14/1980, ΦΕΚ Α' 57.

κατά τις διατάξεις του Ν.360/76, άρθρο 6, καθώς επίσης και την παρακολούθηση της εκπόνησής και αξιολόγησής τους

4. τη χάραξη και έκφραση της γενικής πολιτικής σχετικά με τη χωροταξία και την προστασία του περιβάλλοντος, την κατάρτιση σχεδίων και προγραμμάτων για τον έλεγχο της εφαρμογής και το συντονισμό των ειδικών προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος των επιμέρους φορέων, αλλά και την κάλυψη θεμάτων περιβάλλοντος που δεν είναι στην αρμοδιότητα άλλου φορέα¹³.
5. τη χάραξη και εφαρμογή οικιστικής και πολεοδομικής πολιτικής, την εκπόνηση, έγκριση, τροποποίηση, ανάθεση και εφαρμογή των αναγκαίων ρυθμιστικών, πολεοδομικών, οικιστικών και λοιπών σχεδίων και προγραμμάτων.

Στις αρμοδιότητες του Υ.Χ.Ο.Π συγκαταλέγονται και αυτές των υπηρεσιών που μεταφέρθηκαν σε αυτό, κατά τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς και τις αρμοδιότητες που απορρέουν από την πολεοδομική και οικιστική νομοθεσία.

Στους σκοπούς του Ειδικού Ταμείου Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ), συμπεριλαμβάνεται η εκπόνηση και πραγματοποίηση χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων αρμοδιότητας του Υ.Χ.Ο.Π. και η παροχή στις αρμόδιες υπηρεσίες οργάνων, μηχανημάτων, υλικών ή μεταφορικών μέσων κ.λ.π. (Βλ. ~~άρθρο 12, παρ.3~~).

2.4 Ν. 1337/83 "Επέκταση των Πολεοδομικών Σχεδίων, Οικιστική Ανάπτυξη και Σχετικές Ρυθμίσεις"

Πρόκειται για ένα νόμο που έρχεται να συμβάλλει σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος (άρθρο1, περιοχές επεκτάσεων) και στην εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων στο περιβάλλον (άρθρο 2, Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο).

Βέβαια στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί η σπουδαιότητα του Ν.947/79 "Περί οικιστικών περιοχών"¹⁴, καθώς ο Ν.1337/83 αυτόν ακριβώς το νόμο τροποποίησε.

¹³ Η παρ. 4 τροποποιήθηκε από την παρ. 1, άρθρο 31 του Ν. 1650/86.

¹⁴ Σκοπός του νόμου είναι ο καθορισμός της έννοιας και των λειτουργιών της οικιστικής περιοχής, των όρων και προϋποθέσεων, αλλά και της διαδικασίας για τον χαρακτηρισμό, οριοθέτηση και γενική πολεοδομική διαρύθμιση και ανάπτυξή της. Καθορίζονται ωστόσο οι όροι του τρόπου συμμετοχής των ιδιοκτητών της οικιστικής περιοχής στη

Ήταν ο πρώτος νόμος (Ν.947/79) που θεσμοθέτησε τις χρήσεις γης (άρθρο 3, 4), την υποχρεωτική εισφορά σε γη και χρήμα (άρθρα 16, 17, 18, 19, 20 & 21), τα συστήματα Ζωνών Ενεργού Πολεοδομίας (άρθρο 23) και Ζωνών Αστικού Αναδασμού (άρθρο 35- 38), ενώ προβλέπεται και Ζώνη κανονιστικών όρων δόμησης όπου έχει εφαρμογή στην οικιστική περιοχή που δεν περιλαμβάνεται Ζ.Ε.Π ή Ζ.Α.Α (άρθρο 51). Μεταβίβασε επίσης αρμοδιότητες στις Νομαρχίες (χαρακτηρισμός οικιστικών περιοχών με **απόφαση του Νομάρχη**) και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (αρμοδιότητες πολεοδομικών εφαρμογών) (άρθρο 61).

Ο Ν.1337/83, τροποποίησε τις εισφορές σε γη και χρήμα, καθώς επίσης θεσμοθέτησε τις Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.).

Αρχικά ο Ν. 1337/83, προβλέπει δυο κατηγορίες μελετών, όπου η μια είναι προαπαιτούμενη της άλλης, προκειμένου να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ένταξης ή επέκτασης μιας πόλης. Η πρώτη εκ των δυο είναι το "Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο" και η δεύτερη η "Πολεοδομική Μελέτη".

2.4.1 Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο

Το **Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο** αφορά τη σύνταξη μιας μελέτης επιπέδου "ρυθμιστικού σχεδίου". Η σημασία του είναι μεγάλη γιατί δίνει τη δυνατότητα **αντιμετώπισης της πόλης συνολικά**. Καλύπτει όλες τις πολεοδομημένες και τις προς πολεοδόμηση περιοχές ενός τουλάχιστον δήμου ή κοινότητας. Ετσι λοιπόν οι **Ο.Τ.Α.** είναι αυτοί που μπορούν να **κινήσουν την διαδικασία εκπόνησης της μελέτης**¹⁵ αυτής, όπως επίσης και το Υ.Χ.Ο.Π.

δημιουργία κοινόχρηστων χώρων και την εκτέλεση των βασικών πολεοδομικών έργων για την εξασφάλιση της λειτουργικότητας και της ανάπτυξης ή αναμόρφωσής της.

¹⁵ Η μελέτη περιλαμβάνει τους απαραίτητους χάρτες, σχεδιαγράμματα και κείμενα από τα οποία προκύπτουν:

- τα όρια της κάθε πολεοδομικής ενότητας και περιοχής επέκτασης,
- η υποδιαίρεση της περιοχής επέκτασης σε ζώνες πυκνοδομημένες, αραιοδομημένες και αδόμετες,
- η γενική εκτίμηση των αναγκών των πολεοδομικών ενότητων σε κοινόχρηστους χώρους και κοινοφελείς εξυπηρετήσεις,
- οι δημόσιες παρεμβάσεις ή ενισχύσεις στο στεγαστικό τομέα,
- γενική πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης των πολεοδομικών ενότητων σε συνάρτηση με τις παραπάνω ανάγκες. Αυτή αναφέρεται στις χρήσεις γης, τα κέντρα, το κύριο δίκτυο κυκλοφορίας, την πυκνότητα και τον μέσο συντελεστή δόμησης
- τις τυχόν απαγορεύσεις δόμησης και χρήσεων,

2.4.2 Πολεοδομική Μελέτη

Αυτή η μελέτη είναι πιο λεπτομερής σε σχέση με την προηγούμενη και αναφέρεται στο συγκεκριμένο χώρο των εντάξεων ή επεκτάσεων¹⁶. Όπως και

- την επιλογή των τρόπων ανάπτυξης ή αναμόρφωσης με τον καθορισμό των αντίστοιχων ζωνών
- την εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων στο περιβάλλον και
- τον ενδεχόμενο προσδιορισμό συγκεκριμένων περιοχών στις οποίες κατά προτεραιότητα θα διοχετευτούν στεγαστικά δάνεια και ενισχύσεις καθώς και πόροι για την εφαρμογή της "πολεοδομικής μελέτης "

Το μέγεθος των ορίων των πολεοδομικών ενοτήτων πρέπει να γίνεται έτσι ώστε να εξασφαλίζεται:

- η πιο ενδεδειγμένη οργάνωση των περιοχών κατοικίας με την πρόβλεψη των απαραίτητων εξυπηρετήσεων των κατοίκων του,
- η ένταξη στο σχέδιο κατά προτεραιότητα των πυκνοδομημένων περιοχών σε συνδυασμό με τη μεγαλύτερη δυνατή οικονομία των επεκτάσεων,
- η αντιμετώπιση των στεγαστικών αναγκών προβληματικών περιοχών κατοικίας,
- η απόκτηση γης για κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους και
- η εκτέλεση προγραμμάτων οργανωμένης οικιστικής ανάπτυξης

Στις αρμοδιότητες της μελέτης είναι και ο ενδεχόμενος καθορισμός βιομηχανικών και βιοτεχνικών περιοχών αλλά και άλλων ειδικών χρήσεων στην έκταση της Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου.

¹⁶ Η πολεοδομική μελέτη πρέπει να αναφέρει:

- τις χρήσεις γης και τους σχετικούς περιορισμούς, απαγορεύσεις ή υποχρεώσεις
- τα διαγράμματα δικτύων υποδομής
- τους προβλεπόμενους κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους με βάση τις σχετικές γενικές εκτιμήσεις αναγκών, όπως προκύπτουν από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
- τους οικοδομήσιμους χώρους
- τα συστήματα, τους όρους και περιορισμούς δόμησης
- τους τυχόν όρους που αφορούν τα υλικά, τον τρόπο κατασκευής και την αισθητική εμφάνιση των κτιρίων, τον τρόπο σύνδεσης των ακάλυπτων χώρων με τους κοινόχρηστους της πόλης
- την έκταση γής που προκύπτει από τις εισφορές (άρθρο 8)
- τα τυχόν οικονομικά και οργανωτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν και τα έργα που προγραμματίζονται, το κόστος και η χρηματοδότηση τους
- οι φορείς και οι τρόποι παρέμβασης και
- τυχόν ειδικά μέτρα προς αντιμετώπιση πολεοδομικών προβλημάτων.

Επιπλέον

- η μελέτη αναφέρεται οπωσδήποτε σε χώρο που περιλαμβάνεται στο γενικό πολεοδομικό σχέδιο και που πρέπει να αποτελεί αέρινη πολεοδομική ενότητα ή ζώνη άλλων χρήσεων.
- η σύνταξη της προϋποθέτει την ύπαρξη κτηματογραφικών διαγραμμάτων ώστε να υλοποιηθούν σε αυτό το στάδιο οι στόχοι της πολιτικής γής του γενικού πολεοδομικού σχεδίου.
- πρέπει να καταγράφονται σε αυτήν οι εισφορές σε γη όλων των ιδιοκτησιών που βρίσκονται στην περιοχή που μαζί με τις εισφορές σε χρήμα συμβάλλουν στην υλοποίηση της μελέτης και την αναβάθμιση της περιοχής.
- πρέπει να παρουσιάζει σχεδιαστικά τα προγράμματα κοινωνικής και τεχνικής υποδομής βάσει των αναγκών των πολεοδομικών ενοτήτων και να

προηγουμένως, η διαδικασία μπορεί να κινηθεί από τους Ο.Τ.Α. ή το Υ.Χ.Ο.Π. (Υπουργείο Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος). Στην δεύτερη περίπτωση όμως το Υ.Χ.Ο.Π. οφείλει να ενημερώσει τους σχετιζόμενους με το χώρο, δήμους.

Η Πολεοδομική μελέτη *εγκρίνεται κατόπιν γνωμοδότησεως του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου.*

2.4.3 Μελέτες Ζωνών Ενεργού Πολεοδομίας και Ζωνών Αστικού Αναδασμού

Οι Ζώνες Ενεργού Πολεοδομίας και Αστικού Αναδασμού που περιλαμβάνονται στις περιοχές επεκτάσεως του νόμου αυτού, **καθορίζονται με Π.Δ. κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, κατόπιν γνωμοδότησης του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου.** Η κίνηση της διαδικασίας για τον καθορισμό μιας περιοχής ως Ζ.Ε.Π¹⁷ ή Ζ.Α.Π μπορεί να γίνει και **μετά από πρόταση του οικείου Ο.Τ.Α¹⁸.**

Τα προγράμματα οικιστικής ανάπτυξης στις Ζ.Ε.Ε **ανατίθενται και στους Ο.Τ.Α.** ενώ παράλληλα χορηγείται σε αυτούς από το δημόσιο κρατική ενίσχυση.

Για τις επεκτάσεις του νόμου αυτού, οι αντίστοιχοι Ο.Τ.Α. πρέπει να είναι σε θέση να διαθέσουν το 30% της δαπάνης για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων υποδομής των περιοχών επεκτάσεων, ποσό το οποίο θα δοθεί στους αντίστοιχους Ο.Τ.Α. μετά την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης.

Ιδιαίτερο ωστόσο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι πολεοδομικές ρυθμίσεις του νόμου αυτού που αφορούν την προστασία των ακτών (άρθρο 23), τους δρόμους προς τις ακτές (άρθρο 24), τις Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (άρθρο 29), την Πολεοδομική Επιτροπή Γειτονιάς (άρθρο 30), τις απαλλοτριώσεις και

-
- δεσμεύει καθώς και να δεσμεύεται ως προς την μέγιστη οικοδομική εκμετάλλευση των οικοπέδων.
 -

¹⁷ Καθιερώνονται ωστόσο Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης και Ζώνες Ειδικών κινήτρων σε επεκτάσεις του νόμου αυτού ή σε περιοχές του άρθρου 13

¹⁸ Περισσότερες λεπτομέρειες για τις Ζ.Ε.Π., βλ. άρθρο 10, παρ.1-7 & 9-13.

διαμορφώσεις παραδοσιακών κτιρίων (άρθρο 32), καθώς επίσης και τις επιχώσεις και το αστικό πράσινο (άρθρο 40).

Οι **Ο.Τ.Α. ή οι Δημοτικές Επιχειρήσεις** μπορούν να συγκροτούν μεταξύ τους ή με άλλους δημόσιους, ιδιωτικούς και άλλους φορείς, εταιρεία μικτής οικονομίας με σκοπό τη **μελέτη και εκτέλεση των έργων ανάπτυξης ή αναμόρφωσης Ζ.Ε.Π ή Ζ.Α.Π. ή έργα μέσα σε Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης** πιθανώς και την αγορά ή πώληση ή εκμετάλλευση των ακινήτων που ανήκουν στη ζώνη αυτή.

Με Π.Δ. ωστόσο, που εκδίδονται κατόπιν πρότασης του Υπουργού Χ.Ο.Π., ορίζονται οι πόλεις και οι οικισμοί γύρω από τα όρια των οποίων καθορίζεται Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε). Καθορίζονται¹⁹ με Π.Δ το πλάτος των Ζ.Ο.Ε., οι όροι και περιορισμοί χρήσεως γης ή άλλοι όροι και περιορισμοί, που επιβάλλονται μέσα στις Ζ.Ο.Ε. και ιδιαίτερα το όριο εμβαδού κάτω από το οποίο δεν επιτρέπεται η κατάτμηση της γης.

Όλα αυτά τα Π.Δ. λοιπόν **εκδίδονται κατόπιν γνώμης του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος** για το Νομό Αττικής. Ανάλογα εφαρμόζεται η διάταξη που προβλέπεται από το νόμο αυτό και για τις παράκτιες ή περιοχές ειδικής προστασίας (άρθρο 29, παρ.2).

Ο Νόμος αυτός παρέχει στην **Τοπική Αυτοδιοίκηση το δικαίωμα να ξεκινήσει την διαδικασία εκπόνησης μιας πολεοδομικής μελέτης**. Βέβαια η **τελική απόφαση και έγκριση** παραμένει στην αρμοδιότητα του Υ.Χ.Ο.Π.. ή της **Νομαρχίας για μικρής κλίμακας μελέτες**.

Δεν έχει ακόμα αποκτήσει η Τ.Α τις αρμοδιότητες εκείνες που σε άλλες χώρες είναι αυτονόητες.

2.4.4 Π Δ. της 5/12.7.1983 (ΦΕΚ 291 Δ) & της 3/8.9.1983 (ΦΕΚ 393 Δ)

Αυτό το Π.Δ. σχετίζεται με διαπίστωση, το χαρακτηρισμό και γενικότερα με τα θέματα που αφορούν τα αυθαίρετα.

Η έκθεση, που συντάσσεται από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και αφορά τη διαπίστωση και το χαρακτηρισμό ενός αυθαιρέτου (άρθρο 1), στέλνεται στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, αλλά και στην αρμόδια αστυνομική αρχή.

Ο Δήμος ή η Κοινότητα υποχρεώνεται να **τοιχοκολλήσει** την ίδια μέρα την έκθεση στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα και να την διατηρήσει για δέκα μέρες. Ο Δήμος ή η Κοινότητα υποχρεώνεται επίσης να **ερευνήσει και να ενημερώσει** την πολεοδομική υπηρεσία για τα στοιχεία των κυρίων ή συγκυρίων ή επί αντιπαροχή κατασκευαστών για την καταβολή των προστίμων του άρθρου 17 του Ν.1337/83.

Όπου η αρμοδιότητα των αυθαίρετων κτισμάτων ή κατασκευών ασκείται από Δήμο ή Κοινότητα (άρθρο 6 & Π.Δ. 3/8.9.1983 ΦΕΚ393, άρθρο 5), η διαδικασία αυτού του διατάγματος τηρείται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία του δήμου ή της κοινότητας.

Με το Π.Δ. 3/8.9.1983 ΦΕΚ 393, προσδιορίζεται με μια σειρά από άρθρα, η ειδική εισφορά αυθαίρετου, ενώ στο άρθρο 6 του παρόντος φαίνεται η **συμμετοχή των Ο.Τ.Α α' βαθμού στην επιτροπή κρίσεως αυθαίρετων**. Η επιτροπή συγκροτείται **με απόφαση του νομάρχη** που ορίζει τον πρόεδρο και αναπληρωτή του.

Το πρόβλημα ως προς τις αρμοδιότητες που παραχωρούνται στους Ο.Τ.Α. σχετικά με τα θέματα αυθαίρετης δόμησης, είναι κυρίως ότι ο νόμος παρέχει τη δυνατότητα στην πολεοδομική υπηρεσία της περιοχής να έχει τις ίδιες αρμοδιότητες με την αντίστοιχη δημοτική ή κοινοτική, όπου η αρμοδιότητα των αυθαίρετων κτισμάτων ανήκει στους Ο.Τ.Α..

Αλλά και σε περίπτωση που και οι δυο υπηρεσίες αναλάβουν την εν λόγω υπόθεση, την ίδια μέρα, υπερισχύει η πράξη της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας, θέτοντας αυτόματα τους Ο.Τ.Α. υπό την κηδεμονία της πολεοδομικής υπηρεσίας, παρότι ο νόμος τους έχει παραχωρήσει την αντίστοιχη αρμοδιότητα.

2.4.5 Καθορισμός ορίων και πολεοδόμηση οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους (Π.Δ της 24.4/3.5.1985, Π.Δ της 20/30.8.1985)

Αυτά τα Π.Δ αφορούν στους οικισμούς²⁰ της χώρας οι οποίοι κατά την εκάστοτε τελευταία απογραφή έχουν πληθυσμό μέχρι και 2000 κατοίκους, ανεξάρτητα

¹⁹ Βλ. για περισσότερες πληροφορίες, Ν.1337/83, άρθρο 29.

²⁰ Στο Π.Δ 24.4/3.5.1985 άρθρο 2, διακρίνονται οι οικισμοί σε 13 κατηγορίες, βλ. κεφάλαιο Β' "Καθορισμός ορίων και πολεοδόμηση οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους", Τ.Ε.Ε. Ενημερωτικό Δελτίο, Τ.Ε.Ε., Τεύχος 1890, 1996, σελ102.

εάν ο Δήμος ή η Κοινότητα στον οποίο υπάγεται έχει πληθυσμό μεγαλύτερο από 2000 κατοίκους (άρθρο 1).

Τα όρια των οικισμών καθορίζονται με απόφαση του Νομάρχη (Π.Δ 24.4/3.5.1985, άρθρο 3), η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Σ.Χ.Ο.Π. του νομού και του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου.

Η διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων²¹ των πιο πάνω οικισμών κινείται από τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, μπορεί δε να κινηθεί και από την οικεία Νομαρχία ή το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

Σε περίπτωση κίνησης της διαδικασίας από το Δήμο ή την Κοινότητα η απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου εκτίθεται μαζί με το σχετικό σχεδιάγραμμα ή αεροφωτογραφία ή τοπογραφικό σκαρίφημα, στο Δημοτικό ή Κοινοτικό κατάστημα για 15 μέρες.

Σε περίπτωση κίνησης της διαδικασίας από το Νομάρχη ή το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ η σχετική μελέτη αποστέλλεται στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα για γνωμοδότηση μέσα σε προθεσμία 30 ημερών από τη λήψη της σχετικής μελέτης. Η γνωμοδότηση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου εκδίδεται μετά την τήρηση της ίδιας όπως στη προηγούμενη παράγραφο 4 διαδικασίας και κοινοποιείται στην οικεία Νομαρχία. Εάν οι προθεσμίες αυτές περάσουν άπρακτες η γνωμοδότηση θεωρείται για το Νομάρχη θετική και εκδίδεται η απόφασή του.

Για την πολεοδόμηση ή επέκταση οικισμού συντάσσεται πολεοδομική μελέτη²². Η κίνηση της διαδικασίας σύνταξης της πολεοδομικής μελέτης γίνεται από τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα. Η διαδικασία μπορεί επίσης να κινηθεί από την οικεία Νομαρχία μετά από γνωμοδότηση του Σ.Χ.Ο.Π. του νομού ή από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

Η πολεοδομική μελέτη εγκρίνεται με απόφαση του Νομάρχη ύστερα από γνωμοδότηση του Σ.Χ.Ο.Π.Π. του νομού και του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου κατά τη διαδικασία του άρθρου 3 του Ν.Δ της 17.7/16.8.1923 εκτός από τους οικισμούς που έχουν χαρακτηριστεί είτε ως

²¹ Ο τρόπος καθορισμός των ορίων του οικισμού αναλύεται στο άρθρο 4, κεφάλαιο Β' "Καθορισμός ορίων και πολεοδόμηση οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους", Τ.Ε.Ε. Ενημερωτικό Δελτίο, Τ.Ε.Ε., Τεύχος 1890, 1996, σελ103.

²² Η διαδικασία εκπόνησης και το περιεχόμενο της πολεοδομικής μελέτης ορίζονται στο άρθρο 11, του κεφάλαιο Β' "Καθορισμός ορίων και πολεοδόμηση οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους", Τ.Ε.Ε. Ενημερωτικό Δελτίο, Τ.Ε.Ε., Τεύχος 1890, 1996, σελ110.

αξιόλογοι βάσει του άρθρου 2 παρ.2 του παρόντος κεφαλαίου είτε ως παραδοσιακοί²³.

2.4.6 Πολεοδομία περιοχών δεύτερης κατοικίας

Για την εφαρμογή της Πολεοδομίας περιοχών δεύτερης κατοικίας, ως περιοχή δεύτερης κατοικίας χαρακτηρίζεται περιοχή που βρίσκεται μέσα σε Ζ.Ο.Ε και χρησιμοποιείται για την παραμονή ατόμων πλέον του 24ώρου για διακοπές ή αναψυχή²⁴.

Για την πολεοδόμηση των περιοχών δεύτερης κατοικίας απαιτούνται α) η εκπόνηση και έγκριση του Σχεδίου Ανάπτυξης Περιοχών δεύτερης κατοικίας (ΣΧΑΠ) για τον καθορισμό των επιθυμητών προγραμματικών μεγεθών ανάπτυξης της κάθε περιοχής, μέσα στα πλαίσια των, κατά την προηγούμενη παράγραφο κατευθύνσεων χωροταξικής οργάνωσης και β) η εκπόνηση και έγκριση της οικείας πολεοδομικής μελέτης για την εξειδίκευση των γενικών αρχών και ρυθμίσεων του ΣΧΑΠ και για τον καθορισμό των κοινοχρήστων, κοινωφελών και δομήσιμων χώρων, καθώς και των κατάλληλων για τον προορισμό του οικισμού όρων και περιορισμών δόμησης.

Το ΣΧΑΠ εγκρίνεται ταυτόχρονα και με τη διαδικασία έγκρισης της Ζ.Ο.Ε. Για περιοχές δεύτερης κατοικίας μέσα σε εγκεκριμένες Ζ.Ο.Ε. κατά την 3.10.1994 (ημερομηνία δημοσίευσης του Ν. 2242/94), το ΣΧΑΠ εγκρίνεται με απόφαση του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ μετά από γνώμη του ΚΣΧΟΠ.. Στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη του ΣΧΑΠ γίνεται με πρωτοβουλία του οικείου Δήμου ή Κοινότητας ή περισσοτέρων Δήμων ή Κοινοτήτων από κοινού ή του αρμοδίου Νομάρχη ή του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. μετά από ενημέρωση του Δήμου ή της Κοινότητας. Στις περιοχές των ρυθμιστικών σχεδίων των ευρύτερων περιοχών Αττικής και Θεσσαλονίκης δεν απαιτείται η σύνταξη ΣΧΑΠ²⁵.

²³ Βλ. άρθρο 12 του κεφαλαίου Β' "Καθορισμός ορίων και πολεοδόμηση οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους", Τ.Ε.Ε. Ενημερωτικό Δελτίο, Τ.Ε.Ε., Τεύχος 1890, 1996, σελ112.

²⁴ Βλ. άρθρο 1 του κεφαλαίου Β' "Καθορισμός ορίων και πολεοδόμηση οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους", Τ.Ε.Ε. Ενημερωτικό Δελτίο, Τ.Ε.Ε., Τεύχος 1890, 1996, σελ115.

²⁵ βλ άρθρο1, παρ.7 του. κεφάλαιο Β' "Καθορισμός ορίων και πολεοδόμηση οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους", Τ.Ε.Ε. Ενημερωτικό Δελτίο, Τ.Ε.Ε., Τεύχος 1890, 1996, σελ115.

2.5 Ν. 1650/86 "Για την Προστασία του Περιβάλλοντος"

Το 1986 ψηφίστηκε ο Νόμος - Πλαίσιο για το περιβάλλον ο οποίος ρύθμιζε με ενιαίο τρόπο την περιβαλλοντική δράση και κατοχυρώνει την περιβαλλοντική πολιτική ως συστατικό στοιχείο κάθε άλλης τομεακής πολιτικής. Με το Νόμο αυτό περιήλθαν όλες οι μέχρι τότε διάσπαρτες αρμοδιότητες για το φυσικό περιβάλλον στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

Βασική κατευθυντήρια γραμμή του νόμου αυτού ήταν η πρόληψη και η αποτροπή της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Σκοπός του Νόμου είναι η θέσπιση θεμελιωδών κανόνων και η καθιέρωση κριτηρίων και μηχανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος, έτσι ώστε ο άνθρωπος σαν άτομο και μέλος της κοινωνίας να ζει σε ένα υψηλής ποιότητας περιβάλλον μέσα στο οποίο να προστατεύεται η υγεία του και να ευνοείται η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Επιδιώξη του ήταν η κατάργηση της αποσπασματικότητας και διασποράς των διατάξεων που ίσχυαν στο παρελθόν, ενώ σκόπευε να δημιουργήσει

²⁶ Ο σκοπός αυτός επιδιώκεται μέσω:

- της αποτροπής της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και της λήψης όλων των αναγκαίων για τον παραπάνω λόγο, προληπτικών μέτρων
- της διασφάλισης της ανθρώπινης υγείας από τις διάφορες μορφές υποβάθμισης του περιβάλλοντος
- της προώθησης της ισόρροπης ανάπτυξης του εθνικού χώρου συνολικά και της ορθολογικής διαχείρισης του περιβάλλοντος
- της διασφάλισης της δυνατότητας ανανέωσης φυσικών πόρων και της ορθολογικής αξιοποίησης των μη ανανεώσιμων ή σπάνιων πόρων
- της διατήρησης της οικολογικής ισορροπίας των φυσικών οικοσυστημάτων και της διασφάλισης της αναπαραγωγικής τους ικανότητας και τέλος,
- της αποκατάστασης του περιβάλλοντος

Ειδικότερες επιδιώξεις του είναι:

- Η προστασία του εδάφους και η ορθολογική διαχείρισή του
- Η προστασία των επιφανειακών και υπόγειων νερών που θεωρούνται σαν φυσικοί πόροι και σαν οικοσυστήματα
- Η προστασία της ατμόσφαιρας
- Η προστασία και διατήρηση της φύσης και του τοπίου με έμφαση στις ευαίσθητες περιοχές
- Η προστασία των ακτών, των θαλασσών, των οχθών, των ποταμών, των λιμνών, του βυθού τους και των νησίδων
- Ο καθορισμός της επιθυμητής και επιτρεπόμενης ποιότητας των φυσικών αποδεκτών και
- Η ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των πολιτών στα θέματα προστασίας περιβάλλοντος με τη σωστή πληροφόρηση και εκπαίδευση

σύγχρονους και αποτελεσματικούς θεσμούς για τον ίδιο σκοπό. Έτσι λοιπόν κάθε διάταξη αντίθετη με τις διατάξεις του Νόμου καταργείται.

Σε περίπτωση όμως που για την εφαρμογή του είναι αναγκαία η έκδοση των προεδρικών διαταγμάτων ή άλλων κανονιστικών διοικητικών πράξεων για την εξειδίκευση ορισμένων θεμάτων, η κατάργηση των διατάξεων που ίσχυαν και ισχύουν, θα γίνει από τη στιγμή που θα αρχίσουν να ισχύουν αυτές οι κανονιστικές πράξεις. Ο νόμος αυτός χρειάζεται πολλές διοικητικές πράξεις για να εξειδικευτεί και να αρχίσει ουσιαστικά να ισχύει. Μέχρι τότε ισχύουν οι ειδικές ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται σε προηγούμενα νομοθετήματα.

Πρόκειται για ένα από τα βασικότερα νομοθετήματα για το περιβάλλον που περιείχε και διατάξεις που αφορούν τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α). Προβλέπει είτε διεύρυνση των αρμοδιοτήτων²⁷ τους σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, είτε εξειδικευμένες κατευθυντήριες γραμμές άσκησης των ήδη υπαρκτών με ορθολογικό τρόπο, είτε εξοικονόμηση πόρων υπέρ των Ο.Τ.Α για κατασκευή έργων υποδομής.

2.5.1 Βασικά Κεφάλαια του Νόμου:

Τα βασικά κεφάλαια του Νόμου είναι:

A. Βασικές έννοιες

B. Προστασία του περιβάλλοντος από Έργα και Δραστηριότητες
Όσον αφορά στο δεύτερο κεφάλαιο, "Προστασία του περιβάλλοντος από Έργα και Δραστηριότητες", τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Ως κριτήρια κατάταξης χρησιμοποιούνται το είδος και το μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας, το είδος και η ποσότητα των ρύπων που εκπέμπονται και κάθε άλλη επίδραση στο περιβάλλον, η δυνατότητα πρόληψης παραγωγής ρύπων από την εφαρμοζόμενη παραγωγική διαδικασία και τέλος ο κίνδυνος σοβαρού ατυχήματος και η ανάγκη επιβολής περιορισμών για την προστασία του περιβάλλοντος.

²⁷ Για τις περισσότερες από αυτές τις αρμοδιότητες είναι απαραίτητη η έκδοση κανονιστικών διοικητικών πράξεων οι οποίες θα ρυθμίσουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής της.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω κριτήρια προκύπτουν τρεις κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων στις οποίες επιβάλλεται η τήρηση αντίστοιχων περιβαλλοντικών όρων²⁸.

- α. Έργα και Δραστηριότητες που είναι πιθανό λόγω φύσης μεγέθους και έκτασής τους να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον. Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων απαιτείται η υποβολή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (για την οποία γίνεται λόγος στο κεφ. 2.6 - ΚΥΑ 69269/5387/90).
- β. Έργα και Δραστηριότητες που δεν προκαλούν σοβαρούς κινδύνους ή οχλήσεις. Στην περίπτωση αυτή αρκεί η υποβολή δικαιολογητικών που τεκμηριώνουν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος.
- γ. Έργα και Δραστηριότητες που προκαλούν ιδιαίτερα μικρό κίνδυνο ή όχληση ή υποβάθμιση στο περιβάλλον.

Στην κατηγορία αυτή ο έλεγχος των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας. Ωστόσο ο Δήμαρχος έχει τη δυνατότητα να παραπέμψει το θέμα στο Νομάρχη.

Στις δυο πρώτες κατηγορίες δραστηριοτήτων του άρθρου 3, είναι δυνατό κατόπιν εισηγήσεως του οικείου Νομάρχη, να επιβάλλονται τέλη, προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που πραγματοποιούνται από τους Ο.Τ.Α και προβλέπονται από τους περιβαλλοντικούς όρους.

Γ. Προστασία του περιβάλλοντος από τη Ρύπανση

Όσον αφορά στο τρίτο κεφάλαιο, "Προστασία του περιβάλλοντος από τη Ρύπανση", το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει τους παρακάτω τομείς:

1. Ποιότητα ατμόσφαιρας και δίκτυο παρακολούθησης. Μέτρα προστασίας της ατμόσφαιρας
2. Ποιότητα νερών και δίκτυο παρακολούθησης. Μέτρα για την προστασία των νερών
3. Μέτρα για την προστασία του εδάφους

²⁸ Ελ. Ν. 1650/86, άρθρο 4

Στα πλαίσια αυτού του τομέα, με κοινή απόφαση Υπουργών Εσωτερικών, Υγείας, ΠΕΧΩΔΕ, και γνώμη των Ο.Τ.Α. καθορίζονται οι χώροι που επιτρέπεται η τελική διάθεση τοξικών και επικίνδυνων αποβλήτων και λάσπης, οι χώροι εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων καθώς επίσης με απόφαση του οικείου Νομάρχη καθορίζονται οι χώροι που επιτρέπεται η τελική διάθεση στερεών αποβλήτων.

4. Στερεά απόβλητα

Φορείς διαχείρισης των στερεών αποβλήτων είναι οι Ο.Τ.Α. Για στερεά απόβλητα που λόγω της σύνθεσης, του είδους, της ποιότητας και ποσότητας τους δεν μπορούν να διατεθούν μαζί με τα οικιακά, φορείς διαχείρισης υπεύθυνοι φορείς είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα από τις δραστηριότητες των οποίων προέρχονται τα απόβλητα ή τρίτα πρόσωπα στα οποία ανατίθεται η εκτέλεση σχετικών εργασιών μετά από άδεια του οικείου Νομάρχη.

5. Συσκευασία προϊόντων. Απόβλητα από μέσα μεταφοράς

Είναι δυνατό να επιβάλλονται ειδικά τέλη σε επιχειρήσεις που παράγουν και εισάγουν προϊόντα που προκαλούν ιδιαίτερα προβλήματα διαχείρισης των αποβλήτων τους, προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που πραγματοποιούνται από τους Ο.Τ.Α.

6. Προστασία από τον θόρυβο

Οι Ο.Τ.Α συμβάλλουν στον περιορισμό του θορύβου από βιομηχανικές ή κυκλοφοριακές δραστηριότητες (άρθρο 14) ενώ δύνανται να προετοιμάζουν μελέτη για την υπόδειξη αντιθορυβικών ζωνών.

7. Επικίνδυνες ουσίες και παρασκευάσματα

8. Παρακολούθηση φυσικών αποδεκτών. Λειτουργία και συντήρηση εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων

9. Μέτρα προστασίας από τη ραδιενέργεια

Δ. Προστασία και διατήρηση της φύσης²⁹ και του τοπίου

²⁹ Ανάμεσα στις διατάξεις για γενικότερη προστασία της φύσης από τις επιδράσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, ο Νόμος προβλέπει και τη θέσπιση περιοχών για προστασία και διατήρηση της φύσης και του τοπίου όπως, Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, Περιοχές προστασίας της φύσης, Εθνικά Πάρκα, Περιοχές οικολογικής ανάπτυξης, Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, Προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου.

Στο πλαίσιο του κεφαλαίου αυτού γίνεται χαρακτηρισμός³⁰ ορισμένων περιοχών σε "περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης", "περιοχές προστασίας της φύσης", "εθνικά πάρκα", "προστατευόμενους φυσικούς σχηματισμούς και προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου" καθώς επίσης και σε "περιοχές οικοανάπτυξης (αγροτουρισμός)", προκειμένου να εφαρμοστεί μια πολιτική ευρύτερης προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, που συχνά παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Ε. Ζώνες Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων και Ζώνες Παραγωγικών Δραστηριοτήτων

Με Π.Δ, κατόπιν προτάσεως των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, μπορούν να χαρακτηρίζονται ως Ζώνες Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων, περιοχές με φυσικούς αποδέκτες που παρουσιάζουν σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα. Προκειμένου να χαρακτηριστεί μια περιοχή ως Ζώνη Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων, καλούνται οι αρμόδιοι Ο.Τ.Α. ή η νομαρχία, να εκπονήσουν ειδική μελέτη που να τεκμηριώνει την κρισιμότητα του προβλήματος, με μετρήσεις και στοιχεία συγκρίσιμα με εκείνα του εθνικού δικτύου παρακολούθησης της ατμόσφαιρας ή των νερών προτείνοντας περιορισμούς και μέτρα αναβάθμισης του περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης. Για τις περιοχές που ανήκουν σε Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτηση ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων γίνεται με την πράξη καθορισμού της Ζ.Ο.Ε. και με τη διαδικασία του άρθρου 20 του Ν.1337/83, όπως ισχύει.

ΣΤ. Υπηρεσίες Περιβάλλοντος

Με Π.Δ, κατόπιν προτάσεως των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ιδρύεται νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία "Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος" (Ε.Φ.Ο.Π), ο οποίος θα

³⁰ Βλ. σχετικά, (ορισμοί - διακρίσεις, επιδιώξεις, περιθώρια δράσης & ανάπτυξης κ.ά), άρθρα 18 & 19 του παρόντος νόμου.

ασκεί αρμοδιότητες συντονισμού και ελέγχου³¹ σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος.

Z. Κυρώσεις και Αστική Ευθύνη³² *Μέσα στην προωθητική έρευνα*

Εκτός από τα παραπάνω ο νόμος αυτός παρέχει και άλλα περιθώρια δράσης και παρέμβασης στους Ο.Τ.Α.:

- Οι Ο.Τ.Α δύνανται να εγκαθιστούν σταθμούς για την παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας με την υποχρέωση όμως να ενημερώνουν το ΥΠΕΧΩΔΕ για τα αποτελέσματα των μετρήσεών τους (άρθρο 7, παρ. 5).
- Παρέχεται ωστόσο στους Ο.Τ.Α. η δυνατότητα παράστασης πολιτικής αγωγής (άρθρο 28, παρ. 7) για ποινικά αδικήματα που τελέστηκαν στην περιφέρειά τους έστω και αν δεν έχουν υποστεί περιουσιακή ζημιά, με αίτημα την αποκατάσταση του περιβάλλοντος, καθώς και η δυνατότητα άσκησης αίτησης ακύρωσης κατά εκτελεστών πράξεων της Διοικήσεως (ΣτΕ 1615/88)
- Η μέχρι τώρα αρμοδιότητα της αστυνομικής αρχής για τα "βιοτεχνικά" καταστήματα μεταβιβάζεται στους Ο.Τ.Α. ως προς το περιβαλλοντικό τους μέρος (έγκριση περιβαλλοντικών όρων εγκατάστασης, εποπτεία τήρησης τους, κ.λ.π).
- Σχετικά με τις "Ζώνες Ανάπτυξης (Βιομηχανικών) Δραστηριοτήτων" του νόμου αυτού, ορίζονται ως φορείς διαχείρισής τους οι Ο.Τ.Α³³.
- Προβλέπεται η υποβολή δικαιολογητικών και η έγκριση περιβαλλοντικών όρων από τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού ενώ

³¹ Τα μέσα για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι:

- ο καθορισμός σε εθνικό επίπεδο, οριακών παραμέτρων ποιότητας περιβάλλοντος, οριακών τιμών αποβλήτων, προτύπων για παραγωγικές διαδικασίες και κανονισμών καθώς και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους
- η εγκατάσταση εθνικών δικτύων μέτρησης και ανάλυσης των περιβαλλοντικών παραμέτρων
- ο συντονισμός, η συλλογή και η διανομή σε εθνικό και διεθνές επίπεδο πληροφοριών σχετικών με το περιβάλλον και

η προώθηση της έρευνας για το περιβάλλον

³² βλ. άρθρο 28 του νόμου)

³³ Οι ζώνες αυτές όχι μόνο πόλο ανάπτυξης της περιοχής αλλά θα συντελέσουν κυρίως στην προστασία του περιβάλλοντος μέσα από τη συγκέντρωση, την αυξημένη δυνατότητα ελέγχου και την παροχή περιβαλλοντικών ευκολιών προς τις εγκατεστημένες εκεί μονάδες.

προβλέπεται και η έκδοση σχετικής Υπουργικής Απόφασης, σύμφωνα με τα άρθρα 3 & 4 του Νόμου αυτού.

Ωστόσο η ΚΥΑ 69269/5387/90 (στην οποία θα αναφερθούμε σε επόμενη ενότητα), που εκδόθηκε σε εφαρμογή του άρθρου αυτού δεν προσδιορίζει ποια έργα υπάγονται στην κατηγορία αυτή, γεγονός που δεν επιτρέπει στους Ο.Τ.Α. να ασκήσουν την αρμοδιότητα αυτή καθώς επίσης και να επιβάλλουν πρόστιμα στα ρυπαίνοντα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, σχετικά με την τήρηση των ανωτέρω περιβαλλοντικών όρων.

2.5.2. Εκτίμηση - Αξιολόγηση - Μειονεκτήματα Θεσμοθέτησης και Εφαρμογής του Ν. 1650/86

Κατόπιν μιας σύντομης μελέτης που προκύπτει κυρίως από την εφαρμογή του Ν. 1650/86 μπορούμε να ισχυριστούμε ότι δεν δημιουργήθηκαν οι ανάλογες διοικητικές και οργανωτικές δομές και κυρίως δεν ιδρύθηκε ο Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος (ΕΦΟΠ), ο οποίος θα συνέβαλλε στην επιστημονική, τεχνική και διοικητική στήριξη της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Ο Ν. 1650/86, που είχε προβλέψει Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), παρέμεινε ανενεργός γιατί δεν εκδόθηκαν τα Π.Δ, οι Υ.Α, και οι Πράξεις Υπουργικών Συμβουλίων για την υλοποίηση των σχετικών διατάξεων, εκδόθηκε όμως η Κ.Υ.Α 69269/5387/90 που αφορά στη θεσμοθέτηση Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και για την οποία γίνεται λόγος παρακάτω.

Ο Νόμος θέσπισε μεν οικονομικούς μηχανισμούς και εργαλεία πολιτικής γης, που συγκροτούσαν ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο πλαίσιο εφαρμογής του χωροταξικού σχεδιασμού, τα εκτελεστικά όμως διατάγματα του νόμου που αφορούσαν στη χωροταξία δεν εκδόθηκαν ποτέ με αποτέλεσμα ο νόμος να παραμένει ανενεργός.

2.6 ΚΥΑ 69269/5387/90

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποχρεώσεων και δεσμεύσεων της χώρας που απορρέουν για τις χρηματοδοτήσεις μεγάλων έργων, αλλά και λόγω των εντεινόμενων περιβαλλοντικών προβλημάτων, θεσμοθετήθηκε η ΚΥΑ 69269/5387/90, η οποία αφορά στην υποχρέωση να συντάσσονται "Μελέτες

Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων" και "Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες". Για τα έργα για τα οποία εκπονούνται οι Μ.Π.Ε απαιτούνται προεγκρίσεις χωροθέτησης³⁴.

Οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε) είναι μελέτες³⁵ με βάση τις οποίες εκτιμώνται οι πιθανές επιπτώσεις έργων ή δραστηριοτήτων στο περιβάλλον και προτείνονται επίσης δυνατές παρεμβάσεις ή επανορθωτικά μέτρα, έτσι ώστε οι αναμενόμενες επιπτώσεις να μειωθούν στο ελάχιστο δυνατό.

Με την Υπουργική Απόφαση 69269/5387/90, με τίτλο "Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε), καθορισμός περιεχομένου Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών³⁶ (Ε.Π.Μ) και λοιπές συναφείς διατάξεις, σύμφωνα με το Ν. 1650/86", καθορίζεται πλήρως το περιεχόμενο³⁷ των Μ.Π.Ε κατά έργο ή δραστηριότητα καθώς και οι διαδικασίες κατάρτισης των μελετών αυτών και έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων.

Απώτερος στόχος είναι να καταστήσει ευχερή και αποτελεσματική την προσπάθεια για την αποτροπή της ρύπανσης και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος με την αξιολόγηση των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων των έργων και δραστηριοτήτων.

Η απόφαση αυτή αφορά α) τα έργα και δραστηριότητες της Α' και Β' κατηγορίας του άρθρου 3 του Ν.1650/86 τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, εκτός από εκείνες που εξυπηρετούν σκοπούς εθνικής άμυνας και β) την

³⁴ Βλ. Πρακτικά εισηγήσεων Συνεδρίου NATURA 2000, 12/10/1995, "Εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στην Ελλάδα", Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών, WWF, άρθρο Π.Λουκάκη, σελ. 91.

³⁵ Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δικαίου Περιβάλλοντος πρέπει να περιλαμβάνει:

- την ανάλυση της αρχικής κατάστασης του περιβάλλοντος στο χώρο επέμβασης του προγράμματος
- τις εμφανείς επιπτώσεις από την υλοποίηση του προγράμματος στην ποιότητα του περιβάλλοντος και κυρίως τις έμμεσες, τις προσωρινές και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις
- την περιγραφή των προτεινόμενων μέτρων για τη μείωση, αντιστάθμιση ή εξαφάνιση των επιβλαβών για την περιβαλλοντική ποιότητα επιπτώσεων και
- την περιγραφή εναλλακτικών λύσεων στο προτεινόμενο πρόγραμμα, στην προβλεπόμενη χωροθέτησή του ή πρόταση για διάκριση του υφιστάμενου και την κατά περίπτωση ανάληψη των προβλεπόμενων επιπτώσεων στην ποιότητα του περιβάλλοντος. (Βλ. σχετικά, Ε. Σταματίου, Διαχείριση Περιβάλλοντος - Πολιτικές για την προστασία των ακτών της Ελλάδας - Η εμπειρία από το χώρο της Μεσογείου", Διδακτορική διατριβή υποβληθείσα στο Τ.Α.Π.Α. του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών, 1997, σελ. 25,26.

³⁶ Βλ. σχετικά, κεφάλαιο Ε', άρθρα 11,12,13, 14 & 15, όσον αφορά τον καθορισμό περιεχομένου των Ε.Π.Μ και την διαδικασία κατάρτισης και έγκρισής τους.

³⁷ Βλ. σχετικά άρθρα 6 & 7, της Υ.Α, με τους αντίστοιχους πίνακες Ι, ΙΙ & ΙΙΙ του άρθρου 16 (Παράρτημα).

προστασία της φύσης και του τοπίου με τον καθορισμό περιοχών προστασίας σύμφωνα με ορισμένες προδιαγραφές.

Σύμφωνα με αυτή την Υπουργική Απόφαση, τα επιμέρους έργα κατατάσσονται σε δυο κατηγορίες, για κάθε μια από τις οποίες αλλάζουν και οι προδιαγραφές καθώς και οι διαδικασίες έγκρισης. Οι δυο κατηγορίες που ήδη αναφέρθηκαν έχουν ως εξής:

1. **Α' Κατηγορία - Ομάδα I:** Περιλαμβάνει μεγάλα έργα και δραστηριότητες με ιδιαίτερα υψηλή περιβαλλοντική όχληση (άρθρο 4 της Υ.Α).

Α' Κατηγορία - Ομάδα II: Περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες των οποίων οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι σημαντικές χωρίς όμως να φθάνουν στο επίπεδο των έργων της Ομάδας I (άρθρο 4 της Υ.Α).

2. **Β' Κατηγορία:** Σε αυτή τη κατηγορία εντάσσονται έργα ή δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στην κατηγορία Α' και για τα οποία προβλέπεται σχετική άδεια, από την ισχύουσα νομοθεσία.

Διαδικασίες έγκρισης:

Έργα και δραστηριότητες Α' κατηγορίας: Η διαδικασία έγκρισης περιλαμβάνει δυο στάδια α) προέγκριση χωροθέτησης³⁸ και β) έγκριση περιβαλλοντικών όρων³⁹.

Οι Ο.Τ.Α. θα εγκρίνουν τους όρους προστασίας του περιβάλλοντος για ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό ή μετεγκατάσταση έργων και δραστηριοτήτων της τρίτης κατηγορίας δηλαδή έργων και δραστηριοτήτων που προκαλούν ιδιαίτερα μικρό κίνδυνο ή όχληση ή υποβάθμιση στο περιβάλλον.

Ο έλεγχος των δικαιολογητικών που τεκμηριώνουν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις προστασίας περιβάλλοντος και η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του Δημάρχου ή του Προέδρου της Κοινότητας.

³⁸ Η προέγκριση χωροθέτησης αφορά στην πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων καθώς και τον εκσυγχρονισμό ή επέκταση υφιστάμενων εφόσον επέρχονται σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις. Όσον αφορά στη διαδικασία που ακολουθείται για την προέγκριση χωροθέτησης, βλ. σχετικά άρθρο 8 της Υ.Α. Για έργα και δραστηριότητες της Β' κατηγορίας δεν απαιτείται προέγκριση χωροθέτησης.

³⁹ Βλ. σχετικά άρθρα 9 & 10 της παρούσης Υ.Α. Να τονιστεί επίσης ότι οι περιβαλλοντικοί όροι για τις δραστηριότητες Β' κατηγορίας εγκρίνονται με απόφαση του οικείου Νομάρχη.

Ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας μπορεί να παραπέμψει το θέμα στο Νομάρχη αν πριν την έγκριση ή μετά τη λειτουργία του έργου διαπιστώνονται οχλήσεις και κίνδυνοι που δεν καλύπτονται από τους γενικούς όρους που αφορούν την κατηγορία αυτή. Στη περίπτωση αυτή, με απόφαση του Νομάρχη, το έργο ή η δραστηριότητα υπάγεται στη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων της δεύτερης κατηγορίας.

Αν ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας δεν απαντήσει μέσα στη τακτική προθεσμία θεωρείται ότι οι όροι που προβλέπονται από τα σχετικά δικαιολογητικά έχουν εγκριθεί.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες θα ελέγχουν την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων σε έργα τρίτης κατηγορίας, εκτός αν ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται από Διανομαρχιακές ή Περιφερειακές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν επωμιστεί την παραπάνω αρμοδιότητα ελέγχου.

Πρέπει να τονιστεί στο σημείο αυτό⁴⁰, ότι υφίστανται κάποιες αδυναμίες που καθιστούν αυτή την Υ.Α περιθωριακό εργαλείο και το περιορίζουν σε εκ των υστέρων αιτιολογήσεις έργων, καθώς επίσης το καθιστούν κυρίως ανεπαρκές για την προστασία φυσικών περιοχών και τοπίων.

Τα προβλήματα ωστόσο των προς προστασία περιοχών αλλά και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων δεν λύνονται ούτε με μεμονωμένες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ούτε με προεγκρίσεις χωροθέτησης, ούτε βεβαίως με ασαφείς όρους εκπόνησης και υλοποίησης των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών. Όμως αποτελούν πρωταρχική και αναγκαία προϋπόθεση εφαρμογής της πολιτικής προστασίας του περιβάλλοντος και για το λόγο αυτό, πρέπει όλα τα έργα και οι δραστηριότητες, κυρίως τεχνικού χαρακτήρα, να συνοδεύονται από Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Συνεχίζεται...

⁴⁰ Βλ. Πρακτικά εισηγήσεων Συνεδρίου NATURA 2000, 12/10/1995, "Εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στην Ελλάδα", Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών, WWF, άρθρο Π.Λουκάκη, σελ. 91 & 93.

κεφάλαιο 3ο

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (α' & β' βαθμού)

3.1 Ν.1622/86 "Τοπική Αυτοδιοίκηση-Περιφερειακή Ανάπτυξη και Δημοκρατικός Προγραμματισμός" *0190*

Με το νόμο αυτό προσδιορίζονται σε κάθε νομό γεωγραφικές περιοχές βάσει συγκοινωνιακών, πληθυσμιακών, γεωγραφικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και δημογραφικών συνθηκών και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης που περιλαμβάνονται στις περιοχές αυτές, συνενώνονται, συνιστώντας Δήμο ανεξάρτητα από το πληθυσμιακό μέγεθός τους.

Με απόφαση των δημοτικών συμβουλίων των νέων δήμων που προκύπτουν (βλ. κεφάλαιο α' του παρόντος νόμου), συνιστώνται δημοτικά νομικά πρόσωπα, το **Τοπικό Συμβούλιο** και το όνομα του πρώην Ο.Τ.Α., που λειτουργούν στους νέους δήμους με **αρμοδιότητες** οι περισσότερες των οποίων έχουν **περιβαλλοντική υφή**. Αυτές αναφέρονται:

- στη συντήρηση των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης
- στη συντήρηση και λειτουργία δικτύου άρδευσης
- στη συντήρηση συστήματος αποχέτευσης
- στη συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών
- στη συντήρηση και λειτουργία νεκροταφείων και τέλος
- στη συντήρηση δημοτικών οδών και γεφυρών, πλατειών και άλλων κοινόχρηστων χώρων

Όσον αφορά στη δεύτερη βαθμίδα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τις **Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις**¹, σκοπός τους είναι η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειάς τους. Στα πλαίσια των **αρμοδιοτήτων**

¹ Οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Σ' αυτές περιέρχονται αρμοδιότητες του νομάρχη ή άλλων οργάνων της κρατικής διοίκησης. Οι αρμοδιότητές τους δεν θίγουν καμιά από τις αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. α' βαθμού. Οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις δεν ασκούν εποπτεία στους δήμους ή τις κοινότητες. Η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την κρατική διοίκηση στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις συνοδεύεται με τη διάθεση σε αυτές των αναγκαίων πόρων και μέσων για την άσκησή τους. Βλ. σχετικά, Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος, "Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση", Τόμος Β', Αθήνα 1995, σελ.34-35.

τους² αναφέρονται δράσεις που σχετίζονται άμεσα αλλά και έμμεσα με το περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα αναφέρουμε τους ακόλουθους τομείς:

- περιβάλλον - πολεοδομία
Οι επιμέρους αρμοδιότητες αναφέρονται:
 - στη γνωμοδότηση για το χωροταξικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό,
 - σε δράσεις που σχετίζονται με τον πολεοδομικό σχεδιασμό
 - σε αρμοδιότητες που σχετίζονται με την παρακολούθηση της τήρησης των διατάξεων και μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος
- συγκοινωνίες³ (εκτέλεση και συντήρηση έργων επαρχιακής οδοποιίας)
- γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία και δάση (ανάπτυξη των τομέων με περιβαλλοντικούς όρους)
- βιομηχανία (πρόταση για τον καθορισμό βιομηχανικών περιοχών, ζωνών και πάρκων) και
- τουρισμός (ανάπτυξη του τομέα με περιβαλλοντικούς όρους)

3.2 Ν. 2218/94 "Ίδρυση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, Τροποποίηση Διατάξεων για την α' βαθμια Αυτοδιοίκηση και την Περιφέρεια & Άλλες Διατάξεις" *οηο*

Με τον νόμο αυτό καθώς επίσης και με τον Ν.2240/94 που ακολουθεί, επιχειρείται βαθιά τομή στο σύστημα της αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, καθώς θεσμοθετείται η αυτοδιοίκηση β' βαθμού, περιέχονται σημαντικές ρυθμίσεις ως προς τις αρμοδιότητες της α' βαθμίδας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς καταργείται η διάκριση τους σε αποκλειστικές και συντρέχουσες (γεγονός που είχε προκαλέσει σύγχυση στην εφαρμογή των σχετικών διατάξεων) και διευρύνεται ο ρόλος των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων τους περιλαμβάνοντας την προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος της περιοχής των Ο.Τ.Α. α' βαθμού.

Αντικαθίστανται οι Νομαρχίες από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, στα πλαίσια της οποίας προβλέπεται η δημιουργία των διευρυμένων Νομαρχιών με

² Βλ. σχετικά, Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος, "Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης", Τόμος Α', Αθήνα 1992, σελ.36-37.

³ Βλ. σχετικά άρθρο 23, παρ.2 του παρόντος νόμου.

συγκρότηση ομάδων Ν.Α, -αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου-, σε ένα ενιαίο μεγαλύτερο πλαίσιο.

Κυριότερη αρμοδιότητά τους⁴ ήταν οι εγκρίσεις περιβαλλοντικών όρων καθώς και διοικητικές κυρώσεις για την ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η έκδοση αδειών διαχείρισης στερεών αποβλήτων καθώς και προεγκρίσεις χωροθέτησης χώρου υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων, η έκδοση αδειών διαχείρισης ορυκτελαίων και ο έλεγχος της ηχορύπανσης (Υ.Α. 49541/1424/86, Υ.Α. 71560/3053/85, Π.Δ. 1180/81 αντίστοιχα).

Ανήκουν στην αρμοδιότητα της ζητήματα περιβάλλοντος που δεν έχουν καθαρά τοπικό χαρακτήρα (Δήμου ή Κοινότητας) αλλά ευρύτερο.

3.2.1 Συμβούλια Περιοχής

Οι Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι (Ν.1416/86) αντικαθίστανται από τα **Συμβούλια Περιοχής - Ο.Τ.Α α' βαθμού-**, ομάδες δηλαδή κοινοτήτων με συγκεκριμένες αρμοδιότητες σε κοινά θέματα.

Τα Συμβούλια Περιοχής μπορούν να αποτελέσουν αναπτυξιακό μοχλό για τις περιοχές που θα καλύψουν, καθώς η έννοια του στρατηγικού προγραμματισμού και της ανάπτυξης χαράσσεται σε ευρύτερα πλαίσια από αυτά της Κοινότητας ή του Δήμου, στη λογική των περιοχών με κοινά συγκοινωνιακά, πληθυσμιακά, δημογραφικά, γεωγραφικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, οικιστικά δίκτυα και συνθήκες.

Μεταβιβάζεται στα Συμβούλια Περιοχής **ικανός αριθμός αρμοδιοτήτων ως προς τη διαχείριση του περιβάλλοντος της περιοχής τους**, που σε συνδυασμό με τη σημαντική αύξηση των σχετικών αρμοδιοτήτων που παρέχει ο νέος νόμος στους Ο.Τ.Α. μέλη τους μπορούν να έχουν σημαντικό ρόλο στην

⁴ Στις αρμοδιότητές τους συγκαταλέγεται η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων νομαρχιακού επιπέδου. Στις Ν.Α περιέρχονται όλες οι αρμοδιότητες των νομαρχών και των νομαρχιακών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις αρμοδιότητες σε θέματα δημόσιας περιουσίας και τις αρμοδιότητες των α) υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, Οικονομικών & Δικαιοσύνης, β) της εποπτείας των Ο.Τ.Α. α' βαθμού του υπουργείου Εσωτερικών, γ) της ΕΣΥΕ και δ) των Συνοριακών Σταθμών Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου του υπουργείου Γεωργίας. Βλ. σχετικά, Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος, "Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση", Τόμος Β', Αθήνα 1995, σελ.36.

Οι Ν.Α. μπορούν να αναθέτουν την άσκηση αρμοδιοτήτων τους σε Ο.Τ.Α. ή σε Συμβούλια Περιοχής, ύστερα από αίτησή τους.

προστασία και ανάδειξη αξιόλογων στοιχείων του περιβάλλοντος της περιοχής τους.

Τα Συμβούλια Περιοχής έχουν σκοπό⁵ το **σχεδιασμό και προγραμματισμό** της ανάπτυξης της περιοχής τους, την εκτέλεση έργων και πραγματοποίηση προμηθειών, την παροχή υπηρεσιών για την κοινή εξυπηρέτηση των Ο.Τ.Α.

Στις επιμέρους αρμοδιότητές τους⁶ συγκαταλέγεται και η **προστασία του περιβάλλοντος** σε θέματα διακοινοτικής ή διαδημοτικής σημασίας καθώς και η αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πόρων διακοινοτικής ή διαδημοτικής σημασίας.

Μεριμνούν ωστόσο για την εκτέλεση και λειτουργία διακοινοτικών και διαδημοτικών έργων τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού.

Βασική αρμοδιότητα των Συμβουλίων Περιοχής αποτελεί η υλοποίηση του **πολεοδομικού σχεδιασμού της χώρας**⁷ στα όρια της περιοχής τους στα πλαίσια των εγκεκριμένων Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου⁸ ή των Ειδικών Χωροταξικών Μελετών, η **τήρηση των δεδομένων του κτηματολογίου της περιοχής τους** όπως αυτά προκύπτουν από το συνολικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση του Εθνικού Κτηματολογίου, η **προστασία του περιβάλλοντος** και η διαχείριση των φυσικών πόρων της περιοχής τους.

Τέλος συμβάλλουν στην κατάρτιση των Μεσοχρόνιων Τοπικών και Νομαρχιακών αναπτυξιακών προγραμμάτων και τη διαχείριση χρηματοδοτήσεων από το συνολικό πλέγμα χρηματοδοτικών μηχανισμών στην Περιφέρεια, την Κεντρική Διοίκηση ακόμα και την Κοινότητα.

Από 1ης Ιανουαρίου 1998 τα Συμβούλια Περιοχής⁹ του άρθρου 214 του Π.Δ410/95 μετατρέπονται αυτοδικαίως σε απλούς συνδέσμους του άρθρου 206 του ίδιου Π.Δ .

Οι Σύνδεσμοι αυτοί καθίστανται καθολικοί διάδοχοι των Συμβουλίων Περιοχής, υπεισέρχονται αυτοδικαίως σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

⁵ Βλ. σχετικά, Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος, "Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση", Τόμος Β', Αθήνα 1995, σελ.32.

⁶ βλ. σχετικά άρθρο 48, παρ.4 (α-στ & η-θ)

⁷ Βλ. σχετικά, Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος, "Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση", Τόμος Β', Αθήνα 1995, σελ.32.

⁸Βλ. αντίστοιχη ενότητα του Ν.1337/83.

⁹ Ν.2539/97, άρθρο 292, παρ.6 - Επιχειρήσεις Ο.Τ.Α που συνενώνονται»

Λειτουργούν μέχρι τη λήξη της διανυόμενης δημοτικής και κοινοτικής περιόδου 1995-1998 αποκλειστικά και μόνο για την προώθηση και περάτωση των υποθέσεων που έχουν ξεκινήσει τα Συμβούλια Περιοχής¹⁰.

3.2.2 Αρμοδιότητες Ο.Τ.Α. α' βαθμού

Εκχωρούνται στους Ο.Τ.Α. οι παρακάτω αρμοδιότητες¹¹:

1. κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία χώρων πρασίνου, βοσκοτόπων υπαίθριων και κοινοχρήστων χώρων, κοιμητηρίων, δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης και αναψυχής
2. καθαριότητα και διαχείριση απορριμμάτων, κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία λουτρών και αποχωρητηρίων
3. προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, προστασία της ζωής και της υγείας των κατοίκων και κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων πρόληψης, άμεση βοήθεια και θεραπεία
4. προστασία, αξιοποίηση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων μορφών ενέργειας
5. έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, ύδρευση, την άρδευση, την αποχέτευση, την ηχορύπανση, την ρύπανση υπόγειων υδάτινων αποθεμάτων και την προστασία του περιβάλλοντος.
6. ίδρυση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών εργαστηρίων και ελέγχου των υγρών, στερεών και αερίων αποβλήτων, της ρύπανσης των υδάτων και της θάλασσας και
7. αποθήκευση, διακίνηση και εμπορία υγρών και αερίων καυσίμων

3.2.2α Δημοτική Αστυνομία

Σύμφωνα με το άρθρο 41, προβλέπεται για τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν το περιβάλλον, η σύσταση Ειδικής Υπηρεσίας στον αρμόδιο Ο.Τ.Α. Ο έλεγχος που ασκεί αυτή η Υπηρεσία σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος είναι προληπτικός, καθώς το θεσμικό πλαίσιο δεν της επιτρέπει την επιβολή προστίμων, γεγονός που συνεπάγεται τον

¹⁰ Όπου στο Ν. 2508/97 αναφέρεται «Συμβούλιο Περιοχής» νοείται ο νέος δήμος ή κοινότητα που προκύπτει από τη συνένωση δήμων ή κοινοτήτων κατά το άρθρο 1 του νόμου 2539/97 Σύσταση Ο.Τ.Α." (άρθρο 24, παρ.1).

¹¹ Βλ. σχετικά, Κωνσταντίνος ΓΕ. Αθανασόπουλος, "Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση", Τόμος Β', Αθήνα 1995, σελ.28-30.

περιορισμό της σε μετρήσεις, ελέγχους κ.λ.π. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων πρέπει να γίνεται αποκλειστικά και μόνο από αυτή την Υπηρεσία.

Ο θεσμός αυτός έχει ήδη αρχίσει να λειτουργεί σε ορισμένους Δήμους της χώρας, η δράση του όμως περιορίζεται στον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα.

Η εμπειρία από την μέχρι σήμερα λειτουργία της δημοτικής αστυνομίας δεν είναι ούτε θετική ούτε αρνητική. Λειτουργήσε περισσότερο ως μια κλασική δημοτική υπηρεσία που δραστηριοποιήθηκε κυρίως στο τομέα της στάθμευσης και κυκλοφορίας των οχημάτων, δεν απέφυγε τις πελατειακές πρακτικές και κυρίως δεν διαμόρφωσε τη δική της ταυτότητα και φυσιογνωμία. Ούτε τα Δημοτικά Συμβούλια είχαν σαφή άποψη για αυτή την Ειδική Υπηρεσία ούτε το προσωπικό της διεκδίκησε ένα διαφορετικό ρόλο.

Η μεγαλύτερη αδυναμία της Δημοτικής Αστυνομίας είναι ότι δεν δημιούργησε ένα διαφορετικό πρόσωπο και λειτουργία αστυνομικού σώματος φιλικού προς τους πολίτες, ικανού να επιλύει τις τοπικές διενέξεις και να κάνει σεβαστή τη θέληση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Περιορίστηκε κυρίως στα πλαίσια των μεγάλων Δήμων, δεν ενεργοποιήθηκε στις Κοινότητες και κυρίως στις τουριστικές περιοχές και δεν διεκδίκησε από την ΕΛ.ΑΣ. ένα αυτόνομο και διακριτό ρόλο που θα της έδινε μια θεσμική αναγνώριση.

3.3 Ν.2240/94 " Συμπλήρωση διατάξεων για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και Άλλες Διατάξεις "

Όπως αναφέρει και ο τίτλος του Νόμου πρόκειται για ορισμένες τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις διατάξεων του Ν. 2218/94.

Με βάση το Νόμο αυτό λοιπόν, συνιστώνται Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις¹² με κατά τόπο (χωρική) αρμοδιότητα την περιφέρεια περισσότερων του ενός νομών ή της μιας νομαρχιών.

¹² Τροποποιείται το άρθρο 40 του Ν. 2218/94, που αφορά ειδικές ρυθμίσεις για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με περιφέρεια δυο ή περισσότερους νομούς ή νομαρχίες. Ορίζονται ωστόσο ειδικά αναπτυξιακά και οικονομικά κίνητρα (άρθρο 3, παρ. 1), για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού αυτών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

3.3.1 Περιφερειακοί Διευθυντές

Δημιουργείται ο θεσμός των *Περιφερειακών Διευθυντών*, οι οποίοι λειτουργούν παράλληλα με τους αιρετούς Νομάρχες, ενώ προΐστανται των πολιτικών κρατικών υπηρεσιών του νομού ή της νομαρχίας, είναι υπεύθυνοι για εκείνες τις αρμοδιότητες¹³ νομαρχιακού επιπέδου που δεν μεταβιβάζονται στη Ν.Α. Πρέπει στο σημείο αυτό να τονιστεί ότι *δεν ασκεί εποπτεία ή έλεγχο στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις*. Προς το παρόν όμως διατηρούν όλες τις αρμοδιότητες νομαρχιακού επιπέδου.

Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ένα μέρος αρμοδιοτήτων που προβλεπόταν να μεταβιβαστεί στη Ν.Α, παραμένει στην Κεντρική Διοίκηση μέσω των Περιφερειακών Διευθυντών.

Ο θεσμός των Περιφερειακών Διευθυντών καταργείται με τη δημοσίευση του Ν.2399/96 (άρθρο 14, παρ.1) και την έναρξη ισχύος του Ν.2503/97, όπου οι αρμοδιότητες του Περιφερειακού Διευθυντή παραχωρούνται στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Με το άρθρο 2 του Ν.2503/97 συνίσταται μια θέση Γενικού Διευθυντή Περιφέρειας, ο οποίος συνεργάζεται με τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας για το σχεδιασμό των πολιτικών της περιφέρειας, ενώ εξασφαλίζει την αρμονική συνεργασία των υπηρεσιών της περιφέρειας με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού.

3.4 Ν. 2503/97 «Διοίκηση, Οργάνωση, Στελέχωση της Περιφέρειας, Ρύθμιση Θεμάτων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και Άλλες Διατάξεις». 010

Με το Νόμο αυτό συνίσταται η περιφέρεια ως ενιαία αποκεντρωμένη μονάδα διοίκησης του κράτους και **επιχειρείται η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την κεντρική εξουσία στην περιφέρεια και πιο συγκεκριμένα στους Δήμους, τις Κοινότητες και τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.**

Η περιφέρεια συμβάλλει στον εθνικό σχεδιασμό και σχεδιάζει προγραμματίζει και εφαρμόζει τις πολιτικές για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική της ανάπτυξη.

Συνίσταται σε κάθε νομό και νομαρχία, υπηρεσία με τίτλο "Υπηρεσία Περιφερειακής Διοίκησης" με χωρική αρμοδιότητα την περιφέρεια του οικείου νομού ή της οικείας νομαρχίας, η οποία αποτελεί υπηρεσία της ενιαίας υπηρεσίας της οικείας περιφέρειας. Με Π.Δ καθορίζονται λεπτομερώς η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες της παραπάνω υπηρεσίας και οι κατηγορίες και κλάδοι του προσωπικού της.

¹³ Πιο συγκεκριμένα, βλ. αρμοδιότητες Περιφερειακών Διευθυντών στο άρθρο 4 του παρόντος νόμου, παρ.6.

Έχει τις αρμοδιότητες που ασκούν οι υπηρεσίες της στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένων και των υπηρεσιών της Περιφέρειας στο νομό ή νομαρχία, καθώς και τις αρμοδιότητες που ανήκουν στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Δεν θίγονται με τις διατάξεις του νόμου αυτού οι αρμοδιότητες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Δήμων και Κοινοτήτων.

Σύμφωνα με το άρθρο 5, του νόμου αυτού, η Περιφέρεια διαρθρώνεται από το Γραφείο Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, τη Γενική Διεύθυνση Περιφέρειας και το Τμήμα Π.Σ.Ε.Α.

Η Γενική Διεύθυνση Περιφέρειας συγκροτείται από επιμέρους **Διευθύνσεις** εκ των ορισμένες οποίων **ασχολούνται** τόσο με άμεσο όσο και έμμεσο τρόπο με το περιβάλλον.

Έτσι λοιπόν έχουμε ακολούθως τη **Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας**, με τοπική αρμοδιότητα το σύνολο της περιφέρειας και έδρα της την έδρα της Περιφέρειας.

Η **Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας**, είναι αρμόδια για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή της Περιβαλλοντικής, Χωροταξικής και Πολεοδομικής πολιτικής στο πλαίσιο των αρχών και εθνικών κατευθύνσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η Διεύθυνση αυτή συνίσταται από τα δυο ακόλουθα τμήματα:

- το *Τμήμα Περιβαλλοντικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού*, που στοχεύει:

- στην εξειδίκευση των κατευθυντήριων γραμμών Περιβαλλοντικής και Χωροταξικής Πολιτικής σε επίπεδο Περιφέρειας για τη δομή και την οργάνωση του φυσικολειτουργικού χώρου, τις χρήσεις γης, τη χωρική διάρθρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων τα δίκτυα και συστήματα τεχνικής υποδομής, τη δομή και διάρθρωση του οικιστικού δικτύου και τις ζώνες ειδικού σχεδιασμού.
- στην επεξεργασία προγραμμάτων επεμβάσεων στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού περιφερειακού επιπέδου.
- στη συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και αξιολόγηση των απαραίτητων στοιχείων και στατιστικών δεδομένων και εκπόνηση ειδικών μελετών.
- στη μέριμνα για την ενημέρωση της βάσης δεδομένων για το χωροταξικό πληροφοριακό σύστημα.

- στη μέριμνα για τη συγκέντρωση των γενικών πληροφοριών για την ποιότητα του περιβάλλοντος και τις ρυπογόνες δραστηριότητες στην περιοχή, καθώς και για τη λειτουργία του εθνικού δικτύου πληροφορικής για το περιβάλλον.
- στο συντονισμό των ενεργειών για την παρακολούθηση και προστασία του περιβάλλοντος ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο φυσικός αποδέκτης, οι προστατευτέοι φυσικοί πόροι, οι ρυπαίνουσες δραστηριότητες ή οι ενδεικνυόμενες λύσεις παρουσιάζουν διανομαρχιακό χαρακτήρα.
- στην εισήγηση στο περιφερειακό Συμβούλιο, με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια, για την εξασφάλιση χρηματοδοτικών πηγών και την κατανομή των πιστώσεων καθώς και τις προτάσεις μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής και ιδιαίτερα των ευαίσθητων περιοχών.
- στην εισήγηση για θέματα προέγκρισης χωροθέτησης έργων και δραστηριοτήτων κατά τις διατάξεις της ΚΥΑ 69269/5387/90 που διατηρούνται στην Περιφέρεια καθώς και εκείνων για τα οποία μεταβιβάστηκε η αρμοδιότητα έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

- το *Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Εφαρμογών*, που στοχεύει:

- στην εξειδίκευση των γενικών κατευθύνσεων και οδηγιών στα θέματα πολεοδομικού σχεδιασμού οικιστικής πολιτικής και κατοικίας, καθώς και οικονομικού και κτιριοδομικού κανονισμού
- στο συντονισμό της υλοποίησης των προγραμμάτων εκτέλεσης έργων που προβλέπονται από τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ) και τις Πολεοδομικές Μελέτες
- στην παρακολούθηση, τον συντονισμό και τη διατύπωση απόψεων σε ότι αφορά προγράμματα μελετών (Γ.Π.Σ.) και πολεοδομικών μελετών ή και μεμονωμένων ως άνω μελετών
- στην παρακολούθηση άσκησης των αρμοδιοτήτων των νομαρχιακών υπηρεσιών πολεοδομικού σχεδιασμού και εφαρμογών και την παροχή κατευθύνσεων και οδηγιών σε αυτές

Στο έκτο άρθρο του νόμου αυτού υπάγονται οι Διευθύνσεις με τοπική αρμοδιότητα την περιφέρεια.

Έτσι λοιπόν, η **Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης** αφορά κι αυτή **περιβαλλοντικές δράσεις** μέσω κυρίως του *Τμήματος Διαχείρισης Υδατικών*

Πόρων¹⁴, όπως άλλωστε και το Τμήμα Σχεδιασμού Δασικής Ανάπτυξης, το Τμήμα Προστασίας Δασών και Δασικών Εκτάσεων καθώς και το Δασικό Τμήμα που υπάγονται στη Διεύθυνση Δασών¹⁵ αρμόδια για την περιφερειακή δασική ανάπτυξη και προστασία των δασών.

3.5 Ν.2508/97 "Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας και Άλλες Διατάξεις"

Σκοπός του νόμου είναι ο καθορισμός των κατευθυντήριων αρχών, των όρων, των διαδικασιών και των μορφών πολεοδομικού σχεδιασμού για τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών των πόλεων και οικισμών της χώρας, που θα στοχεύει ανάμεσα στα άλλα

1. στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και κυρίως των υποβαθμισμένων περιοχών, με την εξασφάλιση του απαραίτητου κοινωνικού εξοπλισμού, της τεχνικής υποδομής και τον έλεγχο χρήσεων σύμφωνα με πολεοδομικούς όρους και κριτήρια καταλληλότητας, καθώς επίσης και
2. στην προστασία, ανάδειξη και περιβαλλοντική αναβάθμιση των κέντρων πόλεων, των πολιτιστικών πόλων και των παραδοσιακών πυρήνων των οικισμών, των χώρων πρασίνου και λοιπών στοιχείων φυσικού, αρχαιολογικού, ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των πόλεων, των οικισμών και του περιαστικού χώρου.

Η οικιστική οργάνωση και ο πολεοδομικός σχεδιασμός πρέπει να είναι σύμφωνοι με τους όρους προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Η πολεοδομική επέμβαση σε συγκεκριμένες περιοχές που προβλέπεται στα πλαίσια του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, εκτός από τους προβλεπόμενους από την πολεοδομική νομοθεσία τρόπους επέμβασης, μπορεί να γίνεται τόσο με παροχή πολεοδομικών ή οικονομικών κινήτρων ή άλλων ρυθμίσεων σε περιοχές αναπλάσεων, Ζώνες Ειδικών Κινήτρων (Ζ.Ε.Κ) και Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης (Ζ.Ε.Ε), όσο και με ρυθμιζόμενη πολεοδομική δραστηριότητα των ιδιοκτητών γης.

Για την πραγματοποίηση των στόχων και σκοπών του νόμου, ιδιαίτερη σημασία δίνεται στη συμμετοχή και σύμπραξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διαμόρφωση των

¹⁴ Βλ. άρθρο 6, παρ.1 του Ν. 2503/97.

¹⁵ Βλ. άρθρο 6, παρ. 7 του Ν.2503/97.

επιλογών, των στόχων και προτεραιοτήτων, στη διάρθρωση των επί μέρους σχεδίων και προγραμμάτων και στη παρακολούθηση της εφαρμογής τους.

Η πραγμάτωση των σκοπών του νόμου απαιτεί όμως επιμόρφωση, εκπαίδευση και ενημέρωση σε θέματα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς επίσης και των μελών των αιρετών οργάνων και των στελεχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Για το λόγο αυτό, το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ) χρηματοδοτεί προγράμματα του Ινστιτούτου Διαρκούς Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης, του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ ή άλλων αρμόδιων φορέων.

Πρέπει ωστόσο να μην παραλείψουμε τη συμβολή του Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ. από τα έσοδά του (π.χ εισφορές σε χρήμα, βλ.1337/83) που κατευθύνονται προς την εκτέλεση των βασικών κοινοχρήστων χώρων (Ν.1337/83) και τώρα πλέον που αυξάνονται οι προσφορές σε γη και χρήμα με το νέο οικιστικό νόμο (άρθρα 20&21) δίνεται η δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. να καλύψουν και έργα τεχνικής υποδομής που πρέπει να γίνουν στις περιοχές που εντάσσονται στο σχέδιο πόλης. Κατ' αυτό το τρόπο αναβαθμίζεται η ποιότητα ζωής και το περιβάλλον στους αντίστοιχους οικισμούς.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η οικιστική οργάνωση και προστασία του περιβάλλοντος σε ορισμένα αστικά συγκροτήματα αλλά και ευρύτερες περιοχές, καταρτίζονται και εγκρίνονται ρυθμιστικά σχέδια και προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος, που εκδίδονται **μετά από γνώμη του Περιφερειακού και του Νομαρχιακού Συμβουλίου, των Συμβουλίων Περιοχής¹⁶** του αστικού συγκροτήματος της περιοχής, εφόσον έχουν συσταθεί, και **του Δημοτικού Συμβουλίου του μεγαλύτερου Δήμου του αστικού συγκροτήματος αυτού**, του αντίστοιχου νομού.

Το ρυθμιστικό σχέδιο και πρόγραμμα προστασίας περιβάλλοντος εναρμονίζεται με τυχόν υπάρχοντα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της περιοχής στην οποία αναφέρεται και **εγκρίνεται με Π.Δ** που εκδίδεται με πρόταση του υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, **μετά από γνώμη των οικείων Περιφερειακών και Νομαρχιακών Συμβουλίων των Δήμων και Κοινοτήτων που περιλαμβάνονται στην περιοχή του.**

¹⁶ Βλ. αντίστοιχη ενότητα για την κατάργηση των Συμβουλίων Περιοχής (2ο Μέρος, κεφ.3, παρ. 3.2.1).

Η έγκριση και αναθεώρηση Γ.Π.Σ¹⁷ γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας μετά από γνώμη του Περιφερειακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος.

Για τη διαδικασία εκπόνησης, έγκρισης του Γ.Π.Σ εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων του Ν.1337/83, με τη διαφορά ότι όπου αναφέρεται Υπουργός ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, νοείται ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας ή η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας.

Με Π.Δ, μπορούν να μεταβιβαστούν (άρθρο 25, παρ.3) στους Δήμους και τις Κοινότητες που αποδεδειγμένα διαθέτουν οργανωμένη υπηρεσία πολεοδομικού σχεδιασμού, όλες οι αρμοδιότητες που αφορούν την υλοποίηση και εξειδίκευση των στόχων και κατευθύνσεων του Γ.Π.Σ και κυρίως η εκπόνηση και έγκριση της Γ.Π.Μ και ο καθορισμός των χρήσεων γής και των όρων και περιορισμών δόμησης. Η έγκριση και ο καθορισμός αυτός γίνεται με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού συμβουλίου.

Για την οικιστική οργάνωση και ανάπτυξη κάθε ανοικτής πόλης¹⁸ εκπονείται και εγκρίνεται Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης της Ανοικτής Πόλης¹⁹ (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.).

Η έγκριση και αναθεώρηση του Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.²⁰ γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας μετά από γνώμη του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος. Η διαδικασία εκπόνησης και έγκρισης του, γίνεται σύμφωνα με τα άρθρα 3,4, & 5 του Ν.1337/83, όπου, στα σημεία που γίνεται αναφορά στον Υπουργό Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος νοείται ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας ή η αρμόδια υπηρεσία της τελευταίας.

¹⁷ Με το Γ.Π.Σ καθορίζονται α) οι περιοχές ειδικής προστασίας κατά την παρ.4 αυτού του άρθρου που δεν πρόκειται να πολεοδομηθούν, β) οι περιοχές γύρω από πόλεις ή οικισμούς για τις οποίες απαιτείται έλεγχος και περιορισμός της οικιστικής εξάπλωσης, συμπεριλαμβανομένων και των περιοχών που καθορίστηκαν ως ζώνες οικιστικού ελέγχου σύμφωνα με τον Ν. 1337/83, γ) τα εγκεκριμένα κατά τη δημοσίευση του παρόντος Γ.Π.Σ. και δ) όλες οι πολεοδομημένες και προς πολεοδόμηση περιοχές.

¹⁸ Η έννοια πρωτοεισήχθη στο πλαίσιο εφαρμογής πολιτικής από το Υ.Χ.Ο.Π το 1983. Επανέρχεται όμως ως έννοια στον Ν.2508/97 αποτελώντας οργανωτικού τύπου πρόθεση στο χωροταξικό σχεδιασμό, χωρίς όμως να συσχετίζεται με τη νέα διοικητική διάρθρωση του "Σχεδίου Καποδιστρίου". Η έννοια της ανοικτής πόλης δεν υπάρχει στο θεσμικό πλαίσιο του νέου οικιστικού νόμου, φαίνεται όμως ότι χωρικά επιδιώκεται να συμπίπτει με τους νέους Ο.Τ.Α. Αναγκη είναι λοιπόν να γίνουν οι απαραίτητες ρυθμίσεις και διευκρινίσεις.

¹⁹ Ως ανοικτή πόλη νοείται με βάση το νόμο, σύνολο γειτονικών οικισμών του μη αστικού χώρου, καθένας από τους οποίους έχει πληθυσμό μέχρι 2000 κατοίκους σύμφωνα με την τελευταία απογραφή.

²⁰ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. βλ. Ν.2508/97, άρθρο 5.

Για την πολεοδομική ορισμένης περιοχής απαιτείται εκτός από το εγκεκριμένο Γ.Π.Σ και Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. και πολεοδομική μελέτη²¹ η οποία θα πρέπει να εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις του Γ.Π.Σ.

Η έγκριση της Γ.Π.Μ γίνεται με **απόφαση του οικείου νομάρχη**, μετά από σύμφωνη γνώμη του Σ.Χ.Ο.Π του νομού και των οικείων δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων.

Η εφαρμογή της Πολεοδομικής Μελέτης γίνεται με την εκπόνηση πράξης εφαρμογής, η οποία μπορεί να γίνεται ταυτόχρονα με την Πολεοδομική Μελέτη. Η πράξη εφαρμογής κυρώνεται με **απόφαση του οικείου Νομάρχη**.

Κατ' εξαίρεση, οι **Δήμοι ή Κοινότητες** στους οποίους μεταβιβάζεται η αρμοδιότητα έγκρισης Πολεοδομικής Μελέτης είναι επίσης αρμόδιοι και για την κύρωση της πράξης εφαρμογής, η οποία γίνεται με **απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού συμβουλίου**.

Επιπλέον ο εν λόγω νόμος προβλέπει περιθώρια δράσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ως προς τις αναπλάσεις περιοχών²².

Πιο συγκεκριμένα, η διαδικασία ανάπτυξης ορισμένης περιοχής γίνεται με πρωτοβουλία του **οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού**, του **οικείου Συμβουλίου Περιοχής**, σε περίπτωση που η περιοχή αυτή εμπίπτει στα όρια δυο ή περισσότερων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, καθώς και της **οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης**.

Σε περίπτωση που η διαδικασία κινείται από το ΥΠΕΧΩΔΕ, η σχετική πρόταση αποστέλλεται στον οικείο Ο.Τ.Α. και στο οικείο Συμβούλιο Περιοχής ή Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, εάν εμπίπτει στα όρια περισσότερων Συμβουλίων Περιοχής.

Ο **οικείος Ο.Τ.Α** μεριμνά για την ευρύτερη δημοσιοποίηση της πρότασης με κάθε τρόπο (π.χ ανοικτές συγκεντρώσεις, ανακοινώσεις έντυπου & ηλεκτρονικού τύπου), και **αποστέλλει την πρόταση** στις δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς που σχετίζονται με την προτεινόμενη ανάπτυξη. Ο **οικείος Ο.Τ.Α** υποχρεούται στην **κατάθεση των απόψεων του** σχετικά με την προβλεπόμενη ανάπτυξη.

²¹ Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με την Πολεοδομική Μελέτη βλ. Ν.2508/97, άρθρο 7.

²² Ανάπλαση περιοχής είναι το σύνολο των κατευθύνσεων, μέτρων, παρεμβάσεων και διαδικασιών πολεοδομικού, κοινωνικού, οικονομικού, οικιστικού και ειδικού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα, που προκύπτουν από σχετική μελέτη και που αποσκοπούν κυρίως στη βελτίωση των όρων διαβίωσης των κατοίκων, τη βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος, την προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών, ιστορικών, μορφολογικών και αισθητικών στοιχείων και χαρακτηριστικών της περιοχής.

Όσον αφορά στον προσδιορισμό των περιοχών αναπλάσεων και των προϋποθέσεων που πρέπει να συντρέχουν προκειμένου να χαρακτηριστεί μια περιοχή ως περιοχή ανάπτυξης, καθώς επίσης και γενικότερες πληροφορίες για τις αναπλάσεις βλ. άρθρο 8, παρ. 2 - 8.

Η προκαταρκτική πρόταση ανάπλασης **εγκρίνεται με απόφαση του Συμβουλίου του Ο.Τ.Α. ή του Συμβουλίου Περιοχής** αν η περιοχή εμπίπτει στα όρια περισσότερων Ο.Τ.Α., ή της **Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης** αν η περιοχή εμπίπτει στα όρια περισσότερων Συμβουλίων Περιοχής.

Αν η περιοχή ανάπλασης αποτελεί ή περιλαμβάνει παραδοσιακό οικισμό ή ιστορικό τόπο ή αρχαιολογικό χώρο ή ιστορικό κέντρο πόλης, η πρόταση εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του **Συμβουλίου του οικείου Ο.Τ.Α.** και της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού.

Τη **διαχείριση του προγράμματος ανάπλασης**²³ έχει ο **οικείος Ο.Τ.Α.** Σε περίπτωση λειτουργίας φορέα ανάπλασης πριν την ολοκλήρωση της Πολεοδομικής Μελέτης ανάπλασης, ο φορέας προτείνει και διαχειρίζεται το πρόγραμμα ανάπλασης **υπό την εποπτεία του Ο.Τ.Α.**

Ως φορέας ανάπλασης ορίζεται ο **οικείος Δήμος ή Κοινότητα**. Αν η περιοχή ανάπλασης εμπίπτει στην περιφέρεια περισσότερων από έναν Δήμων ή Κοινοτήτων ως φορέας ανάπλασης μπορεί να αναλάβει το **οικείο Συμβούλιο Περιοχής** ή η **οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση**.

Ως φορέας ανάπλασης μπορεί ακόμη να οριστεί **υφιστάμενη ή νεοϊδρυόμενη κατά τις οικείες διατάξεις Δημοτική ή Κοινοτική Επιχείρηση ή υφιστάμενη ή νεοϊδρυόμενη επιχείρηση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων**.

Έργο του φορέα ανάπλασης είναι η εκπόνηση των αναγκαίων μελετών, η προώθηση των σχετικών διαδικασιών και η εκτέλεση των προβλεπόμενων έργων, η εξασφάλιση των απαιτούμενων πόρων και η διάθεση τους σύμφωνα με το πρόγραμμα ανάπλασης, ο συντονισμός των φορέων που έχουν την υποχρέωση να εκτελέσουν τα σχετικά έργα και γενικά η ενεργοποίηση και συστηματική παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος ανάπλασης.

Η δραστηριότητα του φορέα ανάπλασης **εποπτεύεται και ελέγχεται από τον Οργανισμό πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης ή του Συμβουλίου Περιοχής** που ενέκρινε την προκαταρκτική πρόταση ανάπλασης.

²³ Σχετικά με το πρόγραμμα ανάπλασης βλ. άρθρο 10, παρ. 1 του νόμου αυτού.

Αν ο φορέας ανάπλασης παύσει να υπάρχει ή περιέλθει σε αδυναμία να συνεχίσει την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προγράμματος ανάπλασης, το έργο αυτό και οι σχετικές αρμοδιότητες περιέρχονται στον **οικείο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης** ή στο **οικείο Συμβούλιο Περιοχής**, στο οποίο **μεταβιβάζονται αυτοδικαίως τα δικαιώματα και υποχρεώσεις του φορέα** από την εκτέλεση του παραπάνω έργου.

3.6 Ν. 2539/97 «Σύσταση Ο.Τ.Α»

Ο Νόμος 2539/97, αφήνει κάποια περιθώρια δράσης στη Τοπική Αυτοδιοίκηση, αρχικά μέσω των **Τοπικών Συμβουλίων** που θεσμοθετεί.

Σε γενικές γραμμές το Τοπικό Συμβούλιο έμμεσα έχει αρμοδιότητες που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές δραστηριότητες, **εκφέροντας γνώμη και διατυπώνοντας προτάσεις** προς το Δημοτικό Συμβούλιο για όλα τα θέματα που ενδιαφέρουν το τοπικό διαμέρισμα και επομένως δύνανται να **αφορούν και τον τομέα του περιβάλλοντος**.

Στα πλαίσια αυτά παρακολουθεί την υλοποίηση των έργων και προγραμμάτων που εκτελούνται στο **δημοτικό διαμέρισμα**, έχοντας δικαίωμα να λαμβάνει γνώση των οικονομικών και τεχνικών στοιχείων που αφορούν την μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων αυτών και **υποβάλλει σχετικές προτάσεις** προς τα αρμόδια όργανα του Δήμου.

Πιο συγκεκριμένα όμως όσον αφορά στον τομέα του περιβάλλοντος και τις δραστηριότητες που τον αφορούν τόσο άμεσα αλλά και έμμεσα, το **Δημοτικό Συμβούλιο** με απόφαση του που λαμβάνεται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου, μπορεί να αναθέτει στα **Τοπικά Συμβούλια** ή τον **πρόεδρο** τους αρμοδιότητες του, στους παρακάτω τομείς:

- ☞ τη συντήρηση και λειτουργία των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης, των αντλιοστασίων και των υδρομαστεύσεων
- ☞ τη συντήρηση και λειτουργία του δικτύου άρδευσης
- ☞ τη συντήρηση και λειτουργία εγκαταστάσεων στους βοσκοτόπους

- ✎ τη συντήρηση του συστήματος αποχέτευσης
- ✎ τη συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών
- ✎ τη συντήρηση και λειτουργία σχολικών κτιρίων και του εξοπλισμού τους
- ✎ τη συντήρηση των δημοτικών οδών και γεφυρών, πλατειών και των άλλων κοινοχρήστων χώρων καθώς και των αγροτικών οδών
- ✎ την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και τη συντήρηση και λειτουργία των αντίστοιχων εγκαταστάσεων
- ✎ την παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή του δημοτικού διαμερίσματος

Αν για οποιονδήποτε λόγο το Τοπικό Συμβούλιο δεν ασκεί τις παραπάνω αρμοδιότητες τότε τις ασκεί ο Δήμος με τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα.

Οι πάρεδροι των Κοινοτικών Συμβουλίων έχουν δικαίωμα να εκφράσουν γνώμη και να υποβάλλουν προτάσεις στα αρμόδια όργανα, για τους παραπάνω τομείς που αφορούν εμμέσως το περιβάλλον.

Επιπλέον στα πλαίσια του νόμου αυτού θεσμοθετείται και η κατάρτιση του **Ειδικού Προγράμματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης**, ως ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα, που κύρια επιδίωξή του είναι η διευκόλυνση πραγματοποίησης των υποδομών και της υποστήριξης της οργάνωσης και λειτουργίας των Δήμων και Κοινοτήτων (άρθρο 1, παρ. 4-5) καθώς επίσης και της πραγματοποίησης των αναγκαίων δημόσιων επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης²⁴.

Το Ε.Π.Τ.Α. έχει πενταετή χρονική διάρκεια (1998-2004) με δυνατότητα παράτασης στα επτά χρόνια. Περιέχει πέντε **υποπρογράμματα** εκ των οποίων το **τρίτο**²⁵ αφορά το **περιβάλλον** και πιο συγκεκριμένα αφορά τη χρηματοδότηση της μελέτης κατασκευής έργων τεχνικής υποδομής, προστασίας του περιβάλλοντος και αναβάθμισης της ποιότητας ζωής για τους Δήμους και Κοινότητες αυτές, καθώς και λοιπών δημόσιων επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης.

²⁴ Θα μπορούσε να πει κανείς ότι δεν φαίνεται να υπάρχει μια άμεση οργανική και λειτουργική συσχέτιση αυτών των αναπτυξιακών προγραμμάτων με το φυσικό σχεδιασμό που επιχειρείται μέσω του Ν.2508/97.

²⁵ Για το υποπρόγραμμα 3 εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 4, παρ. 2, του Ν. 2503/97.

Τα χρήματα του ΕΠΤΑ ανέρχονται²⁶ στο 1 τρισ. δρχ., εκ των τα 200 περίπου εκατ. είναι για τους Δήμους Αττικής και Θεσσαλονίκης, ενώ αναλογούν σε κάθε Δήμο(είναι 900 στο σύνολό τους) περίπου 900 εκατ. δρχ. για πέντε χρόνια.

Το τρίτο υποπρόγραμμα χρηματοδοτείται τόσο από τους πόρους Εθνικών και Περιφερειακών Κοινοτικών Προγραμμάτων και Πρωτοβουλιών που διαχειρίζονται τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες, οι οποίοι αφορούν έργα Δήμων και Κοινοτήτων και λοιπές επενδύσεις τοπικής ανάπτυξης, όσο και από τους πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων με τους οποίους χρηματοδοτούνται επίσης έργα Δήμων και Κοινοτήτων.

3.7 Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα

Στα πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης, το **τοπικό επίπεδο αποκτά αυξημένη βαρύτητα** κυρίως ως προς τον τομέα ανασυγκρότησης των τοπικών οικονομιών και των τρόπων ανάπτυξης.

Εφόσον πολλές ρυθμίσεις δεν ανήκουν στα πλαίσια εθνικής ευθύνης και καθώς το αίτημα για αποκέντρωση και «ενδογενή τοπική ανάπτυξη» αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, οι τοπικές μορφές οργάνωσης της κοινωνίας και οι περιφέρειες αναπτύσσουν δικές τους πολιτικές και ρυθμίσεις.

Προκειμένου δηλαδή, να επιτευχθούν: α) ο εκσυγχρονισμός, η σύγκλιση και η προσαρμογή των φορέων προγραμματισμού με εκείνους της Ε.Ε, β) η αποκέντρωση και λαϊκή συμμετοχή στις αποφάσεις και γ) η συγκρότηση περιφερειακών και τοπικών θεσμών με αρμοδιότητες και πόρους, ο κάθε Ο.Τ.Α. οφείλει να καταρτίσει Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα (Τ.Α.Π.).

Εισάγεται και ενδυναμώνεται κατ' αυτό το τρόπο ο **ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης** ο οποίος είναι **καθοριστικός, αποφασιστικός ή γνωμοδοτικός, μέσω της θεσμοθέτησης των Τ.Α.Π²⁷.**

Ανάμεσα στις κύριες επιδιώξεις²⁸ των Τ.Α.Π., συγκαταλέγεται και ο **έλεγχος των παρεμβάσεων** που προωθούνται μέσω των Τ.Α.Π., **ως προς τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους** (αρνητικές) στη συγκεκριμένη κοινωνία.

²⁶ Βλ. σχετικά "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση", Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1997, Μ.Λυμπερόπουλος, σελ. 90.

²⁷ Βλ. σχετικά, Π. Λουκάκης, Σημειώσεις Χωροταξίας, "Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα - Γεωγραφικής Ενότητας Αναπτυξιακού Συνδέσμου Παραλιακών Κοινοτήτων Νομού Ξάνθης", Ξάνθη 1993, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης - Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, κεφ. 2, παρ. 2.1.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στα Τ.Α.Π. (που είναι συνήθως πενταετούς διάρκειας) δύνανται να αφορούν τόσο τις υποδομές κοινωνικού εξοπλισμού, τον πολιτισμό τις παραγωγικές επενδύσεις όσο και ενέργειες επιμόρφωσης, δημοσιότητας, ενημέρωσης, πληροφόρησης και συμμετοχής.

Μέσα από την επεξεργασία αναπτυξιακών παραμέτρων (π.χ. φυσικά, πληθυσμιακά χαρακτηριστικά, δίκτυα υποδομών, δίκτυα οικισμών, θεσμοί κ.λ.π.) μιας περιοχής, τα Τ.Α.Π στοχεύουν στον εντοπισμό των βασικών αναγκών και προβλημάτων της συγκεκριμένης περιοχής, των περιοριστικών παραγόντων και δυνατοτήτων ανάπτυξης, έτσι ώστε να προταθούν εκείνα τα έργα και οι ενέργειες²⁹, που θα συμβάλλουν στην επίλυση των προβλημάτων της λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες και περιβαλλοντικούς περιορισμούς.

Η διαδικασία κατάρτισης των Τ.Α.Π. & Ν.Α.Π. προβλέπεται από το Ν. 1629/86, αλλά ο νόμος αυτός σε μερικά σημεία παραμένει ανενεργός, εφόσον δεν έχουν εκδοθεί ακόμα σημαντικά Προεδρικά Διατάγματα και κύρια αυτό που αφορά το περιεχόμενο των αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Έτσι λοιπόν τα Τ.Α.Π³⁰, δεν έχουν σήμερα καμία θεσμική κατοχύρωση και οι προτάσεις τους πολύ λίγο ενδιαφέρουν ενώ χρησιμοποιούνται ελάχιστα από τις νομαρχιακές, περιφερειακές ή κεντρικές υπηρεσίες. Σε γενικές γραμμές όμως η έλλειψη ουσιαστικών προδιαγραφών και θεσμικής κατοχύρωσης, έχουν οδηγήσει στην κατάρτιση Τ.Α.Π. πολύ μικρής χρησιμότητας.

Στη πλειοψηφία τους τα Τ.Α.Π. που έχουν εκπονηθεί μέχρι σήμερα καταλήγουν σε προτάσεις γενικόλογες, με μικρό βαθμό αποτελεσματικότητας.

Η κατάρτιση των Τ.Α.Π. εξαντλείται στην εκπόνηση μιας μελέτης, ενώ το Τ.Α.Π. δεν είναι απλά μια μελέτη.

²⁸ Βλ. σχετικά, Π. Λουκάκης, Σημειώσεις Χωροταξίας, "Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα - Γεωγραφικής Ενότητας Αναπτυξιακού Συνδέσμου Παραλιακών Κοινοτήτων Νομού Ξάνθης", Ξάνθη 1993, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης - Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, σ. 20.

²⁹ Οι προτάσεις έργων και ενεργειών αναφέρονται στους τομείς μεταφορών παραγωγής, στους φυσικούς πόρους, στους οικισμούς, στα δίκτυα μεταφορών, στις υποδομές, και στο φυσικό περιβάλλον. Βλ. σχετικά, Π. Λουκάκης, Σημειώσεις Χωροταξίας, "Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα - Γεωγραφικής Ενότητας Αναπτυξιακού Συνδέσμου Παραλιακών Κοινοτήτων Νομού Ξάνθης", Ξάνθη 1993, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης - Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, σ.22.

³⁰ Βλ. σχετικά "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση", Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1997, Μ.Λυμπερόπουλος.

Είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα που έχει στόχο να εντοπίσει αναξιοποίητες παραγωγικές δυνατότητες, διαμέσου ενός συνόλου δημοκρατικών διαδικασιών με κοινωνικούς φορείς, παραγωγικές τάξεις και ευαισθητοποιημένες ομάδες πρωτοβουλιών. Μόνο έτσι μπορεί να εξασφαλίσει την λαϊκή αποδοχή και είναι γνωστό ότι αν ένα πρόγραμμα δεν έχει τη λαϊκή αποδοχή δεν μπορεί να προχωρήσει.

Για να έχει χρησιμότητα ένα Τ.Α.Π. θα πρέπει οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις που θα προτείνονται να έχουν τη μορφή άμεσα υλοποιήσιμων επενδυτικών προγραμμάτων, έργων υποδομής, κοινωνικών παρεμβάσεων, ενεργειών και δράσεων θεσμικού και οργανωτικού χαρακτήρα για τις οποίες θα πρέπει να συντάσσονται προγράμματα εφαρμογής.

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις οφείλουν, να έχουν το στοιχείο της καινοτομίας για να είναι ελκυστικές από φορείς που πρόκειται να τις χρηματοδοτήσουν, να λειτουργούν εκπαιδευτικά, καθοδηγώντας έτσι το τοπικό δυναμικό ώστε να εξοικειωθεί με τις απαραίτητες σύγχρονες μορφές οργάνωσης και παραγωγής. Για τις μείζονες παρεμβάσεις, στις οποίες θα καταλήγει ένα Τ.Α.Π. θα πρέπει να εκπονείται τεχνική έκθεση σκοπιμότητας-βιωσιμότητας.

Στα περισσότερα Τ.Α.Π. που έχουν καταρτιστεί μέχρι σήμερα, οι παραπάνω προδιαγραφές απουσιάζουν.

Η αρνητική εμπειρία από την κατάρτιση των Τ.Α.Π., δεν σημαίνει ότι πρέπει να αποδυναμωθεί ο θεσμός αλλά αντιθέτως πρέπει να ενισχυθεί και να αναδιοργανωθεί σε νέες βάσεις.

Πρέπει να επωφεληθούμε το πλεονέκτημα του χωρικού αυτού επιπέδου προγραμματισμού, που επιχειρείται μέσω των Τ.Α.Π., έναντι αυτών του νομού και της περιφέρειας, εφόσον η ιδιαιτερότητά τους λόγω συμμετοχής του ανθρωπίνου δυναμικού και των τοπικών φορέων που προωθεί, με την ενεργή συμπαράσταση των κεντρικών κρατικών φορέων προς τους τοπικούς, υπόσχονται επιτυχείς παρεμβάσεις στη διαδικασία αναπτυξιακής ολοκλήρωσης με περιβαλλοντικούς όρους.

Τα Τ.Α.Π. **πρέπει να αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα**³¹ ανάμεσα στα οποία συγκαταλέγονται και **ορισμένα που αφορούν άμεσα και έμμεσα την προστασία του περιβάλλοντος** και αυτά είναι ακολούθως:

- Επιστροφή στην ανθρώπινη διάσταση της ανάπτυξης
- Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη: σύζευξη του κλασικού κάθετου και κλαδικού σχεδιασμού με τον οριζόντιο χωροταξικό σχεδιασμό
- Η συμμετοχή των πολιτών του Ο.Τ.Α. στον προγραμματισμό και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων
- Η επάρκεια των μηχανισμών που παρεμβαίνουν στο σεβασμό και την προστασία του περιβάλλοντος
- Η οριοθέτηση χρήσεων γης για την άσκηση των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων (βιομηχανία, βιοτεχνία, εμπόριο, κατοικία κ.λ.π.)
- Η οργάνωση του αστικού χώρου (π.χ σε πολεοδομικές ενότητες)
- Ο προσδιορισμός και η οργάνωση των ελεύθερων χώρων, των χώρων αναψυχής κ.λ.π.
- Οι όροι δόμησης, οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις
- Το δίκτυο υποδομής και κοινωνικών εξυπηρετήσεων καθώς και
- Η αξιοποίηση και ανάδειξη για οικονομικούς και κοινωνικούς σκοπούς των πόρων της περιοχής

Τέλος, θα πρέπει να προσδιορίζεται το μοντέλο ανάπτυξης που ταιριάζει σε κάθε περιοχή ώστε να μην είναι αντιγραφή άλλων μοντέλων άλλων περιοχών καθώς και να δίνεται έμφαση στην εξασφάλιση των αναγκών μέσω (π.χ επιστήμονες) για την παρακολούθηση του βαθμού υλοποίησης, τη διαρκή αναμόρφωση και ενημέρωση των προγραμμάτων αυτών.

Παρόλα αυτά, πολλοί **Δήμοι και Συμβούλια Περιοχής** έχουν προχωρήσει στην **κατάρτιση Τ.Α.Π** αναγνωρίζοντας τόσο την αναγκαιότητά τους ή επειδή εξασφάλισαν την χρηματοδότησή τους (ΕΑΠΤΑ 2).

³¹ Βλ. σχετικά "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση", Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1997, Μ.Λυμπερόπουλος

κεφάλαιο 4ο

ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α

Από τη δεκαετία του 1970 περίπου και για δυο δεκαετίες εφαρμόστηκαν τέσσερα κοινοτικά προγράμματα δράσης για το περιβάλλον, τα οποία συνέβαλαν στη θέσπιση 200 νομοθετικών πράξεων που καλύπτουν την ρύπανση της ατμόσφαιρας, των υδάτων και του εδάφους, τη διαχείριση των αποβλήτων, μέτρα προστασίας όσον αφορά στις χημικές ουσίες και τη βιοτεχνολογία, τα πρότυπα προϊόντων, τις εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την προστασία της φύσης. Αξίζει να αναφέρουμε στο σημείο αυτό, ότι από το 1967 που εκδόθηκε η πρώτη οδηγία για το περιβάλλον, έχουν εισαχθεί περισσότερες από 450 νομοθετικές ρυθμίσεις, ενώ από την εφαρμογή της Συνθήκης του Μάαστριχ προστίθενται και άλλες νέες διατάξεις¹.

Ένα σημαντικό μέρος των επιδιώξεων των παραπάνω προγραμμάτων και μέτρων έχει επιτευχθεί. Όμως εξαιτίας των σημερινών συγκυριών, είναι ανάγκη να υπάρξει μια περισσότερο μακρόπνοη και αποτελεσματική στρατηγική.

Στη πρόκληση αυτή, έρχεται το **5ο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον** να ανταποκριθεί. Η "αειφόρος ανάπτυξη" την οποία και στοχεύει ουσιαστικά να προωθήσει, αποτελεί ένα στόχο ο οποίος δεν θα επιτευχθεί κατά τη σύντομη διάρκεια αυτού του προγράμματος κι αυτό γιατί πρόκειται για μακροχρόνια εκστρατεία.

Μέχρι σήμερα, η προστασία του περιβάλλοντος στην Κοινότητα στηρίχθηκε κυρίως σε νομοθετική βάση². Η νέα στρατηγική που αυτό το πρόγραμμα προτείνει συνεπάγεται τη συμμετοχή όλων των οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων για την επιτυχή εφαρμογή του. Η αλληλοσυμπλήρωση αυτή αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη του παραπάνω στόχου.

¹ Βλ. σχετικά, "Στο δρόμο για την αειφορία", Γενική Διεύθυνση ΧΙ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ(ΧΙ.Β.2), ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

² Στο παράρτημα της εργασίας αυτής, υπάρχει ένας κατάλογος της Κοινοτικής νομοθεσίας για τους επιμέρους τομείς του περιβάλλοντος.

Βασική ιδέα του προγράμματος αυτού είναι ότι η παρούσα γενεά πρέπει να παραδώσει το περιβάλλον στην επόμενη σε μια τέτοια κατάσταση, που να επιτρέπει τη διατήρηση της δημόσιας υγείας αλλά και της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας σε υψηλό επίπεδο. Ενδιάμεσος στόχος είναι η σημαντική βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος, του επιπέδου και της ποιότητας των φυσικών πόρων και των δυνατοτήτων για περεταίρω ανάπτυξη σε σχέση με τα σημερινά δεδομένα.

Έτσι λοιπόν η Κοινότητα παρεμβαίνει σε πέντε τομείς - κλειδιά, καθώς οι επιπτώσεις που έχουν ή είναι δυνατό να έχουν, είναι σημαντικές για το σύνολο του περιβάλλοντος και γιατί από τη φύση τους ο ρόλος τους θα είναι σημαντικός στην προσπάθεια να επιτευχθεί η "αιεφόρος ανάπτυξη".

Οι τομείς αυτοί που όχι μόνο δεν λειτουργούν ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλο, αλλά βρίσκονται σε έντονη σχέση αλληλεπίδρασης, είναι οι ακόλουθοι:

1. Βιομηχανία
2. Ενέργεια
3. Μεταφορές
4. Γεωργία και
5. Τουρισμός

Πιο συγκεκριμένα οι νέες κατευθύνσεις και δέσμες μέτρων του προγράμματος αυτού είναι οι παρακάτω, χωρίς αυτό να συνεπάγεται την ακύρωση προηγούμενων μέτρων, παρά μόνο σε περίπτωση που έρχονται σε αντίθεση με τη νέα πολιτική.

4.1 Τομείς Παρέμβασης και Δράσεις της Κοινότητας

4.1.1 Βιομηχανία

Στο τομέα της βιομηχανίας προωθείται³:

- ↳ η ενδυνάμωση του διαλόγου μεταξύ του κράτους, της Ε.Ε και των εκπροσώπων της βιομηχανίας

³ Βλ. σχετικά, "Στόχος η αειφορία" Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. C 138, 17/5/1993.

- ⇒ η βελτίωση του χωροταξικού και στρατηγικού σχεδιασμού καθώς και εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των πολιτικών, των σχεδίων και των προγραμμάτων
- ⇒ βελτιωμένη διαχείριση και έλεγχος της παραγωγικής διαδικασίας όπου θα περιλαμβάνεται και ένα σύστημα ανανεώσιμων αδειών σχετιζομένων με την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης, την αποτελεσματική περιβαλλοντική αξιολόγηση, την χρήση της βέλτιστης διαθέσιμης τεχνολογίας στις νέες και τις υπάρχουσες μονάδες και συστήματα κοστολογήσεως βασισμένα στους μηχανισμούς της αγοράς για την κατανάλωση και τη χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων
- ⇒ η χρήση αυστηρότερων και περισσότερο αξιόπιστων πρότυπων προϊόντων ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προϊόντων καθ' όλο τον κύκλο ζωής τους και χρήση, μεταξύ άλλων, ενός συστήματος οικολογικών σημάτων στο σύνολο της Κοινότητας
- ⇒ η αποτελεσματική διαχείριση αποβλήτων, η οποία, σε μια ιδανική κατάσταση θα άρχιζε από τον έλεγχο της παραγωγικής διαδικασίας. Ανάκτηση αποβλήτων προϊόντων από τους αρχικούς παραγωγούς ή τους εισαγωγείς, γεγονός που θα διευκολύνει τη διαχείριση των αποβλήτων, η συνέχιση των ερευνών για την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση και η εκτέλεση σχετικών πρότυπων έργων θέσπισης προτύπων για τις εγκαταστάσεις καύσεως βιομηχανικών αποβλήτων και τους χώρους ταφής αποβλήτων, ώστε να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι που συνεπάγεται η τελική διάθεση αποβλήτων,
- ⇒ η απόκτηση από το κοινό και τους κοινωνικούς εταίρους της δυνατότητας πιο ενεργής συμμετοχής στην πρακτική εφαρμογή της πολιτικής. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δοθεί στους πολίτες η αναγκαία πληροφόρηση ώστε να είναι σε θέση να κάνουν τις σωστές καταναλωτικές επιλογές. Πρέπει επίσης να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που αφορούν το περιβάλλον (π.χ στοιχεία εκπομπών) ώστε να παρακολουθούνται τα αποτελέσματα των βιομηχανικών δραστηριοτήτων και να ασκούν την αναγκαία πίεση όταν τα αποτελέσματα αυτά κρίνονται ως μη ικανοποιητικά.

Επομένως στις επιμέρους ενέργειες καλούνται να δραστηριοποιηθούν οι Ο.Τ.Α (α' & β' βαθμού) στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους (χωροταξικός-πολεοδομικός σχεδιασμός, έλεγχος της παραγωγικής διαδικασίας, διαχείριση αποβλήτων, συμμετοχικές διαδικασίες των πολιτών), παρόλες τις αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου.

4.1.2 Ενέργεια ✓

Με βάση το 5ο Πρόγραμμα Δράσης προωθούνται η οικονομική ανάπτυξη, ο αποτελεσματικός και ασφαλής εφοδιασμός σε ενέργεια και το καθαρό περιβάλλον, στόχοι απόλυτα συμβατοί μεταξύ τους.

Στα πλαίσια του τομέα αυτού επιχειρείται⁴:

- ☞ Ευαισθητοποίηση και κίνητρα για αειφόρο χρήση της ενέργειας και αλλαγή συμπεριφοράς μέσω:
 - ενημέρωσης, εκπαίδευσης και κατάρτισης των τελικών χρηστών
 - συμφωνιών με τη βιομηχανία σχετικά με την αποδοτικότητα
 - κωδίκων ορθής συμπεριφοράς
 - οικονομικών και φορολογικών μέτρων και
 - κατάργησης των περιοριστικών κανόνων
- ☞ Πραγματοποίηση προγραμμάτων για την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας μέσω κυρίως των προγραμμάτων PACE και SAVE που προωθούν:
 - την ελαχιστοποίηση μέσω σχεδίων, του κόστους
 - πρότυπα ενεργειακής αποδοτικότητας για οικιακές συσκευές, προϊόντα και οχήματα
 - την τροποποίηση των τιμολογίων ηλεκτρισμού και αερίου
 - πρότυπα αποδοτικότητας για την ενεργειακή τεχνολογία
 - πρότυπα μονώσεων κτιρίων και
 - την ελαχιστοποίηση των διαρροών μεθανίου από τα συστήματα διανομής φυσικού αερίου
- ☞ Πραγματοποίηση προγραμμάτων τεχνολογίας μέσω κυρίως των προγραμμάτων THERMIE και JOULE που προωθούν:

⁴ "Στόχος η αειφορία" - Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. C 138, 17/5/1993.

- την Ε & Α για νέες ενεργειακές τεχνολογίες και προώθηση της διάδοσης και χρησιμοποίησής τους
 - την Ε & Α στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών (π.χ. βιομάζα και προώθηση της χρησιμοποίησής τους)
- ☞ Πρόγραμμα πυρηνικής ασφάλειας μέσω της
- μελέτης προβλημάτων που σχετίζονται με απόβλητα στον πυρηνικό τομέα

Στο τομέα της ενέργειας οι Ο.Τ.Α μπορούν να δραστηριοποιηθούν όσον αφορά στην ευαισθητοποίηση του κοινού αλλά και των οικονομικών παραγόντων (μέσω ενημέρωσης - εκπαίδευσης & προγραμμάτων), για την υιοθέτηση νέων στάσεων και συμπεριφορών ως προς τη χρήση φιλικότερων προς το περιβάλλον ενεργειακών σχημάτων, αλλά και δίνοντας οι ίδιοι το "καλό παράδειγμα" υιοθετώντας τις φιλικές προς το περιβάλλον εφαρμογές και προγράμματα.

4.1.3 Μεταφορές

✓

Αναγνωρίζεται ότι ο τομέας των μεταφορών έχει συμβάλλει ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας. Παρόλα αυτά σε πολλά μέρη της Κοινότητας και κυρίως στις αστικές και βιομηχανικές περιοχές, έχει δημιουργηθεί μια κατάσταση όπου φαινόμενα όπως, η δυσανάλογη χρησιμοποίηση των οδικών μεταφορών, ο ασυντόνιστος σχεδιασμός της υποδομής και η μη αποδοτική χρησιμοποίηση των υφιστάμενων μεταφορικών δυνατοτήτων, έχουν οδηγήσει πολλές περιοχές σε συμφορήσεις και προβλήματα που περιορίζουν τόσο την ανάπτυξη του τομέα όσο και τη γενικότερη ανάπτυξη τους με περιβαλλοντικούς όρους.

Έτσι λοιπόν η πολιτική στον τομέα των μεταφορών, στα πλαίσια μιας αειφόρου ανάπτυξης αφορά⁵:

- ☞ τη βελτίωση του σχεδιασμού χρήσεων γης και της οικονομικής ανάπτυξης σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, με σκοπό τη μείωση της ανάγκης για μετακίνηση και την ανάπτυξη εναλλακτικών λύσεων στις οδικές μεταφορές

⁵ "Στόχος η αειφορία" - Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. C 138, 17/5/1993.

- ☞ τη βελτίωση του συντονισμού στο επίπεδο του σχεδιασμού και των επενδύσεων στα δίκτυα μεταφορών και τις σχετικές εγκαταστάσεις ενσωματώνοντας το πραγματικό κόστος της υποδομής και του περιβάλλοντος
- ☞ τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μέσων που είναι φιλικότερα προς το περιβάλλον όπως ο σιδηρόδρομος, η ποτάμια και η θαλάσσια ναυσιπλοΐα και οι συνδυασμένες μεταφορές
- ☞ την ανάπτυξη των αστικών συγκοινωνιών με προτεραιότητα στα μαζικά μέσα (οικονομικά & φορολογικά κίνητρα) και τις δυνατότητες μετεπιβίβασης στους διάφορους σταθμούς μιας διαδρομής
- ☞ τη συνεχή τεχνική βελτίωση των οχημάτων και των καυσίμων (εξάτμιση & εκπομπή θορύβων, κατανάλωση καυσίμου, επιδόσεις, τελική διάθεση)
- ☞ την προώθηση της από περιβαλλοντική άποψη ορθολογικότερης χρήσης των ιδιωτικών αυτοκινήτων και την αλλαγή των κανόνων οδικής κυκλοφορίας και των συνηθειών όπως είναι η επιβολή ορίων ταχύτητας

Οι Ο.Τ.Α. δύνανται να παρέμβουν τόσο στο πλαίσιο του σχεδιασμού όσο και στο πλαίσιο της εφαρμογής, αρχικά προχωρώντας σε ένα ορθολογικό σχεδιασμό χρήσεων γης που να ελαχιστοποιεί την ανάγκη για μεταφορές και την προώθηση και διεύρυνση της λειτουργίας των δημοτικών μέσων μεταφοράς που θα χρησιμοποιούν, αν είναι δυνατόν, ανανεώσιμες ή έστω φιλικές προς το περιβάλλον μορφές ενέργειας.

4.1.4 Γεωργία

Το πρόγραμμα προωθεί κυρίως την ισόρροπη και δυναμική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Κοινότητας ώστε να επιτελέσουν τις παραγωγικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές λειτουργίες του τομέα.

Πιο συγκεκριμένα οι πολιτικές και τα μέτρα εξειδικεύονται στα ακόλουθα⁶:

- ☞ διατήρηση των βασικών φυσικών διεργασιών που είναι απαραίτητες για ένα αειφόρο αγροτικό τομέα και προπαντός διατήρηση των νερών και του εδάφους μέσω:

- σταθεροποίησης & βελτίωσης των συγκεντρώσεων νιτρικών στα υπόγεια νερά
 - μείωσης των επιφανειακών νερών με συγκεντρώσεις σε νιτρικά άνω των 50 mg/l ή των νερών που προκαλούν ευτροφισμό στις λίμνες ή τις θάλασσες
 - σταθεροποίησης ή αύξησης των συγκεντρώσεων οργανικών υλών στο έδαφος
- ☞ μείωση των εισροών χημικών ουσιών σε επίπεδα ώστε να μην επηρεάζονται αυτές οι διεργασίες και
- ☞ ισορροπία μεταξύ εισροών θρεπτικών και απορροφητικής ικανότητας των εδαφών και των φυτών μέσω:
- σημαντικής μείωσης της χρήσεως φυτοφαρμάκων ανά μονάδα καλλιεργούμενης έκτασης και μετεκπαίδευση των καλλιεργητών σε μεθόδους ολοκληρωμένης καταπολέμησης των ζιζανίων, τουλάχιστον σε όλες τις περιοχές που έχουν σημασία για την διατήρηση της φύσης
- ☞ περιβαλλοντική διαχείριση αγροτικών περιοχών για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοτόπων και την ελαχιστοποίηση των φυσικών κινδύνων (π.χ. διάβρωση, χιονοστοιβάδες) και των πυρκαγιών μέσω
- διαχειριστικών σχεδίων για όλες τις απειλούμενες γεωργικές περιοχές
- ☞ βελτιστοποίηση των δασικών περιοχών ώστε να εκπληρώνουν πλήρως τη λειτουργία τους μέσω:
- της αύξησης των δασοφυτεύσεων και σε γεωργικές γαίες καθώς και μέσω
 - της προώθησης βελτιωμένης προστασίας (πυρκαγιές δασών)

Η δράση των Ο.Τ.Α. στο τομέα της γεωργίας είναι περιορισμένη, είναι όμως ιδιαίτερα σημαντική όσον αφορά στη προστασία και διαχείριση των υδάτων,

⁶ "Στόχος η αειφορία" - Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το

επιφανειακών και υπόγειων, αλλά και στο τομέα των δασών και πιο συγκεκριμένα όσον αφορά στη κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση υποδομών, για την προστασία των δασικών εκτάσεων από τις πυρκαγιές.

4.1.5 Τουρισμός

Ο τουρισμός αποτελεί σημαντικό στοιχείο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της Κοινότητας. Συνιστά σημαντική εισοδηματική πηγή για πολλές περιφέρειες και πόλεις της, με ιδιαίτερη συμβολή στην οικονομική και κοινωνική συνοχή της περιφέρειας.

Με κατάλληλο σχεδιασμό και διαχείριση, ο τουρισμός, η περιφερειακή ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος είναι δυνατό να συμβαδίσουν. Έτσι λοιπόν η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα αυτό επικεντρώνεται στα ακόλουθα μέτρα και μέσα πολιτικής⁷:

- ✧ καλύτερη διαχείριση του μαζικού τουρισμού καθώς και εθνικά, περιφερειακά ολοκληρωμένα διαχειριστικά σχέδια για παράκτιες και ορεινές περιοχές. Μέσα για την επίτευξη του μέτρου αυτού είναι:
 - ο έλεγχος των χρήσεων γης
 - οι αυστηροί κανόνες για νέες κατασκευές
 - η διαχείριση της κυκλοφορίας προς και από τις τουριστικές περιοχές
 - η διαχείριση υποδοχής επισκεπτών και η ανταλλαγή εμπειριών
 - πρότυπα μοντέλα βιώσιμου τουρισμού. Αυστηρή εφαρμογή και επιβολή των περιβαλλοντικών προτύπων για το θόρυβο, το πόσιμο νερό, τον καθαρισμό λυμάτων και τις εκπομπές στην ατμόσφαιρα και
 - η δημιουργία ζωνών προστασίας γύρω από ευαίσθητες περιοχές
- ✧ ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνειδήσεως, μέσω της ανάπτυξης και προώθησης ενός κώδικα συμπεριφοράς και εκστρατειών multi - media και συνεδρίων

περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. C 138, 17/5/1993.

⁷ "Στόχος η αειφορία" - Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. C 138, 17/5/1993.

- ☞ αύξηση οριακού κόστους για τη χρησιμοποίηση ιδιωτικών αυτοκινήτων και προώθηση εναλλακτικών μορφών μετακινήσεως, μέσω:
 - οικονομικών κινήτρων όπως ο φόρος CO₂ ενέργειας και τα διόδια και ενθάρρυνση της χρήσεως δημόσιων μέσων μεταφοράς
- ☞ προώθηση νέων μορφών τουρισμού φιλικών προς το περιβάλλον
- ☞ προσεκτική επιλογή χώρων διανυκτερεύσεως
- ☞ δημιουργία περιβαλλοντικής συνειδήσεως, στα άτομα που συμμετέχουν στη διαχείριση τουριστικών περιοχών
- ☞ δημιουργία περιβαλλοντικής συνειδήσεως στον τοπικό πληθυσμό και τις τουριστικές υπηρεσίες

Τα παραπάνω τέσσερα μέτρα προωθούνται μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης και κατάρτισης ενημερωτικών φυλλαδίων, της πραγματοποίησης προτύπων έργων και της ανταλλαγής θετικών εμπειριών.

Η **συμμετοχή των Ο.Τ.Α** μπορεί να αναφέρεται τόσο στον σχεδιασμό και έλεγχο των χρήσεων γης ώστε να αποκλείεται η χωροθέτηση ασυμβίβαστων χρήσεων, η προώθηση νέων μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός-αγροτουρισμός) φιλικών προς το περιβάλλον καθώς άλλωστε και η δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης τόσο σε στελέχη που ασχολούνται με τον τουρισμό όσο και στον τοπικό πληθυσμό.

4.2 Περιθώρια Παρέμβασης των Ο.Τ.Α

Από τη δράση και λειτουργία δραστηριοτήτων και έργων των παραπάνω πέντε βασικών τομέων, -που σημειώνουμε και πάλι ότι βρίσκονται σε έντονη σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ τους-, προκύπτουν επιμέρους κλάδοι - πλαίσια δράσης ως προς τα οποία οι Ο.Τ.Α. δραστηριοποιούνται⁸. Ειδικότερα οι τομείς αυτοί που προκύπτουν είναι οι ακόλουθοι:

1. Ατμοσφαιρική Ρύπανση

⁸ Οι δράσεις των Ο.Τ.Α. στους επιμέρους παρακάτω τομείς προσδιορίζονται από τον Οδηγό σε Θέματα Προστασίας Περιβάλλοντος για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κοινό πρόγραμμα της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος) και της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

2. Ρύπανση των Νερών - Επεξεργασία Υγρών Αποβλήτων - Λυμάτων
3. Ηχορύπανση
4. Διαχείριση - Επεξεργασία Απορριμμάτων
5. Πολεοδομικός Σχεδιασμός - Οικιστική Ανάπτυξη
6. Πράσινο στις Πόλεις
7. Αποχέτευση
8. Κυκλοφορία - Συγκοινωνίες - Μεταφορές
9. Δάση
10. Λιμενικοί χώροι
11. Ιστορικά Μνημεία - Πολιτιστική Κληρονομιά - Ακτές
12. Βιομηχανία
13. Λατομεία - Μεταλλεία
14. Ενέργεια
15. Τουρισμός

4.2.1 Ατμοσφαιρική Ρύπανση

Οι σημαντικότερες πηγές ρύπανσης που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα προέρχονται από τα μέσα μεταφοράς, τη βιομηχανική δραστηριότητα, την παραγωγή ενέργειας, την οικιακή δραστηριότητα καθώς και κάθε είδους καύση που δεν ανήκει στις παραπάνω κατηγορίες. Οι περισσότεροι ρύποι⁹ προέρχονται από τις καύσεις και κυρίως τις ατελείς.

Η συμβολή των Ο.Τ.Α. στην προστασία της ατμόσφαιρας από τη ρύπανση περιλαμβάνει έργα και ενέργειες καθώς και δράσεις για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών.

Συχνά προκειμένου να περιορίσουν την παραγωγή σκόνης (λατομεία, οικοδομές & ακάλυπτοι χώροι) προβαίνουν στην απομόνωση των εργασιών που προκαλούν σκόνη με φυσικά εμπόδια (με μέσα εξαερισμού-συλλογής σκόνης στα λατομεία) αλλά και συχνό κατάβρεγμα των επιφανειών από όπου ενδέχεται να προκύψει σκόνη. Ωστόσο καλύπτονται οι δημόσιοι ακάλυπτοι χώροι με πράσινο, ενώ στους χώρους στάθμευσης των αυτοκινήτων πραγματοποιούνται έργα ασφαλτόστρωσης.

⁹ αιωρούμενα στερεά σωματίδια, διαξείδια του θείου, μονοξείδιο του άνθρακα, οξείδια του αζώτου, υδρογονάνθρακες, καθώς και μόλυβδος & ενώσεις του.

Όσον αφορά την *θέρμανση*, γίνονται προσπάθειες ενημέρωσης του κοινού για εξοικονόμηση καυσίμων και περιορισμό της ρύπανσης με σωστή λειτουργία των καυστήρων, καθώς και ενημέρωση σε θέματα θερμομόνωσης.

Τέλος οι Ο.Τ.Α συμβάλλουν ως προς την προστασία από τη ρύπανση *βιομηχανικών μονάδων* με βοήθεια στις αρμόδιες υπηρεσίες για τη **διενέργεια ελέγχου** καθώς συχνά παρατηρείται το φαινόμενο υπολειτουργίας των δαπανηρών συσκευών μείωσης των εκπομπών.

4.2.2 Ρύπανση των Νερών - Επεξεργασία Υγρών Αποβλήτων - Λυμάτων

Οι υπηρεσίες των Δήμων και των Κοινοτήτων είναι οι αρμόδιοι φορείς για τον **προγραμματισμό και την υλοποίηση των έργων και των μελετών που διαχειρίζονται τα υγρά απόβλητα και προστατεύουν τους αποδέκτες από τη ρύπανση.**

Οι Ο.Τ.Α επίσης είναι αρμόδιοι για την **εκτέλεση έργων προστασίας των νερών** με χρηματοδότηση από **τέλη σε βάρος επιχειρήσεων** που ασκούν δραστηριότητες ή εκτελούν έργα που προκαλούν σοβαρές συνέπειες στο περιβάλλον. Τα τέλη αυτά καθορίζονται σε σχέση με τα ρυπαντικά στοιχεία των δραστηριοτήτων που υποβαθμίζουν τα νερά. Η **προστασία του υπόγειου υδάτινου δυναμικού**, η **ύδρευση** και η **αποχέτευση** ανήκουν στη **δικαιοδοσία των Ο.Τ.Α** (συντρέχουσες αρμοδιότητες) όπου ο Ο.Τ.Α μπορεί να **ελέγχει την τήρηση των διατάξεων** και να υποβάλει μηνύσεις για τυχόν παραβάσεις.

4.2.3 Ηχορύπανση

Οι πηγές θορύβου διακρίνονται σε σταθερές και μη¹⁰. Οι πρώτες σχετίζονται με τη λειτουργία διαφόρων βιομηχανικών ή εμπορικών δραστηριοτήτων, οικοδομικών και άλλων τεχνικών έργων, εκδηλώσεων αναψυχής, παιδικών χαρών, σχολείων και αθλητικών χώρων, ενώ οι δεύτερες αναφέρονται στα κάθε είδους οχήματα, τους σιδηρόδρομους και φυσικά τα αεροπλάνα.

¹⁰ Οδηγός σε Θέματα Προστασίας Περιβάλλοντος για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κοινό πρόγραμμα της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος) και της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

Οι Ειδικές Υπηρεσίες των Ο.Τ.Α., που ιδρύονται με το Π.Δ. 434/82, ελέγχουν την τήρηση των επιτρεπομένων ορίων θορύβου και στοχεύουν στον έλεγχο και την τήρηση των διατάξεων που αφορούν τη ρύπανση του περιβάλλοντος.

Ωστόσο συμβάλλουν στον προγραμματισμό και ιδιαίτερα τη μελετημένη τοποθέτηση των δραστηριοτήτων. Η ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης διευκολύνει τον έλεγχο της στάθμης του θορύβου (π.χ στους χώρους κατοικίας επιτρέπονται χαμηλότερη στάθμη θορύβου). Ετσι λοιπόν οι Ο.Τ.Α συμμετέχουν στον καθορισμό των χρήσεων γης (βλ.κεφ. 3.2.5).

Τέλος οι Ο.Τ.Α μπορούν να συμβάλλουν στην ενημέρωση (για τους κινδύνους που επιφέρει), στη παροχή κατάλληλης αγωγής για τον περιορισμό του και εξασφάλιση συμμετοχής του κοινού στην προστασία από την ηχορύπανση.

4.2.4 Διαχείριση - Επεξεργασία Απορριμμάτων

Ως διαχείριση απορριμμάτων νοείται η προσωρινή αποθήκευση, η συλλογή, η μεταφορά και η εναπόθεσή τους σε ειδικούς χώρους διάθεσης καθώς επίσης και η μεταφόρτωση και κάθε εργασία επεξεργασίας για την επαναχρησιμοποίησή, ανάκτηση ή ανακύκλωσή τους.

Κυριότεροι μέθοδοι διάθεσης των αποβλήτων είναι η υγειονομική ταφή, η βιοσταθεροποίηση και η καύση.

Η προσωρινή αποθήκευση των απορριμμάτων γίνεται με δαπάνες και ευθύνη του ιδιοκτήτη του χώρου από τον οποίο προέρχονται τα απορρίμματα. Οι υπόλοιπες φάσεις της διαχείρισης είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του αντίστοιχου Ο.Τ.Α. Εάν όμως τα παραγόμενα απόβλητα βρίσκονται σε χώρους απρόσιτους ή απομακρυσμένους ή είναι σε τόσο μεγάλες ποσότητες ώστε να μην μπορεί ο Ο.Τ.Α. να ανταποκριθεί, τότε μπορεί να μη δεχθεί να αναλάβει μερικές ή και όλες τις φάσεις της διαχείρισης των απορριμμάτων αυτών.

Οι φορείς της Τ.Α μπορούν να μην δέχονται τη συλλογή ή και διάθεση στερεών αποβλήτων¹¹ που λόγω της σύνθεσης, του είδους ή της ποσότητας είναι ιδιαίτερα επικίνδυνα για το έδαφος, τον αέρα, το νερό ή είναι εκρηκτικά ή

¹¹ Χαρακτηρίζονται απόβλητα, εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα, όταν πιθανολογείται ότι δεν θα ξαναχρησιμοποιηθούν από τον κάτοχό τους, οπότε μεταφέρονται και διατίθενται σε κατάλληλο χώρο από τον Ο.Τ.Α.

εύφλεκτα ή γενικά επικίνδυνα για τη δημόσια υγεία. Στην περίπτωση αυτή υπεύθυνος για τη διάθεση των αποβλήτων είναι ο ιδιοκτήτης του χώρου από όπου παρήχθησαν με τους όρους όμως που θέτουν οι φορείς του Ο.Τ.Α.

Τη διαχείριση των απορριμάτων μπορούν να αναλάβουν **Σύνδεσμοι Ο.Τ.Α. ή Διαδημοτικές και Διακοινοτικές Επιχειρήσεις**. Η αντιμετώπιση αυτή είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη στην περίπτωση πολλών μικρών κοινοτήτων γιατί έτσι μειώνεται το κόστος και δημιουργούνται λιγότερες χωματερές.

4.2.5 Πολεοδομικός Σχεδιασμός - Οικιστική Ανάπτυξη

Χωρίς ορθολογικό πολεοδομικό προγραμματισμό, χωρίς χρήσεις γής και χωρίς επαρκή τεχνική υποδομή η κάθε πιλοτική προστασίας του περιβάλλοντος δυσχεραίνεται ή και ματαιώνεται.

Η πολεοδομία προστατεύει τόσο το φυσικό αλλά και το ανθρωπογενές περιβάλλον μέσω των πολεοδομικών ρυθμίσεων, του **καθορισμού χρήσεων γής και της τεχνικής υποδομής**. Η τεχνική υποδομή έρχεται να ικανοποιήσει τις ανάγκες του οικισμού στο σύνολό του και να συνδέσει λειτουργικά τα μεμονωμένα κτίρια που ήδη υπάρχουν ή πρόκειται να κατασκευαστούν.

Για την αντιμετώπιση των αναγκών αυτών είναι αρμόδιοι οι **Ο.Τ.Α** όπου συμβάλλουν στην **κατασκευή και συντήρηση κοινόχρηστων χώρων** με τους οποίους συνδέονται αναπόσπαστα και τα διάφορα δίκτυα που εξυπηρετούν τους κατοίκους (ύδρευση, αποχέτευση) .

Στα πλαίσια προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, **χορηγείται από τον Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας (Ν.2503/97, άρθρο 11, παρ.9), ύστερα από απόφαση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού συμβουλίου, άδεια ίδρυσης και λειτουργίας όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων**, που εκδίδεται μετά από προέλεγχο του σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου.

Για τον προέλεγχο, το Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη του οπωσδήποτε ζητήματα που αφορούν τις χρήσεις γης, τους όρους δόμησης, τη προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, την προστασία του αιγιαλού και της παραλίας, των αρχαιολογικών και ιστορικών τόπων, καθώς επίσης και τις εν γένει λειτουργίες της πόλης.

Οι **Δήμοι** συμμετέχουν στην **εκπόνηση των μελετών**, γεγονός που αποκλείει την παθητική αποδοχή του σχεδιασμού και της αντιφατικής ή περιστασιακής παρέμβασης σ' αυτόν. Πρέπει ωστόσο να παρεμβαίνουν πιο δυναμικά σε όλες τις διαδικασίες εκπόνησης και υλοποίησης των μελετών, των οποίων είναι κύριοι αποδέκτες.

4.2.6 Πράσινο στις Πόλεις

Ανάμεσα στους υπόλοιπους αρμόδιους φορείς, για την **εγκατάσταση και συντήρηση του πρασίνου**, συγκαταλέγονται και οι **Ο.Τ.Α.**

Πιο συγκεκριμένα είναι αρμόδιοι για το πράσινο στις πλατείες, τα πεζοδρόμια, τους πεζόδρομους, τις παιδικές χαρές καθώς και για τα νεκροταφεία και τους χώρους εναπόθεσης απορριμάτων κ.λ.π. Μάλιστα η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία των **δημοτικών ή κοινοτικών αλσών και κήπων, των υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων ανήκουν στην κατηγορία των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α.**

4.2.7 Αποχέτευση

Σύμφωνα με το άρθρο 243 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, επιτρέπεται να απαλλοτριωθούν αστικά ή αγροτικά ακίνητα για χάρη των Ο.Τ.Α. ή να συσταθεί δουλεία για λόγους δημόσιας οφέλειας όπως για την εκτέλεση έργων σχετικών με την αποχέτευση ομβρίων ή ακαθάρτων υδάτων και κάθε είδους τεχνικό έργο που έχει σκοπό την εξυγίανση. Η δυνατότητα αυτή επεκτείνεται για κάθε δημοτικό ή κοινοτικό έργο που ο σκοπός του βρίσκεται μέσα στις αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α.

Η **Κύρξη της απαλλοτρίωσης ή της σύστασης δουλείας γίνεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και ελέγχεται από το Νομάρχη ως προς τη νομιμότητα.**

Είναι τέλος χρήσιμο να γίνεται με **ευθύνη των Ο.Τ.Α ενημέρωση του κοινού** από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για τα έργα που εκτελούνται, ώστε να μειώνονται κατά το δυνατό οι μετακινήσεις και η σχετική παρακώλυση της ζωής της πόλης.

4.2.8 Κυκλοφορία - Μεταφορές - Συγκοινωνίες

Οι Ο.Τ.Α. έχουν τον πρώτο λόγο σε θέματα **συγκοινωνιακών μελετών** διότι αυτές γίνονται **συνήθως σε επίπεδο Δήμου**. Προκηρύσσουν τις μελέτες και έχουν την **άμεση παρακολούθησή τους με τη δυνατότητα παρέμβασης** δεδομένου ότι γνωρίζουν καλύτερα τα τοπικά προβλήματα.

Είναι λοιπόν απαραίτητη η συνεργασία του μελετητικού φορέα και του αρμοδίου Ο.Τ.Α. για την τελική διατύπωση προτάσεων.

Επιπλέον οι **Ο.Τ.Α αναλαμβάνουν** και το βάρος της **υλοποίησης των προτάσεων** αυτών. Έχουν την ευθύνη για την κατασκευή **διαφόρων μικρής κλίμακας έργων** για ανακούφιση των κυκλοφοριακών προβλημάτων, τα οποία παρά τον αποσπασματικό τους χαρακτήρα πρέπει να αποφασίζονται με μεγάλη προσοχή.

Θα πρέπει να πάρουν την πρωτοβουλία για συντονισμό των έργων των οργανισμών κοινής ωφελείας στους δρόμους, για μείωση των οχλήσεων αλλά και εξοικονόμηση χώρων.

Και εδώ θα πρέπει να σημειωθεί η σημασία της **ενημέρωσης του κοινού**, από τους Ο.Τ.Α., για τους κανόνες κυκλοφορίας, τα προβλήματα που δημιουργούν οι καταστρατηγήσεις τους, την ανάγκη για λιγότερη χρήση του ιδιωτικού αυτοκινήτου και τη χρησιμότητα των έργων που θα κατασκευαστούν κατά τα οποία θα κληθεί το κοινό να πληρώσει, αλλά και θα οχληθεί στις μετακινήσεις εξαιτίας τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 9, παρ.9 του Ν.2503/97 (ΜΕΡΟΣ 2ο, *Ρύθμιση Θεμάτων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις*, με τίτλο "Οργάνωση Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης"), τα μέτρα που αφορούν τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, τον καθορισμό πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, τον προσδιορισμό και τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων σε κοινόχρηστους χώρους, λαμβάνονται με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, με βάση μελέτες που έχουν εκπονηθεί ή εγκριθεί από τις Τεχνικές Υπηρεσίες του οικείου Δήμου ή Κοινότητας ή από το Τμήμα Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης.

Οι κανονιστικές αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων που αφορούν την κυκλοφορία κοινοποιούνται στις κατά τόπους Υπηρεσίες Τροχαίας ή στις Αστυνομικές Υπηρεσίες που ασκούν καθήκοντα τροχαίας, καθώς και στις αρμόδιες υπηρεσίες κυκλοφορίας της Γ.Γ.Δ.Ε του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

4.2.9 Δάση

Σχετικές δράσεις για τους Ο.Τ.Α προβλέπονται από τον Ν. 998/79 "περί προστασίας δασών".

Η προστασία των δασών ανήκει στην **αρμοδιότητα της δασικής υπηρεσίας**, εντούτοις ανάμεσα στα αρμόδια όργανα για την **καταστολή των πυρκαγιών** συγκαταλέγονται και οι **Ο.Τ.Α.**

Αν τα δάση ανήκουν στους Ο.Τ.Α., οι Ο.Τ.Α διαθέτουν το 30% των ετήσιων εσόδων για την εκτέλεση δασικών έργων, ενώ μπορούν να διαθέτουν δασικές εκτάσεις τους στη δασική υπηρεσία για αναδάσωση και δασοπονική εκμετάλλευση, τα έσοδα της οποίας μοιράζονται μεταξύ του αρμόδιου Ο.Τ.Α. και του δημοσίου.

Ένας Ο.Τ.Α. μπορεί να **ζητήσει από το δασαρχείο ή από το Τμήμα Αναδασώσεων του Υπ. Γεωργίας, να γίνει αναδάσωση μιας περιοχής**. Αν ο Ο.Τ.Α θέλει να αναδασώσει ο ίδιος μια μικρή περιοχή, μπορεί να απευθυνθεί στο Δασαρχείο, το οποίο θα του παράσχει φυτευτικά υλικά και έμπειρο προσωπικό, ενώ ο Δήμος θα διαθέσει το εργατικό προσωπικό¹².

Ο ρόλος των Ο.Τ.Α πρέπει να είναι προληπτικός κι όχι κατασταλτικός. Πρέπει να ενισχύεται στο πλαίσιο της πρόληψης, η συστηματική φύλαξη, η δημιουργία και διατήρηση αντιπυρικών ζωνών αλλά και έργων υποδομής όπως γεωδεξαμενές για συγκέντρωση των ομβρίων καθώς και ο καθαρισμός του υπορόφου από εύφλεκτες ύλες και ρίζες.

Ο **καθαρισμός από τη βλάστηση** μπορεί να γίνει από το δασαρχείο μετά από **αίτηση του οικείου Ο.Τ.Α.** Σημαντικός είναι επίσης ο ρόλος των **Ο.Τ.Α.**, ως προς την **ευαισθητοποίηση των πολιτών** ώστε να συμμετάσχουν σε ομάδες πυροπροστασίας. Ενδέχεται λοιπόν να διοργανώνει σεμινάρια για το σκοπό αυτό.

¹² Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Ε.Ε 79, χρηματοδοτείται και επιδοτείται από την Κοινότητα η αναδιάρθρωση των οριακών γεωργικών εκτάσεων(π.χ. άγονα χωράφια στις παρυφές δασικών εκτάσεων) προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για αναδάσωση, ελεγχόμενη βόσκηση, ή προστασία του εδάφους.

Τέλος, είναι χρήσιμο ένας **Ο.Τ.Α. να κατασκευάσει σημεία υδροληψίας** για τα πυροσβεστικά οχήματα όπως άλλωστε και να **αποκτήσει δικά του πρόχειρα μέσα** πυρόσβεσης.

4.2.10 Λιμενικοί χώροι

Η δραστηριότητα του τομέα αυτού, μπορεί να γίνει με σύσταση Ειδικής Υπηρεσίας για τη λειτουργία της οποίας καθώς και για τις αρμοδιότητες και τον τρόπο άσκησής της έχει εκδοθεί το Π.Δ 434/82.

Επιπλέον είναι δυνατόν να καταργηθούν τα **λιμενικά ταμεία** και οι **αρμοδιότητές τους** να μεταφερθούν **στους Ο.Τ.Α..**

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.2503/97 παρ.6 (ΜΕΡΟΣ 2ο, *Ρύθμιση Θεμάτων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις*, με τίτλο "Μεταβίβαση Αρμοδιοτήτων"), στους Δήμους και τις Κοινότητες και τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, υπεισέρχονται σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των λιμενικών ταμείων που αντιστοιχούν στα λιμάνια της διοικητικής ευθύνης τους.

Ειδικότερα οι οργανισμοί αυτοί μεριμνούν για την **κατασκευή και τη συντήρηση των λιμενικών έργων των λιμανιών αυτών**, ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητές τους, τη σπουδαιότητα και το «επείγον» του κάθε έργου.

Οι αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. ως φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης των λιμανιών τοπικής σημασίας, περιορίζεται στα χερσαία γεωγραφικά όρια της περιοχής, αρμοδιότητας του **οικείου Δήμου ή Κοινότητας**, αντίστοιχα και σε θαλάσσια έκταση που εκτείνεται σε απόσταση 500 μέτρων από αυτά.

4.2.11 Ιστορικά Μνημεία / Πολιτιστική Κληρονομιά & Ακτές

Η **συμβολή των Ο.Τ.Α** όσον αφορά τα Ιστορικά μνημεία και την πολιτιστική κληρονομιά είναι φυσικά περιορισμένη σε σχέση με την αντίστοιχη του Υπουργείου Πολιτισμού. Εντούτοις, η συμβολή των πρώτων (Ο.Τ.Α.) δεν παύει να είναι μεγάλης σημασίας από τη στιγμή μάλιστα, που η δράση τους **έχει διευρυνθεί (έλεγχος - φύλαξη αρχαιολογικών χώρων, επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών ιστορικών κτιρίων).**

Σύμφωνα με το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα τώρα, στις συντρέχουσες αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α συγκαταλέγονται οι εξής δραστηριότητες:

- **αξιοποίηση για τουριστικούς λόγους παραθαλασσιων χώρων**
- **μετά από συναίνεση του οικείου φορέα και σε συνεργασία μαζί του, η ανάληψη της προστασίας και αξιοποίησης των ακτών**

Η παρέμβαση των Ο.Τ.Α. μπορεί να είναι καθοριστική για την **καθαριότητα των ακτών** χωρίς να είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη ή πολυέξοδη. Χρειάζεται:

- **συντονισμός** με τους αρμόδιους φορείς και υποκίνηση για την ανάληψη δράσης
- **ενημέρωση** των πολιτών των κοινωνικών και μαζικών φορέων αλλά και των τουριστών για συμμετοχή στα προγράμματα καθαριότητας και για πρόληψη της ρύπανσης όπου αυτό είναι δυνατό
- **καθιέρωση τοπικών εξορμήσεων καθαριότητας** με εθελοντική συμμετοχή πολιτών πριν τη θερινή περίοδο και
- **τοποθέτηση πινακίδων και κάδων** για την καθαριότητα και οργάνωση συχνής αποκομιδής με πρόσληψη εποχιακού προσωπικού.

4.2.12 Βιομηχανία

Αν και η αποκλειστική αρμοδιότητα των ΒΙ.ΠΕ ανήκει στην Ε.Τ.Β.Α. δεν αποκλείεται η σύναψη **προγραμματικών συμβάσεων με τους Ο.Τ.Α.** για κοινές λειτουργίες εξυπηρέτησης, **κοινό καθαρισμό αστικών λυμάτων με τα απόβλητα των ΒΙ.ΠΕ, κοινή διαχείριση των στερεών απορριμάτων, κοινές εγκαταστάσεις υδροληψίας και διυλίσεως του πόσιμου νερού, κ.ά.**

Τέλος, σχετικά με τις Βιομηχανικές Ζώνες, η έλλειψη **έργων υποδομής** όπως η ύδρευση, η αποχέτευση, η αποκομιδή των απορριμάτων, η παροχή τεχνικής βοήθειας, κ. ά, ανοίγουν ένα σημαντικό πεδίο παρέμβασης των Ο.Τ.Α.

4.2.12 Λατομεία - Μεταλλεία

Η δραστηριότητα αυτή αναφέρεται στην εξόρυξη και επεξεργασία αδρανών και ορυκτών υλικών. Η περιβαλλοντική υποβάθμιση και καταστροφή που προκαλεί

είναι ιδιαίτερα μεγάλη καθώς τα προβλήματα που δημιουργεί στο περιβάλλον είναι¹³:

- Αλλοίωση του φυσικού τοπίου, προσβολή της αισθητικής του φυσικού τοπίου που προκαλούνται από εκσκαφές επιφανειακής εκμετάλλευσης και αποθέσεις από μπάζα και στείρα υλικά καθώς και από αποψιλώσεις δασικών και αγροτικών εκτάσεων
- Ρύπανση του περιβάλλοντος από στερεά και υγρά απόβλητα καθώς και από αέρια και σκόνες που εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα

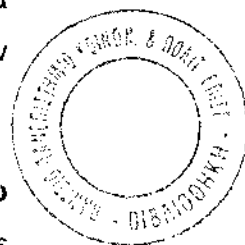
Πιο συγκεκριμένα οι αλλοιώσεις του εδάφους που πραγματοποιούνται αναφέρονται σε:

- αχρήστευση καλλιεργήσιμης γης
- καταστροφή της φυσικής βλάστησης που μπορεί να έχει και παραγωγική (δάσος, βοσκότοπος) ή να έχει αξία μόνο σαν τοπίο, οπότε το μέγεθος της ζημιάς εξαρτάται από τη χωροταξική θέση του λατομείου ή ορυχείου.

Οι λατομικές περιοχές καθορίζονται μέσα στα όρια ενός νομού με **απόφαση του Νομάρχη**, ύστερα από **σύμφωνη γνώμη** της επιτροπής που αποτελείται από ανώτερους υπαλλήλους υπηρεσιών της νομαρχίας, του Ε.Ο.Τ., και του Γ.Μ.Ε. και αιτιολογημένη **γνώμη του Νομαρχιακού Συμβουλίου**. Για την εκμετάλλευση των δημόσιων λατομείων αδρανών υλικών που βρίσκονται μέσα στις λατομικές περιοχές δεν απαιτείται άδεια εκμετάλλευσης.

Σε περίπτωση που σε κάποιο νομό δεν υπάρχουν κατάλληλες δημόσιες εκτάσεις για τη δημιουργία λατομικών περιοχών μπορούν να χαρακτηριστούν ως λατομικές περιοχές, δημοτικές, κοινοτικές και ιδιωτικές εκτάσεις, που κρίνονται κατάλληλες από την Επιτροπή, με απόφαση του Νομάρχη ύστερα από αιτιολογημένη γνώμη του Νομαρχιακού Συμβουλίου και έγκριση από τον Υπουργό Β.Ε.Τ.

Επιτρέπεται επίσης η **εκμετάλλευση των λατομικών αδρανών υλικών έξω από τις λατομικές περιοχές με απόφαση του Νομάρχη από τους Ο.Τ.Α**, με τον απαραίτητο όρο ότι οι ανάγκες τους σε αδρανή υλικά δεν εξυπηρετούνται από τα λατομεία που υπάρχουν στη πλησιέστερη λατομική περιοχή του νομού.

¹³ Οδηγός σε Θέματα Προστασίας Περιβάλλοντος για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κοινό πρόγραμμα της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος) και της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

Οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. μπορούν να αναλάβουν την εκμετάλλευση των λατομείων αδρανών υλικών με απευθείας σύμβαση χωρίς πλειοδοτική δημοπρασία.

Επιπλέον οι Ο.Τ.Α. δρουν για την αποκατάσταση και αξιοποίηση της έκτασης των λατομείων που διέκοψαν οριστικά τη λειτουργία τους.

4.2.14 Ενέργεια

Στο πλαίσιο του τομέα αυτού οι Ο.Τ.Α. προωθούν **ενέργειες και δράσεις** με στόχο την **αξιοποίηση, εκμετάλλευση και χρήση ήπιων μορφών ενέργειας** όπως την ηλιακή, την αιολική, τη βιοενέργεια και τη γεωθερμία). Περισσότερες δράσεις για τους Ο.Τ.Α. που αφορούν τον τομέα αυτό, προβλέπονται από την Κοινότητα, μέσω των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών (βλ. αντίστοιχη ενότητα) και ενεργειών που περιλαμβάνει το Πέμπτο Πρόγραμμα δράσης για το Περιβάλλον, με στόχο την "αειφορία" (Βλ. αντίστοιχο κεφάλαιο).

4.2.15 Τουρισμός

Όσον αφορά στο τουρισμό, αναλαμβάνονται δράσεις από τους Ο.Τ.Α που σχετίζονται με την **αξιοποίηση των παραθαλάσσιων χώρων, δημοτικών και κοινοτικών περιοχών, δασικών εκτάσεων και την καθαριότητα, προστασία και αξιοποίηση των ακτών, αλλά και την εκμετάλλευση ξενοδοχειακών μονάδων και ξενώνων** (Βλ. επίσης κεφ. 4.1.5 Τουρισμός).

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.
ΣΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Με αφετηρία την άποψη¹ σύμφωνα με την οποία "η ανάλυση των προβλημάτων μιας πόλης - περιοχής, βασίζεται στη διερεύνηση τεσσάρων κυρίως τομέων² (την φύση, τον άνθρωπο, την οικονομία & τις χρήσεις εδάφους), προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός και οι συνέπειες μιας ρυθμιστικής επέμβασης", θα επιχειρηθεί μια συνοπτική καταγραφή των παρεμβάσεων της Τ.Α. σε περιβαλλοντικά θέματα, όπως αυτή διαγράφεται από το θεσμικό πλαίσιο, την ελληνική πρακτική και τις Κοινοτικές προδιαγραφές, σε μερικούς από αυτούς τους τομείς αλλά και σε άλλους³ που συνδέονται με αυτούς. Έτσι λοιπόν προκύπτουν οι ακόλουθοι πίνακες που περιγράφουν συνοπτικά τη δραστηριοποίηση της Τ.Α. σε επιμέρους πεδία δράσης.

¹ Βλ. σχετικά "Σημειώσεις Πολεοδομίας - Πολεοδομικός Σχεδιασμός", Καθηγητή Π. Λουκάκη, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πολυτεχνική Σχολή, Ξάνθη 1993, κεφ. 2 "Τομεακές Ερευνες στην Πολεοδομία", σελ. 6.

² Κάθε ένας από αυτούς τους τομείς συντίθεται από επιμέρους παραμέτρους (βλ. Υποσημείωση 1) η μελέτη των οποίων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου οι Ο.Τ.Α. να αναλάβουν καθοριστικές, αποφασιστικές ή γνωμοδοτικές αρμοδιότητες.

³ Βλ. σχετικά, Ημερίδα 20/10/97 με θέμα: "Πρωτοβάθμιοι Ο.Τ.Α. και Ανάπτυξη", εισήγηση Π. Λουκάκη με τίτλο: ""Χωροταξικός Σχεδιασμός και Οργάνωση Υποδομών των Νέων Ο.Τ.Α.", σελ. 25-26.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο.Τ.Α Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ		
ΤΟΜΕΙΣ	Δήμοι & Κοινότητες	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ¹		
Υπέδαφος²		
	- Αξιοποίηση & εκμετάλλευση τοπικών φυσικών πόρων (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας)	- Διαχείριση φυσικών πόρων περιοχής (Συμβούλια Περιοχής / Σύνδεσμοι - Ν. 2218/94)
Έδαφος³		
	- Αξιοποίηση & εκμετάλλευση τοπικών φυσικών πόρων (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας)	- Διαχείριση φυσικών πόρων περιοχής (Συμβούλια Περιοχής / Σύνδεσμοι - Ν. 2218/94)
Ατμόσφαιρα⁴		
	- Εγκαθιστούν σταθμούς για τη παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας & ενημερώνουν το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ (Ν. 1650/86) - Απομόνωση εργασιών που προκαλούν σκόνη & συχνό κατάβρεγμα επιφανειών (Κ.Κ⁵) - Κάλυψη δημόσιων χώρων με πράσινο & έργα ασφαλτόστρωσης (Κ.Κ) - Προετοιμασία μελέτης για την υπόδειξη αντιθορυβικών ζωνών (Ν. 1650/86) - Έλεγχος λειτουργίας των συσκευών μείωσης των εκπομπών (Κ.Κ) - Έλεγχος (Ειδικές υπηρεσίες των Ο.Τ.Α.) της τήρησης των επιτρεπόμενων ορίων θορύβου & μελετημένη τοποθέτηση δραστηριοτήτων για το λόγο αυτό (Κ.Κ) - Έργα, ενέργειες & δράσεις για την ευαισθητοποίηση & ενημέρωση των πολιτών	- Έλεγχος της ηχορύπανσης (Ν. 2218/94)

¹ Για τη διαμόρφωση των πινάκων προκειμένου να διευκολυνθούμε, στηριχθήκαμε στην διάκριση του περιβάλλοντος σε φυσικό και δομημένο με τις συνιστώσες τους.

Στα πλαίσια του φυσικού περιβάλλοντος τους παράγοντες υπέδαφος, έδαφος και ατμόσφαιρα και τις παραμέτρους που τους συνθέτουν.

² Οι επιμέρους παράμετροι που συνιστούν το υπέδαφος αναλύονται στους εξής: Ορυκτός μεταλλευτικός πλούτος / Υπόγειος υδροφόρος ορίζοντας / Σεισμικότητα

³ Οι επιμέρους παράμετροι που συνιστούν το έδαφος αναλύονται στους εξής: Μορφολογία Εδάφους / Ποιότητα-Αντοχή Εδάφους / Επιφανειακά νερά (λίμνες, ποταμοί κ.λ.π.) / Πανίδα-Χλωρίδα

⁴ Οι επιμέρους παράμετροι που συνιστούν την ατμόσφαιρα αναλύονται στους εξής: Επικρατούσες κατευθύνσεις & εντάσεις ανέμων / Βροχοπτώσεις / Χιονοπτώσεις / Θερμοκρασίες / Ηλιοφάνεια / Κλίμα / Μικροκλίμα

⁵ Κ.Κ: Κοινοτικός Κώδικας

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Γενικές ρυθμίσεις)	
	- Εγκατάσταση & συντήρηση, πρασίνου & κατασκευή / συντήρηση κοινόχρηστων χώρων - Μέριμνα για εξασφάλιση & βελτίωση βοσκοτόπων (αποκλειστική αρμοδιότητα έμμεσης προστασίας) - Έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη καθαριότητα (σύσταση Ειδικής Υπηρεσίας- Δημοτική Αστυνομία, Ν.2218/94) (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Κατασκευή έργων & λήψη μέτρων για την προστασία φυσικού περιβάλλοντος & δομημένου χώρου (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν την μόλυνση του περιβάλλοντος (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Έλεγχος δικαιολογητικών & έγκριση όρων προστασίας περιβάλλοντος για ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό ή μετεγκατάσταση έργων 3ης κατηγορίας με απόφαση Δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας (Ν. 1650/86 & ΚΥΑ 69269/5387/90) - Έλεγχος της τήρησης περιβαλλοντικών όρων σε έργα 3ης κατηγορίας (Ν. 1650/86 & ΚΥΑ 69269/5387/90) - Τέλη σε επιχειρήσεις / έργα & προγράμματα προστασίας περιβάλλοντος (Ν. 1650/86)

5.2 ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α

ΠΙΝΑΚΑΣ Α ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο.Τ.Α Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ		
ΤΟΜΕΙΣ	Δήμοι & Κοινότητες	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	- Γνωμοδοτούν (Δημοτικά & Κοινοτικά συμβούλια) για την έκδοση διοικητικής - κανονιστικής πράξης από τις κρατικές αρχές, που αφορά τα ρυθμιστικά ή χωροταξικά σχέδια - Γνωμοδοτούν για το Ρυθμιστικό Σχέδιο της περιοχής τους (Ν.2508/97) - Γνωμοδοτούν για το Σχέδιο Χωρικής & Οικιστικής Οργάνωσης της Ανοικτής Πόλης (Ν.2508/97) σε ορισμένες περιπτώσεις	- Γνωμοδοτούν (διοικητικά συμβούλια Ενώσεων Δήμων & Κοινοτήτων) για την έκδοση διοικητικής - κανονιστικής πράξης (κρατικές αρχές) που αφορά τα ρυθμιστικά ή χωροταξικά σχέδια (γνωμοδοτικές & συμμετοχικές αρμοδιότητες) - Γνωμοδοτούν για το χωροταξικό & αναπτυξιακό σχεδιασμό (Ν. 1622/86) - Τήρηση δεδομένων κτηματολογίου περιοχής (Συμβούλια Περιοχής /Σύνδεσμοι - Ν. 2218/94)
	- Έκδοση ρυθμιστικών σχεδίων, μετά από γνώμη του Δημοτικού Συμβουλίου του μεγαλύτερου Δήμου (Ν. 2508/97)	- Έκδοση & έγκριση ρυθμιστικών σχεδίων & προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος, μετά από γνώμη του Νομαρχιακού Συμβουλίου & των Συμβουλίων Περιοχής / Συνδέσμων, (Ν. 2508/97)
	- Καθορίζονται τα όρια των οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους, με απόφαση του Νομάρχη κατόπιν γνώμης του Σ.Χ.Ο.Π. και του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου (Π.Δ. 24.4./3.5.1985) - Η διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων των οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους κινείται από το Δήμο ή την Κοινότητα ή τη Νομαρχία - Αν η διαδικασία κινηθεί από τη Νομαρχία, γνωμοδοτεί ο Δήμος ή η Κοινότητα - Εκίνηση της διαδικασίας και σύνταξη της πολεοδομικής μελέτης για πολεοδόμηση ή επέκταση οικισμού μικρότερου των 2000 κατοίκων από το Δήμο ή Κοινότητα και από τη Νομαρχία (αρ. 3 Π.Δ. 20/30.8.85 & αρ 2 παρ.2 Π.Δ 14/23.2.87) - Με απόφαση του Νομάρχη εγκρίνεται η Π.Μ για οικισμούς μικρότερους των 2000 κατοίκων (άρθρο 4, Π.Δ. 20/30.8.85) ύστερα από γνωμοδότηση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου - Σύνταξη του Σ.Χ.Α.Π. για πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας με πρωτοβουλία Δήμου ή Κοινοτήτων, ή περισσότερων Δήμων και Κοινοτήτων ή από αρμοδιότητα του Νομάρχη	- Καθορίζονται τα όρια των οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους, με απόφαση του Νομάρχη κατόπιν γνώμης του Σ.Χ.Ο.Π. και του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου (Π.Δ. 24.4./3.5.1985) - Η διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων των οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους κινείται από το Δήμο ή την Κοινότητα ή τη Νομαρχία - Εκίνηση της διαδικασίας και σύνταξη της πολεοδομικής μελέτης για πολεοδόμηση ή επέκταση οικισμού μικρότερου των 2000 κατοίκων από το Δήμο ή Κοινότητα και από τη Νομαρχία (αρ. 3 Π.Δ. 20/30.8.85 & αρ 2 παρ.2 Π.Δ 14/23.2.87) - Με απόφαση του Νομάρχη εγκρίνεται η Π.Μ για οικισμούς μικρότερους των 2000 κατοίκων (άρθρο 4, Π.Δ. 20/30.8.85) ύστερα από γνωμοδότηση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου - Σύνταξη του Σ.Χ.Α.Π. για πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας με πρωτοβουλία Δήμου ή Κοινοτήτων, ή περισσότερων Δήμων και Κοινοτήτων ή από αρμοδιότητα του Νομάρχη

Ο.Τ.Α Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ		
ΤΟΜΕΙΣ	Δήμοι & Κοινότητες	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ		
	- Κινούν τη διαδικασία εκπόνησης του Γ.Π.Σ. (Ν.1337/83, άρθρο 3) - Γνωμοδοτούν για τη σύνταξη του Γ.Π.Σ αν τη διαδικασία κινεί το Υ.Χ.Ω.Π. (Ν. 1337/83, άρθρο 6) - Γνωμοδοτούν πριν την έγκριση της Π.Μ. (Ν.1337/83) - Κινούν τη διαδικασία εκπόνησης της Π.Μ. και την τελική εκπόνησή της (Ν.1337/83, Ν.2508/97) - Εγκρίνεται η Π.Μ. με γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου (Ν. 1337/83, Ν.2508/97)	- Τελική απόφαση & έγκριση για μικρής κλίμακας μελέτες (Ν.1337/83) - Εγκρίνεται η Π.Μ. με γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού & Περιβάλλοντος του οικείου Νομάρχη (Ν.2508/97) - Εγκριση της Γ.Π.Μ για την πολεοδομηση μιας περιοχής, με απόφαση του οικείου νομάρχη (Ν. 2508/97)
	- Κινούν τη διαδικασία για τον καθορισμό μιας περιοχής ως Ζ.Ε.Π. ή Ζ.Α.Α. (Ν.2508/97) - Πρόταση & γνωμοδότηση για τον καθορισμό Ζ.Ε.Ε. & γνωμοδότηση για Ζ.Α.Α. (Ν.2508/97) - Καθορισμός Ζ.Ε.Π & Ζ.Α.Α. κατόπιν γνωμοδότησης του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου μετά από πρόταση του οικείου Ο.Τ.Α. (Ν. 1337/83) - Συγκρότηση με τις ΔΕΠΟΣ εταιρείας μικτής οικονομίας για παρακολούθηση Ζ.Ε.Π., Ζ.Α.Α. (Ν.2508/97) - Γνωμοδοτεί για καθορισμό περιοχής Ζ.Ο.Ε (Ν.2508/97) - Γνωμοδοτούν τα κοινοτικά ή δημοτικά συμβούλια για την έκδοση Π.Δ. που αφορούν τους όρους & περιορισμούς που ισχύουν στις Ζ.Ο.Ε. (Ν. 1337/83) - Προτείνει στον Υ.Χ.Ω.Π τον καθορισμό Ζ.Ε.Ε. (Ν.2508/97) - Αναλαμβάνουν τα προγράμματα οικιστικής ανάπτυξης στις Ζ.Ε.Ε. (Ν. 1337/83) - Εκπόνηση μελέτης & εκτέλεση έργων ανάπτυξης & αναμόρφωσης Ζ.Ε.Π. ή έργα σε Ζ.Ε.Ε. (Ν. 1337/83) - Εκπόνηση μελέτης για το χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως Ζ.Ε.Π.Ε (Ν. 1650/86) - Ορίζονται φορείς διαχείρισης των Βί.ΠΕ. & των Ζ.Α.(Β). Δ (Ν. 1650/86)	- Αναλαμβάνουν δράσεις που σχετίζονται με τον πολεοδομικό σχεδιασμό (Ν. 1622/86) - Υλοποίηση πολεοδομικού σχεδιασμού της χώρας (Συμβούλια Περιοχής/ Σύνδεσμοι - 2218/94) - Γνωμοδοτεί το Νομαρχιακό Συμβούλιο Χ.Ο.Π. για την έκδοση Π.Δ. που αφορούν τους όρους & περιορισμούς που ισχύουν στις Ζ.Ο.Ε. (Ν. 1337/83)

¹ Η κατάρτιση ενός Τ.Α.Π., περιορίζεται ως είθισται στην εκπόνηση μιας μελέτης (ανεξάρτητα με το αν δεν είναι αυτή η σημασία τους), τα περισσότερα στοιχεία του οποίου, μας "επιτρέπουν(για ευκολότερη χρήση)" να ενσωματώσουμε στον πίνακά μας, την κατάρτισή του, τόσο στο τομέα της χωροταξίας αλλά και της πολεοδομίας. Βλ. ωστόσο την αντίστοιχη ενότητα της εργασίας για τα Τ.Α.Π..

	- Εκίνηση της διαδικασίας ανάπλασης (N.2508/97) - Δημοσιοποίηση & αποστολή στις δημόσιες υπηρεσίες, της πρότασης ανάπλασης (N.2508/97) - Εγκριση της προκαταρκτικής πρότασης ανάπλασης (N.2508/97) - Διαχείριση του προγράμματος ανάπλασης (N.2508/97) - Εποπτεία & έλεγχος του της δραστηριότητας ανάπλασης (N.2508/97) - Υπεύθυνοι για τοιχοκόλληση της έκθεσης που αφορά το αυθαίρετο κτίσμα Π.Δ. 5/12.7.83 (ΦΕΚ291Δ) -Ερευνούν & ενημερώνουν την οικεία πολεοδομική υπηρεσία για ιδιοκτησιακά στοιχεία που αφορούν το αυθαίρετο κτίσμα Π.Δ. 5/12.7.83 (ΦΕΚ291Δ) - Η κοινοτική ή δημοτική τεχνική υπηρεσία είναι υπεύθυνη για την τήρηση της διαδικασίας που προβλέπεται από το Π.Δ σε περιπτώσεις που οι αρμοδιότητες επί θεμάτων αυθαίρετης δόμησης ανήκουν στον οικείο Ο.Τ.Α. Π.Δ. 3/8.9.83 (ΦΕΚ393Δ) - Κατάρτιση των Τ.Α.Π.¹ από κοινού με κρατικές αρχές (N. 1629/86)	- Εκίνηση της διαδικασίας ανάπλασης από τα Συμβούλια Περιοχής / Συνδέσμοι & νομαρχιακή αυτοδιοίκηση μαζί με τους Ο.Τ.Α. (N. 2508/97) - Εγκριση της πρότασης ανάπλασης από το Συμβούλιο Περιοχής / Συνδέσμο ή τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (N.2508/97) - Εποπτεία & έλεγχος του της δραστηριότητας ανάπλασης από το Σ.Π ή τη Ν.Α (N.2508/97) - Κατάρτιση των Τ.Α.Π. και από τα Συμβούλια Περιοχής (N. 1629/86)
	- Χορήγηση άδειας ίδρυσης & λειτουργίας καταστημάτων & επιχειρήσεων από το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο - Έλεγχος της τήρησης διατάξεων που αφορούν την οικοδόμηση (Συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας)	

5.3 ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α
ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο.Τ.Α Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ

ΤΟΜΕΙΣ	Δήμοι & Κοινότητες	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
Τεχνική Υποδομή	Μερίμνουν (Σ.Π. / Σύνδεσμοι) για την εκτέλεση & λειτουργία δια-κοινοτικών/ δημοτικών έργων τεχνικής υποδομής (Ν.2218/94)	
Δίκτυα μεταφορών συγκοινωνιών	- Κατασκευή & συντήρηση δρόμων (αποκλειστική αρμοδιότητα έμμεσης προστασίας) - Έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη κυκλοφορία / στάθμευση οχημάτων (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν την εκπομπή καυσαερίων & υποβολή μηνύσεων για παραβάσεις (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Προσδιορισμός χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων (συντρέχουσες αρμοδιότητες έμμεσης προστασίας/ με απόφαση Δημοτικού / Κοινοτικού συμβουλίου) - Περάτωση συγκοινωνιακών μελετών (Κ.Κ) (τις προκηρύσσουν, άμεση παρακολούθηση, παρεμβάσεις) - Υλοποίηση προτάσεων για μικρής κλίμακας έργων για ανακούφιση κυκλοφοριακού προβλήματος - Ενημέρωση κοινού (π.χ για κανόνες κυκλοφορίας) - Ρύθμιση κυκλοφορίας - Καθορισμός πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων, κατευθύνσεων κυκλοφορίας - Κατασκευή & συντήρηση λιμενικών έργων των λιμανιών	

ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
Δίκτυα ενέργειας	- Αξιοποίηση & εκμετάλλευση ήπιων μορφών ενέργειας (ηλιακή, αιολική, βιοενέργεια, γεωθερμία) (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας)	
Δίκτυα ύδρευσης - άρδευσης	- Κατασκευή / συντήρηση / λειτουργία (αποκλειστική αρμοδιότητα άμεσης προστασίας), + (N.2539/97) - Έλεγχος πύρσης των διατάξεων που αφορούν την ύδρευση - άρδευση (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Σύσταση δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων¹	

¹ Η σύσταση Δημοτικών ή Κοινοτικών επιχειρήσεων δεν αφορά μόνο στους δυο αυτούς τομείς αλλά και σε άλλους που αφορούν τόσο άμεσα αλλά και έμμεσα το περιβάλλον.

Ο.Τ.Α Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ		
ΤΟΜΕΙΣ	Δήμοι & Κοινότητες	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
Τεχνική Υποδομή	Μερίμνουν (Σ.Π./Σύνδεσμοι) για την εκτέλεση & λειτουργία των κοινοτικών/δημοτικών έργων τεχνικής υποδομής (Ν.2218/94)	
Δίκτυα αποχέτευσης	- Κατασκευή / συντήρηση / λειτουργία (αποκλειστική αρμοδιότητα άμεσης προστασίας) + (Ν.2539/97) - Έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν την αποχέτευση (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Κύρηξη απαλλοτρίωσης (με απόφαση Δημοτικού συμβουλίου) αστικών / αγροτικών ακινήτων για έργα σχετικά με αποχέτευση ακάθαρτων υδάτων & άλλων έργων με σκοπό την εξυγίανση (Κ.Κ) - Σύσταση Δημοτικών ή Κοινοτικών επιχειρήσεων²	Ελέγχεται η απόφαση κήρυξης απαλλοτρίωσης του Δημοτικού συμβουλίου από το Νομάρχη, για τη νομιμότητα
Δίκτυα διαχείρισης στερεών & υγρών αποβλήτων	- Καθαριότητα / συλλογή / μεταφορά / αποκομιδή/ διάθεση / επεξεργασία / σκουπιδιών (αποκλειστική αρμοδιότητα άμεσης προστασίας) - Προγραμματισμός & υλοποίηση έργων & μελετών για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων & τη προστασία των αποδεκτών (Κ.Κ) - Καθορισμός χώρων τελικής διάθεσης τοξικών & επικίνδυνων αποβλήτων & χώροι εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων με γνώμη των Ο.Τ.Α. (Ν. 1650/86)	Ανάθεση διαχ/σης αποβλήτων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα μετά από άδεια του Νομάρχη (Ν.1650/86) - Προεγκρίσεις χωροθέτησης χώρου υγειονομικής ταφής απορριμάτων (Ν.2218/94) -Καθορισμός χώρων τελικής διάθεσης στερεών αποβλήτων με απόφαση Νομάρχη (Ν. 1650/86) - Έκδοση αδειών διαχείρισης στερεών αποβλήτων & ορυκτελαίων (Ν. 2218/94)
Διαχείριση υδάτων	- Προστασία υπόγειου υδάτινου δυναμικού της περιοχής (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν την προστασία του υπόγειου υδάτινου δυναμικού & υποβολή μνησέων (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Τέλη σε επιχειρήσεις / έργα προστασίας νερών	

² Η σύσταση Δημοτικών ή Κοινοτικών επιχειρήσεων δεν αφορά μόνο στους δυο αυτούς τομείς αλλά και σε άλλους που αφορούν τόσο άμεσα αλλά και έμμεσα το περιβάλλον.

Ο.Τ.Α Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ		
ΤΟΜΕΙΣ	Δήμοι & Κοινότητες	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
Υποδομές Τομέων Παραγωγής		
Εγγειοβελτιωτικά έργα	- Κατασκευή & συντήρηση συστημάτων άρδευσης & εγγειοβελτιωτικών έργων (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας)	
Βιομηχανία Βιομηχανικές περιοχές & ζώνες	- Ανέγερση βιοτεχνικών κέντρων / κτιρίων σε βιοτεχνικές /βιομηχανικές ζώνες (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Σύναψη προγραμματικών συμβάσεων για κοινό καθαρισμό αστικών λυμάτων με απόβλητα των ΒΙ.ΠΕ, κοινή διαχείριση των στερεών απορριμάτων, κοινές εγκαταστάσεις υδροληψίας & διυλίσεως πόσιμου νερού - Έργα υποδομής στις Βιομηχανικές ζώνες ως προς ύδρευση, αποχέτευση, αποκομιδή απορριμάτων - Μελέτη για υπόδειξη αντιθρομβικών ζωνών σε βιομηχανικές περιοχές (Ν. 1650/86, άρθρο 14)	- Πρόταση για τον καθορισμό βιομηχανικών περιοχών, ζωνών & πάρκων (Ν.1622/86)
Δάση Δασικές υποδομές	- Εκτέλεση δασικών έργων (Ν.998/79) όπως: - Διάνοιξη οδών, Φύτευση ή καλλιέργεια συγκεκριμένων ειδών, Βελτίωση δασικής βλάστησης, - Φορείς εκμετάλλευσης της δασικής γης (αν είναι ιδιοκτήτες της) (Ν.998/79) - Κάνουν αίτηση στα Δασαρχεία για να προωθήσουν την αναδάσωση - Κάνουν αίτηση στα Δασαρχεία καθαρισμό της βλάστησης - Ευαισθητοποιούν τους πολίτες (σεμινάρια, εκπαιδευτικά προγράμματα) για δημιουργία ομάδων πυρόσβεσης - Κατασκευή σημείων υδροληψίας, απόκτηση πρόχειρων μέσων πυρόσβεσης για καταστολή πυρκαγιών	- Συντονισμός των αντίστοιχων ενεργειών των Ο.Τ.Α. (Ν.998/79)

Ο.Τ.Α Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ

ΤΟΜΕΙΣ	Δήμοι & Κοινότητες	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
Υποδομές Τομέων Παραγωγής		
Λατομεία - Μεταλλεία	- Αποκατάσταση & αξιοποίηση της έκτασης των ανενεργών λατομείων - Εκμετάλλευση από τους Ο.Τ.Α. των λατομείων αδρανών υλικών με απόφαση του Νομάρχη - Οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. μπορούν να αναλάβουν την εκμετάλλευση λατομείων	- Καθορισμός λατομικών περιοχών στα όρια ενός νομού με απόφαση Νομάρχη και μετά από γνώμη νομαρχιακού συμβουλίου - Εκμετάλλευση από τους Ο.Τ.Α. των λατομείων αδρανών υλικών με απόφαση του Νομάρχη
Τουρισμός - Ακτές	- Αξιοποίηση για τουριστικούς λόγους παραθαλάσσιων χώρων - Καθαριότητα , Προστασία & αξιοποίηση ακτών - Αξιοποίηση για τουριστικούς λόγους δημοτικών & κοινοτικών περιοχών / παραθαλάσσιων χώρων / δασικών εκτάσεων & εκμετάλλευση ξενοδοχειακών μονάδων/ ξενώνων (συντρέχουσες αρμοδιότητες άμεσης προστασίας) - Έλεγχος - φύλαξη αρχαιολογικών χώρων - επισκευή - συντήρηση παραδοσιακών ιστορικών κτιρίων	

Ο.Τ.Α Α' & Β' ΒΑΘΜΟΥ		
ΤΟΜΕΙΣ	Δήμοι & Κοινότητες	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
Υποδομές Κοινωνικών Εξυπηρετήσεων		Μερίμναι (ΣΠ) συνάεσθαι γιὰ τὴν ἐκτέλεση & λειτουργία δημοτικών/δημοτικών ἐργῶν τεχνικῆς φύσεως (Ν.2218/94)
Εκπαίδευση	- Συντήρηση & λειτουργία σχολικῶν κτιρίων & εξοπλισμοῦ τους (Τοπικά Συμβούλια) (Ν.2539/97)	
Πολιτισμός	- Επισκευή & συντήρηση παραδοσιακῶν - ιστορικῶν κτιρίων (συντρέχουσες ἀρμοδιότητες ἀμεσης προστασίας) - Εφαρμογή πολιτιστικῶν προγραμμάτων & συντήρηση & λειτουργία των ἀντίστοιχων εγκαταστάσεων (Τοπικά Συμβούλια) (Ν.2539/97) - Κατασκευή ἐργῶν & λήψη μέτρων γιὰ τὴν προστασία πολιτιστικοῦ περιβάλλοντος (συντρέχουσες ἀρμοδιότητες ἀμεσης προστασίας)	
Αθλητισμός - Αναψυχή	- Εφαρμογή ψυχαγωγικῶν & ἀθλητικῶν προγραμμάτων κατασκευή & συντήρηση & λειτουργία των ἀντίστοιχων εγκαταστάσεων (Τοπικά Συμβούλια) (Ν.2539/97) - Κατασκευή / συντήρηση / λειτουργία δημοτικῶν αλσῶν & κήπων / υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων ἀναψυχῆς (ἀποκλειστικὴ ἀρμοδιότητα ἀμεσης προστασίας)	

Οχι υποχρεωτικό

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

Η διαχείριση των κονδυλίων που προέρχονται από την Κοινότητα και που έρχονται να ενισχύσουν κυρίως, παρά να αντικαταστήσουν τις δραστηριότητες των κρατών μελών, πραγματοποιείται στα ίδια κράτη μέλη μέσω δυο διαδικασιών κυρίως: των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (Κ.Π.Σ) και των Προγραμμάτων Κοινοτικής Πρωτοβουλίας (Π.Κ.Π). Οι στόχοι και οι προτεραιότητες των Κ.Π.Σ και των Π.Κ.Π εφαρμόζονται μέσω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Π). Τα μέτρα τα οποία περιέχουν τα Ε.Π. τίθενται σε εφαρμογή με επιμέρους έργα και με βάση περιβαλλοντικούς περιορισμούς.

Υποχρεωτικό

Στα πλαίσια αυτά καταρτίστηκε και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον, - με το οποίο θα ασχοληθούμε εν συντομία σε ειδική ενότητα παρακάτω - προκειμένου να απορροφηθεί ένα μέρος των κονδυλίων του 2ου Κ.Π.Σ. (1994-1999).

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, καταρτίζονται σε συνεργασία με την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις ενδιαφερόμενες περιφέρειες, στις οποίες επισημαίνονται οι προτεραιότητες για κοινοτική χρηματοδότηση και καθορίζεται το επίπεδο και η διάρκεια της Κοινοτικής στήριξης. Παρουσιάζονται από τα κράτη μέλη και αντιπροσωπεύουν περίπου 90% των διαθέσιμων χρημάτων. Στα πλαίσια της περιόδου 1994-1999, έχει σημειωθεί σημαντική βελτίωση της ποιότητας των υποβληθέντων σχεδίων, ως προς το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στις αλλαγές των κανονισμών.

Τα Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας με τα οποία θα ασχοληθούμε εκτενέστερα στη συνέχεια, είναι ειδικά μέσα της διαρθρωτικής πολιτικής της Κοινότητας, προσκλήσεις από την Επιτροπή στα κράτη μέλη, προκειμένου να υποβάλλουν προγράμματα για συγχρηματοδότηση σε περιοχές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για ολόκληρη την Ένωση (9% των πόρων των Δ.Τ).

Στα πλαίσια αυτά προωθούνται οι καινοτομίες, η συνεργασία σε διακρατικό-διασυνοριακό και διαπεριφερειακό επίπεδο, η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ

Υποχρεωτικό

↓ Τα πλαίσια αυτά καταρτίστηκαν και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον

περιφερειών, η ανάπτυξη, η τεχνογνωσία και η οικονομική αναδιάρθρωση περιφερειών που πλήττονται σοβαρά από ένα ειδικό οικονομικό πρόβλημα.

Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες αποσκοπούν στην ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Συνοχής, ενθαρρύνοντας μια πιο εξισορροπημένη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Κοινότητας.

Τα έργα, οι παρεμβάσεις και οι δράσεις όλων των προαναφερόμενων προγραμμάτων και Κοινοτικών Πρωτοβουλιών συμβάλλουν σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος, στα πλαίσια ενός στρατηγικού σχεδιασμού για το περιβάλλον της χώρας.

6.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον (ΕΠ.ΠΕΡ.)

Ο κύριος φορέας κατάρτισης και εφαρμογής του ΕΠ.ΠΕΡ είναι το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ενώ παράλληλα συμμετέχουν ~~(όσο στο σχεδιασμό αλλά και την υλοποίηση του προγράμματος)~~ και άλλοι φορείς ανάμεσα στους οποίους είναι και οι **Ο.Τ.Α. με τις τοπικές ενώσεις τους**. Συμμετέχουν για θέματα αρμοδιότητάς τους και ιδιαίτερα με εκείνα του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού καθώς και της συλλογής, μεταφοράς και διάθεσης των αστικών απορριμμάτων.

Οι προτεινόμενες δράσεις για το περιβάλλον που προκύπτουν από το ΕΠ.ΠΕΡ βρίσκονται σε πλήρη αρμονία με τις αρχές και τους στόχους του 5ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον, της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ΕΠ.ΠΕΡ στοχεύει στην ενίσχυση, ποιοτική βελτίωση, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση όλων των περιβαλλοντικών μέσων του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.

Ως περιβαλλοντικά μέσα λαμβάνονται, το υδατικό περιβάλλον, τα απορρίμματα, τα τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα, η φύση, οι οικότοποι, το έδαφος, το ατμοσφαιρικό περιβάλλον, το ακουστικό περιβάλλον – δονήσεις - ακτινοβολίες, οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, η χωροταξική-οικιστική δομή και οι πολεοδομικοί σχεδιασμοί.

Στόχοι του προγράμματος ωστόσο είναι η εγκαθίδρυση μηχανισμών παρακολούθησης των περιβαλλοντικών μέσων, ως προς την ποιότητα και

9. τόσο στο σχεδιασμό αλλά και στην υλοποίηση του προγράμματος

ποσότητά τους, αλλά και υποδομών ελέγχου των έργων και δραστηριοτήτων ώστε να εξασφαλίζονται τα όρια εκπομπών που τίθενται από τις κοινοτικές και εθνικές κανονιστικές διατάξεις. Επιπλέον στόχος του προγράμματος είναι η μέγιστη δυνατή άμεση απόδοση των μέτρων καθώς και η ενίσχυση δράσεων που στοχεύουν στην εναρμόνιση της χώρας με τις κοινοτικές πολιτικές, προγράμματα και οδηγίες.

Αναμένεται με την ολοκλήρωση εφαρμογής του ΕΠ.ΠΕΡ. να έχει βελτιωθεί η ποιότητα του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος της χώρας μας καθώς επίσης να έχει ολοκληρωθεί η εγκαθίδρυση και λειτουργία υποδομών ορθολογικής διαχείρισης, των περιβαλλοντικών θεμάτων με άξονες, την προστασία του περιβάλλοντος παράλληλα με την αναπτυξιακή πορεία της χώρας με βάση τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

Το ΕΠ.ΠΕΡ. συντίθεται από επτά υποπρογράμματα¹ τα οποία εξειδικεύονται σε επιμέρους μέτρα. Έτσι λοιπόν ακολουθεί η καταγραφή παρακάτω των υποπρογραμμάτων.

α/α	ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΜΕΤΡΑ	ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΧΡΗΜ/ΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
Υποπρ/μα 1 (1994-99)	Δημιουργία υποδομής για την κάλυψη των αναγκών της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος, την παρακολούθηση του περιβάλλοντος και την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων	-υδατικό περιβάλλον -ατμοσφαιρικό περιβάλλον & θόρυβος -υποδομή τήρησης περιβαλλοντικών όρων & περιβαλλοντικής διασφάλισης-παρακολούθηση οικονομικών περιβάλλοντος- περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση -ανάπτυξη Εθνικού δικτύου πληροφορικής περιβάλλοντος	- ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΠΕΧΩΔΕ	συνολικό κόστος: 47 MECU δημοσία δαπάνη: 47 MECU συμμετ. Ε.Τ.Π.Α: 35.25 MECU
Υποπρ/μα 2	Διαχείριση ανθρωπογενούς περιβάλλοντος & έλεγχος ατμοσφαιρικής ρύπανσης της Αθήνας	- διαχείριση ποιότητας υδάτων & υγρών αποβλήτων - προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος - προστασία ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος χώρας & Αθήνας & έλεγχος θορύβου - διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων - διαχείριση στερεών & τοξικών αποβλήτων - προστασία περιβάλλοντος από εκμετάλλευση πηγών ενέργειας & εφαρμογή πιλοτικού προγ/τος για "υγιείς πόλεις"	- ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΟ, ΥΒΕΤ - ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΕΝ - ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΟ, ΥΒΕΤ - ΥΠΕΧΩΔΕ, Πυρ/κή Υπηρεσία - ΥΠΕΧΩΔΕ, Ο.Τ.Α. - ΥΠΕΧΩΔΕ	συνολικό κόστος: 139.05 MECU δημοσία δαπάνη: 124.525 MECU συμμετ. Ε.Τ.Π.Α: 97.025 MECU Ιδιωτική συμμ: 14.525 MECU

¹ Βλ. λεπτομερή στοιχεία για τα επιμέρους υποπρογράμματα, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον, ΚΠΣ 1994-1999, ΥΠΕΘΟ- ΥΠΕΧΩΔΕ, Ιούνιος 1994.

Υποπρ/μα 3	Διαχείριση και προστασία φυσικού περιβάλλοντος	- δημιουργία υποδομής για την προστασία & διαχείριση ειδών οικοσυστημάτων & βιοποικιλότητας - δημιουργία υποδομής για την διαχείριση & προστασία σημαντικών βιοτόπων της χώρας - δημιουργία υποδομής για τη διαχείριση & προστασία οικοτόπων & φυσικών σχηματισμών & εδαφών, εφαρμογές αειφόρου ανάπτυξης	- ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΠΕΧΩΔΕ	συνολικό κόστος: 53 MECU δημοσία δαπάνη: 53 MECU συμμετ. Ε.Τ.Π.Α: 39,75 MECU
Υποπρ/μα 4	Χωροταξικός & Πολεοδομικός Σχεδιασμός	- χωροταξικός σχεδιασμός - πολεοδομικός σχεδιασμός - προστασία & ανάδειξη ιστορικών κέντρων, παραδοσιακών οικισμών, περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, αναβάθμιση αστικών περιοχών, περιορισμός αισθητικής ρύπανσης σε περιοχές με υψηλή τουριστική κίνηση	- ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΠΕΧΩΔΕ, Ο.Τ.Α. - ΥΠΕΧΩΔΕ, Ο.Τ.Α.	συνολικό κόστος: 251 MECU δημοσία δαπάνη: 251 MECU συμμετ. Ε.Τ.Π.Α: 188,25 MECU
Υποπρ/μα 5	Εθνικό Κτηματολόγιο	- κτηματολόγιο περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών - κτηματολόγιο αστικών περιοχών - κτηματολόγιο αγροτικών περιοχών	- Ο.Κ.Χ.Ε., ΥΠΕΧΩΔΕ - Ο.Κ.Χ.Ε., ΥΠΕΧΩΔΕ - Ο.Κ.Χ.Ε., ΥΠΕΧΩΔΕ	συνολικό κόστος: 172 MECU δημοσία δαπάνη: 172 MECU συμμετ. Ε.Τ.Π.Α: 129 MECU

Υποπρ/μα 6	Ολοκλήρωση ενεργειών Ε.Π Περιβάλλοντος Κ.Π.Σ.89-93	- αντιμετώπιση μεγάλων τεχνολογικών ατυχημάτων - αποκατάσταση - ανάπλαση χώρων	- Πυροσβεστική Υπηρεσία - ΥΠΕΧΩΔΕ	συνολικό κόστος: 7,3 MECU δημοσία δαπάνη: 7,3 MECU συμμετ. Ε.Τ.Π.Α: 5,475 MECU
Υποπρ/μα 7	Τεχνική βοήθεια	- Τεχνική βοήθεια Ε.Π.Π. - Τεχνική βοήθεια κτηματολογίου	- ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΟ - ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΟ	συνολικό κόστος: 20,5 MECU δημοσία δαπάνη: 20,5 MECU σύμμετ. Ε.Τ.Π.Α: 15,375 MECU

6.2 LIFE

οηο

Η Κοινοτική Περιβαλλοντική πολιτική έχει βασιστεί σε διαδοχικά προγράμματα δράσης, εκ των οποίων μέχρι τώρα εφαρμόζεται το πέμπτο πρόγραμμα "προς την αειφορία".

Τα περισσότερα χρηματοδοτικά μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ένα στοιχείο που αφορά άμεσα ή έμμεσα στο περιβάλλον. Το LIFE είναι ωστόσο το **μόνο ειδικό μέσο στήριξης της ανάπτυξης και εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας για το περιβάλλον**¹.

Ο γενικός στόχος του LIFE² είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη και την εφαρμογή της ισχύουσας κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος, επιχειρώντας κυρίως την αποτροπή και καταπολέμηση της ρύπανσης ή τη διαφύλαξη των φυσικών περιοχών και απειλούμενων ειδών ζώων, που αξίζει να διατηρηθούν.

Αντικείμενο του είναι η οικονομική υποστήριξη της ανάπτυξης και της υλοποίησης της κοινοτικής πολιτικής για το περιβάλλον, με τη συγχρηματοδότηση έργων³ που αφορούν σε:

- δράσεις προτεραιότητας στον τομέα του περιβάλλοντος στη Κοινότητα, και
- δράσεις τεχνικής βοήθειας με Τρίτες χώρες της περιοχής της Μεσογείου ή με παράκτιες χώρες της Βαλτικής θάλασσας.

Οι δράσεις προτεραιότητας αναθεωρούνται ετησίως. Για το 1995 αυτές αναφέρονταν στους ακόλουθους τομείς:

- προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης και της ποιότητας του περιβάλλοντος
- προστασία των οικοτόπων και της φύσης
- διοικητικές δομές και υπηρεσίες για το περιβάλλον
- εκπαίδευση, επιμόρφωση και πληροφόρηση
- δράσεις εκτός κοινοτικού εδάφους

¹ Βλ. σχετικά, "Στο δρόμο για την αειφορία", Γενική Διεύθυνση XI - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ (X.I.B.2), ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

² Κανονισμός (Ε.Ο.Κ.) αρ. 1973/92 του Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 1992 σχετικά με τη δημιουργία ενός χρηματοδοτικού μέσου για το περιβάλλον.

³ Κατά την επιλογή έργων για χρηματοδότηση η Επιτροπή επικουρείται από μια επιτροπή, αποτελούμενη από τους εκπροσώπους των κρατών μελών. Αυτή καθορίζει την κατανομή της χρηματοδότησης στα διάφορα πεδία δράσης.

Για το 1997, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να συγχρηματοδοτήσει, στο πλαίσιο του LIFE II, 188 προγράμματα με συμμετοχή αξίας 90,2 εκατ. ECU⁴.

Για την υλοποίηση σχεδίων προστασίας της φύσης και του περιβάλλοντος σε τοπικό επίπεδο η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει κάθε χρόνο μέσω των προγραμμάτων του LIFE ποσό μεγαλύτερο των 100 εκατ. ECU, γεγονός που καταδεικνύει τη μεγάλη σημασία και προτεραιότητα που δίνεται στο περιβάλλον.

Το LIFE επρόκειτο να εφαρμοστεί σε τρία στάδια. Το πρώτο (1992-1995) είχε ημερομηνία λήξης στις 31/12/1995. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που κρίνονταν αναγκαίοι για την ολοκλήρωση του σταδίου αυτού ήταν 400 εκατ. ECU (45% ~~προοριζόταν για προστασία των οικοτόπων και της φύσης~~).

Η δεύτερη φάση του προγράμματος LIFE II (1996-1999) έχει προϋπολογισμό 450 εκατ. ECU και διακρίνεται σε τρεις περιοχές δραστηριοτήτων εκ των οποίων η μια LIFE - Environment (Περιβάλλον), στα επιλέξιμα μέτρα **περιλαμβάνει δράσεις παροχής βοήθειας προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε θέματα χρήσης γης με στόχο την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης**⁵ ~~Απευθύνεται κυρίως στο βιομηχανικό τομέα και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε αρχές δηλαδή με χωροταξική δικαιοδοσία.~~

Στην κατηγορία LIFE - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ επιλέχθηκαν⁶ 112 προγράμματα από 514 προτάσεις, εκ των οποίων 54 προγράμματα αφορούσαν **δράσεις επίδειξης, προώθησης και τεχνικής βοήθειας για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.**

Ορισμένα προγράμματα θα λειτουργήσουν ως πρότυπα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση έτσι ώστε να ενσωματώσει περιβαλλοντικούς προβληματισμούς στο χωροταξικό σχεδιασμό.

- Στην Ελλάδα επιλέχθηκαν να υποστηριχτούν 7 προγράμματα με συνολικό κόστος 6.287.300 ECU, εκ των οποίων τα 6 θα πραγματοποιηθούν από Δήμους και αφορούν στα εξής παρακάτω:
- αειφόρο τουρισμό σε δυο νησιά του Ιονίου
- ανακύκλωση τοξικών και επικίνδυνων αποβλήτων

⁴ Βλ. σχετικά, "Στο δρόμο για την αειφορία", Γενική Διεύθυνση XI - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ(ΧΙ.Β.2), ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

⁵ Πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό, πως το LIFE είναι ανοικτό σε όλα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. ✓

⁶ Βλ. σχετικά, "Στο δρόμο για την αειφορία", Γενική Διεύθυνση XI - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ(ΧΙ.Β.2), ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

- αποκατάσταση της ρύπανσης του εδάφους
- χρήση βιολογικών δεικτών για τη μέτρηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων στο χωροταξικό σχεδιασμό
- περιβαλλοντική εκπαίδευση νομάδων αθιγγάνων σε περιαστικές περιοχές ελληνικών πόλεων και
- δημιουργία δασικών ζωνών σε βραχώδη βουνά.

Από το 1995 μέχρι σήμερα στην Ελλάδα⁷ έχουν ξεκινήσει και υλοποιούνται από τους Ο.Τ.Α. - συνοπτικά αναφέρονται- τα παρακάτω προγράμματα:

Ετος	Φορέας Υλοποίησης	Τίτλος Προγράμματος
1995	Δ. Αμαρουσίου	Cooperation of local authority concerning sustainable development and the implementation of Local Agenda 21 ⁸
	Κοινότητα Δισπηλιού (Καστοριά)	Rehabilitation, management and protection of the biological reserve at the neolithic lake settlement of Lake Kastoria
	Δ. Καλαμάτας	Biotransformation of solid and liquid wastes of olives
	Δ. Κοζάνης	Pilot Implementation for elaboration and improvement of recycling plastic
	Δ. Κω	Accessibility to the public of the historic and shopping center of downtown Kos by bicycle
	Δ. Λαμίας	An innovative system for environmental education and training of personnel in regions, prefectures and municipalities
	Ε.Α.Σ. Τήνου	Desertification, protection against soil erosion in Tinos and Zagorohoria
1996	Δ. Βόλου	The pilot implementation of ECO management and audit scheme (EMAS EU Regulation 1836/93) in the municipalities of middle - sized urban cities and specifically in the municipalities of Volos, Larissa and Patras
	Νομαρχία Μαγνησίας	Information, concertation, conditions for the sustainable development
1997	Δ. Αθηναίων	Local authority and citizen; an interactive system of

⁷ Πηγή: Γραφείο Ευρωσυμβούλων, κος. Θ. Στόικος.

⁸ Περισσότερα στοιχεία γι' αυτό το πρόγραμμα παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 1, παρ. 1.7.

		information flow on waste management and a pilot project for the collection of hazard household wastes
	Δ. Ευόσμου	Implementation of local environmental policy in the residential development
	Δ. Κεφαλονιάς-Ιθάκης	Partnership in sustainable tourism on Kefalonia and Ithaki
	Δ. Μενεμένης	Model for the integrated management of the encapment of unsheltered nomad gypsies in suburban areas of Greek cities: Pilot application in the municipality of Menemeni
	Δ. Περάματος	Demonstration to plant trees forest zone, creation on the west rocky Egaleo Mountain above the form of Perama

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί η ιδιαίτερη επιτυχία των προγραμμάτων⁹ που χρηματοδοτήθηκαν από το LIFE και αφορούν 1) στην αποκατάσταση του εδάφους - **Δήμος Λαύριο**, 2) στις συνδυασμένες δράσεις για την προστασία και ανάπτυξη του φυσικού περιβάλλοντος του **Ζαγοριού**, 3) στη προώθηση της εφαρμογής του Κανονισμού 1836/93 στην ελληνική βιομηχανία: πιλοτική υλοποίηση και δραστηριότητες διάδοσης πληροφοριών, 4) στην ανακύκλωση σκόνης από τους αέριους ρίπους των μεταλλουργικών διαδικασιών για την παραγωγή FeNi, 5) στο πιλοτικό πρόγραμμα για την εξειδίκευση και βελτίωση της ανακύκλωσης πλαστικών, 6) στο καινοτόμο πιλοτικό πρόγραμμα για την ανακύκλωση νερού από τα υγρά απόβλητα σταθμών συλλογής γάλακτος, 7) στη **συνεργασία Δήμων** για την αειφόρο ανάπτυξη και την υλοποίηση της "Τοπική Ατζέντα 21", 8) στην επεξεργασία υγρών βιομηχανικών αποβλήτων με μακρόφυτα, 9) στην ευαισθητοποίηση σχολείων και δημοσίων οργανισμών σε θέματα κινητικότητας, 10) στην ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεμάτων στην τοπική πολιτική και 11) στον αειφόρο περιβαλλοντικό σχεδιασμό και διαχείριση.

6.3 LEADER

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER (1991-1993) η οποία αποφασίστηκε το 1991 συνέβαλε στην **αναζήτηση τοπικών προσεγγίσεων** συχνά καινοτόμων για την αγροτική ανάπτυξη. Επέτρεψε στους φορείς αγροτικής ανάπτυξης και τις

⁹ Βλ. σχετικά, "Στο δρόμο για την αειφορία", Γενική Διεύθυνση ΧΙ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ(ΧΙ.Β.2), ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

αγροτικές περιοχές να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους, στα πλαίσια της συνολικής πολιτικής για την προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης.

Αργότερα καθιερώθηκε η LEADER II (1994-1999), σκοπός της οποίας είναι να δώσει την ευκαιρία στις αγροτικές περιοχές να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους, συνεχίζοντας να υποστηρίζει τα σχέδια των τοπικών φορέων που αφορούν και το περιβάλλον, κυρίως μέσα από τις παρεμβάσεις τους στο τομέα της γεωργίας (~~καθορισμός και έλεγχος χρήσεων γης, χώροι αποθήκευσης, κλπ~~). Πρόκειται για ένα ασυνήθιστο πρόγραμμα ανάπτυξης της υπαίθρου, καθώς πολλές από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις προτείνονται από τοπικές ομάδες για την ανάπτυξη της περιοχής τους.

Επικεντρώνεται στις καινοτομίες και την ολοκλήρωση ενός ευρωπαϊκού δικτύου ανάπτυξης της υπαίθρου, ώστε να εξασφαλίζεται η ανταλλαγή πληροφοριών, χρηματοδότησης και τεχνογνωσίας μεταξύ διαφόρων περιοχών της υπαίθρου της Ένωσης καθώς επίσης και η διεθνής συνεργασία.

Η Πρωτοβουλία αυτή ανέρχεται σε 1,4 δισ. ECU από τα οποία τα 900 εκατ. προορίζονται για τις περιοχές του στόχου1.

Στα επιλέξιμα ^{Ευρωπαϊκή} περιβαλλοντικά μέτρα συμπεριλαμβάνονται:

- ☞ η προώθηση περιβαλλοντικών μέτρων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται διαχείριση αποβλήτων, διατήρηση οικοτόπων μικρής κλίμακας, διαχείριση των ποταμών
- ☞ η προστασία, αποκατάσταση και αξιοποίηση των φυσικών πόρων (πανίδα, χλωρίδα, ρυάκια κ.λπ)
- ☞ η ανάπλαση και ανάπτυξη των χωριών και των υφισταμένων κτιρίων που εκπροσωπούν την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής
- ☞ η στήριξη της δημιουργίας και της διάδοσης πολιτιστικών στοιχείων που συνδέονται με την αγροτική ανάπτυξη
- ☞ η προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την αξιοποίηση των απορριμάτων, καθώς και αγροδασοκομικών μέτρων

¹⁰ Στα γενικότερα επιλέξιμα μέτρα καταγράφονται συνοπτικά τα ακόλουθα:

- ☞ η απόκτηση δεξιοτήτων
- ☞ τα προγράμματα για την εισαγωγή καινοτομιών στην ύπαιθρο
- ☞ η διακρατική συνεργασία (σύλληψη και υλοποίηση κοινών σχεδίων μεταξύ τοπικών φορέων οι οποίοι ανήκουν τουλάχιστον σε δυο κράτη μέλη) και

και όπως προκύπτει από τα προγράμματα για την εισαγωγή καινοτομιών στην ύπαιθρο:

- ☒ η υποστήριξη του αγροτουρισμού
- ☒ η διαφύλαξη και βελτίωση του περιβάλλοντος και του χώρου διαβίωσης

6.4 ENVIREG

Το πρόγραμμα αυτό εγκαινιάστηκε από τη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής (ΓΔΧΠ) της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τον Μάιο 1990.

Στόχος του είναι να βοηθήσει τις λιγότερο προνομιούχες περιοχές της Κοινότητας να αντιμετωπίσουν προβλήματα που συνδέονται με το περιβάλλον και να συμβάλλει στη σταθεροποίηση της οικονομικής και κοινωνικής τους ανάπτυξης.

Οι ειδικοί στόχοι¹¹ της πρωτοβουλίας αυτής εξειδικεύονται στους παρακάτω:

- Μείωση της ρύπανσης των παράκτιων ζωνών των περιοχών του στόχου 1⁴², προπαντός της Μεσογείου, που η οικονομία των χωρών της βασιζέται στον τουρισμό, καθώς επίσης σε περιοχές που σημειώνουν ταχεία οικονομική ανάπτυξη αλλά και σημαντικές αυξήσεις του πληθυσμού τους.
- Προώθηση του σχεδιασμού χρήσεων γης στις παράκτιες περιοχές, για τη διατήρηση της φυσικής ομορφιάς και την υποβοήθηση της ανάπτυξης της χλωρίδας και πανίδας.
- Συμβολή στην βελτίωση του ελέγχου και της διαχείρισης τοξικών και επικίνδυνων απορριμάτων στις περιοχές του στόχου 1⁴³.
- Βελτίωση του τρόπου αντιμετώπισης των οικολογικών προβλημάτων στις περιοχές αυτές, ειδικά με την ενίσχυση της τεχνογνωσίας που αφορά την τεχνολογία και τη διαχείριση.

η δικτύωση

¹¹ Βλ. σχεπικά, ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ, ENVIREG, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής, Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, σελ.4.

13. Στόχος 1: Προώθηση της ανάπτυξης και διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων

Στόχος 2: Μετατροπή των περιφερειών, παραμεθόριων περιοχών ή τμημάτων περιοχών που πλήττονται σοβαρά από τη

βιομηχανική παρακμή

Στόχος 3: Καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας

Στόχος4: Διευκόλυνση της επανγγελματικής ένταξης των νέων

Στόχος 5α: Επιτάχυνση της προσαρμογής των γεωργικών διαρθρώσεων

Στόχος 5β: Προώθηση της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος ανερχόταν σε 500 εκατ. ECU για την περίοδο 1990-1993, προκειμένου να ολοκληρωθεί η δράση των κρατών μελών, αλλά και άλλα κοινοτικά προγράμματα και πρωτοβουλίες (π.χ MEDSPA). Χρηματοδότησε στα πλαίσια αυτά, μελέτες και προγράμματα λειτουργίας εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και απορρύπανσης ακτών και έργα προώθησης παράκτιας διαχείρισης ιδιαίτερα των περιφερειών της Μεσογείου.

Το κονδύλι αυτό αποσκοπούσε **στην υποστήριξη των τοπικών αρχών**, τόσο μέσω της βελτίωσης του τρόπου αντιμετώπισης των προβλημάτων της ρύπανσης αλλά και μέσω της παροχής πληροφοριών, ειδικής βοήθειας και κατάρτισης. Τα σχετικά αυτά προγράμματα, εγκρίθηκαν το 1991 και **εφαρμόζονται από τις αρμόδιες εθνικές και τοπικές αρχές** για το ENVIREG.

Το μεγαλύτερο μέρος των επιλέξιμων ενεργειών του ENVIREG αφορούσε αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. και πιο συγκεκριμένα, βιολογικούς καθαρισμούς μέσω των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α) ή μεμονωμένων Ο.Τ.Α., διαχείριση απορριμμάτων, εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, σχέδια χρήσεων γης, προστασία βιοτόπων, διαχείριση ακτών, μεταφορά τεχνογνωσίας για τα θέματα αυτά και σχετικά προγράμματα κατάρτισης του προσωπικού των Ο.Τ.Α. Στο Παράρτημα της εργασίας αυτής παρατίθενται οι προτάσεις υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του ENVIREG και αφορούσαν την **επεξεργασία των αστικών λυμάτων και τη διαχείριση των απορριμμάτων.**

Προτεραιότητα είχαν τα έργα που αφορούσαν περισσότερους από ένα Ο.Τ.Α, δηλαδή έργα διαδημοτικής / διακοινοτικής συνεργασίας, σε παράκτιες περιοχές κάτω των 100000 μόνιμων κατοίκων.

Δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στη μεταφορά τεχνογνωσίας και την κατάρτιση του σχετικού προσωπικού. Επίσης προτεραιότητα είχαν τα προγράμματα που κάλυπταν μια ευρύτερη περιοχή με συναφείς περιβαλλοντικές παρεμβάσεις.

Προκειμένου να υποστηριχθούν τόσο τεχνικά όσο και κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής περιβαλλοντικών έργων, οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, καθώς επίσης και προκειμένου να προωθηθεί η ανταλλαγή εμπειριών, συγκροτήθηκε από την Επιτροπή, το AMBER.

Το AMBER είναι λοιπόν η μονάδα τεχνικής υποστήριξης και ανταλλαγής πείρας του ENVIREG που ενεργοποιείται κυρίως μέσω της:

- ↳ **παροχής υπηρεσιών ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων.**
— Η χρηματοδότηση γίνεται μέσω του ENVIREG ή άλλων παρόμοιων προγραμμάτων, γεγονός που συνεπάγεται την έγκριση των εθνικών ή περιφερειακών αρχών.
- ↳ **διοργάνωσης και ανταλλαγής επισκέψεων, σεμιναρίων και συσκέψεων** για την παρουσίαση εναλλακτικών τεχνολογιών και διαχειριστικών προσεγγίσεων περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- ↳ **έκδοσης και διανομής εγχειριδίων** για εναλλακτικές τεχνολογίες και διαχειριστικές προσεγγίσεις σε περιβαλλοντικά ζητήματα (όπως το εγχειρίδιο επεξεργασίας των απορριμάτων του ENVIREG, στόχος του οποίου ήταν η συμβολή στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης των απορριμάτων, από τις αρμόδιες αρχές).

6.5 NATURA

Οι υποχρεώσεις

Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ που υπογράφηκε στις 21 Μαΐου 1992 από την Ελλάδα σαν μέλος της Ε.Ε, αφορά τους οικοτόπους και σαν στόχο έχει την προστασία της βιοποικιλότητας¹³ στα κράτη μέλη της Ε.Ε. Για το λόγο αυτό ορίζει δυο άξονες δράσης, από τη μια μεριά την προστασία των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος και από την άλλη την αυστηρή προστασία συγκεκριμένων ειδών χλωρίδας και πανίδας.

Προκειμένου να εφαρμοστεί η Οδηγία τα κράτη μέλη όφειλαν να καταθέσουν μέχρι τον Ιούνιο 1995, έναν εθνικό κατάλογο με τις περιοχές που περιλαμβάνουν τέτοιους οικοτόπους βάση κριτηρίων που η Οδηγία θέτει.

¹³ Η έννοια της βιοποικιλότητας σύμφωνα με την εισήγηση του κ. Σ. Ντάφη, Συνέδριο NATURA 2000, 12/10/95, διακρίνεται σε :

- **Γενετική:** εκφράζει το μέγεθος των κληρονομικών καταβολών κάθε είδους που συναντάται σε μια συγκεκριμένη περιοχή και έχει σημασία για την επιβίωση των ειδών
- **Ειδών:** εκφράζεται με τον αριθμό των ειδών και των ζώων που συναντώνται σε μια συγκεκριμένη περιοχή και έχει σημασία για τη σταθερότητα των οικοσυστημάτων και τη λειτουργία τους.
- **Οικοσυστημάτων ή φυτοκοινωνιών:** εκφράζεται με το πλήθος των συνδυασμών ειδών φυτών και ζώων, τύπων οικοσυστημάτων-φυτοκοινωνιών που συναντώνται σε μια συγκεκριμένη περιοχή και καθορίζουν την αισθητική και τη σταθερότητα του τοπίου.
- **Τοπίων:** εκφράζεται με το πλήθος των τύπων τοπίων που συναντώνται σε μια συγκεκριμένη περιοχή και σκιαγραφούν τη φυσιογνωμία της περιοχής.

Στην Ελλάδα η εφαρμογή της Οδηγίας άρχισε το δεύτερο εξάμηνο του 1994, έχει ήδη τελειώσει η πρώτη φάση της επιστημονικής τεκμηρίωσης και αναμένεται να γίνει η επιλογή των περιοχών από τα συναρμόδια υπουργεία, ώστε να αποσταλεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση η "εθνική λίστα" της Ελλάδας για τις περιοχές που θα ενταχθούν στο δίκτυο "ΦΥΣΗ 2000".

Στη συνέχεια μέχρι το τέλος του 1998 η Ε.Ε. κατόπιν επεξεργασίας των εθνικών καταλόγων, θα θεσμοθετήσει τις περιοχές με ιδιαίτερο Κοινοτικό ενδιαφέρον ως Ειδικές Περιοχές Διατήρησης.

Μέχρι το 2004 οι περιοχές αυτές θα ενσωματωθούν σε ένα ευρύτερο δίκτυο περιοχών αντιπροσωπευτικό της βιοποικιλότητας της Ε.Ε. το NATURA 2000, στο οποίο θα περιλαμβάνονται και όλες οι Περιοχές Ειδικής Προστασίας σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ ΕΟΚ για τα πουλιά.

Οι περιοχές του δικτύου NATURA 2000 θα τελούν υπο ειδικό καθεστώς προστασίας το οποίο θα καθορίζεται από κάθε χώρα κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται τόσο στις ανάγκες προστασίας όσο και στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές συνθήκες κάθε χώρας και περιοχής. Οι περιοχές πρέπει να οριοθετούνται με φυσικά όρια και να καλύπτουν αρκετά μεγάλη έκταση, ώστε να επιδέχονται ειδική διαχείριση.

Η εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και η δημιουργία του δικτύου προστατευομένων περιοχών ΦΥΣΗ (NATURA 2000), εγκρίθηκε από τις αρμόδιες Επιτροπές της Κοινότητας και πραγματοποιείται στην Ελλάδα από το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας - Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων/Υγροτόπων¹⁴, μέσω προγράμματος με τίτλο: "Καταγραφή, αναγνώριση, εκτίμηση και χαρτογράφηση των τύπων των οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας της Ελλάδας (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)".

Την εκτέλεση του έργου ανέλαβαν το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων / Υγροτόπων, σε συνεργασία με τα τμήματα Βιολογίας των Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών, ενώ η χρηματοδότηση του έργου αξίας 1.301.333 ECU, προέρχεται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Ένωση δηλαδή συμμετοχή της τάξεως 976.000 ECU και κατά 25% από τα Υπουργεία ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ και Γεωργίας.

¹⁴ Ανατέθηκε στο Μουσείο Γουλανδρή βάσει του συμβολαίου Β4-3200/94/756, από 1/6/94 μέχρι 31/12/95.

Το πρόγραμμα αυτό αφορά τη συστηματική μελέτη περιοχών της Ελλάδας, όπου παρατηρούνται τύποι οικοτόπων και είδη χλωρίδας και πανίδας των παραρτημάτων I και II της Οδηγίας και αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την εκτενέστερη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεδομένης της σημαντικής βιοποικιλότητας και της φυσικής σύνθεσης των οικοτόπων που η Ελλάδα διαθέτει.

Στην οδηγία εκτός από τους καταλόγους των ειδών φυτών και ζώων (παράρτημα II) παρατίθεται κατάλογος συγκεκριμένων ενδιαιτημάτων η προστασία των οποίων ενδιαφέρει την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και η δημιουργία του δικτύου προστατευομένων περιοχών ΦΥΣΗ (NATURA 2000) θα συμβάλλει σημαντικά στη διατήρηση της βιοποικιλότητας διότι εισάγει την έννοια της προστασίας ολόκληρων περιοχών - τοπίων (Sites).

Η αναγκαιότητα διατήρησης της βιοποικιλότητας πηγάζει από το ότι οι φυσικοί οικοτόποι υποβαθμίζονται ολοένα και περισσότερο και ο ρυθμός εξαφάνισης ορισμένων ειδών ξεπερνά σημαντικά την φυσική πορεία της εξέλιξης. Η οριστική επιλογή των περιοχών που θα προταθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση για ένταξη στο δίκτυο " ΦΥΣΗ 2000" θα γίνει από τις υπηρεσίες των συναρμόδιων υπουργείων ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ και Γεωργίας. Η επιλογή όμως των περιοχών αυτών πρέπει να είναι τόσο επιστημονικά τεκμηριωμένη όσο και κοινωνικά αποδεκτή. **Χρειάζεται** λοιπόν διαφάνεια στη λήψη των αποφάσεων, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, καθώς επίσης και **συνεργασία των τοπικών φορέων**. Σε άλλες χώρες έχει αρχίσει από καιρό προσπάθεια ενημέρωσης των κατά τόπους αρμοδίων και τοπικών φορέων ώστε η επιλογή των προστατευομένων περιοχών να γίνει με τη συμμετοχή και τη συναίνεσή τους.

Οι περιοχές που θα ενταχθούν στο δίκτυο αυτό θα τεθούν κάτω από ειδικό καθεστώς διαχείρισης. Ωστόσο τα αποτελέσματα του προγράμματος αυτού θα συμβάλλουν στη χάραξη μιας τέτοιας εθνικής στρατηγικής προστασίας του περιβάλλοντος και αποφυγής της περεταίρω υποβάθμισής του.

Αξίζει στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι οι αμέσου εφαρμογής κανόνες της Οδηγίας υπερτερούν κάθε άλλης διάταξης της κοινής νομοθεσίας¹⁵ και των διεθνών συμβάσεων ενώ το περιεχόμενό τους συμβαδίζει με εκείνο των κανόνων του Συντάγματος.

6.6 URBAN

Οι υπογραφή.

Πρόκειται για μια πρωτοβουλία η οποία εμμέσως ασχολείται με το περιβάλλον. Ουσιαστικά αποσκοπεί στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού σε πόλεις μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους, στις οποίες υπάρχουν φτωχότερες συνοικίες. Στοχεύει¹⁶ στο να βοηθήσει τους κατοίκους προκειμένου να επανέλθουν στην αγορά εργασίας, να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και να βελτιώσει την ποιότητα του περιβάλλοντος τοπικά. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο αυτό, είχαν επιλεγεί η Σύρος, το Πέραμα, το Κερατσίνι, η Δραπετσώνα κ.α.

Η χρηματοδότηση που προβλέπεται μέσα από αυτή τη Πρωτοβουλία είναι 600 εκατ. ECU από τα οποία 400 εκατ. προβλέπονται για τις περιφέρειες του στόχου 1 και 200 εκατ. ECU για τις υπόλοιπες περιφέρειες με προτίμηση το στόχο 2.

Στα επιλέξιμα περιβαλλοντικά μέτρα περιλαμβάνονται:

- ☞ η βελτίωση των υποδομών και των περιβαλλοντικών συνθηκών, όπως επίσης και η ανακαίνιση κτιρίων
- ☞ η ανάπτυξη των δημοσίων χώρων και του πρασίνου
- ☞ η βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση
- ☞ η αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων χώρων και
- ☞ η παροχή κοινωνικών ανέσεων

Επιβάλλεται η υποβολή επιχειρησιακών προγραμμάτων προκειμένου τα κράτη μέλη να επωφεληθούν από την παραπάνω Πρωτοβουλία. Οι αρχές Τοπικής

¹⁵ Το ίδιο το Σύνταγμα αναγνωρίζει ισχύ υπέρτερη στους κανόνες του κοινοτικού δικαίου τόσο σε σχέση με τις διεθνείς συμβάσεις όσο και σε σχέση με την εθνική νομοθεσία (άρθρο 28 παρ.2 και 3)

¹⁶ Στα επιλέξιμα γενικά μέτρα περιλαμβάνονται συνοπτικά:

- ☞ η υποστήριξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων
- ☞ η απασχόληση σε τοπικό επίπεδο (αναφέρθηκε προηγουμένως)
- ☞ οι κοινωνικές παροχές και οι παροχές στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας
- ☞ οι υποδομές και το περιβάλλον σε σχέση με τα προηγούμενα μέτρα

Αυτοδιοίκησης καθώς και οι άλλες ενδιαφερόμενες αρχές πρέπει να συμμετάσχουν στην εκπόνηση της μελέτης και την εκτέλεση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σύμφωνα με την απαιτούμενη διαδικασία.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

κεφάλαιο 7ο

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

7.1 Πόροι των Ο.Τ.Α¹.

Προκειμένου οι Ο.Τ.Α να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο όσον αφορά στην επίλυση περιβαλλοντικών ζητημάτων και να ασκήσουν περιβαλλοντική πολιτική, δεν αρκεί η εκχώρηση σε αυτούς από την κεντρική διοίκηση μόνο αρμοδιοτήτων αλλά καθίσταται αναγκαία η παράλληλη -με τις αρμοδιότητες- μεταβίβαση οικονομικών πόρων.

Στόχος λοιπόν του κεφαλαίου αυτού είναι να διερευνηθούν οι δυνατότητες άντλησης οικονομικών πόρων τόσο από το κεντρικό κράτος (περιθώρια άντλησης πόρων βάσει του νομοθετικού πλαισίου συμπεριλαμβανομένου του Δημοτικού & Κοινοτικού Κώδικα) όσο και από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η Τ.Α να έχει δικούς της οικονομικούς πόρους γιατί έτσι διατηρεί την ανεξαρτησία της (όχι μόνο την οικονομική), διευκολύνεται ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων της (είναι πιο δύσκολος ο προγραμματισμός όταν τα έσοδα δεν είναι δεδομένα), οι τοπικές αρχές γίνονται πιο υπεύθυνες και οι δημότες πιο ορθολογικοί στα αιτήματά τους αλλά και πιο ευαισθητοποιημένοι ως προς τα ζητήματα που αφορούν τον τόπο τους.

Τα έσοδα των Ο.Τ.Α διακρίνονται στα:

- 1) τακτικά, που προκύπτουν από θεσμοθετημένους υπέρ αυτών πόρους² και οι οποίοι διακρίνονται περαιτέρω σε:
- τακτικές (γενικές) επιχορηγήσεις,
 - ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα,
 - φόρους³, τέλη δικαιώματα και εισφορές,

¹ Βλ. σχετικά, Κ.Αθανασόπουλος, "Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση", Αθήνα 1992.

² 20% από τις συνολικές καθαρές ετήσιες εισπράξεις του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, 50% από τα ποσά που εισπράττονται για τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, 15% από τα εισπρατόμενα έσοδα του Τ.Α.Π. & 3% από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων.

³ Οι περισσότεροι φόροι επιβάλλονται και εισπράττονται από το κράτος, το οποίο στη συνέχεια αποδίδει ένα μέρος στους Ο.Τ.Α

- έσοδα που αποφέρουν κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία⁴ των Ο.Τ.Α και
- άλλα έσοδα παρελθόντων ετών

και στα:

2) έκτακτα⁵ όπως

- δάνεια⁶, δωρεές⁷, κληροδοτήματα και κληρονομιές,

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνομολογούν δάνεια με το κράτος, με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα, με νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς, για την πραγματοποίηση κάθε σκοπού που ανήκει στην αρμοδιότητά τους.

Με την απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου που αφορά τη σύναψη του δανείου πρέπει να καθορίζονται ο σκοπός, οι όροι του, και η τοκοχρεολυτική δόση. Για να συναφθεί δάνειο για την εκτέλεση έργων ή προμηθειών πρέπει να υπάρχει προκαταρκτική μελέτη ή οριστική μελέτη των έργων ή των προμηθειών, για τα οποία θα συνομολογηθεί το δάνειο που έχει συνταχθεί και εγκριθεί από τα αρμόδια όργανα.

Απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί το δάνειο για σκοπό άλλο από εκείνο για τον οποίο συνομολογήθηκε. Ως εξαίρεση, επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί το δάνειο ή ένα μέρος του για την εκτέλεση άλλου έργου, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου. Αν και ο σκοπός αυτός ματαιωθεί το δάνειο επιστρέφεται στο δανειστή.

Δάνεια είναι δυνατόν να συνάπτονται με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, αλλά και από πηγές του εξωτερικού (π.χ. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ιδιωτικές τράπεζες, κ.λ.π.).

Η εξόφληση των δανείων μπορεί να καλυφθεί από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Κ.Π.Σ), το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

⁴ Η διάθεση περιουσιακών στοιχείων των δήμων ή των κοινοτήτων επιτρέπεται, εφόσον τηρηθούν οι ειδικές διατάξεις του Κώδικα και εφόσον ο σκοπός που επιδιώκεται με τη διάθεση αυτή εξυπηρετεί το δημοτικό ή κοινοτικό συμφέρον. Βλ. άρθρα 253, 255, 257, 259 & 260 του Δημοτικού & Κοινοτικού Κώδικα.

⁵ Ο ρυθμός αύξησης των έκτακτων εσόδων είναι υπερδιπλάσιος σε σχέση με τα τακτικά έσοδα.

⁶ Οι Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα δανείζονται κυρίως από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Ν.Π.Δ.Δ με τραπεζικό έργο).

⁷ Βλ. άρθρο 246, Δημοτικού & Κοινοτικού Κώδικα.

(Π.Δ.Ε), από αυξημένες κρατικές επιχορηγήσεις, από τη συστηματική είσπραξη οφειλών τρίτων προς το Δήμο προηγούμενων ετών, κ.ά.

- έκτακτες (ειδικές) επιχορηγήσεις
- εκποιήσεις⁸ περιουσιακών στοιχείων τους, καθώς και
- άλλα έκτακτα έσοδα παρελθόντων ετών.

Πρέπει να τονιστεί ότι η λειτουργία των Ο.Τ.Α. στηρίζεται κυρίως στα φορολογικά έσοδα και τις κρατικές επιχορηγήσεις, που αργότερα αποτέλεσαν τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους με το Ν. 1828/89. Οι Κ.Α.Π. (Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι) αποτελούνται κατά 20% από φορολογικά έσοδα φυσικών και νομικών προσώπων, 20% από Φ.Α.Π.⁹, 50% από τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων και 3% από φόρο μεταβίβασης αυτοκινήτων.

Η κατανομή των Κ.Α.Π. γίνεται με βάση το εξισορροπητικό κριτήριο που περιλαμβάνει τους παρακάτω παράγοντες: πραγματικό πληθυσμό και ρυθμό αύξησης αυτού, μη δομημένη έκταση, πυκνότητα, έκταση του οικισμού, καθώς και δημοσιονομική δυνατότητα. Για την κατανομή των Κ.Α.Π. δε χρησιμοποιείται αποκλειστικά το εξισορροπητικό κριτήριο, αλλά για παράδειγμα, και ο πληθυσμός απογραφής. Εντούτοις ένα σημαντικό ποσοστό τους έχει κατανεμηθεί με βάση το κριτήριο αυτό.

Πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι βάσει του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (άρθρο 32), είναι δυνατόν, -σύμφωνα με Π.Δ. που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Εσωτερικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση υπουργού, ή των διοικητικών συμβουλίων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημόσιων επιχειρήσεων ή οργανισμών κοινής ωφέλειας-, παράλληλα με αρμοδιότητες που μεταβιβάζονται σε ορισμένους Ο.Τ.Α., να μεταβιβάζονται και οι αναγκαίοι για την άσκησή τους πόροι.

Παρακάτω αναφέρονται επιλεκτικά ορισμένες πιο εξειδικευμένες μορφές πηγών εσόδων για τους Ο.Τ.Α, ενώ υπάρχουν κι άλλες, που προκύπτουν από τα νομοθετήματα που αφορούν τον α' & β' βαθμό Αυτοδιοίκησης.

⁸ Βλ. άρθρο 248 του Δημοτικού & Κοινοτικού Κώδικα

⁹ Ο Φ.Α.Π. σήμερα δεν υφίσταται, έχουν όμως πάρει τη θέση τους τα Τ.Α.Π (Τέλη Ακίνητης Περιουσίας).

Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφερθούμε στον Ν. 2240/94, ο οποίος στο άρθρο 3 προβλέπει ειδικά αναπτυξιακά και οικονομικά μέτρα¹⁰. Συγκεκριμένα με Π.Δ καθορίζονται αναπτυξιακά και οικονομικά κίνητρα για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (βλ. άρθρο 3, Ν.2240/94), και τους Ο.Τ.Α α' βαθμού των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Αυτά τα κίνητρα αναφέρονται σε:

- αύξηση κατά 50% της επιχορήγησης από τον *Κρατικό Προϋπολογισμό* των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των Ν.Α.
- αύξηση κατά 100% της χρηματοδότησης που αναλογεί από το *Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων* και σε
- αύξηση κατά 100% για τους Ο.Τ.Α. των παραπάνω Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της χρηματοδότησης από τη Σ.Α.Τ.Α.

7.2 Άλλες Εξειδικευμένες Πηγές Εσόδων

Ενδεικτικά αναφέρονται, τα ανταποδοτικά τέλη σε βάρος επιχειρήσεων, τα ειδικά τέλη για προϊόντα που προκαλούν προβλήματα διαχείρισης των αποβλήτων τους, τα διοικητικά πρόστιμα, η επιχορήγηση και δανειοδότηση διαχείρισης απορριμμάτων, η χρηματοδότηση από προγράμματα του Υπουργείου Γεωργίας για ενέργειες προστασίας και αξιοποίησης των δασών από τους Ο.Τ.Α καθώς και οι πόροι των Ο.Τ.Α. από την εκμετάλλευση των λατομείων αδρανών υλικών.

7.2.1 Ανταποδοτικά Τέλη σε Βάρος Επιχειρήσεων

Αποδίδονται τέλη στους Ο.Τ.Α., από τις επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητα στα χωρικά όρια τους, προκαλώντας σοβαρές διαταραχές στο περιβάλλον. Τα τέλη αυτά επιβάλλονται προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων ή προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που εκτελούνται από τους Ο.Τ.Α.

7.2.2 Ειδικά Τέλη για Προϊόντα που Προκαλούν Προβλήματα Διαχείρισης των Αποβλήτων τους

Είναι δυνατόν να επιβαρυνθούν με ειδικό τέλος οι επιχειρήσεις που παράγουν και εισάγουν προϊόντα που προκαλούν προβλήματα διαχείρισης των στερεών

¹⁰ Ο Νόμος αυτός, στην παράγραφο 4 αναφέρει ότι, ο Ο.Τ.Α. που προκύπτει από ένωση όλων των Ο.Τ.Α. ενός νησιού ή περισσότερων γειτονικών νησιών και ο μοναδικός Ο.Τ.Α. ενός νησιού λαμβάνει επί τέντε χρόνια τετραπλάσια

αποβλήτων και προπαντός ως προς τα μη ανακυκλώσιμα υλικά. Τα τέλη αυτά λοιπόν εισπράττονται και αποδίδονται στους αρμόδιους Ο.Τ.Α. Όπως και η προηγούμενη κατηγορία τελών έτσι και αυτή, επιβάλλεται προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων ή προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που εκτελούνται από τους Ο.Τ.Α.

Το ποσό των τελών προσδιορίζεται ανάλογα με το μέγεθος το ρυπαντικό φορτίο και την ποσότητα των αποβλήτων του έργου ή της δραστηριότητας και περιέρχεται στους Ο.Τ.Α για μελέτες και έργα διάθεσης ειδικών στερεών αποβλήτων.

7.2.3 Διοικητικά Πρόστιμα

Συχνά σε περίπτωση που μια επιχείρηση ή δραστηριότητα προκαλεί οποιασδήποτε μορφής υποβάθμιση του περιβάλλοντος, επιβάλλεται προσωρινή απαγόρευση της λειτουργίας της.

Με την πράξη επιβολής της απαγόρευσης είναι δυνατόν να προβλέπεται και πρόστιμο, το οποίο αποδίδεται επίσης στους αρμόδιους Ο.Τ.Α, για κάθε μέρα παράβασης της απαγόρευσης αυτής.

7.2.4 Επιχορήγηση και Δανειοδότηση Διαχείρισης Απορριμμάτων

Μετά από σχετική πρόταση του ενδιαφερόμενου Δήμου ή Κοινότητας ή Συνδέσμου Ο.Τ.Α, είναι δυνατή η επιχορήγηση από το Νομαρχιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, κυρίως των έργων υποδομής του χώρου διάθεσης. Η έγκριση του έργου για να ενταχθεί στο Πρόγραμμα εξαρτάται από τις λοιπές ανάγκες του νομού, καθώς και από το διατεθέν από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ετήσιο όριο πληρωμών για το νομό.

Επιχορήγηση δικαιούνται σε ποσοστό 35% και οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης εφόσον έχουν επεκτείνει το αντικείμενό τους και στα απορρίμματα.

Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μπορεί να δανειοδοτήσει ένα φορέα διαχείρισης απορριμμάτων τόσο για την κατασκευή έργων υποδομής όσο και για την αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού.

7.2.5 Χρηματοδότηση από Προγράμματα του Υπουργείου Γεωργίας για Ενέργειες Προστασίας και Αξιοποίησης των Δασών από τους Ο.Τ.Α

Σχετικά με την προστασία των δασών από τις πυρκαγιές, επιδοτούνται με ποσοστό μέχρι 30% προληπτικά μέτρα για:

- δασοκομικές εργασίες που μειώνουν τους κινδύνους πυρκαγιάς
- απόκτηση εξοπλισμού αποψίλωσης
- δημιουργία δασικών οδών, αντιπυρικών ζωνών και σταθμών ανεφοδιασμού νερού
- εγκατάσταση εξοπλισμού επιτήρησης
- οργάνωση εκστρατειών πληροφόρισης
- συλλογή στοιχείων για μελέτες

Τα παραπάνω γίνονται εφόσον προηγηθεί μελέτη και υποβληθεί από τους Ο.Τ.Α στο Δημαρχείο και στην περίπτωση που εγκριθεί μπορεί να επιδοτηθεί κιόλας.

Επιδοτείται ωστόσο με μικρότερα ποσά η οικονομική αξιοποίηση δασικών εκτάσεων που ανήκουν κατά κυριότητα σε Ο.Τ.Α. ή τους έχει παραχωρηθεί η νόμη από το κράτος.

7.2.6 Πόροι των Ο.Τ.Α. από την Εκμετάλλευση των Λατομείων Αδρανών Υλικών

Οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. μπορούν να αναλάβουν την εκμετάλλευση των λατομείων αδρανών υλικών με απευθείας σύμβαση χωρίς πλειοδοτική δημοπρασία όπως έχει ήδη αναφερθεί στο κεφ.3 του δεύτερου μέρους, στην αντίστοιχη ενότητα.

Από τα αναλογικά μισθώματα τα οποία καταβάλλουν κάθε χρόνο οι εκμεταλλευτές των λατομείων, το 40% αποδίδεται με απόφαση του Νομάρχη στους Ο.Τ.Α στην περιοχή των οποίων ανήκει το λατομείο με προορισμό την εκτέλεση έργων.

Οι εκμεταλλευτές ιδιωτικών λατομείων είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν ετησίως ειδικό τέλος υπέρ του Ο.Τ.Α. της περιοχής. Αυτό αποτελεί το 4% επί της τιμής πώλησης των λατομικών προϊόντων.

7.3 Χρηματοδότηση των Αναπτυξιακών Πρωτοβουλιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω του ΕΑΠΤΑ-2

Η Ελληνική Αυτοδιοίκηση βρίσκεται σε μια ειδική φάση προγραμματισμού, υποβολής προτάσεων και διεκδίκησης πόρων και πιστώσεων για την εκτέλεση αναπτυξιακών έργων μέσω του ΕΑΠΤΑ - 2.

Το χρηματοδοτικό του ύψος ανέρχεται σε 200 δισ. για την εξαετία 1994-1999 και οι ενέργειες που προβλέπεται πως θα χρηματοδοτηθούν και αφορούν το περιβάλλον τόσο άμεσα όσο και έμμεσα είναι:

METPO 1: οδοποιία

METPO 2: Ύδρευσης και αποχέτευσης

METPO 3: Προστασία του περιβάλλοντος

METPO 5: Κοινωνικές και πολιτιστικές υποδομές

METPO 6: Πολεοδομικός σχεδιασμός, πρόταση ΕΠΑ

Για τα παραπάνω μέτρα φορείς υλοποίησης είναι οι ΟΤΑ και επιχειρήσεις ΟΤΑ άνω των 3000 κατοίκων για τον ηπειρωτικό χώρο και άνω των 2000 κατοίκων για το νησιωτικό χώρο.

Στους δικαιούχους φορείς δεν περιλαμβάνονται οι νέοι δήμοι που συστάθηκαν βάσει του Ν.1622/86.

Στους φορείς παρέμβασης και υλοποίησης μέτρων του ΕΑΠΤΑ δεν περιλαμβάνονται οι ΤΕΔΚ.

Σε γενικές γραμμές το πνεύμα της εγκυκλίου και κυρίως οι στόχοι της βρίσκονται σε συνάφεια με τις ανάγκες ουσιαστικής αναδιοργάνωσης και ανασυγκρότησης της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης τόσο σε πρωτοβάθμιο όσο και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο.

7.4 Κοινοτικά Χρηματοδοτικά μέσα

Εκτός από τα χρηματοδοτικά μέσα που καταγράφονται στη συνέχεια της εργασίας, ωστόσο δεν θα πρέπει να παραγνωριστεί η σημασία των Κοινοτικών

Πλαισίων Στήριξης και των Προγραμμάτων Κοινοτικής Πρωτοβουλίας (ιδιαίτερα του LIFE & ENVIREG), για τα οποία έχει ήδη γίνει λόγος στο κεφάλαιο 6 του δεύτερου μέρους.

7.4.1 Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης¹¹ (Ε.Τ.Π.Α.)

Το Ε.Τ.Π.Α. θεσμοθετείται βάση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2083 στις 20 Ιουλίου 1993, με διαθέσιμη χρηματοδότηση περίπου 60% των 141 δισ. Ecu και διάρκεια από το 1994 - 1999.

Γενικότεροι στόχοι του Ε.Τ.Π.Α. είναι:

- ✎ η πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων που επιτρέπουν τη δημιουργία ή τη διατήρηση σε σταθερά επίπεδα, θέσεων απασχόλησης
- ✎ η πραγματοποίηση επενδύσεων σε έργα υποδομής και ιδιαίτερα σε διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας
- ✎ η υποστήριξη των Μ.Μ.Ε.

Στον τομέα του περιβάλλοντος στόχος είναι η **πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων σε έργα υποδομής με σκοπό να προωθήσουν την προστασία του περιβάλλοντος και την περιφερειακή ανάπτυξη.**

Παραδείγματα τέτοιων έργων, αποτελούν η παροχή ύδατος και διαχείριση των λυμάτων, η κατασκευή υποδομών για τη διαχείριση αστικών και επικίνδυνων αποβλήτων, η αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων και μολυσμένων εκτάσεων, η προστασία των οικοτόπων από τον τουρισμό, η πρόληψη πυρκαγιών των δασών και η καταπολέμηση της απερίμενης.

7.4.2 Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Γεωργοπεριβαλλοντικός Κανονισμός, Τμήμα Εγγυήσεων)

Το Ε.Γ.Τ.Π.Ε. θεσμοθετείται βάση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2078/92, με διαθέσιμη χρηματοδότηση περίπου 3,7 δισ. Ecu και διάρκεια από το 1993 - 1997.

Ο γεωργοπεριβαλλοντικός κανονισμός, είναι διαδοχή του "άρθρου 19" (Κανονισμοί (ΕΟΚ) αρ.797/85 & 2328/91).

Ανάμεσα στους γενικούς στόχους του περιλαμβάνονται:

- ❖ η προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος και
- ❖ η συμβολή στην κοινοτική περιβαλλοντική πολιτική

Οι δυο αυτοί στόχοι προωθούνται¹² μέσω της:

- μείωσης της χρησιμοποίησης λιπασμάτων ή φυτοφαρμάκων
- εισαγωγής μεθόδων βιολογικής καλλιέργειας
- εντατικοποίησης της φυτικής παραγωγής
- χρησιμοποίησης άλλων "συμβατών" μεθόδων παραγωγής
- εκτροφής ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση
- συντήρησης εγκαταλαλειμένων γαιών
- μακροχρόνιας παύσης της καλλιέργειας (20 έτη) και της
- διαχείρισης γαιών για την πρόσβαση του κοινού

7.4.3 Ταμείο Συνοχής

Το Ταμείο Συνοχής θεσμοθετείται βάση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1164/94 στις 16 Μαΐου 1994, με διαθέσιμη χρηματοδότηση 15,150 δισ. Ecu (τιμές 1992) και διάρκεια από το 1993 - 1999. Τα παραπάνω κονδύλια κατανέμονται ως εξής για τα ακόλουθα έτη:

1993: 1,5 δισ. Ecu
1994: 1,75 δισ. Ecu
1995: 2 δισ. Ecu
1996: 2,25 δισ. Ecu
1997: 2,5 δισ. Ecu
1998: 2,55 δισ. Ecu
1999: 2,6 δισ. Ecu

Το Ταμείο Συνοχής ονομάζεται έτσι γιατί στόχος του είναι η κοινωνική και οικονομική συνοχή εντός της Ένωσης¹³. Προήλθε από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και αντικατέστησε το προσωρινό σύστημα που είχε χρησιμοποιήσει η Επιτροπή για τη χρηματοδότηση έργων στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος.

Οι δράσεις κατά προτεραιότητα αφορούν τις μεταφορές και την προστασία του περιβάλλοντος.

¹¹ Ανήκει στα διαρθρωτικά ταμεία από το 1988

¹² Βλ. σχετικά, "Χρηματοδοτικά Μέσα για το Περιβάλλον", Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιούλιος 1994, σελ. 19.

¹³ Το Ταμείο αφορά τα κράτη μέλη των οποίων το Α.Ε.Π. είναι κατώτερο από το 90% του κοινοτικού μέσου όρου. Αφορά την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία.

Στον **τομέα του περιβάλλοντος** σκοπός του¹⁴ είναι η χρηματοδότηση έργων που συμβιβάζονται με τους στόχους της Κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής. Μεταξύ των χαρακτηριστικών έργων περιλαμβάνονται:

- ↳ οι υποδομές παροχής ύδατος
- ↳ επεξεργασία λυμάτων
- ↳ επεξεργασία αστικών απορριμμάτων
- ↳ διατήρηση της φύσης

Τα έργα υποβάλλονται από τις εθνικές κυβερνήσεις, εξετάζονται λεπτομερώς και εγκρίνονται από την Επιτροπή.

Υλοποιούνται προγράμματα του Ταμείου Συνοχής παράλληλα με το Κ.Π.Σ., που περιλαμβάνουν δράσεις που σχετίζονται μεταξύ άλλων και με το περιβάλλον. Οι περιβαλλοντικές δράσεις του Ταμείου Συνοχής θεωρούνται συμπληρωματικές του Κ.Π.Σ. και περιλαμβάνουν κυρίως τη χρηματοδότηση δράσεων σχετικά με εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και δικτύων αποχέτευσης, χώρους διάθεσης απορριμμάτων και αποκατάσταση υποβαθμισμένων περιοχών.

7.4.4 Δράσεις για το Περιβάλλον που Χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα

7.4.4α Ενημέρωση για το Περιβάλλον

Στο πρόγραμμα της Ε.Ε σχετικά με την πολιτική για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη (ΕΕ C 138/93) προβλέπεται κονδύλιο, που αφορά μέτρα προσδιορισμού των ευθυνών, ενθάρρυνσης της ενεργής συμμετοχής "παραγόντων"¹⁵ και της προώθησης του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ τους, κατά την επίλυση περιβαλλοντικών ζητημάτων. Πιο συγκεκριμένα τα μέτρα αυτά πρέπει να¹⁶:

- ↳ επιφέρουν σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα σε ευρωπαϊκή κλίμακα
- ↳ έχουν άμεσες διαμεθοριακές επιπτώσεις

¹⁴ Βλ. σχετικά, "Χρηματοδοτικά Μέσα για το Περιβάλλον", Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιούλιος 1994, σελ. 23.

¹⁵ Συνδικάτα, περιφερειακές & τοπικές αρχές, οργανώσεις προστασίας του περιβάλλοντος, & οργανώσεις καταναλωτών.

¹⁶ Βλ. σχετικά, "Χρηματοδοτικά Μέσα για το Περιβάλλον", Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιούλιος 1994, σελ. 29.

- ✚ οδηγούν σε ανάληψη δεσμεύσεων από τους εταίρους ώστε να ακολουθήσουν μεθόδους για την επίτευξη της αειφορίας
- ✚ συνεπάγονται αποτελεσματική και ισόρροπη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων εταίρων και να
- ✚ παρουσιάζουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των θεμάτων του περιβάλλοντος σε έναν ή περισσότερους από τους τομείς της βιομηχανίας, ενέργειας, μεταφορών, γεωργίας και τουρισμού.

Τα ποσοστά στήριξης ανέρχονται στο 50%. Σε εκείνα τα κράτη μέλη όμως που η περιβαλλοντική συνείδηση έχει ελάχιστα αναπτυχθεί το αντίστοιχο ποσοστό είναι μεγαλύτερο της τάξεως του 50%.

7.4.4β Περιβαλλοντική Αγωγή

Όσον αφορά στη δράση αυτή, προβλέπεται κονδύλιο της τάξεως του ενός εκατ. Ecu, ώστε να προωθηθούν ενέργειες που επιτυγχάνουν την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής αγωγής στις νέες διδακτικές μεθόδους, στα πλαίσια επιμόρφωσης των διδασκόντων και την κατάρτιση του διδακτικού υλικού.

Εμφαση δίνεται σε έργα που συνδυάζουν¹⁷:

- ✚ σημαντικό κινητήριο αποτέλεσμα σε ολόκληρη την Ε.Ε
- ✚ άμεσο διαμεθοριακό αντίκτυπο μέσω πολυεθνικής ή διαπεριφερειακής συνεργασίας
- ✚ αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ εταίρων
- ✚ μόνιμη ενσωμάτωση

7.4.5 Χρηματοδότηση από Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για Ενέργειες Προστασίας και Αξιοποίησης των Δασών από τους Ο.Τ.Α

Με ποσοστό μέχρι 30% επιδοτούνται από την Ε.Ε πειράματα, δοκιμαστικά και επιδεικτικά προγράμματα που στοχεύουν στην προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση.

¹⁷ Βλ. σχετικά, "Χρηματοδοτικά Μέσα για το Περιβάλλον", Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιούλιος 1994, σελ. 33.

7.4.6 Εκτίμηση της Διαχείρισης των Πόρων

Τα κεφάλαια που εισέρευσαν στην Ελλάδα από την Ε.Ε, τα οποία θα έπρεπε να συντελέσουν όχι μόνο στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, αλλά παράλληλα στην προστασία της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, σε ελάχιστες περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκαν με αυτή τη λογική. Τις περισσότερες φορές καταναλώθηκαν από τα Ειδικά Κοινοτικά Προγράμματα Προστασίας της Φύσης (μετά το 1992 LIFE¹⁸), είτε δεν χρησιμοποιήθηκαν αποτελεσματικά, είτε κατέληξαν σε μελέτες και προτάσεις που δεν εφαρμόστηκαν ποτέ. Για αυτή τη κατάσταση ευθύνονται κυρίως οι κεντρικοί φορείς διαχείρισης των πόρων αυτών, που ούτε τους χρησιμοποίησαν ορθολογικά, ούτε παρενέβησαν για την αποτροπή επιζήμιων επιλογών.

Όμως σε ένα μεγάλο βαθμό **ευθύνονται και οι Ο.Τ.Α.**, οι οποίοι συχνά δεν έχουν συναίσθηση του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της περιοχής τους και της αξίας του, ώστε να τον διαφυλάξουν. Δεν καταρτίζουν προγράμματα για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και προσδοκώντας άμεσα οικονομικά και πολιτικά οφέλη μέσω των έργων, δεν δραστηριοποιούνται σε προβλήματα της δικαιοδοσίας τους.

¹⁸ κεφ. 4, παρ. 4.2 της δεύτερης ενότητας.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

κεφάλαιο 8ο

Ο.Τ.Α. ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Όπως σε όλο σχεδόν το κόσμο, έτσι και στην Ελλάδα, η δραματικότητα των σοβαρών διεθνών και ελληνικών περιβαλλοντικών προβλημάτων καθώς επίσης και η αδυναμία των κυβερνήσεων να παρέμβουν για να αναλάβουν αποτελεσματική δράση, συνέβαλε στη συγκρότηση ευαισθητοποιημένων ομάδων πολιτών, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις (ΜΚΟ), που ενισχύουν και συμπληρώνουν τη περιβαλλοντική πολιτική των Ο.Τ.Α.

Εντούτοις δεν λείπουν οι περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες, μεταξύ των φορέων της Τ.Α. και των Μ.Κ.Ο. παρατηρούνται αντιθέσεις, όσον αφορά στις αντιλήψεις τους, αλλά και τις πολιτικές που εκφράζονται από τις αντιλήψεις αυτές.

Η δράση και γενικότερα ο ρόλος των Μ.Κ.Ο είναι αξιοσημείωτος, ιδιαίτερα τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς ολοένα και περισσότερο αυξάνεται η επιρροή, η συμμετοχή και συνεργασία τους, τόσο με διεθνείς όσο και κρατικούς φορείς. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρουμε τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, - συμβουλευτικό, καθοδηγητικό, υποστηρικτικό-, που μπορούν να διαδραματίσουν ενδιάμεσοι φορείς των Ο.Τ.Α., όπως για παράδειγμα η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.), Πληροφόρηση & Επιμόρφωση Τοπικής Ανάπτυξης (Π.Ε.Τ.Α.), της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε), της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.), της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (Ε.Ν.Α.Ε.) κ.λ.π.

Οι Οργανισμοί αυτοί, ασκούν πίεση στους αρμόδιους κρατικούς φορείς προκειμένου να εφαρμόσουν την εθνική και κοινοτική περιβαλλοντική νομοθεσία καθώς επίσης συμβάλλουν στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και ενημέρωση του κοινού, **στηρίζοντας συχνά το έργο των Ο.Τ.Α.**

Κοινό πρόβλημα όλων των ΜΚΟ είναι η έλλειψη οικονομικών πόρων και υποστήριξης μέσω των δημόσιων φορέων (αναμένονται επιχορηγήσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ) καθώς και η έλλειψη συνεργασίας εκ μέρους των κρατικών αρχών.

Πρόσφατα αναπτύσσονται επαφές ορισμένων οργανώσεων με το ΥΠΕΧΩΔΕ, το Υπ. Γεωργίας, προκειμένου να γίνουν έργα και να προωθηθεί ο συμβουλευτικός ρόλος τους σε περιβαλλοντικά θέματα και πολιτικές.

Η δράση των μη Κυβερνητικών Οργανισμών (ΜΚΟ), στηρίζεται οικονομικά εκτός από τις εθελοντικές συνδρομές, στις επιχορηγήσεις διεθνών ή ευρωπαϊκών επιστημονικών ή σχετικών με το περιβάλλον, κρατικών ή ιδιωτικών φορέων.

Παράλληλα με τη δράση των μη Κυβερνητικών Οργανώσεων σημειώνεται ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσφορά στην προσπάθεια αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών θεμάτων και από διεθνείς οργανισμούς. Η Ελλάδα μέλος των περισσότερων και με ολοένα αυξανόμενη συμμετοχή, επιχειρεί την εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών με τις κατευθύνσεις των οργανισμών αυτών με σκοπό την αποτελεσματικότερη προστασία του ελληνικού και παγκόσμιου περιβάλλοντος ευρύτερα.

Ανάμεσα στις κύριες και άμεσες επιδιώξεις τόσο των μη Κυβερνητικών Οργανισμών όσο και των διεθνών οργανισμών, συγκαταλέγεται η αποτροπή ενεργειών και έργων που είναι δυνατόν να έχουν μη αναστρέψιμες αλλοιώσεις και βλάβες του φυσικού, πολιτιστικού και αισθητικού περιβάλλοντος.

Με αφορμή την ουσιαστική συμβολή των οργανώσεων αυτών, γίνεται λόγος παρακάτω για τη δράση και το έργο μερικών από αυτών, -δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στο έργο μερικών μη Κυβερνητικών Οργανισμών-, δίχως αυτό όμως να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και άλλες τέτοιες οργανώσεις οι οποίες συμβάλλουν στην αποτροπή της περεταίρω περιβαλλοντικής υποβάθμισης και της αποκατάστασης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

8.1 Διεθνείς Οργανισμοί¹

Ο Ο.Η.Ε (Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον) αποτελεί τον πρώτο διεθνή οργανισμό που ευαισθητοποιήθηκε σε θέματα παγκόσμιου περιβάλλοντος και

¹ βλ. σχετικά, Ε. Σταματίου, Διαχείριση Περιβάλλοντος - Πολιτικές για την προστασία των ακτών της Ελλάδας - Η εμπειρία από το χώρο της Μεσογείου", Διδακτορική διατριβή υποβληθείσα στο Τ.Α.Π.Α. του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών, 1997, Β' ΜΕΡΟΣ "Διεθνείς Πολιτικές Περιβάλλοντος και Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών", 3.1.2. Διεθνείς Οργανισμοί, σελ. 76-80.

το πρόγραμμά του για το περιβάλλον (Δεκέμβριος 1972), εξακολουθεί τη σταθερή προσπάθειά του με την Ελλάδα να συμμετέχει² στις δραστηριότητες του.

Η σημαντικότερη διεθνής περιβαλλοντική συνάντηση που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι πρόσφατα ήταν η Συνδιάσκεψη του Ρίο ντε Τζανέιρο (03-14/06/1992) με αντικείμενο το "Περιβάλλον και την Ανάπτυξη", ενώ ακολούθησε η Συνδιάσκεψη της Ν. Υόρκης το 1997 με αντικείμενο τη θέση και τον επαναπροσδιορισμό συναφών στόχων, την υλοποίηση και αποτελεσματικότητά τους.

Αναφέρουμε ωστόσο τη δράση του **Κέντρου Οικισμού**, αντικείμενο του οποίου αποτελεί η περιβαλλοντική προστασία των οικισμών, διεθνώς με εθνικό εκπρόσωπο της Ελλάδας το ΥΠΕΧΩΔΕ και της **Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη**, η οποία στηρίζει ευρύ φάσμα πολυμερών συνεργασιών ποικιλίας θεμάτων ανάμεσα στα οποία συμπεριλαμβάνεται η περιβαλλοντική προστασία ποταμών και λιμνών και στα πλαίσιά της πραγματοποιείται η εξέταση και επεξεργασία νέων διεθνών συμβάσεων. Επίσης υποστηρίζει την πολυμερή προσέγγιση της Ε.Ε για πιο αποτελεσματική επίλυση των παγκόσμιων και διασυνοριακών περιβαλλοντικών προβλημάτων σύμφωνα με τη Διακήρυξη του Ρίο.

Άλλοι ειδικοί οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών που ασχολούνται άμεσα και έμμεσα με το περιβάλλον είναι ο **FAO** (Food and Agriculture Organization of the United Nations), **WHO** (World Health Organisation), **WMO** (World Meteorological Organisation), **UNESCO** (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation of UNESCO), **UNIDO** (United Nations Industrial Development Organisation) και **UNCTAD** (United Nations Conference on Trade and Development), στις δραστηριότητες των οποίων λαμβάνει μέρος η Ελλάδα μέσω του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Όστόσο μεγάλη δραστηριότητα σε σχέση με το περιβάλλον σημειώνουν και άλλοι αυτόνομοι οργανισμοί όπως ο **Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης**³, (Ο.Ο.Σ.Α.) που δραστηριοποιείται μέσω της Επιτροπής Περιβάλλοντος σε σχετικά θέματα με την οποία συνεργάζεται η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδας και οι αρμόδιοι επιστημονικοί φορείς.

² Κυρίως μέσω της Πρεσβείας μας στο Ναϊρόμπι (Κένυα) και των υπολοίπων εθνικών φορέων (ΥΠΕΧΩΔΕ).

³ Ιδρύθηκε το 1961.

Οι εκθέσεις του Ο.Ο.Σ.Α. (π.χ "Τουρισμός και Περιβάλλον - Οι Επιπτώσεις του Τουρισμού στο Περιβάλλον" Παρίσι 1980) συμβάλλουν σημαντικά στη ορθή διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων από μορφές ανάπτυξης όπως η τουριστική.

Δεν πρέπει ωστόσο να παραβλεφθεί η δράση ορισμένων Ευρωπαϊκών οργανισμών σχετικά με το περιβάλλον. Έτσι λοιπόν πρέπει να τονιστεί ο ρόλος της **Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε)**, ως οργάνου νομοθετικού έργου υποχρεωτικής εφαρμογής και ως πηγή χρηματοδότησης δραστηριοτήτων περιβάλλοντος για τα κράτη μέλη της. Μέσω της Ευρωπαϊκής Πράξης (1987), επέβαλε για πρώτη φορά νέες πρωτοβουλίες με στόχο την ισχυροποίηση και σταθεροποίηση των κοινοτικών περιβαλλοντικών πολιτικών. Αυτές οι πρωτοβουλίες ενισχύθηκαν με την τροποποίηση που περιλαμβάνει η Συνθήκη για την Ε.Ε το 1991. Η Συνθήκη του Μαστριχτ στοχεύει στη διεθνή προώθηση στρατηγικών για την επίλυση περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών ζητημάτων, δίνοντας έμφαση στην αρχή της "προφύλαξης" και της "προληπτικής δράσης" και στην αντιμετώπιση των αιτιών των οικολογικών καταστροφών.

Στο 3ο και 4ο πρόγραμμα δράσης της Κοινότητας έμφαση δίνεται στην προστασία του Μεσογειακού περιβάλλοντος προωθώντας τον Ολοκληρωμένο Σχεδιασμό, ενώ το 4ο όπως ήδη αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, στρέφεται προς την αειφόρο ανάπτυξη.

Το **Συμβούλιο της Ευρώπης**⁴ θεσπίζει εκτός των άλλων ρυθμίσεις χωροταξίας και χρήσεων γης και διαχείρισης υδατικών πόρων, αλλά και διαμορφώνει διατάξεις οικονομικής στήριξης μέσω του Ταμείου Συνοχής για τα λιγότερο εύπορα κράτη μέλη, για εφαρμογή περιβαλλοντικών δράσεων κοινοτικής πολιτικής.

Κύριο όργανο για την υλοποίηση των στόχων του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η Διακυβερνητική Συμβουλευτική Επιτροπή για την Προστασία του Περιβάλλοντος και τη Διαχείριση των Φυσικών Πόρων.

Η Ελλάδα ωστόσο συμμετέχει μέσω του ΥΠΕΧΩΔΕ στις δραστηριότητες και συσκέψεις με αντικείμενο το περιβάλλον της Ευρώπης και ιδιαίτερα της περιφέρειας της Μεσογείου, που αναπτύσσει ο **Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη-πρώην ΔΑΣΕ**⁵.

⁴ Ιδρύθηκε το 1949.

⁵ Ιδρύθηκε το 1972.

8.2 Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση - WWF⁶

Το WWF, με έδρα το Γκλάντ της Ελβετίας, ιδρύθηκε το 1961 και αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες στον κόσμο⁷, μη κρατική και κερδοσκοπική οργάνωση για την προστασία του περιβάλλοντος.

Το 1990, ιδρύει γραφείο στη χώρα μας με την επωνυμία Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση - WWF Ελλάς. Έτσι ξεκινά μια νέα φάση δραστηριοποίησης στα ελληνικά περιβαλλοντικά θέματα⁸ και ενεργού συμμετοχής στη διατήρηση της φυσικής μας κληρονομιάς. Από το 1994, λειτουργεί ως κοινωφελές ίδρυμα.

Μέχρι σήμερα έχει επενδύσει περισσότερο από 5.500 δισ. δραχμές σε περισσότερα από 10.000 προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος σε 130 χώρες.

Τα προγράμματά του στοχεύουν στη διατήρηση της φύσης και των οικολογικών διεργασιών μέσω:

- της προστασίας της ποικιλότητας των ειδών και των οικοσυστημάτων
- της αειφορικής χρήσης των ανανεώσιμων φυσικών πόρων και
- της προώθησης ενεργειών που θα μειώνουν στο ελάχιστο τη ρύπανση, την ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση και αλόγιστη κατανάλωση πόρων και ενέργειας

Επιδιώκει την παρεμπόδιση της ραγδαίας υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος, εξασφαλίζοντας την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου - φύσης για το μέλλον του πλανήτη.

Στα προγράμματά του **δίνει μεγάλη σημασία** στην ευαισθητοποίηση του κοινού και προπαντός τη **συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων**, η οποία αποτελεί σημαντικό παράγοντα στο σχεδιασμό περιοχών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και την παροχή συμβουλευτικής ή τεχνικής υποστήριξης για τη διαχείρισή τους.

Δίνει **έμφαση στις δραστηριότητες σε τοπικό επίπεδο**, στοχεύοντας στη καταπολέμηση παγκόσμιων απειλών, με αποτέλεσμα συχνά να **συνεργάζεται** (π.χ.

⁶ Το WWF, η Greenpeace, η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτισμικής Κληρονομιάς, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων και η Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, ήταν οι πιο δραστήριες οικολογικές οργανώσεις κατά την περίοδο 1991-1995.

⁷ Οι υποστηρικτές του ξεπερνούν τα 5.000.000.

⁸ Στην Ελλάδα το WWF ξεκινά το 1969 με την υποστήριξη του προγράμματος αναδάσωσης του Υμηττού.

προγράμματα ενημέρωσης & ευαισθητοποίησης σε σχολεία) τόσο με εθνικούς, διεθνείς, εθνικούς μη κρατικούς οργανισμούς, όσο και με τοπικούς⁹.

Προκειμένου το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF) να σταματήσει την περεταίρω υποβάθμιση και καταστροφή των υγρότοπων, σχεδίασε και εφάρμοσε το Πρόγραμμα Ταχείας Παρέμβασης από το 1990.

Πρόκειται για ένα πιλοτικό πρόγραμμα, που εφαρμόζεται στους υγρότοπους του Αμβρακικού, Αξιού και του Εβρου.

Στόχος του προγράμματος είναι να αποθαρρύνει ή και να σταματήσει ακόμα επεμβάσεις που θα είχαν ή πρόκειται να έχουν ως αποτέλεσμα την καταστροφή ή υποβάθμιση των προστατευόμενων αυτών περιοχών.

Ωστόσο ενημερώνει τους κατοίκους αλλά και τους επισκέπτες ως προς την αξία, τις λειτουργίες και την ανάγκη προστασίας των υγρότοπων.

Τέλος το πρόγραμμα προσανατολίζεται προς την αναδημιουργία κατεστραμμένων υγρότοπων ενώ σχεδιάζει την υποστήριξη μόνιμων κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στις περιοχές.

Σήμερα το WWF εκπονεί πάνω από 20 προγράμματα σε όλη τη χώρα δίνοντας προτεραιότητα στα δάση, τα γλυκά νερά και τη θάλασσα με την παράκτια ζώνη, καθώς αυτά τα οικοσυστήματα¹⁰ απειλούνται στην Ελλάδα από την αλόγιστη εκμετάλλευση, τη ρύπανση, τα μεγάλα έργα και άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες.

Ιδιαίτερα σημαντικό ήταν το πρόγραμμα της περιόδου 1989-1993 που χρηματοδότησε το WWF, το οποίο ήταν πρόγραμμα οικοανάπτυξης της περιοχής Ροδόπης - Νέστου, γνωστό ως ΡΟ.ΝΕ. Το πρόγραμμα αυτό σημείωσε απόλυτη αποδοχή από τη Τ.Α., γεγονός που αποδुकνείται από την έναρξη υλοποίησης κι άλλων προγραμμάτων βασισμένων στις αρχές του.

⁹ Βλ. σχετικά, Εντυπο του WWF, "Δραστηριότητες του WWF-Παγκοσμίου Ταμείου για τη Φύση στην Ελλάδα", σελ.6-19.

¹⁰ Ο όρος οικοσύστημα αντιπροσωπεύει κάθε σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος με δράση και αλληλεπίδραση μεταξύ τους, σε συγκεκριμένο χώρο. (Βλ. σχετικά, Ε. Σταματίου, Διαχείριση Περιβάλλοντος - Πολιτικές για την προστασία των ακτών της Ελλάδας - Η εμπειρία από το χώρο της Μεσογείου", Διδακτορική διατριβή υποβληθείσα στο Τ.Α.Π.Α. του Πανετίου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών, 1997, σελ.3.

8.3 Greenpeace

Η Greenpeace ιδρύθηκε το 1971 στον Καναδά και σήμερα διαθέτει γραφεία σε 33 χώρες με περισσότερους από 3.000.000 υποστηρικτές, οι εισφορές των οποίων αποτελούν ουσιαστικά και τα έσοδα της εταιρείας, εξασφαλίζοντας έτσι την οικονομική και πολιτική της ανεξαρτησία από κάθε είδους συμφέροντα. Αποτελεί μια μη κρατική, μη κερδοσκοπική ισχυρή περιβαλλοντική οργάνωση με διεθνή εμβέλεια.

Έχει συνεισφέρει σε σημαντικό βαθμό στην περιβαλλοντική προστασία και έχει κερδίσει πολλές μάχες σε πολλά θέματα τα οποία φάνταζαν δυσεπίλυτα (π.χ. εξόντωση των φαλαινών- Σήμερα υπάρχει μια συνθήκη που απαγορεύει το εμπόριο της φάλαινας).

Η Greenpeace ασχολήθηκε ενεργά με την αντιμετώπιση της ρύπανσης στην ατμόσφαιρα και το θαλάσσιο οικοσύστημα δουλεύοντας για το σταμάτημα της παραγωγής στην Ελλάδα τοξικών ενώσεων και ουσιών που καταστρέφουν το όζον, για την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και των βιοτόπων θαλασσίων ζώων που κινδυνεύουν με εξαφάνιση καθώς και για την προώθηση μέσων μαζικής μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον. Έχει δραστηριοποιηθεί σε τομείς αντιμετώπισης βιομηχανικών αποβλήτων, απορρύπανσης θαλάσσιων υδάτων εξαιτίας πετρελαιοειδών καταλοίπων, κ.ά., πολλές φορές μάλιστα σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς του Ο.Η.Ε.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της είναι η καινοτομία των μεθόδων που χρησιμοποιεί και η άμεση δραστηριοποίησή της προκειμένου να αντιμετωπίσει περιβαλλοντικά ζητήματα εθνικής ή διεθνούς εμβέλειας.

8.4 Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων (ΕΚΒΥ)

090

Το 1990 συντάχθηκε πρόταση προς τη Γενική Διεύθυνση 11 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υποβλήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Η πρόταση εγκρίθηκε το 1991, με χρηματοδότηση 75% για πέντε χρόνια, ενώ το 25% καλύφθηκε από το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF-Ελλάς).

Στα πέντε επόμενα χρόνια το ΕΚΒΥ, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, είχε ολοκληρώσει σημαντικό έργο στους τομείς μελέτης των βιοτόπων -ιδιαίτερα των υγροτόπων-

παρακολούθησης και προστασίας τους, ενημέρωσης του κοινού και της πολιτικής ηγεσίας και συσπείρωσης των περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Δημοσίευσε πολλές μελέτες εφαρμοσμένης έρευνας και οργάνωσε πολλές εκδηλώσεις σ' όλη την Ελλάδα για τα θέματα προστασίας και διαχείρισης των οικοσυστημάτων.

Αποτέλεσε σύμβουλο των υπουργείων ΠΕΧΩΔΕ και Γεωργίας στο τεχνικό και οργανωτικό επίπεδο. Ανέλαβε την κεντρική ευθύνη για την προετοιμασία του εθνικού πίνακα προστατευόμενων περιοχών για το Κοινοτικό δίκτυο 2000, που συντόνισε με επιτυχία και ολοκλήρωσε σε σύντομο χρόνο. Βοήθησε το ΥΠΕΧΩΔΕ να εγκαταστήσει τους φορείς διαχείρισης των υγροτόπων διεθνούς σημασίας, σύμφωνα με τη Συνθήκη Ramsar. Ανέλαβε πρόσφατα να εκπονήσει σχέδια διαχείρισης δέκα περιοχών του δικτύου Natura 2000, ενώ πήρε ενεργό μέρος στο Κοινοτικό πρόγραμμα MedWet για τους υγροτόπους της Μεσογείου.

8.5 Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών (ΕΠΠ)

Η Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών ουσιαστικά αποτελεί την έκφραση μιας πρωτοβουλίας συσπείρωσης περιβαλλοντικών οργανώσεων, προκειμένου να δράσουν ώστε να προφυλάξουν τη περιοχή των λιμνών Πρεσπών, καθώς αποτελεί ένα μοναδικό φυσικό και πολιτιστικό πλούτο στον οποίο διαβιούν η μεγαλύτερη αποικία αργυροπελεκάνων και ενδημικά είδη φυτών και ψαριών, ενώ εκεί εντοπίζεται η ύπαρξη σημαντικών Βυζαντινών μνημείων.

Τα πρώτα αποτελέσματα του έργου εταιρείας είναι ήδη θετικά.

Το Κέντρο Επισκεπτών της Εταιρείας στον Άγιο Γερμανό, συμβάλλει με επιτυχία στην ενημέρωση των χιλιάδων επισκεπτών. Δυο επιπλέον κέντρα έχουν ιδρυθεί, στους Ψαράδες και το Βροντερό, το πρώτο αφιερωμένο στις λίμνες, τα ψάρια και την αλιεία και το δεύτερο στα δάση και τη κτηνοτροφία.

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα για τα σχολεία έχει σημειώσει επίσης επιτυχία, ευαισθητοποιώντας πολλούς μαθητές από όλη την Ελλάδα. Οι οικολογικές καλλιέργειες του φασολιού προωθούνται με οικονομικά αποτελέσματα θετικά, ενώ προωθούνται και άλλα παραδοσιακά τοπικά προϊόντα. Τέλος οι αργυροπελεκάνοι αυξάνονται σταθερά, ενώ πολλαπλασιάζονται οι επιστημονικές μελέτες για την περιοχή.

8.6 Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς *ο η ο*

Η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς ιδρύθηκε το 1972 και είναι κοινωφελές μη κερδοσκοπικό σωματείο.

Στόχος του είναι η τόνωση του ενδιαφέροντος των Ελλήνων για την αξία της πολιτιστικής και φυσικής μας κληρονομιάς, τη σημασία της οικολογικής ισορροπίας και την ανάγκη ενεργού προστασίας του περιβάλλοντος μέσα από τη διαμόρφωση και εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής.

Η έδρα της εταιρείας είναι στην Αθήνα, δραστηριοποιείται όμως σε όλο τον Ελλαδικό χώρο.

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της συγκαταλέγονται οι ακόλουθες:

- προτάσεις και παρακολούθηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και όπου χρειαστεί δυναμική νόμιμη αντιμετώπιση των αυθαισιών με καταφυγή στη Δικαιοσύνη
- εκστρατείες ενημέρωσης κοινού, νέων και παιδιών ή ειδικών ομάδων
- εκθέσεις
- εκδόσεις
- επιστημονικές ημερίδες

Η δράση της βασίζεται κυρίως στην εθελοντική προσφορά γνώσεων, εργασίας και πόρων των μελών και συνδρομητών της.

8.7 Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία *ο η ο*

Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία ιδρύθηκε το 1982 και αποτελεί μη κερδοσκοπικό σωματείο. Η ιδιαιτερότητά του συνίσταται στο ότι αποτελεί το μόνο μη κυβερνητικό φορέα στην Ελλάδα που ασχολείται αποκλειστικά με την προστασία των άγριων πουλιών και των βιοτόπων τους.

Ανάμεσα στους σκοπούς της εταιρείας συγκαταλέγονται οι ακόλουθοι:

- η μελέτη και προστασία των πουλιών και των βιοτόπων τους στη χώρα μας που είναι από τα τελευταία καταφύγια άγριας ζωής στην Ευρώπη

- η προώθηση αυτών των στόχων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα σε συνεργασία με τις αντίστοιχες ορνιθολογικές εταιρείες της Ευρώπης και ελληνικές και ξένες περιβαλλοντικές οργανώσεις
 - η ενημέρωση και εκπαίδευση του κοινού σε όλα τα θέματα που αφορούν τα πουλιά της Ελλάδας
- Ετσι λοιπόν προκειμένου να προωθήσει τους σκοπούς της η εταιρεία:
- συγκεντρώνει στοιχεία για την ελληνική ορνιθοπανίδα, μια από τις πλουσιότερες στην Ευρώπη και
 - διεξάγει μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών

8.8 Οικολογικές Οργανώσεις και Οικολογικό Κίνημα

Εκτός των μη κυβερνητικών οικολογικών οργανώσεων, εμφανίζονται δεκάδες αν όχι εκατοντάδες, τοπικές οικολογικές οργανώσεις στο σύνολο της Ελλάδας, που ασχολούνται με τα προβλήματα της προστασίας του περιβάλλοντος της περιοχής τους. Πολλές από αυτές τις τοπικές και μερικές από τις κεντρικές οικολογικές οργανώσεις, κατέβαλαν προσπάθειες να δημιουργήσουν ενιαίο πολιτικό φορέα. Ο φορέας αυτός δημιουργήθηκε τελικά με την επωνυμία Ομοσπονδία Οικολογικών και Εναλλακτικών Οργανώσεων, που σε γενικές γραμμές όμως η απήχυσή του ήταν αρνητική.

Παρόλο που δεν δημιουργήθηκε οικολογικό κόμμα, οι περιφερειακές οικολογικές οργανώσεις παρέμειναν ενεργές και δυναμικές σε μια μη κομματική βάση.

8.9 Εκδόσεις - Έντυπα

Η Νέα Οικολογία συνέτεινε όσο κανένα άλλο έντυπο στην προώθηση της οικολογικής συνείδησης στην Ελλάδα, στηριζόμενη στην επιστημονική ανάλυση των οικολογικών προβλημάτων και την επιστημονική εκλαΐκευση, που αφορά τόσο στην απαραίτητη γνώση των θετικών επιστημών που συνδέονται με το περιβάλλον όσο και στην ανάλυση των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών παραμέτρων του οικολογικού προβλήματος.

Δυο επίσης σημαντικά περιοδικά εκδόθηκαν στη Θεσσαλονίκη, το "Οικοτοπία" το 1987 και το "Φύση και Κοινωνία" το 1992.

Ωστόσο, πολλές εφημερίδες και περιοδικά μη περιβαλλοντικά, πολύ συχνά έχουν μόνιμες στήλες για τα οικολογικά θέματα ή δημοσιεύουν τακτικά σχετικά άρθρα (βλ. Ελευθεροτυπία, Η Καθημερινή, Τα Νέα, Οικονομικός Ταχυδρόμος κ.λ.π).

8.10 Κέντρο των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Μεσογείου για το Περιβάλλον

Το Κέντρο των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Μεσογείου για το Περιβάλλον, έχει συσταθεί από τις Μεσογειακές Περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως Διεθνής μη Κυβερνητικός Οργανισμός, με έδρα την Αθήνα.

Αποτελεί¹¹ νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (Ν. 2347/1995) και κατά τους ιδρυτές του "ένα διεθνές δίκτυο πολυεπίπεδων διαπεριφερειακών συνεργασιών και συναντήσεων, ένα διεθνή χώρο εμψύχωσης και προώθησης κοινών προγραμμάτων και σχεδίων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του διεθνούς συνορεύοντος χώρου της Μεσογείου και φιλοδοξεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση περιφερειακών πολιτικών στα πλαίσια της Ε.Ε και να ενισχύσει την εισαγωγή των αρχών της αειφορίας στις πολιτικές της περιφερειακής ανάπτυξης και της διεθνικής χωροταξίας στο ευαίσθητο περιβάλλον της Μεσογείου."

Το Κέντρο προτίθεται να συνεργαστεί με Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Ο.Τ.Α. , τεχνικά και επιστημονικά Ιδρύματα, Σωματεία και μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, ώστε να υπάρχει ευρεία συμμετοχή και ανάληψη κοινής ευθύνης στα πλαίσια διαχείρισης του Μεσογειακού Περιβάλλοντος.

Επιπλέον, το Κέντρο δρά και αναπτύσσει συνεργασίες με τις Περιφέρειες και τους Φορείς, που είναι εγκατεστημένοι κατά μήκος της Ευρωμεσογειακής ζώνης, της νότιας ακτής της Μεσογείου και της ανατολικής Αδριατικής.

Το Κέντρο χρησιμοποιεί προηγμένες τεχνολογικές εφαρμογές στο τομέα των διεθνών δια-δικτύων πληροφόρισης, που διασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των συνεργαζομένων Φορέων και συμβάλλουν στην ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής και της ισόρροπης ανάπτυξης του χώρου. Η δράση αυτή του Κέντρου ενισχύει την εισαγωγή της κοινωνίας των πληροφοριών στις πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης και συμβάλλει στη σύγκλιση μεταξύ πλεονεκτουσών και μειονεκτουσών περιοχών,

¹¹ Βλ. σχετικά, Επιθεώρηση Αποκέντρωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειακής Ανάπτυξης", Τεύχος 11, Αθήνα 1998, σελ.59.

αποδεδειγμένα ιδίως τις παραμεθόριες περιοχές από ενδεχόμενα φυσικά και γεωγραφικά εμπόδια.

8.11 Επιτυχημένα Παραδείγματα Πολεοδομικών και Περιβαλλοντικών

Παρεμβάσεων στην Ελλάδα

(Εξω-στη παραβλ. έκθεση)

Τα πολεοδομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα των ελληνικών πόλεων τα τελευταία χρόνια έχουν υποβαθμίσει σοβαρά την ποιότητα ζωής ενός μεγάλου τμήματος του πληθυσμού. Είναι ανάγκη οι πόλεις μας να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής και να γίνουν πιο υγιεινές, ασφαλείς και περιβαλλοντικά αειφόρες. Συχνά τα αρνητικά παραδείγματα πολεοδομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων γνωστοποιούνται σχετικά εύκολα, οι επιτυχημένες όμως παρεμβάσεις δεν γνωστοποιούνται επαρκώς.

Ετσι λοιπόν στα πλαίσια προετοιμασίας συμμετοχής στην Δεύτερη Παγκόσμια Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για τις πόλεις και την κατοικία που θα πραγματοποιείτο στην Κωνσταντινούπολη τον Ιούνιο του 1996, η Ελληνική Εθνική Επιτροπή, προκήρυξε ένα πανελλήνιο διαγωνισμό βράβευσης των καλύτερων πολεοδομικών και περιβαλλοντικών εφαρμογών στη χώρα μας για πόλεις υγιεινές, ασφαλείς και περιβαλλοντικά αειφόρες.

Στα πλαίσια αυτά προσκλήθηκαν οι 300 μεγαλύτεροι δήμοι το Μάιο του 1995 και μέχρι τα τέλη Ιουλίου υποβλήθηκαν 23 προτάσεις. Απονεμήθηκαν βραβεία και 8 τιμητικοί έπαινοι. Η αξιολόγηση στηρίχθηκε σε έξι κυρίως κριτήρια, τα ακόλουθα:

- τις επιπτώσεις στη βελτίωση του περιβάλλοντος χώρου των κατοίκων, (π.χ μείωση αστικής φτώχειας & δημιουργία θέσεων εργασίας, μείωση μόλυνσης & βελτίωση υγιεινής κ.ά.)
- την ευρύτητα και ποικιλία συνεργασιών ανάμεσα σε κεντρικούς και τοπικούς φορείς, τοπικούς συλλόγους/ομάδες πολιτών, επιστημονικών ιδρυμάτων και ιδιωτικού τομέα
- το κατά πόσο οι πρωτοβουλίες συμβιβάζονται με την αρχή της αειφορίας
- το ποσοστό υλοποίησης της παρέμβασης
- την πρωτοτυπία της παρέμβασης
- το να αποτελέσει παράδειγμα ευρύτερης εφαρμογής

Στις 23 προτάσεις που υποβλήθηκαν περιλαμβάνονται ένα ευρύ φάσμα πολεοδομικών και περιβαλλοντικών παρεμβάσεων σε μικρές και μεγάλες πόλεις από όλη την Ελλάδα. Οι κατηγορίες των προγραμμάτων ανέρχονται στις πέντε¹². Έτσι ακολουθεί ο σχετικός πίνακας:

Πίνακας 1: Τύπος προγράμματος και Περιοχή

Τύπος Προγράμματος	Περιοχή
Αναβάθμιση ιστορικών και εμπορικών κέντρων	Αθήνα, Τρίκαλα, Θεσσαλονίκη, Ναύπλιο, Χανιά, Ρέθυμνο
Παρεμβάσεις κατοικίας	Καλαμάτα, Θήβα, Μενίδι, Λυκόβρυση
Καθαριότητα και αναβάθμιση ακτών και διαχείριση αποβλήτων	Ν. Αττικής, Ζάκυνθος, Κεφαλονιά, Μαρούσι, Κω
Επίτευξη αιεφόρου ανάπτυξης και ανάδειξη προστασίας και ανάπτυξης φυσικών πόρων	Κεραμίτσα, Θεσπρωτίας, Παλαμάς Καρδίτσας, Λειβαδιά, Ρόδο
Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση μη ευνοημένων ομάδων	Πέραμα

Από τις 23 προτάσεις που κατατέθηκαν οι 10 παρουσίασαν ιδιαίτερη πρωτοτυπία και μπορούν να χαρακτηριστούν σαν σημαντικές ακόμα και σε διεθνές επίπεδο. Αυτές χαρακτηρίζονται έντονα από τη δράση το στοιχείο της τοπικής παρέμβασης και αναλύονται στις παρακάτω:

- Το Ηλιακό χωριό στην Λυκόβρυση Αττικής.
Πρόκειται για ένα σύγχρονο οικιστικό συγκρότημα 435 κατοικιών "ηλιακής αρχιτεκτονικής" για τη στέγαση οικογενειών εργαζομένων δικαιούχων του ΟΕΚ. Πρόκειται για μια πειραματική εφαρμογή ηλιακών και άλλων ενεργειακών συστημάτων προηγμένης τεχνολογίας για παροχή θέρμανσης και ζεστού νερού σε χρήσεις κατοικίας με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος.
- Αναβάθμιση / καθαρισμός ακτών Ν. Αττικής και Σαλαμίνας.
Αποτελεί μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για προστασία και διατήρηση της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος παραλιακών περιοχών. Αξιοποιεί με αποτελεσματικό τρόπο τη σύγχρονη τεχνολογία με απλά και οικονομικά μέσα.
- Διαχείριση απορριμάτων στη Ζάκυνθο, με φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης το Σύνδεσμο Καθαριότητας Δήμων & Κοινοτήτων της νήσου, το Δήμο

¹² Βλ. σχετικά, Περιφερειακή Ανάπτυξη Χωροταξία και Περιβάλλον στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης, Τόμος II,

Ζακύνθου, τις 46 Κοινότητες και 32 άλλους φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Το πρόγραμμα που εφαρμόζεται στο σύνολο του νησιού περιλαμβάνει ανακύκλωση υλικών.

- Παρέμβαση στη Πλάκα.

Αποτελεί την πρώτη μεγάλης κλίμακα παρέμβαση σε ιστορικό κέντρο στην Ελλάδα για τη λειτουργική, κυκλοφοριακή, αισθητική και κοινωνική αναβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης και περιβάλλοντος της περιοχής. Οι φορείς περιλαμβάνουν το ΥΠΕΧΩΔΕ και φορείς κοινωφελών έργων.

- Περιβαλλοντική εξυγίανση τμήματος του ιστορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης (Λαδάδικα). Η παρέμβαση έγινε με τη συνεργασία ιδιοκτητών της περιοχής και τοπικών φορέων.

- Πρόγραμμα κοινωνικής και οικονομικής ενσωμάτωσης μη ευνοημένων ομάδων Περάματος.

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού προγράμματος καταπολέμησης της φτώχειας υλοποιήθηκε ένα πρόγραμμα για καλύτερη, ασφαλή και υγιεινή κατοικία, επιμόρφωση, ευκαιρίες για απασχόληση και περιβαλλοντική αναβάθμιση σε συνεργασία με τους κατοίκους της περιοχής με φορείς δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

- Προστασία και Αναβάθμιση Κρύας Λειβαδιάς.

Κύριος φορέας σχεδιασμού και υλοποίησης είναι ο Δήμος Λειβαδιάς. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει ανάπλαση μιας ζώνης αναψυχής και πολιτισμού στο ιστορικό κέντρο της πόλης.

- Πολεοδομική και Μορφολογική επέμβαση στο Ιστορικό κέντρο των Τρικάλων.

Κύριος φορέας είναι ο Δήμος Τρικάλων. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει αποκατάσταση παλαιών σπιτιών από ιδιοκτήτες και διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων.

- Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης σε οικισμούς της Κοινότητας Κεραμίτσας, Ν. Θεσπρωτίας.

Κύριος φορέας είναι η Κοινότητα Κεραμίτσας. Το πρόγραμμα αποτελεί παραδειγμα για το τι μπορεί να προσφέρει μια αγροτική ακριτική κοινότητα.

- Αναστήλωση Μονής Χρυσοπηγής Χανίων.

Η Ιερά Μονή Χρυσοπηγής σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς ανέλαβε την πρωτοβουλία ανάπλασης του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου και κοινωνική αναβάθμιση περιοχής.

Μερικές από τις προτάσεις που βραβεύτηκαν με τιμητικό έπαινο είναι οι ακόλουθες:

- Πολεοδομικές και Περιβαλλοντικές παρεμβάσεις προστασίας και ανάπλασης στο Ναύπλιο, Δήμος Ναυπλίου
- Κοινή διαχείριση απορριμάτων σε επίπεδο Νομού. Διαδημοτική Επιχείριση Καθαριότητας και Προστασίας Κεφαλονιάς.
- Ανάπλαση περιβάλλοντος χώρου των εγκαταστάσεων βιολογικής επεξεργασίας λυμάτων του Δήμου Κω, Τμήμα Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου
- Προστασία και ανάπτυξη της κοιλάδας "Πεταλούδες" στην Κοινότητα Θεολόγου Ρόδου, Τμήμα του Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Ως αποτέλεσμα του παραπάνω διαγωνισμού προκύπτει ότι υπήρξε ευρεία συμμετοχή δημοσίων και ιδιωτικών φορέων που υπέβαλαν προτάσεις. **Οι περισσότερες προτάσεις υποβλήθηκαν από Δήμους και Κοινότητες, ΑΕΙ, τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και Υπουργεία.**

Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν τα προγράμματα ήταν:

- δυσκολία στην αρχή να πειστούν όλοι, ενημέρωση και επικοινωνία με πολίτες, συνεργασία μεταξύ φορέων, τοπικιστικές αντιθέσεις και οικονομικά συμφέροντα (π.χ Πλάκα, Κεφαλονιά)
- δυσκολία στη χρηματοδότηση, κάτι που αντιμετωπίστηκε και με πόρους από το ΚΠΣ. Είναι αξιοσημείωτη η άμεση ή έμμεση επίδραση της Ενωμένης Ευρώπης στην υλοποίηση των περισσότερων παρεμβάσεων μέσω χρηματοδότησης από τα ευρωπαϊκά ταμεία, εναρμόνισης με Ευρωπαϊκές οδηγίες, ή συνεργασία με ευρωπαϊκές χώρες.

Καθοριστικό ρόλο έπαιξαν ωστόσο η πληροφόρηση, εκπαίδευση και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, η συνεργασία πολιτών, δημοσίου, ΑΕΙ και ερευνητικών ιδρυμάτων και τοπικών φορέων καθώς και η ανάπτυξη τοπικής πρωτοβουλίας, αποφυγή γραφειοκρατίας, απλές και κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις.

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οπ. ΥΠΟΓΡΑΦΜΙΖΕΤΕ

Η Ελλάδα ενώ διαθέτει αρκετά ικανοποιητική νομοθεσία¹ για το περιβάλλον και τις εξωτερικές σ' αυτό επιδράσεις, πάσχει στο επίπεδο της εφαρμογής. Συχνά η εφαρμογή των νόμων αδρανοποιείται από την έλλειψη σημαντικών Προεδρικών Διαταγμάτων. Οι νόμοι αυτοί θα πρέπει να καθιστούν σαφώς μη εκτελεστέα οποιαδήποτε παρέμβαση στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, εφόσον δεν βρίσκεται σε σύμπτωση με το ελληνικό και ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό δίκαιο.

Το υπάρχον νομικό πλαίσιο εμφανίζει αρκετές ατέλειες και περιορισμούς κυρίως όσον αφορά στο εύρος αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. καθώς επίσης και ως προς τη μεταβίβαση σε αυτούς επαρκών πόρων για την περάτωση του έργου τους.

Πρέπει να πούμε στο σημείο αυτό, ότι λόγω της οικονομικής εξάρτησής τους από την κεντρική διοίκηση, οι Ο.Τ.Α. δυσχεραίνονται τόσο στον σχεδιασμό και προγραμματισμό όσο και στην άσκηση του έργου τους.

Βέβαια παρατηρούνται σημαντικά βήματα εκσυγχρονισμού. Η χώρα μας ήταν πρωτοπόρος όσον αφορά στη συνταγματική κατοχύρωση της ανάγκης προστασίας του περιβάλλοντος. Παρόλο τον εκσυγχρονισμό και τη σχετική πληρότητα του θεσμικού πλαισίου όμως, υπάρχουν σοβαρά προβλήματα επιτάχυνσης της εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας με το Κοινοτικό πλαίσιο.

Ως προς τη χωρική κατανομή αρμοδιοτήτων, με το νέο θεσμικό πλαίσιο εκχωρούνται πολλές σημαντικές αρμοδιότητες χωροταξικού, πολεοδομικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού στο πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο αυτοδιοίκησης, ωστόσο αυτές οι αρμοδιότητες περιορίζονται κυρίως σε γνωμοδοτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις και η αποφασιστική λειτουργία τους περιορίζεται σε μικρή κλίμακα εφαρμογής. Η κεντρική εξουσία συνεχίζει λοιπόν να έχει τις αποφασιστικού χαρακτήρα αρμοδιότητες στο χωροταξικό προγραμματισμό - σχεδιασμό και στην πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης.

¹ Το βασικό νομοθετικό πλαίσιο πολιτικής για το περιβάλλον, αποτελούν μέχρι τις μέρες μας, οι Ν.360/76 και Ν.1650/86.

Ο Ν.1650/86 με την "αρχή της πρόληψης" που εισάγει, δίνει τη δυνατότητα ενεργοποίησης όλων των κρατικών και τοπικών αρχών, καθιστώντας απαραίτητη τη προσαρμογή των οργανωτικών δομών και την ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού σε θέματα περιβάλλοντος, στους παραπάνω φορείς.

Όσον αφορά το θεσμό Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, πρέπει να τονίσουμε στο σημείο αυτό, ότι η εφαρμογή του μπορεί να χαρακτηριστεί ελλιπής. Πιο συγκεκριμένα, η ελληνική εμπειρία από την εφαρμογή των ΜΠΕ δεν μπορεί να θεωρηθεί θετική, αλλά ούτε και τα προβλήματα αντιμετωπίζονται σφαιρικά. Η έλλειψη και η προσχηματική εφαρμογή του θεσμού των ΜΠΕ, άφησε ανεξέλεγκτη την προώθηση έργων, τα οποία απείλησαν σοβαρά ή και δημιούργησαν μη αναστρέψιμες καταστροφές στο περιβάλλον. Πολλά έργα έγιναν δίχως να έχουν εξεταστεί οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους καθώς επίσης η διερεύνηση εναλλακτικών λύσεων και η εκτίμηση των συνολικών επιπτώσεων ήταν ανύπαρκτες.

Αν ληφθεί υπόψη ότι δεν υπάρχει συντονισμός και ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής πολιτικής στις άλλες τομεακές πολιτικές σε κεντρικό κυβερνητικό επίπεδο και συνεπώς δεν υπάρχει εθνική περιβαλλοντική πολιτική, καθίσταται αμφίβολο κατά πόσο οι Ο.Τ.Α. μπορούν να χαράξουν περιβαλλοντική πολιτική σε τοπικό επίπεδο, η οποία θα είναι εναρμονισμένη με την γενικότερη κυβερνητική πολιτική σ' αυτό το τομέα.

Η περιβαλλοντική πολιτική περιορίστηκε για πολλά χρόνια σε μια αποσπασματική προσέγγιση στα περιβαλλοντικά προβλήματα. Κι αυτό εξηγείται τόσο από την έλλειψη επιστημονικής γνώσης για τα περιβαλλοντικά φαινόμενα αλλά και από την πολυδιάσπαση αρμοδιοτήτων και τη γραφειοκρατική αδράνεια των διοικητικών υπηρεσιών.

Μέχρι σήμερα η πολιτική προστασίας ασκείται κυρίως σε κεντρικό επίπεδο από κεντρικούς και περιφερειακούς διοικητικούς φορείς, χωρίς ιδιαίτερη δυνατότητα συμβολής από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, παρότι ο Νόμος - Πλάισιο αναγνωρίζει την αναγκαιότητα πιο ενεργού συμμετοχής της στην εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής. Ο ρόλος των Ο.Τ.Α περιορίζεται σε γνωμοδοτικό συμβουλευτικό, εκτός από μερικές περιορισμένες περιπτώσεις (π.χ. πολεοδομικές παρεμβάσεις όπου η θέση τους ισχυροποιείται, βλ. συγκεντρωτικούς πίνακες I & II).

Παρόλες τις αδυναμίες του ελληνικού διοικητικού συστήματος, οι φορείς Ο.Τ.Α. παρεμβαίνουν σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής και ασκούν σημαντική δράση

καθώς έχουν αποκτήσει αυξανόμενη αν όχι πλήρως ικανοποιητική συμβολή (αφού μέχρι πρόσφατα περιοριζόταν στην αντιμετώπιση ζητημάτων αποχέτευσης αποβλήτων και κυκλοφορίας) στη λήψη αποφάσεων για το σχεδιασμό περιφερειακής ανάπτυξης σε περιβαλλοντικά θέματα.

Παρά την αυξανόμενη όμως δυνατότητα παρέμβασης τους στην περιβαλλοντική προστασία, συχνά τα προβλήματα που προκύπτουν από την έλλειψη κατάλληλου επιστημονικού και τεχνικού δυναμικού για την άρτια πραγματοποίησή της, είναι δυσεπίλυτα.

Αδυναμίες παρουσιάζονται επίσης όσον αφορά στην έλλειψη εμπειρίας, τις δυνατότητες των λοιπών φορέων, το συντονισμό της περιβαλλοντικής πολιτικής λόγω της πολυδιάσπασης των αρμοδιοτήτων, των κενών και επικαλύψεων που παρουσιάζονται, την έλλειψη επαρκών χρηματο-οικονομικών πόρων που επηρεάζει αρνητικά την αποτελεσματικότητα της πολιτικής περιβάλλοντος.

Οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού δεν έχουν συνολική πολιτική σε θέματα περιβάλλοντος, ενώ ο μεγάλος αριθμός των Δήμων και Κοινοτήτων, η έλλειψη συντονισμού των υπηρεσιών τους που ασχολούνται άμεσα και έμμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος και η επικράτηση συχνά του τοπικού συμφέροντος σε βάρος των γενικότερων συμφερόντων της περιοχής, συντείνουν στην ανομοιογένεια της δράσης τους στο τομέα αυτό.

Οι περισσότερες προσπάθειες, περνούν κυρίως μέσω των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων και αφορούν κυρίως κατασκευή διαφόρων έργων (π.χ. στο λεκανοπέδιο της Αττικής υπάρχει σταθμός μέτρησης των ατμοσφαιρικών ρύπων σε Ταύρο-Ελευσίνα, υπάρχουν μονάδες βιολογικού καθαρισμού σε διάφορους δήμους και κοινότητες της χώρας).

Όσον αφορά τη μη ικανοποιητική διαχείριση των πόρων από κεφάλαια που εισρέουν από την Ε.Ε, ευθύνονται και οι Ο.Τ.Α, εφόσον δεν καταρτίζουν προγράμματα για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και προσδοκώντας άμεσα οικονομικά και πολιτικά οφέλη μέσω των έργων, δεν δραστηριοποιούνται σε προβλήματα της δικαιοδοσίας τους.

Τα προβλήματα εντείνονται λόγω έλλειψης ορθολογικού προγραμματισμού και σχεδιασμού, αναντιστοιχίας στόχων και μέσων αλλά και εξαιτίας του διοικητικού συγκεντρωτισμού.

Λόγοι αποτυχίας του σχεδιασμού μπορεί να θεωρηθεί ότι ήταν το γεγονός επικράτησης στο επίπεδο της πράξης ο εμπειρισμός και ο υποκειμενισμός, ενώ δεν υπήρξε συντονισμός μεταξύ των διαφόρων τομέων διοίκησης.

Σε γενικές γραμμές τα βασικά προβλήματα που παρουσιάζονται, εκτός από όσα ήδη αναφέρθηκαν, συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Αδυναμίες στη χάραξη στρατηγικής σε επιτελικό επίπεδο και υιοθέτησης αποτελεσματικής "κοινωνικής" πολιτικής για το περιβάλλον.
- Έλλειψη συνεργασίας και συντονισμού όλων των ενδιαφερομένων, αδυναμία θεώρησης των περιβαλλοντικών θεμάτων σε προτεραιότητα, έλλειψη ένταξης περιβαλλοντικής θεώρησης στις επιμέρους τομεακές πολιτικές και έλλειψη συσχέτισης της αναπτυξιακής πολιτικής με την πολιτική για το περιβάλλον.
- Αδυναμίες στην εφαρμογή, έλλειψη εφαρμοσιμότητας του θεσμικού πλαισίου λόγω αδυναμιών υπερσυγκεντρωτισμού και συντονισμού της κεντρικής διοίκησης, καθώς και αδυναμιών άσκησης πολιτικής σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Η έλλειψη εφαρμοσιμότητας του θεσμικού πλαισίου οφείλεται στο πλέγμα συναρμοδιοτήτων και την ουσιαστική έλλειψη ευθύνης μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων, στις υπερβολικές απαιτήσεις για την έκδοση πολυάριθμων διοικητικών κανονιστικών πράξεων από το νομικό πλαίσιο, στις ελλείψεις σε βασική πληροφόρηση και στοιχεία για την υφιστάμενη κατάσταση και στην ανεπαρκή συσχέτιση της πολιτικής με τα περιβαλλοντικά προβλήματα της χώρας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η διαπίστωση ορισμένων δυσχερειών και προβλημάτων που παρουσιάζονται στη θεσμοθέτηση και εφαρμογή του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου από τους Ο.Τ.Α. αλλά συχνά και από κεντρικούς φορείς, μας ωθεί στη διατύπωση ορισμένων ενδεικτικών προτάσεων που αφορούν:

- στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου, με τέτοιο τρόπο ώστε να παραχωρούνται και να μεταφέρονται από την κεντρική διοίκηση στους Ο.Τ.Α., ουσιαστικές και ικανός αριθμός αρμοδιοτήτων στους Ο.Τ.Α., παράλληλα με οικονομικά μέσα ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες των τομέων δράσης και να μην περιορίζεται η δράση τους από την παρέμβαση της κεντρικής διοίκησης (διοικητική αυτοτέλεια), καθώς επίσης και
- στην άμεση έκδοση των αναγκαίων Προεδρικών Διαταγμάτων προκειμένου να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά ορισμένοι νόμοι, με ουσιαστική συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος .
- στη στροφή του ενδιαφέροντος, στα πλαίσια του σχεδιασμού πολιτικής περιβάλλοντος, γύρω από τρεις κυρίως άξονες: το συσχετισμό φτώχειας και υποβάθμισης του περιβάλλοντος και επομένως ικανοποίηση των αναγκών και καταπολέμηση της φτώχειας, την "εσωτερίκευση" του περιβαλλοντικού κόστους και συνεπώς λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς καθώς επίσης και τη συμμετοχική προσέγγιση.
- στην ενσωμάτωση στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και αξιολόγηση του συνόλου των πολιτικών, προγραμμάτων και έργων, των περιβαλλοντικών ανησυχιών και προβληματισμών.
- * στην αντιμετώπιση της έλλειψης συντονισμού μεταξύ οικονομικής πολιτικής ανάπτυξης και χωροταξικού σχεδιασμού, καθώς η έλλειψη αυτή συνεπάγεται προβλήματα από το σχεδιασμό μέχρι και την υλοποίηση των έργων και ενεργειών που σχεδιάζονται. Πιο συγκεκριμένα δημιουργούνται προβλήματα επικαλύψεων, κενών, αντιφάσεων, συγκρουόμενων στόχων, αλλά και ενδεχομένως σπατάλης πόρων σε έργα που δεν συνδυάζονται μεταξύ τους

και δεν δημιουργούν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, στην προώθηση τέτοιας περιβαλλοντικής πολιτικής λοιπόν, που να συνδυάζει επανασχεδιασμό χρήσεων γης και οικονομικής ανάπτυξης.

- στην εγγραφή στους προϋπολογισμούς των Ο.Τ.Α. κονδυλίων, για την υποστήριξη τοπικών περιβαλλοντικών δράσεων.
- στην ενημέρωση των τοπικών φορέων αυτοδιοίκησης και ανάπτυξης σχετικά με τις ευκαιρίες που παρέχονται από τα Κοινοτικά Προγράμματα και την εκπαίδευση για το πως αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά το βέλτιστο τρόπο στα πλαίσια της συνολικής Κοινοτικής νομοθεσίας και πρακτικής.
- στην καθιέρωση Ειδικών Συμβούλων και Συνεργατών των Ο.Τ.Α που θα "αναζητούν" τις δυνατότητες και τους μηχανισμούς περαιτέρω οικονομικής ενίσχυσής τους από Εθνικές, Κοινοτικές ή άλλες πηγές.
- στην ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας με άλλες Τοπικές Αυτοδιοικήσεις τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και ειδικότερα στο συντονισμό του έργου τους με τις εμπειρίες άλλων πόλεων καθώς και με κοινά προγράμματα ανάπτυξης σε συνεργασία με τοπικούς και υπερτοπικούς-περιφερειακούς αντίστοιχους φορείς.
- στην στελέχωση με κατάλληλο και ικανοποιητικό σε μέγεθος, εξειδικευμένο προσωπικό των τοπικών αρχών και υπηρεσιών τους, το οποίο θα υποβάλλεται σε διαρκή εκπαίδευση και ενημέρωση σχετικά με τα θέματα περιβάλλοντος, ώστε να χρησιμοποιεί σύγχρονες μεθόδους διοίκησης και τεχνικά μέσα, προκειμένου να παρεμβαίνει άμεσα και αποτελεσματικά για την προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την ανάληψη της υποχρέωσης -με τη βοήθεια των οργανώσεων / φορέων- που διαθέτουν σχετική εμπειρία, να οργανώσουν μαθήματα επιμόρφωσης / κατάρτισης σε ζητήματα περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ανάληψης αντίστοιχων δράσεων, για τα στελέχη της Τ.Α.
- στη διεύρυνση του κύκλου δραστηριοτήτων των Ο.Τ.Α. μέσω της ενοποίησης ή του συντονισμού των υπηρεσιών τους με αντικείμενο την προστασία του περιβάλλοντος και περεταίρω επέκτασης της δράσης τους.

- στη δημιουργία γραφείου περιβάλλοντος, με τη συμμετοχή των περιβαλλοντικών οργανώσεων και ειδικών, σε αντίστοιχα θέματα με επιμέρους στόχους:
 - α. το συμβουλευτικό ρόλο στις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων
 - β. την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κοινωνικών ομάδων σε θέματα που σχετίζονται με περιβαλλοντικές συμπεριφορές
 - γ. τη δημόσια πληροφόρηση για την περιβαλλοντική επίδραση των δραστηριοτήτων τους
- στη συνεργασία με κέντρα (ιδιωτικά ή μη) ελέγχου ρύπανσης των νερών, του αέρα, της γης και στην συχνή ανακοίνωση των αποτελεσμάτων τους στους πολίτες.
- στην προώθηση μελετών, για ίδρυση Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Ενημέρωσης που θα συμβάλλουν στην υποστήριξη της δράσης τους.
- στην προώθηση "μελετών βάσης" οι οποίες θα στηρίζονται στη συστηματική καταγραφή και επεξεργασία στοιχείων περιβάλλοντος, όπως π.χ. στοιχεία που συνδέονται με την ποιότητα και αντοχή του εδάφους, τη ποιότητα και ποσότητα των νερών και γενικότερα με στοιχεία συνδεδεμένα με τη μεταβολή και υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Αρα προκύπτει από τα παραπάνω η ανάγκη ίδρυσης ενός φορέα ("Φορέας - Παρατηρητήριο χώρου") σε επίπεδο περιφέρειας ή και νομού, που θα ασχολείται συστηματικά με την καταγραφή, επεξεργασία, καθιέρωση και προσδιορισμό σταθεροτύπων περιβαλλοντικών δεδομένων, τον έλεγχο τήρησης τους, ενώ παράλληλα θα μπορούν να εισηγούνται και να συνεργάζονται με τη κεντρική διοίκηση και τη Τοπική Αυτοδιοίκηση για τη λήψη έκτακτων αλλά κυρίως προληπτικών μέτρων.
- στην ανάγκη ολοκληρωμένης και υπεύθυνης πληροφόρησης του πολίτη και της κοινωνίας σε ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος, ώστε με τη μέγιστη δυνατή ευαισθητοποίησή τους να αυξάνεται η αποτελεσματικότητα των προσπαθειών για περιβαλλοντική προστασία. Στα πλαίσια αυτά απαιτείται η συνεργασία των Ο.Τ.Α. στην εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής παιδείας και ενημέρωσης.

- στη σημασία της πληροφόρησης, εκπαίδευσης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, της συνεργασίας των πολιτών, του δημοσίου, των ΑΕΙ και των ερευνητικών ιδρυμάτων, καθώς και της ανάπτυξης της τοπικής πρωτοβουλίας, της αποφυγής της γραφειοκρατίας και της καθιέρωσης απλών και κατάλληλων νομοθετικών ρυθμίσεων.
- στην ανάληψη δράσης από την Τ.Α σε σχέση με την περιβαλλοντική εκπαίδευση και τη σύνδεσή της με την αναπτυξιακή πολιτική. Έτσι λοιπόν οι ΟΤΑ 1ου και 2ου βαθμού που βρίσκονται κοντά σε οικοσυστήματα με μεγάλη οικολογική αξία και όχι μόνο αυτοί, να σχεδιάσουν δράσεις υιοθετώντας τις αρχές της αειφορίας όπως για παράδειγμα ένα πρόγραμμα ανάπτυξης του οικότουρισμού μέσα από την παροχή κινήτρων, υπηρεσιών πληροφόρησης κ.λπ.
- στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών σε πρωτοβουλίες σχετικές με το περιβάλλον

Στα πλαίσια πιο συγκεκριμένων (εξειδικευμένων) δράσεων από μέρους των Ο.Τ.Α. θα μπορούσαμε να προτείνουμε ενδεικτικά:

- την υιοθέτηση αποτελεσματικών μηχανισμών προγραμματισμού, σχεδιασμού και ελέγχου των χρήσεων γης και της δόμησης, μέσα από διαδικασίες ολοκληρωμένης διαχείρισης του χώρου στο πλαίσιο της αειφορίας.
- την υιοθέτηση μέσων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον (και ιδιαίτερα στους πεζούς, τα ποδήλατα, τις αστικές συγκοινωνίες) με παράλληλη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους
- την προώθηση και εφαρμογή τεχνολογικών προγραμμάτων για ενεργειακά σχήματα μικρότερης κατανάλωσης
- την προώθηση της πολιτικής ανακύκλωσης η οποία θα συμβάλλει στη μείωση του όγκου των απορριμάτων
- τον έλεγχο των προϊόντων που φθάνουν στις λαϊκές αγορές για ίχνη φυτοφαρμάκων, μέσω χρήσης κατάλληλου εξοπλισμού και προσωπικού

Πρέπει να τονιστεί, ότι οι νέες γεωγραφικές ενότητες που ορίζονται με το Σχέδιο Καποδίστριας, μπορούν να αντιμετωπίσουν μεταξύ τους, κοινά αναπτυξιακά και ιδιαίτερα, περιβαλλοντικά θέματα και προβλήματα.

Βέβαια δημιουργούνται ορισμένοι προβληματισμοί και πιθανώς και κενά, σε σχέση με τις αρμοδιότητες αυτών των νέων γεωγραφικών ενοτήτων, όπως για παράδειγμα σχετικά με τη διαχείριση των υδάτων που προηγουμένως ανήκε στην αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων που εντοπίζονταν.

Με την εφαρμογή λοιπόν του νέου νόμου και την καθιέρωση των νέων γεωγραφικών ενοτήτων που προκύπτουν από τη συνένωση, πρέπει να δοθεί απάντηση στο ποιος θα είναι φορέας διαχείρισης των υδάτων του συνόλου πλέον των περιοχών.

Κενά ωστόσο προκύπτουν και σε άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα ως προς τη διαχείριση του θαλάσσιου χώρου, την αντιμετώπιση της πυροπροστασίας, ζητήματα που απαιτούν άμεση ενεργοποίηση και λύση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

385L 0337

85/337/Ε.ΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον.

ΕΕ L 175 05.07.85 σ.40.

Μετα 294Α 010 3(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.494)

1.2 ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

392 R 2078

Κανονισμός (Ε.ΟΚ) αριθ. 2078/92 του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1992 σχετικά με τη μέθοδο γεωργικής παραγωγής που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και με τη διατήρηση του φυσικού χώρου.

ΕΕ L 216 30.07.92 σ.85

393 R 2062

Κανονισμός (Ε.ΟΚ) αριθ. 2062/93 της Επιτροπής της 27ης Ιουλίου 1993 σχετικά με τις λεπτομέρειες της οικονομικής παρακολούθησης των προγραμμάτων που εγκρίνονται βάσει του κανονισμού (Ε.ΟΚ) αριθ. 2078/92 του Συμβουλίου σχετικά με τις μεθόδους παραγωγής που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και με τη διατήρηση του φυσικού χώρου.

ΕΕ L 187 29.07.93 σ.22.

1.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

492 Y 0616(02)

Συμπέρασμα του Συμβουλίου και των υπουργών παιδείας συνεργαζόμενων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 1ης Ιουνίου 1992 για την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής αγωγής.

ΕΕ C 151 16.06.92 σ.2

1.4 ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΖΩΝΕΣ

392 Y 0306(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992 για τη μελλοντική πολιτική σχετικά με την ευρωπαϊκή παράκτια ζώνη.

ΕΕ C 059 06.03.92 σ.1

1.5 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ - ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΙΧΟΣ

392 R 0880

Κανονισμός (Ε.ΟΚ) αριθ. 880/92 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1992 σχετικά με κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος.

ΕΕ L 099 11.04.92 σ.1.

1) από 394D0010 (ΕΕ L 007 11.01.94 σ.17)

393 D 0326

93/326/Ε.ΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 13ης Μαΐου 1993 σχετικά με την καθιέρωση ενδεικτικών κατευθυντήριων γραμμών για τον καλύτερο διακρίνων και τελών σχετικά με το κοινοτικό οικολογικό σήμα.

ΕΕ L 129 27.05.93 σ.23.

393 D 0430

94/430/Ε.ΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 1994 σχετικά με την καθιέρωση των οικολογικών κριτηρίων για την απονομή του κοινοτικού οικολογικού σήματος σε πλαστικά προϊόντα.

ΕΕ L 196 07.08.93 σ.35

393 D 0431

93/431/Ε.ΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 1993 σχετικά με την καθιέρωση των οικολογικών κριτηρίων για την απονομή του κοινοτικού οικολογικού σήματος σε πλαστικά προϊόντα.

Με Μεταφράσεις Ερμηνευμένης - D - Communication Decision (Απόφαση της Επιτροπής)

393 D 0517

93/517/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 15ης Σεπτεμβρίου 1993 για μια τυποποιημένη σύμβαση σχετικά με τους όρους χρήσης του κοινοτικού οικολογικού σήματος.
ΕΕ L 243 29.09.93 σ.13

393 R 1836

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1993 για την εκούσια συμμετοχή των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου.
ΕΕ L 168 10.07.93 σ.1

1.6 ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**391 Y 0200(02)**

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 28ης Ιανουαρίου 1990 σχετικά με την "Πρωτοινή Βίβλο" για το αστικό περιβάλλον.
ΕΕ C 033 08.02.91 σ.4

1.7 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ**375 X 0065**

Χάρτα της Επιτροπής της 20ης Απριλίου 1974 προς τα Κράτη μέλη περί της προστασίας της αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομιάς.
ΕΕ L 021 28.01.75 σ.22.

1.8 ΕΝΕΡΓΕΙΑ**375 Y 0725(02)**

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1975 περί ενεργείας και περιβάλλοντος.
ΕΕ C 168 25.07.75 σ.2

393 D 0500

93/500/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 13ης Σεπτεμβρίου 1993 για την προαγωγή των ανανεώσιμων ενεργειών στην Κοινότητα (πρόγραμμα Allener).
ΕΕ L 235 18.09.93 σ.41

1.9 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ-ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**473 A 0315(01)**

Συμφωνία των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των Κρατών μελών που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 5ης Μαρτίου 1973 περί ενημερώσεως της Επιτροπής και των Κρατών μελών για την ενδεχόμενη προσέγγιση, για το σύνολο των Κοινοτήτων, των επειγόντων μέτρων των σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος.
ΕΕ C 009 15.03.73 σ.1
Ό αριθ 474A0720(01) (ΕΕ C 086 20.07.74 σ.2).

473 Y 1220(01)

Αθήσεις του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των Κρατών μελών συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου την 22η Νοεμβρίου 1973 περί του προγράμματος δράσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος.
ΕΕ C 112 20.12.73 σ.1 (ΕΑ 15 Τ1 σ.26).

374 Y 1125(01)

Prêts industriels à taux réduits susceptibles d'être accordés dans le cadre de l'article 54 du traité CEEA, au titre de la sécurité et de l'hygiène, notamment de la lutte contre les nuisances (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).
ΕΕ C 146 25.11.74 σ.1

375 X 0436

75/436/Euratom, CEEA, CEE: Recommandation du Conseil du 3 mars 1975, relative à l'imputation de coûts et à l'intervention des pouvoirs publics en matière d'environnement (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).
ΕΕ L 194 25.07.75 σ.1

πίνακες ρυθμών στο πλαίσιο του προγράμματος δράσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος.

EE C 168 25.07.75 σ.4

283 A 0916(02)

Ανταλλαγή επιστολών μεταξύ της Επιτροπής και αντιπροσώπων των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των δύο οργάνων
EE C 248 16.09.83 σ.2

384 Y 0428(02)

Ψήφισμα της Συμβουλευτικής Επιτροπής ΕΚΑΧ σχετικά με την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος.

EE C 114 28.04.84 σ.2

484 Y 1012(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 3ης Οκτωβρίου 1984 για τη σχέση ανάμεσα στο περιβάλλον και την ανάπτυξη.

EE C 272 12.10.84 σ.1

487 Y 1207(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 1987, σχετικά με τη συνέχιση και την υλοποίηση πολιτικής και προγράμματος δράσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος (1984/1989)

EE C 328 07.12.87 σ.1

388 Y 0518 (01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Μαΐου 1988 για τη λήξη του ευρωπαϊκού έτους περιβάλλοντος.

EE C 129 18.05.88 σ.1

491 Y 1123(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Υγείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 11ης Νοεμβρίου 1991 για την υγεία και το περιβάλλον.

EE C 304 23.11.91 σ.6

392 Y 0923(01)

Ειδική έκθεση αριθ.3/92 για το περιβάλλον συνοδευόμενη από τις απαντήσεις της Επιτροπής.

EE C 245 23.09.92 σ.1

392 Y 1216(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1992 όσον αφορά τη σχέση μεταξύ βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και προστασίας του περιβάλλοντος.

EE C 331 16.12.92 σ.5

493 Y 0517(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνεληθέντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1993 σχετικά με ένα κοινοτικό πρόγραμμα πολιτικής δράσεως για το περιβάλλον και τη σταθερή ανάπτυξη. Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη

EE C 138 17.05.93 σ.1

**1.10 ΠΑΡΗΓΟΦΟΡΙΣΗ-ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΥΙΚΟ FORUM ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

375 Y 0725(04)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1975 περί προσαρμογής στην μηχανική προώθηση οδηγίων ή άλλων κοινοτικών ρυθμίσεων αναφερόμενων στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

375 R 1365

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1365/75 του Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 1975 περί της δημιουργίας Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας.

ΓΕ L 139 03.05.75 σ.1 (ΕΑ 05 T2 σ.46)

M από 179H

M από 185I

M από 393H1947 (ΓΕ L 181 23.07.93 σ.13).

376 D 0161

76/161/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 1975 περί θεσπίσεως κοινής διαδικασίας για την οίντιαξη και συνεχή ενημέρωση καταλόγου πηγών πληροφορήσεων σχετικά με το περιβάλλον μέσα στην Κοινότητα.

ΓΕ L 031 05.02.76 σ.8 (ΕΑ 15 T1 σ.115)

390 R 1210

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1210/90 του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1990 για την ίδρυση του ευρωπαϊκού οργανισμού περιβάλλοντος και του ευρωπαϊκού δικτύου πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον.

ΓΕ L 120 11.05.90 σ.1

390 L 0313

90/313/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος.

391 L 0692

91/692/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 23ης Δεκεμβρίου 1991 για την τυποποίηση και τον εξορθολογισμό των εκθέσεων που αφορούν την εφαρμογή ορισμένων οδηγιών για το περιβάλλον ΕΕ L 377 31.12.91 σ.48.

393 D 0701

93/701/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Δεκεμβρίου 1993 περί δημιουργίας γενικού συμβουλευτικού Forum σε θέματα περιβάλλοντος.

ΓΕ L 318 29.12.93 σ.53

493 Y 1130(01)

Απόφαση την οποία έλαβαν με κοινή Συμφωνία οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνερχόμενοι σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων σχετικά με τον καθορισμό της έδρας ορισμένων οργανισμών και υπηρεσιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και της Ευρωπαϊκής.

ΓΕ C 323 30.11.93 σ.1

1.11 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: LIFE - ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ**392 R 1973**

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1973/92 του Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 1992 σχετικά με τη δημιουργία ενός χρηματοδοτικού μέσου για το περιβάλλον (LIFE)

ΓΕ L 206 22.07.92 σ.1

394 D 226

94/226/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χρημγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά: αποχέτευση Δήμου Σαυφλίου, αποχέτευση ακαθάρτων και ομβρίων πόλεως Χανίων, αποχέτευση Παμγας, αποχέτευση και του, αποχέτευση Ευλακούτρου, κεντρικός αποχετευτικός αγωγός Βερούας, αποχέτευση ακαθάρτων/ομβρίων πόλεως Βερούας, αποχετευτικό δίκτυο Πάτρας, επέκταση αποχετευτικού δικτύου και συμπλήρωση βασικών έργων αποχέτευσης Δήμου Αγίου, επέκταση αποχετευτικού δικτύου πόλεως Καρδίτσας, αποχετευτικό δίκτυο Σκαφίου, στην Ελλάδα.

ΓΕ L 116 07.05.94 σ.25

394 D 0227

94/227/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χρημγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργα που αφορούν: αντιμετώπιση πλημμυρικού δικτύου όδου στην Πάτρα, κεντρικό υδραγωγείο - επεκταση υδραγωγείου δικτύου

δίκτυο ύδρευσης Γιαννιτσών, δίκτυο ύδρευσης Πάκας, Αγρίους, Αετινέουπολης και Ανωχώρας εσωτερικού και εξωτερικού δικτύου ύδρευσης Τρικυλών στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.38

354 D 0228

94/224/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά δίκτυο ύδρευσης Φλώρινης, δίκτυο ύδρευσης νοτίου τμήματος της πόλεως του Αργόου, δίκτυο ύδρευσης πόλεως Τρίπολης, δίκτυο ύδρευσης - αποχέτευσης Λαβιόνας, σταδιακά του δικτύου αποχέτευσης και ύδρευσης Λαμίας στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.48

394 D 0223

94/224/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά έργα προστασίας υπογείων υδροφορέων από υπαλιύρωση (αργολικό πεδίο) στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.1

394 D 0224

94/224/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά την προστασία εδαφών, αναδάσωση και προστασία δασών στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.10

394 D 0225

94/225/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 1993 περί χορηγήσεως συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας - Κέντρο περιβαλλοντικής έρευνας και εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

ΕΕ L 118 07.05.94 σ.19

2. Ατμόσφαιρα

2.1 ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ - ΚΑΥΣΙΜΑ

370 L 0220

70/220/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 1970 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών οι οποίες αφορούν στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά της μόλυνσεως του αέρος από τα αέρια που προέρχονται από κινητήρες με επιβαλλόμενη ανάφλεξη με τους οποίους είναι εφοδιασμένα τα οχήματα με κινητήρα.

ΕΕ L 076 06.04.70 σ.1 (ΕΛ 13 71 σ.68)

M από 172B

M από 294A0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263).

M από 374L0290 (ΕΕ L 159 15.06.74 σ.61) (ΕΛ 13 T2 σ.238)

M από 377L0102 (ΕΕ L 032 03.02.77 (ΕΛ 13 T6 σ.12)

M από 378L0665 (ΕΕ L 22314 08.78 σ.48) (ΕΛ 13 T7 σ.172)

M από 383L0351 (ΕΕ L 197 20.07.83 σ.1)

M από 388L0076 (ΕΕ L 036 09.02.88 σ.1)

M από 388L0436 (ΕΕ L 214 06.08.88 σ.1)

M από 389L0458 (ΕΕ L 226 03.08.89 σ.1)

M από 389L0491 (ΕΕ L 236 15.08.89 σ.43)

M από 391L0441 (ΕΕ L 242 30.08.91 σ.1)

M από 393L0059 (ΕΕ L 186 28.07.93 σ.21)

M από 394L0012 (ΕΕ L 100 19.04.94 σ.42)

372 L 0306

72/306/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 2ας Αυγούστου 1972 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά των εκπομπών μολυνόντων αερίων που προέρχονται από πετρελαιοκινητήρες προοριζόμενης για την τροφοδοσία των οχημάτων.

ΕΕ L 190 20.08.72 σ.1 (ΕΛ 13 T2 σ.33)

377 L 0537

77/537/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1977 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά των εκπομπών μολυνόντων αερίων που προέρχονται από πετρελαιοκινητήρες προοριζόμενους για την ηρώτηση των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς.

(ΕΕ L 220 29.08.77 σ.36 (ΕΛ 13 76 σ.176).

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 382L0890 (ΕΕ L 378 31.12.82 σ.45)

388 L 0077

88/77/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1988 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά των εκπομπών αερίων ρυπαν από νηέλοκινητήρες προοριζόμενους να τοποθετηθούν σε οχήματα.

(ΕΕ L 036 09.02.88 σ.33)

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 294Α0103(73) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.572)

Μ από 391L0542 (ΕΕ L 295 25.10.91 σ.1)

391 L 0441

91/441/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1991 για την τροποποίηση της οδηγίας 70/220/ΕΟΚ σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά της ρύπανσης του αέρα από τις εκπομπές οχημάτων με κινητήρα.

(ΕΕ L 242 30.08.91 σ.1)

394 L 0012

Οδηγία 94/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1994 περί των μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τις εκπομπές των οχημάτων με κινητήρα και περί τροποποίησης της οδηγίας 70/220/ΕΟΚ.

(ΕΕ L 100 19.04.94 σ.42).

375 L 0716

75/716/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 1975 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στην περιεκτικότητα σε θείο ορισμένων υγρών καυσίμων.

(ΕΕ L 307 27 11.75 σ.22 (ΕΛ 15 Τ1 σ.89)

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 387L0219 (ΕΕ L 091 03.04.87 σ.19)

Μ από 390L0660 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ.79)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ.48)

385 L 0210

85/210/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 1985 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών των σχετικών με την περιεκτικότητα της βενζίνης σε μόλυβδο.

(ΕΕ L 096 03.04.85 σ.25)

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 385L0581 (ΕΕ L 372 31.12.85 σ.37)

Μ από 387L0416 (ΕΕ L 225 13.08.87 σ.33).

393 L 0012

Οδηγία 93/12/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1993 σχετικά με την περιεκτικότητα ορισμένων υγρών καυσίμων σε θείο.

(ΕΕ L 071 27.03.93 σ.9)

2.2 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ**384 L 0360**

84/360/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1984 σχετικά με την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

Μ από 39/L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ.48)

388 L 0609

88/609/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 1988 για τον περιορισμό των εκπομπών στην ατμόσφαιρα ορισμένων ρύπων από μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης.
ΕΕ L 336 07.12.88 σ.1

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 061 03.01.94 σ.494)

Μ από 294Α0103(73) (ΕΕ L 061 03.01.94 σ.572)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ.59)

389 X 0349

89/349/ΕΟΚ: Σύσταση της Επιτροπής της 13ης Απριλίου 1989 για τον περιορισμό των χλωροφθορανθράκων στη βιομηχανία των αεροζόλ.

ΕΓ L 144 27.05.89 σ.56

389 L 0369

89/369/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 1989 σχετικά με την πρόληψη της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκαλείται από τις νέες εγκαταστάσεις καύσης αστικών απορριμμάτων.

ΕΕ L 163 14.06.89 σ.32

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 061 03.01.94 σ.494)

379 X 0003

79/371/ΕΚ: Σύσταση του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1978 προς τα κράτη μέλη περί των μεθόδων εκτίμησης του κόστους της κατοικολεμψέως της ρυπάνσεως στη βιομηχανία.

ΕΕ L 005 09.01.79 σ.28

389 L 0429

89/429/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 σχετικά με τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκαλείται από τις νέες εγκαταστάσεις καύσης αστικών απορριμμάτων.

ΕΕ L 203 15.07.89 σ.50

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 061 03.01.94 σ.494).

390 X 0437

90/437/ΕΟΚ: Σύσταση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 σχετικά με τον περιορισμό των χλωροφθορανθράκων που χρησιμοποιούνται από τη βιομηχανία αφρωδών πλαστικών της Κοινότητας.

ΕΕ L 227 21.08.90 σ.26

390 X 0438

90/438/ΕΟΚ: Σύσταση της Επιτροπής της 27ης Ιουνίου 1990 για τη μείωση των χλωροφθορανθράκων που χρησιμοποιούνται από την κοινοτική βιομηχανία ψύξης

ΕΕ L 227 21.08.90 σ.30

393 L 0676

Οδηγία 93/76/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13ης Σεπτεμβρίου 1993 για περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης (ΣΑΜΕ)

ΕΕ L 237 22.09.93 σ.28

394 D 0084

94/84/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 4ης Φεβρουαρίου 1994 για τη χαμήλωση ποσοτήσεων εισαγωγής πλήρως αλογονωμένων χλωροφθορανθράκων 11, 12, 113, 114 και 115, άλλων πλήρως αλογονωμένων χλωροφθορανθράκων, αλογονιδίων (halons), τετραχλωράνθρακα και 1,1,1-τριχλωροαιθανίου για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1994.

2.3 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ

279 A 1113 (01)

Σύμβαση για τη διαμεθοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση

ΕΕ L 171 27.06.81 σ. 13

11. Οδηγία 80/779/ΕΟΚ (ΕΕ L 261 21.9.80 σ. 1)

380 L 0779

80/779/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1980 περί των οριακών τιμών και των ενδεικτικών τιμών της ποιότητας της ατμόσφαιρας για το διοξείδιο του θείου και τα ακωρούμενα σωματίδια.

ΕΕ L 229 30.08.80 σ. 30

M από 7851

M από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 381L0857 (ΕΕ L 319 07.11.81 σ.18)

M από 389L0427 (ΕΕ L 201 14.07.89 σ. 53)

M από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

380 Y 0830(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1980 περί της διαμεθαρικής ρύπανσως της ατμόσφαιρας που περιέχεται στα διοξείδια του θείου και στα ακωρούμενα σωματίδια

ΕΕ C 222 30.08.80 σ. 1

382 D 0459

82/459/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1982 περί της αμοιβαίας ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων προερχόμενων από δίκτυα και μηχανοκίνητους σταθμούς μετρήσεως της ρύπανσως της ατμόσφαιρας στα Κράτη μέλη

ΕΕ L 210 19.07.82 σ. 1

382 L 0884

82/459/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1982 για την οριακή τιμή του μολύβδου που περιέχεται στην ατμόσφαιρα

ΕΕ L 378 31.12.82 σ. 15

M από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

385 L 0203

85/203/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 1985 σχετικά με τις προδιαγραφές ποιότητας του αέρα για το διοξείδιο του αζώτου

ΕΕ L 087 27.03.85 σ. 1

M από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 385L0580 (ΕΕ L 372 31.12.85 σ. 36)

M από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

387 L 0217

82/217/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 19ης Μαρτίου 1987 σχετικά με την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος από τον αμίαντο

ΕΕ L 085 28.03.87 σ. 40

M από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

388 Y 1109 (01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 14ης Οκτωβρίου 1988 για τον περιορισμό της χρήσης των χλωροφθορανθράκων και των halons

ΕΕ C 285 09.11.88 σ. 1

389 Y 0720(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 για τα φαινόμενα θερμοκηπίου στην κοινοότητα

ΕΕ C 183 20.07.89 σ. 4

293 A 0621(01)

Πρωτόκολλο της σύμβασης του 1979 για τη διαμεθαρική ατμοσφαιρική ρύπανση σε μεγάλη απόσταση σχετικά με την καταπολέμηση των επικινδύνων οξειδίων του αζώτου ή της

ΕΕ L 149 21.06.93 σ. 14
Ο από 393D0361 (ΕΕ L 149 21.06.93 σ. 14)

393 D 0389

93/389/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1993 για ένα μηχανισμό παρακολούθησης των εκπομπών CO₂ και άλλων αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου μέσα στην Κοινότητα
ΕΕ L 167 09.07.93 σ. 31

2.4 OZON

288 A 1031(01)

Σύμβαση της Βιέννης για την προστασία της στιβάδας του όζοντος
ΕΕ L 297 31.10.88 σ. 10
Ο από 388D0540 (ΕΕ L 297 31.10.88 σ. 8)

288 A 103(02)

Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος
ΕΕ L 297 31.10.88 σ. 21
Ο από 388D0540 (ΕΕ L 297 31.10.88 σ. 8.)

391 H 0594

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 594/91 του Συμβουλίου της 4ης Μαρτίου 1991 σχετικά με τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος
ΕΕ L 067 14.03.91 σ. 1
Μ από 294A0103(52) (ΕΕ L 001 30.01.94 σ. 263.)
Μ από 392H0552 (ΕΕ L 405 31.12.92 σ. 41.)
Μ από 393H2047 (ΕΕ L 185 26.07.93 σ. 20.)

392 L 0072

Οδηγία 92/72/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Σεπτεμβρίου 1992 σχετικά με την ατμοσφαιρική ρύπανση από το όζον
ΕΕ L 297 13.10.92 σ. 1

2.5 ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΕΙΑ

359 L 0221

Οδηγίες περί του καθορισμού των βασικών κανόνων προστασίας της υγείας του πληθυσμού και των εργαζομένων έναντι των κινδύνων που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες
ΕΕ L 011 20.02.59 σ. 221
Μ από 362L1633 (ΕΕ L 057 09.07.62 σ. 1633)

376 L 0579

76/579/Ευρατόμ: Οδηγία του Συμβουλίου της 1ης Ιουνίου 1976 περί καθορισμού των αναθεωρημένων βασικών κανόνων προστασίας της υγείας του πληθυσμού και των εργαζομένων έναντι των κινδύνων που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες
ΕΕ L 167 12.07.76 σ. 1 (ΕΑ 05 T2 σ. 121)
Μ από 379L0343 (ΕΕ L 083 03.04.79 σ. 18) (ΕΑ 05 T3 σ. 164)
D από 380L0836 (ΕΕ L 246 17.09.80 σ. 1) (ΕΑ 12 T2 σ. 70)

380 L 0836

80/Β36/Ευρατόμ: Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1980 περί τροποποιήσεως των οδηγιών για τον καθορισμό των βασικών κανόνων προστασίας της υγείας του πληθυσμού και των εργαζομένων από τους κινδύνους που προκύπτουν από τις ιοντίζουσες ακτινοβολίες
ΕΕ L 246 17.09.80 σ. 1 (ΕΑ 12 T2 σ. 70.)
Μ από 384L 0467 (ΕΕ L 265 05.10.84 σ. 4.)

387 D 0600

87/600/Ευρατόμ: Απόφαση του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1987 για τις κοινοτικές ρυθμίσεις σχετικά με την ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών σε περίπτωση εκτάκτου κινδύνου από ακτινοβολίες
ΕΕ L 371 30.12.87 σ. 76

μείωση του πληθυσμού για τα εφαρμοσμένα μεθυστικά ποτά της υψηλής περιεκτικότητας
Οδηγία συμπεριφορά σε περίπτωση έκτακτου κινδύνου από ακτινοβολίες
ΕΕ L 357 07.12.89 σ. 31

390 X 0143

90/143/Ευρατόμ: Σύσταση της Επιτροπής της 21ης Φεβρουαρίου 1990 για την προστασία
του πληθυσμού από την έκθεση στο ραδόνιο μέσα στα κτίρια
ΕΕ L 080 27.03.90 σ. 26

390 L 0641

90/641/Ευρατόμ: Οδηγία του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1990 για την προστασία
στην πράξη των εξωτερικών εργαζομένων που εκτίθενται σε κίνδυνο από ιοντίζουσες α-
κτινοβολίες κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων τους σε ελεγχόμενη περιοχή
ΕΕ L 349 13.12.90 σ. 21

2.6 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΡΥΠΩΝ

386 D 0277

86/277/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1986 για τη σύναψη του πρωτο-
κόλλου στη σύμβαση του 1979 για τη διαμεθοδική ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη
απόσταση, το οποίο αναφέρεται στη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του προγράμματος
συνεργασίας για τη συνεχή παρακολούθηση και την εκτίμηση της μεταφοράς σε μεγάλη
απόσταση των ατμοσφαιρικών ρύπων στην Ευρώπη (ΕΜΕΡ)
ΕΕ L 181 04.07.86 σ. 1

3. Χημικές ουσίες - Βιομηχανικοί κίνδυνοι και Βιοτεχνολογία

3.1 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ - ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ - ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

367 L 0548

67/548/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1967 περί προσεγγίσεως των νο-
μοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν στην ταξινόμηση, συ-
σκευασία και επισήμανση των επικινδύνων ουσιών

ΕΕ 196 16.08.67 σ. 1 (ΕΛ 13 Τ1 σ. 34.)

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 369L0081 (ΕΕ L 068 19.03.89 σ. 1.) (ΕΛ 13 Τ1 σ. 39.)

Μ από 370L0189 (ΕΕ L 059 14.03.70 σ. 33.) (ΕΛ 13 Τ1 σ. 67.)

Μ από 371L0144 (ΕΕ L 074 29.03.71 σ. 15.) (ΕΛ 13 Τ1 σ. 126.)

Μ από 373L0146 (ΕΕ L 167 25.06.73 σ. 1.) (ΕΛ 13 Τ2 σ. 64.)

Μ από 375L0409 (ΕΕ L 183 14.07.75 σ. 22.) (ΕΛ 13 Τ3 σ. 100.)

Μ από 376L0907 (ΕΕ L 360 30.12.76 σ. 1.) (ΕΛ 13 Τ5 σ. 3.)

Μ από 379L0370 (ΕΕ L 088 07.04.79 σ. 1.) (ΕΛ 13 Τ8 σ. 45.)

Μ από 379L0831 (ΕΕ L 259 15.10.79 σ. 10.) (ΕΛ 13 Τ9 σ. 13.)

Μ από 380L1189 (ΕΕ L 366 31.12.80 σ. 1.)

Μ από 381L0957 (ΕΕ L 351 07.12.81 σ. 5.)

Μ από 382L0232 (ΕΕ L 106 21.04.82 σ. 18.)

Μ από 383L0467 (ΕΕ L 257 16.09.83 σ. 1.)

Μ από 384L0449 (ΕΕ L 251 19.09.84 σ. 1.)

Μ από 386L0431 (ΕΕ L 247 01.09.86 σ. 1.)

Μ από 387L0432 (ΕΕ L 239 21.08.87 σ. 1.)

Μ από 388L0302 (ΕΕ L133 30.05.88 σ. 1.)

Μ από 388L0490 (ΕΕ L259 19.09.88 σ. 1.)

Μ από 391L0325 (ΕΕ L180 08.07.91 σ. 1.)

Μ από 391L0326 (ΕΕ L180 08.07.91 σ. 79.)

Μ από 391L0410 (ΕΕ L228 17.08.91 σ. 67.)

Μ από 392L0032 (ΕΕ L154 05.06.92 σ. 1.)

Μ από 392L0069 (ΕΕ L383 29.12.92 σ. 113.)

Μ από 393L0024 (ΕΕ L110 04.05.93 σ. 20.)

Μ από 393D105 (ΕΕ L294 30.11.93 σ. 21.)

385 D 0071

85/71/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 1984 όσον αφορά τον κατάλογο των ουσιών που έχουν κοινοποιηθεί και επιβεβαίωση της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών και διοικητικών διατάξεων για την ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικινδύνων ουσιών

ΕΕ L030 02.02.85 σ. 33.)

392 D 0003

92/3/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 1991 που καθορίζει τις συνθήκες που διέπουν την κοινοποίηση χημικών ουσιών που διατίθενται στην αγορά της πρώην Διοικητικής Δημοκρατίας της Γερμανίας πριν από την 18η Σεπτεμβρίου 1981, οι οποίες δεν αναγράφονται στο ευρετήριο που προβλέπει το άρθρο 13 της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ

ΕΕ L003 08.01.92 σ. 26

393 L 0067

Οδηγία 93/67/ΕΟΚ της Επιτροπής της 20ης Ιουλίου 1993 για τον καθορισμό των αρχών εκτίμησης των κινδύνων που διατρέχει ο άνθρωπος και το περιβάλλον από τις ουσίες που γνωστοποιούνται σύμφωνα με την οδηγία 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου

ΕΕ L227 08.03.93 σ. 9

393 L 0090

Οδηγία 93/90/ΕΟΚ της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τον κατάλογο των ουσιών που αναφέρονται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 πέμπτη περίπτωση της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου

ΕΕ L277 10.11.93 σ. 33

3.3 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΟΞΙΚΟΤΗΤΟΣ - ΟΙΚΟΤΟΞΙΚΟΤΗΤΟΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ

378 D 0618

78/618/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 1978 περί της συστάσεως Επισημομένης Συμβουλευτικής Επιτροπής για την έρευνα της τοξικότητας και της οικοτοξικότητας των χημικών ενώσεων

ΕΕ L198 22.07.78 σ. 17. (ΕΑ 05 T3 σ. 10.)

Μ από 17911

Μ από 1851

Μ από 380D1084 (ΕΕ L316 25.11.80 σ. 21.)

Μ από 388D0241 (ΕΕ L105 26.04.88 σ. 29.)

393 R 0793

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου για την αξιολόγηση και τον έλεγχο των κινδύνων από τις υπάρχουσες ουσίες

ΕΕ L084 05.04.93 σ. 1.

394 R 1179

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1179/94 της Επιτροπής της 25ης Μαΐου 1994 για τον πρώτο πίνακα ουσιών προτεραιότητας που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου

ΕΕ L131 26.05.94 σ. 3.

3.3 ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΩΝ - ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

376 L 0769

76/769/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιουλίου 1976 περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των Κρατών μελών που αφορούν τη ρυθμίση κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων

ΕΕ L262 27.09.76 σ. 201. (ΕΑ 13 T4 σ. 176)

Μ από 294A0103(52) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 379L 0663 (ΕΕ L197 03.09.79 σ. 37.) (ΕΑ 13 T8 σ. 182.)

Μ από 382A 0606 (ΕΕ L329 01.12.82 σ. 15.)

M από 385L0478 (EE L263 24.09.83 σ. 33.)
 M από 385L0467 (EE L269 11.10.85 σ. 56.)
 M από 385L0610 (EE L375 31.12.85 σ. 1.)
 M από 389L0677 (EE L398 30.12.89 σ. 19.)
 M από 389L0678 (EE L398 30.12.89 σ. 24.)
 M από 391L0157 (EE L078 26.03.91 σ. 38.)
 M από 391L0173 (EE L085 05.04.91 σ. 34.)
 M από 391L0338 (EE L186 12.07.91 σ. 59.)
 M από 391L0339 (EE L186 12.07.91 σ. 64.)

381 D 0437

81/437/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 11ης Μαΐου 1981 περί του καθορισμού των κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία η πληροφόρηση σχετικά με το ευρετήριο των χημικών ουσιών θα παρέχεται από τα Κράτη μέλη στην Επιτροπή
 ΕΕ L167 24.06.81 σ. 31

388 Y 0629(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 1988 για τις κοινοτικές εξαγωγές και εισαγωγές ορισμένων επικίνδυνων χημικών προϊόντων
 ΕΕ C170 29.06.88 σ. 1

389 R 0428

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. του Συμβουλίου της 20ης Φεβρουαρίου 1989 σχετικά με τις εξαγωγές ορισμένων χημικών προϊόντων
 ΕΕ L050 22.02.89 σ. 1.

391 L 0659

91/659/ΕΟΚ: Οδηγία της Επιτροπής της 3ης Δεκεμβρίου 1991 για την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο του παραρτήματος 1 της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί προσέγγισης των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήση μερικών επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων (αμιάντος)
 ΕΕ L363 31.12.91 σ. 36.

392 R 2455

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2455/92 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1992 για τις εξαγωγές και εισαγωγές ορισμένων επικίνδυνων χημικών ουσιών
 ΕΕ L251 29.08.92 σ. 13.
 M από 394R0041 (ΕΕ L008 12.01.94 σ. 1.)

393 R 0793

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου για την αξιολόγηση και τον έλεγχο των κινδύνων από τις υπάρχουσες ουσίες.
 ΕΕ L084 05.04.93 σ. 1.

394 R 1179

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1179/94 της Επιτροπής της 25ης Μαΐου 1994 για τον πρώτο πίνακα ουσιών προτεραιότητας που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου
 ΕΕ L131 26.05.94 σ. 3.

3.4 ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

390 L 0219

90/219/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 1990 για την περιορισμένη χρήση γενετικώς τροποποιημένων μικροοργανισμών
 ΕΕ L117 08.05.90 σ. 1.
 M από 294A0103(70) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 494.)

391 D 0448

91/448/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 29ης Ιουλίου 1991 σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την κατάταξη που αναφέρονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 90/219/ΕΟΚ
 ΕΕ L239 28.08.91 σ. 23.

90/220/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 1990 για την απαγόρευση εισαγωγής γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον

ΕΕ L117 04.05.90 σ. 15.

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 494.)

Μ από 394L0015 (ΕΕ L103 22.04.94 σ. 20.)

391 D 0274

91/274/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Μαΐου 1991 σχετικά με τον αριθμό της κοινοτικής νομοθεσίας που αναφέρεται στο άρθρο 10 της οδηγίας 90/270/ΕΟΚ του Συμβουλίου

ΕΕ L135 30.05.91 σ. 56.

391 D 0596

91/596/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 4ης Νοεμβρίου 1991 σχετικά με την προαγωγή της περιληψής της γνωστοποίησης που αναφέρεται στο άρθρο 9 της οδηγίας 90/270/ΕΟΚ για τη σκόνη ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον

ΕΕ L372 23.11.91 σ. 1.

393 D 0572

93/572/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 19ης Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τη διείσδυση στην αγορά προϊόντων που περιέχουν γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς και τη εφαρμογή του άρθρου 13 της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ

ΕΕ L276 09.11.93 σ. 16.

393 D 0584

93/584/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 22ας Οκτωβρίου 1993 περί των κριτηρίων εφαρμογής αιλουροτευμένων διαδικασιών για σκόνη ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων φαιών στο περιβάλλον βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 5 της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου

ΕΕ L279 12.11.93 σ. 42.

3.5 ΟΡΘΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

387 L 0018

87/18/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1986 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την εφαρμογή των αρχών ορθής εργαστηριακής πρακτικής και τον έλεγχο της εφαρμογής τους κατά τις δοκιμές των χημικών ουσιών

ΕΕ L015 17.01.87 σ. 29.

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

388 L 0320

88/320/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 9ης Ιουνίου 1988 για την επιθεώρηση και τον έλεγχο της ορθής εργαστηριακής πρακτικής (ΟΕΠ)

ΕΕ L145 11.06.88 σ. 35.

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 390L0018 (ΕΕ L011 13.01.90 σ. 37.)

389 D 0569

89/569/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 20ης Ιουλίου 1989 για την αποδοχή εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας αποφάσεως/συστάσεως του ΟΟΣΑ για τη συμμόρφωση με τις αρχές της Ορθής Εργαστηριακής Πρακτικής

ΕΕ L315 28.10.89 σ. 1.

390 L 0018

90/18/ΕΟΚ: Οδηγία της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 1989 για την προσαρμογή στην τεχνική προοδού του παραρτήματος της οδηγίας 88/320/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την επιθεώρηση και τον έλεγχο της ορθής εργαστηριακής πρακτικής (ΟΕΠ)

ΕΕ L011 13.01.90 σ. 37.

382 L 0501

82/501/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1982 περί του κινδύνου υπαλειψώντων μεγάλης εκτάσεως τον οποίον περικλείουν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες
ΕΕ L230 05.08.82 σ. 1.

Μ από 1851

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 494.)

Μ από 387L0216 (ΕΕ L085 28.03.87 σ. 36.)

Μ από 388L0610 (ΕΕ L336 07.12.88 σ. 14.)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L353 17.12.90 σ. 59.)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L377 31.12.91 σ. 48.)

389 Y 1026(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 16ης Οκτωβρίου 1989 σχετικά με τις κατευθύνσεις στο θέμα της πρόληψης των τεχνικών και φυσικών κινδύνων
ΕΕ L273 26.10.89 σ. 1.

3.7 ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΤΙΚΑ - ΒΙΟΔΙΑΣΠΑΣΙΜΟΤΗΣ ΑΝΙΟΝΙΚΩΝ ΤΑΣΙΕΝΕΡΓΩΝ ΟΥΣΙΩΝ**373 L 0404**

73/404/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1973 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στα απορρυπαντικά

ΕΕ L347 17.12.73 σ. 51. (ΕΛ 15 Τ1 σ. 13.)

Μ από 294Α0103 (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 382L0242 (ΕΕ L109 22.04.82 σ. 1.)

Μ από 386L 0094 (ΕΕ L080 25.03.86 σ. 51.)

373 L 0405

73/405/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1973 περί της προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών των αναφερομένων στις μεθόδους ελέγχου της βιοδιασπασιμότητας των ανιονικών τασιενεργών ουσιών

ΕΕ L347 17.12.73 σ. 53. (ΕΛ 15 Τ1 σ. 15.)

Μ από 294Α0103(52) (ΕΕ L001 03.01.94 σ. 263.)

Μ από 382L0243 (ΕΕ L109 22.04.82 σ. 18.)

3.8 ΧΛΩΡΟΦΘΟΡΙΟΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ**380 D 0372**

80/372/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Μαρτίου 1980 περί των χλωροφθοριοδρογονανθράκων στο περιβάλλον

ΕΕ L090 03.04.80 σ. 45. (ΕΛ 15 Τ1 σ. 246.)

383 D 0795

82/795/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 1982 για την παγίωση των προληπτικών μέτρων σχετικά με τους χλωροφθοριοδρογονάνθρακες στο περιβάλλον
ΕΕ L329 25.11.82 σ. 29.

3.9 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΧΗΜΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ**393 Y 0105(01)**

Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Χημικών Ουσιών-Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΕ C001 05.01.93 σ. 3.

4. Προστασία της Φύσης**4.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ****386 H 3528**

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 του Συμβουλίου της 17ης Νοεμβρίου 1986 για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρυπανση

ΕΕ L326 21.11.86 σ. 2.

Μ από 392H32157 (ΕΕ L217 31.07.92 σ. 1.)

Ο από 394H31091 (ΕΕ L 125 18.05.94 σ. 1.)

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1000/91 της Επιτροπής της 1ης Ιουνίου 1991 σχετικά με ορισμένες λειτουργίες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 του Συμβουλίου για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρύπανση (εισαγωγή, δέκτης παρατηρητηρίων, απολογισμοί)

ΕΕ L161 22.06.87 σ. 1.

Μ από 353R0026 (ΕΕ L100 26.04.93 σ. 1.)

Μ από 394R0836 (ΕΕ L097 15.04.94 σ. 4.)

392 R 2158

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1992 για την πυροπροστασία των κοινοτικών δασών

ΕΕ L217 31.07.92 σ. 3.

Μ από 394R0804 (ΕΕ L093 12.04.94 σ. 11.)

393 R 1170

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1170/93 της Επιτροπής της 13ης Μαΐου 1993 σχετικά με ορισμένες λειτουργίες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 του Συμβουλίου για την πυροπροστασία των κοινοτικών δασών

ΕΕ L118 14.05.93 σ. 23.

394 R 0804

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 804/94 της Επιτροπής της 1ης Απριλίου 1994 περί ορισμένων λειτουργιών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 του Συμβουλίου στον αφορά τα συστήματα πληροφόρησης για τις πυρκαγιές των δασών

ΕΕ L093 12.04.94 σ. 11.

394 1091

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1091/94 της Επιτροπής της 29ης Απριλίου 1994 που καθορίζει ορισμένες λειτουργίες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 του Συμβουλίου για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρύπανση

ΕΕ L125 18.05.94 σ. 1.

4.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΝΙΔΑΣ - ΧΛΩΡΙΔΑΣ - ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ

375 X 0066

Σύσταση της Επιτροπής της 20ης Δεκεμβρίου 1974 προς τα Κράτη μέλη περί της προστασίας των πτηνών και των τόπων κατοικίας τους

ΕΕ L021 28.01.75 σ. 24.

379 Y 0425(01)

Resolution du Conseil, du 2 avril 1979, relative a la directive 79/409/CEE concernant la conservation des oiseaux sauvages. (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση)

ΕΕ C103 25.04.79 σ. 6.

379 L 0409

79/409/ΕΟΚ : Οδηγία του Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979 περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών

ΕΕ L103 25.04.79 σ. 1. (ΕΛ 15 11 σ. 202.)

Μ από 17911

Μ από 1851

Μ από 381L0854 (ΕΕ L319 07.11.81 σ. 3.)

Μ από 385L0411 (ΕΕ L233 30.08.85 σ. 33.)

Ο από 386L0122 (ΕΕ L100 16.04.86 σ. 22.)

Ο από 390L0656 (ΕΕ L353 17.12.90 σ. 59.)

Μ από 391L0244 (ΕΕ L115 08.05.91 σ. 41.)

381 R 0348

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 348/81 του Συμβουλίου της 20ης Ιανουαρίου 1981 περί κοινού καθεστώτος που εφαρμόζεται στις εισαγωγές των προϊόντων που προέρχονται από κητεσιδή

ΕΕ L029 12.02.81 σ. 1. Μ από 1851

κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3820/82 του Συμβουλίου της 23ης Δεκεμβρίου 1982 για τη διατήρηση και την εισαγωγή στην Κοινότητα της σύμβασης για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση

ΕΕ L384 31.12.82 σ. 1.

M από 1851

M από 383R3645 (ΕΕ L367 28.12.83 σ. 1.)

M από 385R2384 (ΕΕ L231 29.08.85 σ. 1.)

M από 386R2295 (ΕΕ L201 24.07.86 σ. 1.)

M από 387R1472 (ΕΕ L136 26.05.87 σ. 6.)

M από 387R1540 (ΕΕ L147 06.06.87 σ. 1.)

M από 388R0869 (ΕΕ L087 31.03.88 σ. 67.)

M από 389R0610 (ΕΕ L066 10.03.89 σ. 24.)

M από 391R3675 (ΕΕ L349 18.12.91 σ. 13.)

383 R 3418

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3418/83 της Επιτροπής της 28ης Νοεμβρίου 1983 για τη θέσπιση των διατάξεων σχετικά με την ομοιόμορφη έκδοση και χρήση των εγγράφων που απαιτούνται για την εφαρμογή στην Κοινότητα της σύμβασης για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση

ΕΕ L344 07.12.83 σ. 1.

279 A 0623 (01)

Σύμβαση περί της διατήρησης των αποδημητικών ειδών που ανήκουν στην άγρια πανίδα II L 210 19.07.82 σ. 11.

O από 382D0461 (ΕΕ L210 19.07.82 σ. 10.)

279 A 0919(01)

Σύμβαση περί της διατήρησης της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης

ΕΕ L038 10.02.82 σ. 3.

O από 382D0072 (ΕΕ L038 10.02.82 σ. 1.)

483 Y 0118(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 5ης Ιανουαρίου 1983 για τα νεογνά της φώκιας

ΕΕ C014 18.01.83 σ. 1.

383 L 0129

83/129/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 28ης Μαρτίου 1983 σχετικά με την εισαγωγή στα Κράτη μέλη δερμάτων ορισμένων νεογνών φώκιας και τριαινόντων που προέρχονται από αυτά

ΕΕ L091 09.04.83 σ. 30.

390 R 3943

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3943/90 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1990 περί εφαρμογής του συστήματος παρατήρησης και ελέγχου που ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο XXIV της σύμβασης για τη διατήρηση της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας της Ανταρκτικής

ΕΕ L379 31.12.90 σ. 45.

392 L 0043

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας

ΕΕ L206 22.07.92 σ. 7.

393 D 0626

93/626/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία

ΕΕ L309 13.12.93 σ. 1.

283 A 082(02)

Σύμβαση για την αλιεία και τη διατήρηση των ζώντων πόρων στη Βαλτική Θάλασσα και στους Βελς

Ο από 383D0414 (ΕΕ L237 26.08.83 σ. 4)

283 A 0826(03)

Πρωτόκολλο της διάσκεψης των αντιπροσώπων των κρατών μερών της σύμβασης για την αλιεία και τη διατήρηση των ζωντων πόρων της Βαλτικής θάλασσας και των Belts (Βαρσοβία, 9 έως 11 Νοεμβρίου 1982)

ΕΕ L237 26.08.83 σ. 9

Ο από 383D0414 (ΕΕ L237 26.08.83 σ. 4)

5. Ήχος

5.1 ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ

370 L 0157

70/157/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1970 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών μελών που αναφέρονται στο αποδεκτό ηχητικό επίπεδο και στη διάταξη εξαιρέσεως των οχημάτων με κινητήρα

ΕΕ L 042 23.02.70 σ.16 (ΕΛ 13 Τ1 σ.61)

Μ από 1723

Μ από 1851

Μ από 294A0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 294A0103(73) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.572)

Μ από 372L0350 (ΕΕ L 321 22.11.73 σ.33) (ΕΛ 13 Τ2 σ.87)

Μ από 381L0334 (ΕΕΟ L 131 18.05.81 σ.6)

Μ από 384L0372 (ΕΕ L 196 26.07.84 σ.47)

Μ από 384L0424 (ΕΕ L 238 06.09.84 σ.31)

Μ από 389L0491 (ΕΕ L 238 17.08.89 σ.43)

Μ από 392L0097 (ΕΕ L 371 19.12.92 σ.1)

392 L 0097

Οδηγία 92/97/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 1992 για την τροποποίηση της οδηγίας 70/157/ΕΟΚ περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αναφέρονται στην αποδεκτή ηχοστάθμη και στις διατάξεις εξαιρέσεως των οχημάτων με κινητήρα.

ΕΕ L 371 19.12.92 σ.1

5.2 ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΤΕΣ

378 L 1015

78/1015/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1978 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών των αναφερομένων στο αποδεκτό ηχητικό επίπεδο και στη διάταξη εξαιρέσεως των μοτοσυκλετών

ΕΕ L 349 13.12.78 σ.21 (ΕΛ 15 Τ1 σ.189)

Μ από 1794

Μ από 1851

Μ από 294A0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 294A0103(73) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.572)

Μ από 387L0056 (ΕΕ L 024 27.01.87 σ.42)

Μ από 389L0235 (ΕΕ L 098 11.04.89 σ.1)

5.3 ΑΕΡΟΣΚΑΦΗ

380 L 0051

80/51/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1979 περί περιορισμού του θορύβου που προκαλείται από υποηχητικά αεροσκάφη.

ΕΕ L 018 24.01.80 σ.26 (ΕΛ 15 Τ1 σ.237)

Μ από 294A0103(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ.263)

Μ από 383L0206 (ΕΕ L 117 04.05.83 σ.15)

θαρύβου που προκαλείται από το υποχηητικά αεριοθούμενα πυλινικά αεριοθούμενα.
EE L 363 13.12.89 σ.27
M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ.263)

5.4 ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

379 L 0113

79/113/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1978 περί προσέγγισης των νομοθεσιών των Κρατών μελών περί του προσδιορισμού της μηχανικής εκπομπής των μηχανημάτων και υλικών εργοταξίου.

EE L 033 08.02.79 σ. 15 (ΕΛ 13 Τ8 σ. 26)

M από 179H

M από 185I

M από 391L 1051 (EE L 376 30.12.81 σ. 49)

M από 385L0405 (EE L 233 30.08.85 σ. 9)

384 L 0533

84/533/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των μηχανοκίνητων αεροσυμμετωπών.

EE L 300 19.11.84 σ. 123

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 385L0406 (EE L 233 30.08.85 σ. 11)

384 L 0534

84/534/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των πυργογερανών.

EE L 300 19.11.84 σ. 130

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 387L0405 (EE L 220 08.08.87 σ. 60)

384 L 0535

84/535/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με το επιτρεπτό επίπεδο ηχητικής στάθμης των ηλεκτροπαραγωγών ζευγών συγκολλήσεως.

EE L 300 19.11.84 σ. 142

M από 385L0407 (EE L 233 30.08.85 σ. 16)

384 L 0536

84/536/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των ηλεκτροπαραγωγών ζευγών συγκολλήσεως.

EE L 300 19.11.84 σ. 149

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 385L0408 (EE L 233 30.08.85 σ. 18)

384 L 0537

84/537/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των φορητών συσκευιών οραύσεως σκυροδέματος και αερογεφυρών.

EE L 300 19.11.84 σ. 156

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 385L0409 (EE L 233 30.08.85 σ. 20)

384 L 0538

84/538/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1984 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επιτρεπτή στάθμη ακουστικής ισχύος των χορτοκοπτικών μηχανών.

EE L 300 19.11.84 σ. 171

M από 294A0103(52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 387L0252 (EE L 117 05.05.87 σ. 22)

386 L 0594

86/594/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 1986 που αφορά τον περιορισμό του θορύβου που εκπέμπουν οι οικιακές συσκευές.

ΕΕ L 344 06.12.86 σ. 24

Μ από 294Α0105(52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 263)

386 L 0662

86/662/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για τον περιορισμό του θορύβου των υδραυλικών πιτύων, των πιτύων με καλώδια των ηρωθητών γεών, των φορτωτών, και των φορτωτών - εκσκαφέων

ΕΕ L 384 31.12.86 σ. 1

Μ από 294Α0110 (52) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 263)

Μ από 389L0514 (ΕΕ L 253 30.08.89 σ. 35)

6. Απόβλητα**6.1 ΓΕΝΙΚΑ - ΑΣΤΙΚΑ ΑΥΜΑΤΑ - ΧΡΗΣΗ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ - ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ****375 L 0442**

75/442/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1975 περί των στερεών αποβλήτων.

ΕΕ L 194 25.07.75 (ΕΑ 16 ΤΙ σ. 80)

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0156 (ΕΕ L 078 26.03.91 σ. 32)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

Μ από 394D0003 (ΕΕ L 005 07.01.94 σ. 15)

390 Υ 0518(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1990 σχετικά με την πολιτική διαχείρισης των αποβλήτων

ΕΕ C 122 18.05.90 σ. 2

386 L 0278

86/278/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1986 σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους κατά τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία

ΕΕ L 181 04.07.86 σ. 6

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

393 R 0259

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 259/93 του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1993 σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας καθώς και κατά την είσοδο και έξοδο τους.

ΕΕ L 030 06.02.93 σ. 1

390 L 0660

90/660/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 1990 περί των μεταβατικών μέτρων που εφαρμόζονται στη Γερμανία όσον αφορά ορισμένες κοινοτικές διατάξεις σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και σε συνάρτηση με την εσωτερική αγορά.

ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 79

Z86 A 1007(03)

Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του Βασιλείου της Σουηδίας για έρευνα στον τομέα της ανακύκλωσης και της χρησιμοποίησης αποβλήτων.

ΕΕ L 276 07.10.88 σ. 12

Ο από 389L0511 (ΕΕ L 276 07.10.88 σ. 11)

σκοπεύει να χορηγήσει η κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υπερ της περιβαλλοντικά αποδοτικής διάθεσης του φυσικού λιπώσματος.
EE L 170 25.06.92 σ. 34

394 D 0003

94/3/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 20ης Δεκεμβρίου 1993 για τη θέσπιση καταλόγου αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 1α) της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των στερεών αποβλήτων.
EE L 005 07.01.94 σ. 15

376 D

76/43/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 1976 περί συστάσεως Επιτροπής Διαχειρίσεως Αποβλήτων.

EE L 115 01.05.76 σ. 73 (ΕΑ 12 TI σ. 119)

M από 179H

M από 185I

381 X 0972

81/972/ΕΟΚ: Σύσταση του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1981 περί επαναχρησιμοποίησης χρησιμοποιηθέντος χαρτί και της χρησιμοποίησεως ανακυκλωθέντος χαρτί.
EE L 385 10.12.81 σ. 56

385 L 0339

85/339/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1985 για τις συσκευασίες υγρών τροφίμων.

EE L 176 06.07.85 σ. 18

M από 294A0103(52) (EE L 03.01.94 σ. 263)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

391 L 0271

91/271/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων.

EE L 135 30.05.91 σ. 40

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 393D0481 (EE L 226 07.09.93 σ. 23)

6.2 ΧΗΜΙΚΑ - ΤΟΞΙΚΑ - ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

375 L 0439

75/439/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 1975 περί διαθέσεως των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων.

EE L 194 25.07.75 σ. 23 (ΕΑ 15TI σ. 77)

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 387L0101 (EE L 042 12.02.87 σ. 43)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

378 L 0319

78/319/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Μαρτίου 1978 περί των τοξικών και επικινδύνων αποβλήτων.

EE L 084 31.08.78 σ. 43 (ΕΑ 15 TI σ. 161)

M από 179H

M από 185I

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0689 (EE L 377 31.12.91 σ. 20)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

391 L 0689

91/689/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991 για τα επικίνδυνα απόβλητα.

EE L 377 31.12.91 σ. 20

leur elimination.

EE L 039 16.02.93 σ. 3

C από 393D0098 (EE L 039 16.02.93 σ. 1)

376 L 0483

76/403/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 1976 περί της εξαλείφειας των πολυχλωροδιφαινυλίων και των πολυχλωροτριφαινυλίων.

EE L 108 26.04.76 σ. 41 (ΕΛ 15 ΤΙ σ. 136)

M από 294A0108() (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 391L0692 (EE L 31.12.91 σ. 48)

389 Y 0112 ()

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1988 σχετικό με τη διασυνοριακή διακίνηση επικινδύνων αποβλήτων προς τρίτες χώρες.

EE C 009 12.01.89 σ.1

6.3 ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΣΤΗΛΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΕΣ

391 L 0157

91/157/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 18ης Μαρτίου 1991 για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες.

EE L 078 26.03.91 σ. 38

M από 294A0103 (52) (EE L 001 03.01.94 σ. 263)

M από 393L0086 (EE L 264 23.10.93 σ. 51)

6.4 ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΙΤΑΝΙΟΥ

378 L 0176

78/176/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 20ης Φεβρουαρίου 1978 περί των αποβλήτων που προέρχονται από τη βιομηχανία διοξειδίου του τιτανίου.

EE L 054 25.02.78 σ. 19 (ΕΛ 15 ΠΙ σ. 154)

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 382L0883 (EE L 378 31.12.82 σ. 1)

M από 383L0029 (EE L 032 03.02.83 σ. 28)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

389 L 0428

89/428/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 για τον καθορισμό των τρόπων εναρμόνισης των προγραμμάτων μείωσης της ρύπανσης που προκαλούν τα απόβλητα της βιομηχανίας διοξειδίου του τιτανίου με προοπτική την εξάλειψή της.

EE L 201 14.07.89 σ. 56

382 L 0883

82/883/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1982 για τους τρόπους επιτήρησης και ελέγχου των χώρων οι οποίοι σχετίζονται με τα απόβλητα της βιομηχανίας του διοξειδίου του τιτανίου.

EE L 378 31.12.82 σ. 1

M από 1851

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

392 L 0112

Οδηγία 92/112/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1992 για τον καθορισμό των διαδικασιών εναρμόνισης των προγραμμάτων περιορισμού της ρύπανσης που προκαλούν τα απόβλητα της βιομηχανίας διοξειδίου του τιτανίου με προοπτική την εξάλειψή της.

EE L 409 31.12.92 σ. 11

6.5 ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

375 D 0406

75/406/Ευρωπαϊκή Δέσφαση του Συμβουλίου, du 26 juin 1975, arrêtant un programme concernant la gestion et le stockage des déchets radioactifs / Δεν υπάρχει η ελληνική μετάφραση

EE L 178 09.07.75 σ. 28

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 20ης Ιουλίου 1975 περί της θέσης των εγκαταστάσεων της Συμβουλευτικής Επιτροπής όσον αφορά τη διαχείριση του προγράμματος "επεξεργασία και αποθήκευση ραδιενεργών αποβλήτων" (έμμεση δράση).

ΕΕ C 153 09.07.75 σ. 10

380 Y 0229 (02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 1980 σχετικά με τη Συμβουλευτική Επιτροπή σε θέματα διαχείρισης του προγράμματος έρευνας "διαχείριση και αποθήκευση ραδιενεργών αποβλήτων".

ΕΕ C 051 29.02.80 σ. 4

380 D 0237

80/237/Ευρατόμ: Απόφαση του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 1980 περί της δημιουργίας Συμβουλευτικής Επιτροπής "ad hoc" επί του θέματος της επανεπεξεργασίας των ακτινοβληθέντων πυρηνικών καυσίμων.

ΕΕ L 26.02.80 σ. 9 (ΕΛ 12Τ2 σ. 34)

380 Y 0239 (03)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 1980 όσον αφορά την επανεπεξεργασία ακτινοβληθέντων πυρηνικών καυσίμων.

ΕΕ C 051 29.02.80 σ. 4

382 X 0074

82/74/Ευρατόμ: Σύσταση της Επιτροπής της 3ης Φεβρουαρίου 1982 στον τομέα της αποθήκευσης και της επανεπεξεργασίας των ακτινοβληθέντων πυρηνικών καυσίμων.

ΕΕ L 037 10.02.82 σ. 36

389 D 0664

89/664/Ευρατόμ: Απόφαση του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1989 για την έγκριση ειδικού προγράμματος έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας στον τομέα της διαχείρισης και αποθήκευσης των ραδιενεργών αποβλήτων (1990-1994).

ΕΕ L 395 30.12.89 σ. 28

392 Y 0625(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουνίου 1992 σχετικά με την ανανέωση του σχεδίου δράσης της Κοινότητας για τα ραδιενεργά απόβλητα.

ΕΕ C 158 25.06.92 σ. 3

392 L 0003

Οδηγία της Ευρατόμ του Συμβουλίου της 3ης Φεβρουαρίου 1992 για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών καθώς και προς και από την Κοινότητα

ΕΕ L 035 12.02.92 σ. 24

393 D 0552

93/552/Ευρατόμ: Απόφαση της Επιτροπής της 1ης Οκτωβρίου 1993 για τη θέσπιση του τυποποιημένου εγγράφου για την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων ο οποίος αναφέρεται στην οδηγία 92/3/Ευρατόμ του Συμβουλίου.

ΕΕ L 268 29.10.93 σ. 83

393 R 1493

Κανονισμός (Ευρατόμ) αριθ. 1493/93 του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 1993 για τις αποστολές ραδιενεργών ουσιών μεταξύ κρατών μελών.

ΕΕ L 148 19.06.93 σ. 1

7. Νερά

7.1 ΓΕΝΙΚΑ

383 Y 0217(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 7ης Φεβρουαρίου 1983 για την καταπολέμηση της ρυπανσης

484 Y 1012 (02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 3ης Οκτωβρίου 1984 για τις νέες μορφές συνεργασίας στον τομέα του νερού
ΕΕ C 272 12.10.84 σ. 2

392 Y 0306(02)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 2ης Φεβρουαρίου 1992 για τη μελλοντική πολιτική σχέση με τα υπόγεια ύδατα.
ΕΕ C 059 06.03.92 σ. 2

392 D 0446

92/446/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 27ης Ιουλίου 1992 περί των ερωτηματολογίων για τις οδηγίες που αφορούν τον τομέα των υδάτων.
ΕΕ L 247 27.08.92 σ. 10

7.2 ΠΟΣΙΜΟ ΝΕΡΟ**375 L 0440**

75/440/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 1975 περί της αποκαταστημένης ποιότητας των υδάτων επιφανείας που προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στα Κράτη μέλη.
ΕΕ L 194 25.07.75 σ. 26 (ΕΑ 15 ΤΙ σ. 80)

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 379L0869 (ΕΕ L 271 29.10.79 σ. 44) (ΕΑ 11 σ. 220)

Μ από 390 L 0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391 L 0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

379 L 0869

79/869/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1979 περί των μεθόδων μέτρησης και περί της συχνότητας των δειγματοληψιών και της αναλύσεως των επιφανειακών υδάτων τα οποία προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στα Κράτη μέλη.
ΕΕ L 271 29.10.79 σ. 44 (ΕΑ 15 ΤΙ σ. 220)

Μ από 185I

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 381L0855 (ΕΕ L 319 07.11.81 σ. 16)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

377 D 0795

77/795/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1977 περί καθιέρωσης κοινής διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών για την ποιότητα των γλυκών επιφανειακών υδάτων της Κοινότητας.
ΕΕ L 334 24.12.77 σ. 29 (ΕΑ 15 ΤΙ σ. 146)

Μ από 179H

Μ από 185I C από 381D0856 (ΕΕ L 319 07.11.81 σ. 17)

Μ από 384D0422 (ΕΕ L 237 05.09.84 σ. 15)

Μ από 386D0574 (ΕΕ L 335 26.11.85 σ. 44)

380 L 0778

80/778/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1980 περί της ποιότητας του ποσίμου νερού
ΕΕ L 229 30.08.80 σ. 11 (ΕΑ 15 ΤΙ σ. 255)

Μ από 185I

Μ από 294Α0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 381L0858 (ΕΕ L 319 07.11.81 σ. 19)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

376 L 0160

76/160/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 1975 περί της ποιότητας των υδάτων κολυμβήσεως.

ΕΕ L 031 05.02.76 σ. 1 (ΕΑ 15 ΤΙ σ. 108)

Μ από 179Η

Μ από 185Ι Δ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

390 Y 08

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 19ης Ιουνίου 1990 για την πρόληψη ατυχημάτων που προκαλούν ρύπανση της Θάλασσας.

ΓΕ C 206 18.08.90 σ. 1

7.4 ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ ΟΥΣΙΩΝ**376 L 0464**

76/464/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 4ης Μαΐου 1976 περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας.

ΕΕ L 129 18.05.76 σ. 23 (ΕΑ 15 ΤΙ σ. 138)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

375 D 0438

75/438/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1975 περί συμμετοχής της Κοινότητας στην προσωρινή επιτροπή η οποία συνεστήθη βάσει του ψηφίσματος αριθ. III της συμβάσεως για την πρόληψη της ρυπάνσεως της θαλάσσης από χερσαίες πηγές.

ΕΕ L 194 25.07.75 σ. 22

378 Y 0708(01)

Résolution du Conseil, du 26 juin 1978, instituant un programme d'action des Communautés européennes en matière de contrôle et de réduction de la pollution causée par le déversement d'hydrocarbures en mer. (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).

ΕΕ C 162 08.07.78 σ.

380 L 0068

80/68/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1979 περί προστασίας των υπογείων υδάτων από τη ρύπανση που προέρχεται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες.

ΕΕ L 020 26.01.80 σ. 43 (ΕΑ 15 ΤΙ σ. 240)

Μ από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

383 L 0513

83/513/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1983 για οριακές τιμές και τους ποσοτικούς στόχους για τις απορρίψεις καδμίου.

ΕΕ L 291 24.10.83 σ. 1

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

384 L 0156

84/156/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 8ης Μαρτίου 1984 για τις οριακές τιμές και τους ποσοτικούς στόχους όσον αφορά τις απορρίψεις υδραργύρου σε τομείς άλλους εκτός του τομέα της ηλεκτρολύσεως των χλωριούχων αλάτων των αλκαλίων.

ΕΕ L 074 17.03.84 σ. 49

Μ από 294A0103(70) (ΕΕ L 001 03.01.94 σ. 494)

Μ από 390L0656 (ΕΕ L 353 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

386 D 0085

86/85/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 8ης Μαρτίου 1986 για την καθιέρωση κοινού συστήματος πληροφόρησης για τον έλεγχο και τη μείωση της ρύπανσης που προξενεί η

EE L 017 21.02.90 σ. 339

M από 388L0346 (EE L 158 25.06.88 σ. 32)

386 L 0280

86/280/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1986 σχετικά με τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις ορισμένων επικίνδυνων ουσιών που υπάγονται στον κατάλογο I του παραρτήματος της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ

EE L 181 04.07.86 σ. 16

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 388L0347 (EE L 158 25.06.88 σ. 35)

M από 390L0415 (EE L 219 14.08.90 σ. 49)

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

274 A 0604(01)

Σύμβαση για την πρόληψη της ρυπάνσεως της θαλάσσης εκ χερσαίων πηγών.

EE L 194 25.07.75 σ. 5

M από 287A0127(01) (EE L 024 27.01.87 σ. 47)

O από 375D0437 (EE L 194 25.07.75 σ. 5)

375 Y 0725(01)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1975 περί της συμβάσεως για την πρόληψη της ρυπάνσεως της θάλασσας από χερσαίες πηγές.

EE C 168 25.07.75 σ. 1

380 D 0686

80/686/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουνίου 1980 περί ουσιώσεως Συμβουλευτικής Επιτροπής στον τομέα του ελέγχου και της μείωσης της ρυπάνσεως που προξενείται από την έκχυση υδρογονανθράκων στη θάλασσα.

EE L 188 22.07.80 σ. 11 (ΕΑ 15 ΤΙ σ. 248)

M από 385D0208 (EE L 089 29.03.85 σ. 64)

M από 387D0144 (EE L 057 27.02.87 σ. 57)

382 L 0176

82/176/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1982 περί των οριακών τιμών και των ποιοτικών στόχων για τις απορρίψεις υδραργύρου από το βιομηχανικό τομέα της ηλεκτρολύσεως των χλωριούχων αλάτων αλκαλίων.

EE L 081 27.03.82 σ. 29

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

384 L 0491

84/49/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1984 σχετικά με τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις εξαχλωροκυκλοεξανίου.

EE L 274 17.10.84 σ. 11

M από 294A0103(70) (EE L 001 03.01.94 σ. 494)

M από 390L0656 (EE L 353 17.12.90 σ. 59)

M από 391L0692 (EE L 377 31.12.91 σ. 48)

385 D 0613

85/613/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1985 για την έγκριση, εξ ονόματος της Κοινότητας, προγραμμάτων και μέτρων που αφορούν τις απορρίψεις υδραργύρου και καδμίου στα πλαίσια της σύμβασης για την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης που προέρχεται από χερσαίες πηγές.

EE L 375 31.12.85 σ. 20

391 L 0676

91/676/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991 για την προστασία των υδάτων από την νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης

EE L 375 31.12.91 σ. 1

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2158/93 της Επιτροπής της 28ης Ιουλίου 1993 για την εφαρμογή προπαρασκευασών της διεθνούς σύμβασης για την ασφάλεια της ζωής στη θάλασσα, του 1974, καθώς και της διεθνούς σύμβασης για την πρόληψη της ρύπανσης από τα πλοία, του 1973, για τους σκοπούς του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 613/91.
ΕΕ L 194 03.08.93 σ. 5

7.5 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΩΝ ΓΙΑ ΟΣΤΡΑΚΟΕΙΔΗ ΚΑΙ ΨΑΡΙΑ

378 L 0659

78/659/εοκ: Οδηγία του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 1978 περί της ποιότητας των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ψαριών.

Ο από 390L0656 (ΕΕ L 363 17.12.90 σ. 59)

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31/12/91 σ. 48)

379 L 0923

79/923/ΕΟΚ: Οδηγία του Συμβουλίου της 30ης Οκτωβρίου 1979 περί προστασίας των υψίγειων υδάτων για οστρακοειδή.

Μ από 391L0692 (ΕΕ L 377 31.12.91 σ. 48)

7.6 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

276 A 0216(01)

Σύμβαση για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση (Σύμβαση της Βαρκελώνης)

ΕΕ L 240 19.09.77 σ. 3

Ο από 377D0585 (ΕΕ L 240 19.09.77 σ. 1)

283 A 0312(01)

Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση από χερσαίες πηγές.

ΕΕ L 067 12.03.83 σ. 19

Ο από 383D0101 (ΕΕ L 067 12.03.83 σ. 1)

386 D 0479

86/479/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 18ης Σεπτεμβρίου 1986 σχετικά με τη σύσταση συμβουλευτικής επιτροπής για την προστασία του περιβάλλοντος στις ζώνες που απειλούνται όμοσα (περίπτωση της Λεκάνης της Μεσογείου).

ΕΕ L 282 03.10.86 σ. 23

7.7 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΒΗ

390 D 0160

90/160/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1990 μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας αφενός, και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, αφετέρου, για τη σύναψη της σύμβασης περί συνεργασίας για τη διαχείριση των υδατικών πόρων της λεκάνης απορροής του Δούναβη.

ΕΕ L 090 05.04.90 σ. 18

7.8 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΒΑ

293 A 0223(01)

Πρωτόκολλο της σύμβασης της 8ης Οκτωβρίου 1990 μεταξύ των κυβερνήσεων της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γερμανικής και Σλοβακικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας για τη διεθνή επιτροπή για την προστασία του Ελβα

ΕΕ L 045 23.02.93 σ. 26

291 A 1123(01)

Σύμβαση για τη διεθνή επιτροπή προστασίας του Ελβα (Μετόφραση ΕΟΚ).

ΕΕ L 321 21.11.91 σ. 25

Ο από 391D 0598 (ΕΕ L 321 23.11.91 σ. 26)

263 A 0429(01)

Συμφωνία περί της Διεθνούς Επιτροπής για την προστασία του Ρήνου (Συμφωνία της Βέρνης).

ΕΕ L 240 19.09.77 σ. 48

382 D 0460

1982 περί της αυστάσεως για τη συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβasεως για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση

ΕΕ L 210 19.07.82 σ. 8

385 D 0336

85/336/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1985 για τη συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβασης για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση όσον αφορά το κάδμιο.

ΕΕ L 175 05.07.85 σ. 36

285 A 0705(01)

Πρόταση της Διεθνούς Επιτροπής για την προστασία του Ρήνου από τη ρύπανση, η οποία προβλέπει στη συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβασης για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση, που υπεγράφη στη Βόνη στις 3 Δεκεμβρίου 1976.

ΕΕ L 175 05.07.85 σ. 37

388 D 0381

88/381/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 σχετικά με την συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβασης για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση, όσον αφορά τον τετραχλωράνθρακα.

ΕΕ L 183 14.07.88 σ. 27

388 D 0382

88/382/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 σχετικά με την συμπλήρωση του παραρτήματος IV της σύμβασης για την προστασία του Ρήνου από τη χημική ρύπανση, όσον αφορά τον υδράργυρο που προέρχεται από τομείς άλλους εκτός από την ηλεκτρολύση χλωριούχων αλάτων αλκαλίων.

ΕΕ L 183 14.07.88 σ.30

7.10 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ**281 A 0905(01)**

Convention sur la conservation de la faune et la flore marines de l'Atlantique. (Δεν υπάρχει ελληνική μετάφραση).

ΕΕ L 252 05.09.81 σ. 27

Μ από 38100691 (ΕΕ L 252 05.09.81 σ. 26)

282 A0302(01)

Σύμβαση για την διατήρηση του οσολομού στο Βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό

ΕΕ L 378 31.12.82 σ. 25

Ο από 38200886 (ΕΕ L 378 31.12.82 σ. 24)

286 A 0618(02)

Τελική πράξη της διάσκεψης των πληρεξουσίων των κρατών μερών της διεθνούς σύμβασης για τη διατήρηση των θυννοειδών του Ατλαντικού

ΕΕ L 162 18.06.86 σ. 39

Ο από 38600238 (ΕΕ L 162 18.06.86 σ. 33)

286 A 0619(03)

Πρωτόκολλο παράρτημα της τελικής πράξης της διάσκεψης των πληρεξουσίων των κρατών μερών της διεθνούς σύμβασης για τη διατήρηση των θυννοειδών του Ατλαντικού

ΕΕ L 162 18.06.86 σ. 41

Ο από 38600238 (ΕΕ L 162 18.06.86 σ. 33)

293 A 1028(01)

Συμφωνία συνεργασίας για την προστασία των ακτών και των υδατών του βορειοανατολικού Ατλαντικού από τη ρύπανση.

ΕΕ L 267 28.10.83 σ. 22

284 Α 0716(02)

Συμφωνία για τη συνεργασία για την καταπολέμηση της ρύπανσης της Βόρειας Θερραίου από τους υδρογονάνθρακες και άλλες επικίνδυνες ουσίες (συμφωνία της Βόννης).

ΕΕ L 188 16.07.84 σ. 9

Q από 384D0358 (ΕΕ L 188 16.07.84 σ. 7)

M από 393D0540 (ΕΕ L 263 22 10.93 σ. 51)

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1 : ΕΤΠΑΜΕΤΡΟ 1.1ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΣΤΙΚΩΝ ΛΥΜΜΑΤΩΝA. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΕΤΡΟΥ

Το μέτρο αυτό περιλαμβάνει :

- α. Μελέτες - κατασκευές εγκαταστάσεων καθαρισμού λυμμάτων
- β. μελέτες - κατασκευές μονάδων βοθρολυμμάτων.
- γ. Επεκτάσεις και εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμμάτων.
- δ. αγωγούς σύνδεσης του αποχετευτικού δικτύου με εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμμάτων.
- ε. Αγωγούς εκβολής και υποθαλάσσιους αγωγούς διάθεσης των επεξεργασμένων λυμμάτων.
- στ. Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμμάτων ξενοδοχειακών μονάδων.

Οι ενέργειες αυτές αναφέρονται σε 85 αστικά κέντρα και οικισμούς με βασικό χαρακτηριστικό ότι είναι παράκτιοι που συνδέουν χωροταξικές ενότητες σε κόλπους που παρουσιάζουν μεγάλη πυκνότητα κατοίκων ιδιαίτερα την τουριστική περίοδο ή χαρακτηρίζονται από μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα, ως συνέπεια έντονης οικονομικής δραστηριότητας.

Η εκτέλεση των έργων θα ανταποκρίνεται στα οικονομικά, κοινωνικά και τεχνικά κριτήρια, που περιλαμβάνονται στους σχετικούς κανονισμούς.

Με την υλοποίηση της συγκεκριμένης ενέργειας, πληθυσμός τουλάχιστον 620 χιλ. κατοίκων (απ.1981) θα εξυπηρετηθεί με ολοκληρωμένες εγκαταστάσεις.

Υπεύθυνος κεντρικός φορέας για το μέτρο 1.1α είναι το ΥΠ-ΕΣ, ενώ υπεύθυνες αρχές για την υλοποίηση των έργων οι :

α. Δημοτικές Επιχ/σεις Υδρευσης+Αποχέτευσης(ΔΕΥΑ)	(14)
β. Δήμοι	(32)
γ. Κοινότητες	(37)
δ. Σύνδεσμοι	(2)
ε. Οργανισμός Αποχ.θεσ/νίκης	(1)

Για το τμήμα του μέτρου, που αφορά τις εγκαταστάσεις καθαρισμού λυμμάτων ξενοδοχειακών μονάδων, υπεύθυνη αρχή είναι ο Ε.Ο.Τ.

ΒΑΛΛΙΣΤΕΣ ΠΕΡΙΟ- ΤΕΣ ΦΥΛΑΘΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΕΡΤΕΙΑ	ΦΩΡΕΑΣ	ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΟΫΠ/ ΤΜΟΣ ΣΕ ΕΚ.	ΠΡΑΓΜΑΤ/ΘΕΙΙΕΣ ΠΑΝΡΩΜΕΣ ΜΕΙΡΙ 31.12.91	ΠΙΣΤ- ΩΣΗ 1992	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΕΚΔΩΜΗΣΗΣ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ
ΚΟΛΠΟΣ ΑΡΓΟΛΙΚΟΣ	1. ΔΕΥΑ ΑΡΓΟΥΣ - ΚΑΥΡΑΤΟΥ	31,556	900	37	350	1993	Έχει εκπονηθεί είναι εγκεκριμένη
	2. ΚΟΙΝ. ΠΕΡΙΟΧΗ	2,458	120		10	-	Έχει ανατεθεί η προμελέτη
	3. ΚΟΙΝ. ΔΙΣΤΡΟΦΕ	2,568	104		40	1992	Υπόκειται προμελέτη εγκτ. κ.κ.θ.
	4. ΚΟΙΝ. ΠΟΡΤΟΓΕΛΙ	894	100			1993	Τελεί προς έγκριση η προμελέτη της εγκατάστασης.
	5. Κ. ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ	4,465	200		50		Υπόκειται προμελέτη εγκεκριμένη & τεύ- χη δημοσίευσης
2	6. Κ. ΑΕΡΟΜΥΛΟΣ	1,197	60		20	1993	Έχει ανατεθεί η προμελέτη. Η άδεια συρροβήτησης στο ΠΕΙΣΘΕ
ΚΟΛΠΟΣ ΑΚΒΡΑΚΤΙΚΟΣ	7. ΔΕΥΑ ΑΡΓΑΙ	20,044	430	112	318	31/3/1992	υπόκειται εγκ/μένη
	8. ΚΟΙΝΟΣ ΜΕΓΑΡΩΝ	20,814	400	9	200	1993	υπόκειται εγκ/μένη προμελέτη
	9. Κ. ΜΕΛΕ & ΒΑΛΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑ	3,976	160		60	1992	Υφίσταται προμελέτη
ΚΟΛΠΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΣ	10. Κ. ΔΑΝΙΕΛΙΟΥ	2,045	200		70	1993	Υπόκειται προμελέτη
	11. ΔΕΥΑ ΚΑΡΕΙΝΑ	22,658	400		200	1993	Υφίσταται
	12. Κ. ΠΑΥΛΟΥΣΣΟΥ	5,188	300	70	230	12/1992	Έχει ολοκληρωθεί η προμελέτη

ΠΡΟΒΛ/ΗΜΗΡ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΜΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΓ.	ΠΟΣΩΝΑΜΟΙ ΠΑΜ- ΟΥΓΜΟΙ-ΔΥΝΑΜΙ ΚΟΙΤΗΤΑ ΕΚΚΑΤΑΓ.	ΤΕΛΙΚΟΣ ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ ΕΠΕΞ. ΛΥΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΗΜΦΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΝΟΤΗΕΙ ΕΜΕΡΤΕΙΕΙ ΕΡΗΜΑΤΟΘΕΤΟΥΜΕΝΕΙ ΑΠΟ:	
				ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡ/ΤΑ	ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡ/ΤΑ
10-9-91	21.500m-73.100m 60.000	ΑΡΓΟΛΙΚΟΙ Κ.	Κατασκευάζονται 4 στις δύο αδελφές αποστ. δίκτυο. Η βυ- ναριστικότητα του Β.Κ. υποβι- σεται για ισοδ/μο πλθ. 602 είναι διαστρ/θεί ο Β.Κ. Αναμένεται οδός υπαθ. απο ΠΕΙΣΘΕ δεν έχει ανατεθεί προσέγγιση Β.Κ.	ΕΠΑ(50) Αποστ. ΕΠΑ(500) Τελ- λεπταρής.	Δίκτυο(ΣΑΕ 1800) Δίκτυο(ΣΑΕ 2017)
1992	10.000	ΑΡΓΟΛΙΚΟΙ Κ.			
3/1992	~ 30.000m.	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΓΟΛΙΚΟΥ	Υπάρχει τμήμα αποστ- τικού δικτ. καθ. λάθους, είναι στο στάδιο αναλλο- τρίωσης.	ΕΑΠΤΑ δίκτυο ακαθάρτων	
4/1992	~ 20.000	ΑΡΔΕΥΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Καταστ. ο κεντρ. αποστ. συλλεκ- ταρής. Υπάρχει οδός υποβι- σης θα καταστ. ή αποστ. αγω- γός καθολής λυματών. (60)		ΣΑΕ-Δίκτυο ακα- θάρτων 200 εκ/2.
1992	~ 8070	ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΙΚ. ΚΑΜΗΡΟΙ ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ ΑΡΔΕΥΣΗ	Υπάρχει οδός υποβι-στικότητας εγκατεστημένη & έχει αναλλο- τριωθεί ο τάρος. Η εγκαταστ θα δοθεί διαδοχικά. Ι. Κοιλιά δύο, υπάρχουν περιβάλλοντες δίκτυο.		
1992/5	~ 10.000	ΑΡΔΕΥΣΗ	Είχε καταστ. περίοδο μέρας αποστ. δίκτυου, υπολείπεται η σύνδεση με Κ.Α.Α.		
1990	18.500m3 ημ 40.000	ΑΡΑΙΕΘΟΙ-ΑΜΒΡΑΚ.	Το έργο κατασκευάζεται από το τέλος του 1990, αναμεν- ούται το 8' έτος 1992.		Δίκτυο ακαθάρτων & συλλεξι. (1070)
10/1991	50.000	ΣΑΡΩΝΙΚΟΙ	Περιοχή βορράς. Είναι ανα- σύνταξη τμήτων θηροφάρ. και προκυρήχθ. η δημοπρασία		
2/1992	10.000	Θαλάσσια περιοχή Μ.Εκιδάριου	Συντάσσονται τα τεύχη δη- μοφάρ. Υπάρχει οικισ. & δη- εντός Μαΐου. Αποστ 2 μην. 80 θρ. που θα μετατρ. σε ειν. ταβερνισμός		
3/1992	6.000	-	Εκτέλεση εκκατάστασης. Συν- τάσσονται τα τεύχη δημοπρα- τίας.		ΥΠΕΙΣΘΕ & ΣΑΝΤ.
12/1991	~ 50.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΙΕΘΜΙΩΝ	Το έργο έχει δημοπρατηθεί είναι εκκατάσταση αναδόχων	Δίκτυο ακαθάρ- των (500εκ.).	
1991	~ 30.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Το έργο εκτελείται.	ΣΠΑ 106ΕΚ. συλλεκτήρες	ΣΑΕ 32 (400)

ΜΕΡΟΣ Ι.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΕΡΙΛΗΪΕΣ ΠΡΟΤΑΥΜΑΤΩΝ

ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΦΥΕΛΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΕΡΓΕΙΑ	ΦΟΡΕΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΚ.	ΠΡΑΓΜΑΤ/ΘΕΣΙΣΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΧΡΙ 31.12.91	ΒΙΤΙΣΗ 1992	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΕΚΔΟΜΗΣΗΣ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ	ΠΡΟΒΛΗΜΗ ΗΜΕΡΑ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΜΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΣΚ.
ΚΟΛΠΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΣ	23. ΔΕΥΤΕΡΑ ΑΙΓΙΟΥ	20,955	450		100	1993	Αναθεώρηση προμελέτης και έγκρισή.	5/1992
	18. ΔΗΜ. ΚΙΛΙΚΙΟΥ	8,232	300		80	1993	Υπάρχει έγκρ. προμελέτη από ΥΔΕ	3/1992
	15. ΚΟΙΝ. ΑΓΓΕΛΕΣ ΠΑΡ. ΙΩΔΕ	1,043	50		20		Υπάρχει προμελέτη έγκρ. ΥΔΕ	2/92
ΚΟΛΠΟΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΚΟΣ	16. Δ. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	4,676	200	-	80		Εκπονείται η προμελέτη	1992
	20. ΚΟΙΝ. ΚΑΤΑΝΟΟΥ	728	100		30	1992	Υφίσταται έγκρ. προμελέτη & έγινε αναμόρφωση τευχών	4/1992
	18. Δ. ΑΝ. ΠΡΕΣΤΕΡΩΝ	3,539	105		40	1993	Υπάρχει προμελέτη	5/1992
ΚΟΛΠΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟΣ	15. ΔΕΥΤ. ΑΝΑΜΑΤΑΣ	42,675	650	53	270	30/7/92	Έχει εκποθεί προμελέτη	1/8/91
ΚΟΛΠΟΣ ΤΕΙΛΑΙΩΝ	20. ΔΗΜ. Ν. ΜΑΚΡΗΣ	8,516	500		100		Εκπονείται προμελ. η οποία αναμένεται να εγκριθεί Μαΐο	8/1992
	21. Δ. ΜΑΡΙΔΟΠΟΥΛΟΥ	9,588	200		10		Έχει ανατεθεί και εκπονείται προμελέτη.	
	20. ΔΗΜ. ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ	4,841	200		30		Υπάρχει προμελέτη η οποία υποβλήθηκε πρὸς έγκριση	5/1992
ΘΕΛΑΣΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟ	22. ΔΕΥΤ. ΠΕΡΥΜΕΝΟΥ	18,190	1035	53	350	12/92	Υφίσταται έγκρ. πρόνη προμελέτη	27/12/90
ΚΟΛΠΟΣ ΠΑΚΩΝΙΚΟΣ	24. ΔΗΜΟΣ ΓΥΡΕΙΟΥ	4,354	200		50		Εκπονήθηκε προμελέτη (ΥΔΕ)	5/1992
	25. ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΡΩΔΗΣ	2,113	80		20	1993	Έχει εκπονηθεί η προμελέτη	4/1992

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΙΣΟΔΥΝ. ΔΙΗΘΟΥΣ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΑΡΘΡΟΚΤΗ ΕΝΕΣ. ΛΥΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΑΝΤΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΗΜΑΤΟΘΕΤΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ: ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡ/ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡ/ΤΑ	
~ 55.000	ΣΕΙΜΑΡΡΟΙ ΜΕΤΑΝΙΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣ. ΠΕΡ. ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΥ	Κατασκευάζονται διαμέτρου 100m της αποστ. και διαμορφωτ. ο Κ. Α.Α. ο Β.Κ. βρίσκ. στο πλάι ο υψ. 101. οροσημωτόν.	ΕΑΠΤΑ Αποστ. ομιός 1001.	
20.000 (5.294m ² /μμ)	Α. ΑΙΩΘΟΣ & ΘΑΛΑΣΣ. ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΥ	Ανατίθεται η κατασκευή υποβρυχίου αγωγού, καθώς & τμήμα του ΚΑΑ μετανίστου. το οποίο διαμορφωθεί.	ΕΑΠΤΑ-Δίκτυο σταθμών(100)	Δίκτυο καί Ευκλειδ. (600)
~ 5.000	ΑΡΘΡΟΚΤΗ	Αντίξεν η κατασκευή αποστ. δίκτυου. Βρίσκεται στο στά- διο εμερικής υποβάθρου.		
~ 16.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΛΛΗΝ	Επίσης εμερικής υποβάθρου προβλέπεται μονόδρομο διαδρομής αύτων.	ΕΑΠΤΑ(50ε) δίκτυο σταθμών	ΕΑΠΤ Δίκτυο σταθμών.
10.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο. Γενετικό κέντρο. Υπάρχει άδεια υποβάθρου.	ΕΑΠΤ Αποχετευτική	
6.000	ΣΕΙΜΑΡΡΟΙ ΚΡΕΙΤΤΗΘΗ ΘΑΛΑΣΣ. ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΙΤΑΡΑ	Υπάρχει άδεια υποβάθρου του οικοπέδου (6 στρέμ) & το αποχετευτικό δίκτυο κατα- σκευάζεται από την αρχή.	ΕΑΠΤΑ 105εκ.	20 εκ. δίκτυο σταθμών.
120.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑΙ	Γίνεται νέα μον. ως ενεργ. η αποχέτευση. Το οποίο είναι ε- χει διαμ. Υπάρχει αποστ. δίκτυο. Εχει εκτελεστεί τμήμα & ανα- νέται άδεια υποβάθρου.		ΕΑΠΤ 32(500)ευκ.
40.000				
20.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Το αποστ. δίκτυο είναι καλώς δ. Αναμένεται επίσημη τήρηση	ΕΑΠΤΑ(τμήμα 80κ εκ. σταθμών).	
20.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Βιθονόμ κοινός με δημ. Μέγας Μέγας.	ΕΑΠΤΑ(τμήμα 160 εκ) εκτελείται από ΕΥΔΑΠ.	
60.000	ΙΣΤΟΣ ΜΥΤΗ ΓΡΕΓΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Κατασκευάζεται και το αποχετευτικό δίκτυο έχει εγκατασταθεί ο ανάδοχος.	ΕΑΠΤ(850)Αποστ. αποστ. κορβρίων- Ευκλειδής.	
~ 10.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Αναμένεται η έκδοση της άδειας υποβάθρου και όδη κατασκευ. νέο δίκτυο.	ΕΑΠΤΑ τμήμα δίκτυου 40 εκ.	
~ 16.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΕΑΡΟΝΗΣ	Εχει εκδοθεί απόφαση για την υποβάθρου & το αποστ. δίκτυο ελλειπές. Ανατίθεται και υποβρύχιος αγωγός 300m		

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΕΡΤΕΙΑ	ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΟΥΠ/ΤΗΟΣ ΣΕ ΕΚ.	ΠΡΑΓΜΑΤ/ΘΕΙΤΕΙ ΣΑΝΗΡΩΜΕΙ ΜΕΧΡΙ 31.12.91	ΠΙΣΤ-ΘΗ 1992	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΕΚΠΛΩΚΗΣΗΣ ΠΡΟΜΕΛΗΣΗΣ	ΠΡΟΒΛ/ΜΗ ΗΜΕΡ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΜΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΣΚ.
ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΡΟΔΟΥ	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΜΑΝΔΡΑΚΙ ΜΕΛΕΤΟΥ	718	50		10	-	Εκπονείται προμελέτη.	
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΕΜΠΩΜΑΤΕ ΡΟΔΟΥ	1,777	40	-	10	-	Ανατέθηκε προμελέτη	
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΚΑΙΟΥ	1,184	60		20	-	Εκπονείται η προμελέτη του ΙΥΟΥ	6/92
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΛΙΝΔΟΥ ΡΟΔΟΥ	907	70		20		Εκπονείται προμελέτη.	8/92
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΑΡΧΑΓΙΑΝΝΗΣ	1,212	60		20		Δεν υπάρχει	
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΜΕΡΙΣΣΕΙ ΡΟΔΟΥ	1,752	130		20		Εκπονείται προμελέτη	9/92
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΑΡΑΚΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	1,925	120		20		Ανατέθηκε προμελέτη	11/92
ΚΟΙΛΟΣ ΕΥΡΟΙΚΟΣ	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΔΙΟΦΥΤΩΝ	2,555	200		40		Εκπονείται προμελέτη	3/1992
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΑΙΤΙΝΕΙΩΝ	5,192	200		10		Υφίσταται προμελ.	
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΑΝΤΙΦΩΝ ΑΙΤΙΝΕΩΝ	1,907	200		40		Υφίσταται προμελ. έλεγχου.	
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. Ν. ΑΡΤΑΚΗΣ	5,925	200		20		Εκπονείται	
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΚΑΡΚΙΝΙΑΣ	41,867	510	25	495	1992	Υφάρχει δελτογόνου ότι αφορά ενδυνάμ.	11/1990
	ΣΕ.Π.Ε.Κ. ΚΑΙΟΥ	5,279	120			1993	Υφάρχει προμελέτη	1992/8

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ ΕΝΕΡΓ. ΛΥΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΠΟΙΕΣ ΕΠΕΡΓΕΙΕΣ ΣΗΜΑΤΟΘΕΤΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ: ΚΟΙΝΩΤΙΚΑ ΠΡΟΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡ/ΙΑ	
4.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Είναι προς εξέταση η όβελω υποβελήσης το έργο υποβά κονόθε βοθρολυμάτων.	ΕΛΠΤΑ	
5.000	ΑΡΘΕΥΣΗ	Υφίσταται αποστ.δίκτυο ανα- νέμεται η όβελω υποβελήσης		
8.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Δεν υπάρχει νέο αποστ.δίκτυο.		
10.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Υπάρχει αποστ.δίκτυο	Interreg δίκτυο	
10.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Υπάρχει οριστική μελέτη υποβελήσης με βάση αυτή θα κατασκευαστεί νέο δίκτυο.	ΕΛΠΤΑ	
8.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Υπάρχει αποστ.δίκτυο δίκτυο δεν υπάρχει ακόμα όβελω υποβελήσης.		
8.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Ολοκληρώνεται το αποστ.δίκτυο αναμένεται έργο υποβά		
1000m³/ημ. κατ +400m³/ημ. βιο 100m³/ημ. στε βιομηχαν. 40.000 15.000	ΑΙΩΝΟΙ Π.	Αναθεωρείται η αρμελίση ως προς τη θέση καθότι δύσχετα δίκτυο του Σημει- ωρίου. Η κονόθε υποβά κατ αρχήν βοθρολύματα. Υπάρχει κονόθε εξεταστέ- σων Β.Κ. η οποία θα ελε- κταθεί. Κατασκευάζεται νέο αποστ.δίκτυο.		ΥΠΕΚΩΘΕ ΟΙΚΤΩ ακαθάρτων
10.000		Το έργο υποβά κονόθε εξεταστέσων βοθρολυμάτων	ΕΛΠΤΑ τμήμα υποβελήσης 60ετ	
10.000 16.000m³/ημ 1.500m³/ημ. βιο 60.000 15.000	Μ.ΒΑΙΣΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Απορρ. εκκένωση υπέρβασης κονόθε	ΕΤΠΑ, ΣΠΑ(1400 ΕΤΕ ΚΑΑ	
		Καταστ. αποστ.δίκτυο υποβά κονόθε βοθρολυμάτων περιοχ		ΥΠΕΚΩΘΕ-ΕΛΠΤ

ΑΝΑΛΙΣΤΕΣ ΠΕΡΙΟ- ΔΕΙΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΡΟΒΛΕ	ΠΑΡΟΥΣΙΟΙ	ΠΡΟΥΠ/ΙΝΟΙ ΣΕ ΕΚ.	ΠΡΑΓΜΑΤ/ΘΕΙΣΕΣ ΠΑΡΟΥΣΕΣ ΜΕΧΡΙ 31.12.1991	ΠΙΣΤ- ΩΣΗ 1992	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΡΧΗΡΑΤΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΘΙΟ ΕΚΘΡΟΝΙΣΜΕ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ
ΚΟΛΠΟΣ ΜΑΛΙΑΚΟΣ	39. ΑΓ. ΠΩΛ/ΝΟΥ	2,657	150		30	1993	Ανατέθηκε προμελέ- τη μελέτη
	40. ΟΡΜΟΣ ΑΓΑΘΑΝΤΗΣ	5,562	100		30		Ανατέθηκε η προμε- λέτη εργατ. καθαρ.
	41. ΟΥΛ. ΚΑΜΜΕΝΩΝ ΒΟΥΡΑΖΗ	2,275	250		120	1992	Εκτελέστηκε συντάξ. τεχν. δημοπράτησης. Υπόκειται ελεγχρ. προμελέτη Β.Κ.
	42. ΠΟΙΝ. ΜΑΔΕΕΙΝΑΣ	4,072	200		10		Δεν υφάρχει προμελέτη
	43. ΟΥΛ. ΣΤΥΛΙΔΑΣ	4,742	200		50		Υπόκειται προμελέτη ελεγχρ.
	44. ΔΕΥΤ. ΚΑΜΙΑΣ	41,846	450	28	272	1992	Υπόκειται ελεγχρ. προμελέτη
ΚΟΛΠΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΣ	45. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΠΡ. Τ.Ε. ΜΕΛΕ/ΝΙΟΥ	6,078	105		30		
	46. ΟΤΑ ΑΝΑΤ. ΑΝΤΙΘΕ (ΠΑΡ)	14,418	2,100		600	1993	Έχει εκκριθεί η προμελέτη των ειν. & τελειώνει η ορι- στική μελ. αμμοβ. εμβολής.
	47. Ο. ΑΕΡΟΠΟΡΤΙΑΣ	1,466	200		50	1992	Υπόκειται προμελέτη
	48. ΠΟΙΝ. ΚΟΡΙΝΘΟΥ	2,185	80		20		Εκπονείται η προ- μελέτη.
	49. Ο. ΑΝΑΤ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	2,687	100		20	1993	Έχει εκκριθεί από το ΥΠ.ΕΣ. η προμε- λέτη.

ΠΡΟΒΛΗΜΗ ΗΜΕΡ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΜΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΣΚ.	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΙΣΙΔΙΚΟΙ ΑΠΟΔΕΚΤΗ ΕΝΕΞ. ΛΥΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΥΠΟΜΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΙΜΕΙ ΕΜΕΡΤΕΙΕΣ ΣΠΗΜΑΤΟΟΟΤΟΥΜΕΝΕΙ ΚΟΙΝΟΙ. ΜΡ/ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΜΡ/ΤΑ
6/92	10.000	ΑΡΘΡΕΥΤΙΚΗ-ΘΕΣΗ ΕΡΕΙΝΙΑ ΠΟΤΟΥ ΟΙΚ.ΑΓ.ΚΩΝ/ΜΟΥ	Ευρεται αλεια ιμωθέτσης η μονάδα απορτ εισερισια βοθρολυμμάτων το ποιοτικηκό βλετω είναι ελλειρές.	
5/92	10.000		Εχει καλλεγει ο ιόρος θεία θόβελος.	
10/91		ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Αναμένεται η αξιολόγηση των προσηφών & επιλογή τον αναδόχου. Ελλειρές ποσικτ.δέκτω.	ΕΚΑ δέκτω καθάρτων 200 εκ.
6/92	10.000	ΜΑΛΛΙΑΚΟΙ ΚΟΛΛΟΙ	Απορτ έργο βοθρολυμμάτων ελλειρές ποσι.δέκτω.Είναι στο στάδιο της επιλογής τον ιόρου.	
1991	9.840m ² /η 60.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣ Κ.Β	λελ κατασκευασθεί μετλο ελέα τον δέκτω ακαθάρ- των και ο κεντρ.συλλέκτ. Εχει δηροαρηθεί ο Β.Κ.	ΣΠΑ(1300)δίκτ ακαθάρτ. συλ- λέκτ.μυμθ μεταμορφός έως
	10.000			
2/92	~ 190.000	ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΑΡΙΚΑ ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΕΛΕ ΜΗΣΑΝΙΩΝΑΙ & ΕΞΕ ΚΟΛΛΟΥ	Απορτ 2 έργα.μ) των εκκατ. καθαρισιού β) τον σιμίο επβολής (400 εκ.). Η καθυ- στέρηση οφείλεται στη με- λέτη περιβαλλοντικών επι- πτώσεων της οικίας η εκκρι- ση εδόθηκε πρόσηπτα.Εχει εκτελεσθί και η παραχώρηση από ΓΕΝ.Τελών προς δήκοη Είναι στο στάδιο εκκρσης σθείας ιμωθέτσης.	Ευλλεκτάρες (1800)
	10.000			δέκτω ακαθάρ- των λυέντρο εξε.λυμμάτων
6/92	8.000		Είμε επιλογή του ιόρου και ανακινείται η έκδοση απόφασης της ιμωρέκρσης	
6/92	~ 30.000	ΑΡΘΡΕΥΤΙΚΗ	Αναμένεται έκδοση απόφασης ιμωρέκρσης.Τελεί προς δη μοκράτηση	ΠΕΠ Αποχέτευση Α'φύση

ΘΑΛΑΣΙΕΣ ΠΕΡΙΟ- ΣΕΙΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΕΡΤΕΙΑ	ΧΩΡΕΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΟΫΠ- ΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΚ.	ΠΡΑΓΜΑΤ/ΘΕΙΣΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΧΡΙ 31.12.1991	ΠΙΣΤ- ΩΣΗ 1992	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΕΚΠΟΜΗΣΗΣ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ	ΠΡΟΒΛ/ΜΗ ΗΜΕΡ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΜΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΣΚ.
ΑΙΤΑΙΟ ΠΕΛΑΤΟΣ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΗΝΟΥ	4,049	250		50		Υπόκειται προμελέτη	8/1992
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΑΛΛΟΝΗΣ ΤΗΝΟΥ	378	60				Υπόκειται προμελέτη	
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΡΟΥ	1,920	100		20		Εκπονείται η προ- μελέτη των εγκατ. της οριζ. αποχέτ.	2/1992
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΠΗΣΣΑΣ ΠΑΡΟΥ	664	40		10	1993	Υπόκειται προμελέτη.	1992
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΘΜΑΡΙΟΥ	3,651	100		40	1993	Υπόκειται προμελέτη	6/1992
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝ. ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ	1,392	60		20	1992	Έχει εγκριθεί η προμελέτη	12/91
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΑΘΕΑΣ	4,943	200		50		Υψίσταται εικεκ. προμελέτη	1992
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	24,991	708		-	1993	Εικεκ. προμελέτη από ΥΠ.ΕΣ.	1992
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΥΡΑ ΣΕΓΙΟΥ	1,133	60		20	1993	Εκπονείται η προμε- λέτη.	7/1992
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΚΤΑΡΟΥ	4,129	250	40	150	3/1992	Υπόκειται προμελέτη	1991
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΡΟΥ	1,718	100		40	1993	Έχει εγκριθεί η προμελέτη.	1/1992
ΧΩΡΟΣ ΚΑΛΟΝΗΣ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝ. ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ	1,598	80		30	1992	Έχει εγκριθεί η προμελέτη	11/1991
ΚΟΙΝΩΝ ΑΡΤΟΙΣΤΟΝΟΥ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΤΟΙΣΤΟΝΟΥ	7,281	250		80	1993	Υψίσταται	11/91
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΤΟΙΣΤΟΝΟΥ	7,096	220			1993	Έχει εγκριθεί η προμελέτη.	

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΑΠΟΔΕΚΤΗ ΕΝΕΣ. ΛΥΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΣΥΜΒΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΚΟΙΤΕΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΥΝΜΑΤΟΣΟΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓ/ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΓ/ΤΑ
~ 10.000	ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΚΑΘΟΣ ΣΤΑΡΑ	Δεν υπάρχει άδεια χωροθέ- τησης από την επιτροπή της Μοχαρίδας. Κατασκευάζεται προσπευτ. δίκτυο. Υπάρχει αποστ.-εικρ.δικτυ Συνετήλησαν τα τεύχη δημο- κράτησης από ΤΥΟΚ και εξε- δόθη άδεια χωροθέτησης.	ΣΠΑ τμήμα δικτύου σταθάρτων 365εκ. & ΕΑΠΤΑ 42εκ.
10.000	ΑΚΡ.ΠΟΥΝΤΑ.	Δεν υπάρχει άδεια χωροθέτησης.	
~ 16.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Υπάρχει αποστ.δίκτυο και έχει επιλεγεί ο τόπος της τάστασης.	ΣΠΑ τμήμα δικτ. αποστ.267εκ.
~ 10.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΟΡ.ΕΠΟΡΑΘΩΝ	Υπάρχει αποστ.δίκτυο & άδεια χωροέκτασης.	
10.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΦΟΥΡΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΜΑ	Υπάρχει αποστ.δίκτυο.	ΕΑΠΤΑ Αποστ.ταση 60 εκ.
~ 60.000	ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓ.ΓΕΩΡ. ΚΟΥΤΣΟΥΚΕΡΑ	Άδεια χωροθέτησης.Κατασκ. νέα αποστ.τευτ.δίκτυ.(ΜΟΠ).	ΜΟΠ 4370 δίκτυο Συλλέκτ.
~ 6.000	ΑΚΡΩΤΗΡΙΣ ΑΣΤΡΟ	Αποστ και τις 600 Κοιν. υπάρχει τόπος σε απόσταση της επιτροπής της Νομ.έλε- κτου αποστ.στη Γόρμ Γερμαν.	ΕΑΠΤΑ τμήμα δικτ σταθάρτων 28εκ.
	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Προβλέπεται εφεστ. υπόρ. μονόδρομ & υποθαλάσσιος	[ΑΕ(100)] παράλληλος Συλλεκτήρας
~ 10.000	ΑΡΘΕΥΣΗ	Έχει κατασκ. συλλεκτήρας & έχει επιλεγεί ο τόπος.	ΣΠΑ δίκτυο σταθ. 400εκ. ΕΑΠΤΑ 100εκ.
~ 4.000	ΑΡΘΕΥΣΗ	Κατασκευάζεται τμήμα αποστ. δικτύου	ΕΑΠΤΑ τμήμα δικτύου 40εκ.
~ 12.000	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΚΟΤΙΝΗ	Έχει κατασκ.υποθαλάσσιος αγωγός &υπάρχει αποστ.δίκτυ. τελεί από δημ.οξυογ.πρασιν Υπάρχει χωροέκτασης	ΕΑΠΤΑ παράλλ. αποστ.αγωγ.& υπο θαλάσσιος.εξβολή Ρεοαλ.συντ.κυρμα δ.Ανξουρλου 45εκ Αποστ.ΜΟ.Ταπη.40εκ
11.000			

ΒΑΛΑΝΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙΟ- ΙΣΕΣ ΦΟΡΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΕΙΣΙΑ	ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΟΫΠ- ΛΟΓΙΣΜΟΙ ΣΕ ΕΚ.	ΠΡΑΓΜΑΤ/ΘΕΙΣΕΙ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΧΡΙ 31.12.1991	ΒΙΤΙ- ΣΗ 1992	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΦΕΡΑΤΙΣΗΣ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΕΚΘΡΟΜΗΣΗΣ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ
ΚΟΛΛΟΙ ΙΣΤΡΥΜΟΝΙΚΟΙ	64. ΔΗΜ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΩΝ	743	60		10		Δεν υπάρχει προμελέτη
	65. ΓΕΩ. ΑΝΤΙΠΟΛΗΣ	280	150		10		Ευτάσσει προμελέ- τη
ΚΟΛΛΟΙ ΚΑΤΑΣΤΑΘΡΑΞ ΠΑΚΙΔΙΚΗΣ	66. ΓΕΩ. ΠΟΤΕΜΑΧΙΟΥ	917	60		20	1992	Υπόκειται προκατ. έκθεση Β.Κ.
	67. ΔΗΜ. Κ. ΜΑΡΜΑΡΑ	2,407	150		20	1993	Υπόκειται προμελέτη επισκευής
	68. ΣΥΝΔΕΙΣΜΟΣ Α ΠΑΤΙΣΤΑΘΡΑΞ	9,971	100		20		Υπόκειται προκατ. έκθεση.
	69. ΔΗΜ. ΚΑΤΑΣΤΑΘΡΑΞ	2,152	105		30		Υπόκειται προμελέτη
	70. ΔΗΜ. ΠΕΥΚΟΠΟΛΙ	640	90	10	80	1992	Υπόκειται επισκευή.
	71. ΔΗΜ. ΚΙΝΗΤΗ	1,871	100	10	90	1992	" "
	72. ΔΗΜ. ΠΟΛΥΠΟΝΟΥ	530	150	20	60	1993	" "
	73. ΔΗΜ. ΤΑΚΗΣ	22,897	300	-	120	1993	Έχει εγκριθεί προ- μελέτη
ΠΕΛΑΓΟΣ ΘΡΑΚΙΚΟ	74. ΔΗΜ. ΑΝΤΙΠΟΛΗΣ	35,799	600	210	390	15/6/92	Υπόκειται
	75. ΔΗΜ. ΠΟΤΑΜΙΑ	1,760	100		20	1993	Είδικη από ΤΥΟΚ & ανάσυνταξη τευχών δημοσίευσής
	76. ΔΗΜ. Ν. ΠΕΡΑΜΟΥ	1,678	100		20		
	77. ΔΗΜ. ΚΙΝΗΤΗ	574	100		30	1993	Προκαταρκτική έκθεση
ΠΕΛΑΓΟΣ ΙΚΑΡΙΟ	78. ΔΗΜ. ΠΕΡΑΜΟΥ - ΠΡΟΤΕΡΑ ΠΟΤΟ- ΠΑΝΟΥ	1,406 1,118	150 95	5 -	30		Υπόκειται προμελέτη

ΠΡΩΒΛΗΜΗ ΗΜΕΡ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΜΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΣΚ.	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΑΡΤΑΙΣΕΩΝ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΠΕΞ. ΛΥΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΣΥΜΒΑΙΝΟΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΛΟΓΙΣΤ. ΕΠΕΡΓΕΙΕΣ ΕΡΗΜΑΤΟΟΠΟΥΜΕΝΕΙ ΑΝΘ. ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡ/ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΤΡ/ΤΑ	
4/92		ΦΑΛΑΞΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Δεν έχει επιλεγεί ο τόπος ούτε υπάρχει αποχ.δίκτυο.	ΕΑΡΤΑ-τάση δίκτυου αναθ. 200εκ.	
8/92	10.000	ΑΡΘΕΥΤΙΚΗ	Υπάρχει κοιν/κή έκταση 4 στρ.αναμένεται να εκδοθεί άδεια χωροθέτησης.		
		ΑΡΘΕΥΤΙΚΗ	Έχει επιλεγεί ο τόπος. Ελλειψές αποχετευτικό δίκτ.		
1991	-	-	Επέκταση & βελτίωση υπάρχ. ουσης μονάδας επκατ.Β.Κ. Το έργο κατασκευάζεται	ΕΑΡΤΑ δίκτυο αποχ.30εκ. εξ.β.κ.	ΣΑΕ 32
1991	-	-	" "		
30/9/1991	-	-	" "		
11/91	40.000	ΣΕΙΜΑΡΡΟΙ ΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗ ΦΑΛΑΞΙΑ ΠΕΡ ΠΑΓΓΑΝΩΝ	Εξουν συνταχθεί τα τεύχη δημοσίευσής	ΕΑΑ δίκτυο αποχάρτων 800εκ.	
25/5/90	22.500m ² /ημ. 60.000	ΦΑΛΑΞΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ	Κατασκ.η αποχ.σε πολλή τη ρατα όπως επίσης υποεργα- τόθηκε & ο υποδρόμος ημι- τός εκβολής.Η δυναμικότητα της μονάδας προβλ.είναι 70λ.κ		δίκτυο αποχάρτων 415 εκ.
1/92	15.000	ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΚΡΑΤΗΡ. ΒΡΑΣΙΔΑ	Υπάρχει άδεια χωροθέτησης (Βοητ) υφίσταται αποχ.δίκτ τοπιοτικό Κ.Μ.Καβάλας.		
1992		ΦΑΛΑΞΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	Υπάρχει αποχ.δίκτυο & ιδιόκτητος τόπος.	ΕΑΡΤΑ δίκτυο αποχ.ετ.(30εκ.)	
1992	* 15.000	ΠΕΡΙΟΧΗ Δ.ΣΑΜΙΩΝ	Απορρ.εξ/ετ.επκατ.κυθαρ. λυμάτων του κατασκευάζ.	ΕΠΑ επκατ.Β.Κ. (200εκ.)	

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1 Ε.Τ.Π.Α.

ΜΕΤΡΟ 1.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Α. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΕΤΡΟΥ

Το μέτρο περιλαμβάνει:

- μελέτες και κατασκευές έργων σε χώρους υγειονομικής ταφής.
- προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού συλλογής μεταφοράς και επεξεργασίας απορριμμάτων.
- βελτιωτικές εργασίες σε υπάρχουσες χωματερές
- 2 Σταθμούς μεταφόρτωσης απορριμμάτων

Αναφέρονται σε 29 παραθαλάσσια αστικά κέντρα ή οικισμούς με αυξημένη τουριστική κίνηση που εμφανίζουν προβλήματα επιβάρυνσης του περιβάλλοντος, κινδύνους δημόσιας υγείας από εστίες μόλυνσης καθώς και κινδύνους πυρκαγιών από την αυτοανάφλεξη των απορριμμάτων.

Το μέτρο είναι άμεσα συνδεδεμένο με το προηγούμενο της επεξεργασίας αστικών λυμάτων ώστε να υπάρξει η καλύτερη και μεγαλύτερη δυνατή προστασία του περιβάλλοντος από τα αστικά λύματα και απορρίμματα.

Υπεύθυνος φορέας για το μέτρο αυτό είναι το ΥΠ-ΕΣ ενώ υπεύθυνες αρχές για την υλοποίηση των έργων είναι Δήμοι (22) - Κοινότητες (5) και Σύνδεσμοι ΟΤΑ (2).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΟΙΝΩΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ENVIREG.
ΜΕΤΡΟ: 1.2 ΔΙΑΚΕΙΡΣΗ ΑΝΟΡΡΗΜΑΤΩΝ

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΦΟΡΕΑΣ	ΠΩΝΟΥΜΕΝΟΙ	ΠΡΟΥΔ/ΣΜΟΣ ΣΕ ΕΚ.	ΑΝΟΡΡΟΦΗΜΗ ΜΕΧΡΙ 31-12-91	ΠΙΣΤΩ- ΤΗ 1992	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΑΠΟΠΕΡΑΤΟΤΗΤΗ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΡΟΜΕΤΕΤΗΣ
	ΙΔΕΥΜΕΝΙΖΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ						
ΚΟΛΠΟΣ ΣΤΡΥΜΟΝΙΚΟΣ	1. Δ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	406,413	1,100	150	575	1993	Υλοποιείται Οριστική
	2. Γ. ΟΡΟΥΣ ΚΕΡΟΥΑ- ΔΙΩΝ	4,028	7	5	2	1992	
ΠΕΛΑΓΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟ	3. ΔΗΜ. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	18,190	170	62	58	1993	Αντιθέεται μελέτη κατασκευής, υπάρχει προβλεπόμενη.
ΚΟΛΠΟΣ ΑΓΤΟΙΣΑΡΩΝΙΚΟΣ	4. ΔΗΜ. Ν. ΠΑΚΗΣ	8,516	216	120	96	4/1992	Οριστική
	5. ΔΗΜ. ΜΕΤΑΡΩΝ	20,814	70	29	41	1992	>>
	6. ΔΗΜ. ΒΟΥΛΑΣ	10,539	25	15	10	1992	>>
ΚΟΛΠΟΣ ΚΟΡΙΜΒΙΑΚΟΣ	7. ΔΗΜ. ΚΙΛΙΣΟΥ	8,232	80	39	36	1993	Οριστική
	8. ΔΗΜ. ΣΥΛΟΚΑΓΙΤΡΟΥ	5,188	120	76	44	1992	Οριστική
	9. ΔΗΜ. ΒΕΛΟΥ	2,792	20	10	10	1992	Οριστική
ΚΟΛΠΟΣ ΠΑΓΑΣΙΤΙΚΟΣ	10. ΚΟΙΝ. ΖΑΓΟΡΑΣ	2,841	20	3	15	1992	Οριστική
	11. Κ. ΑΛΛΗΣ ΜΕΛΙΑΣ	1,322	0	4	4	1992	Τεχνική Έκθεση Υ.Υ.Δ.Κ.
ΚΟΛΠΟΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΚΟΣ	12. ΔΗΜ. ΠΥΡΡΟΥ	21,958	20	18	2	1992	Τεχνική Έκθεση Υ.Υ.Δ.Κ.
	13. ΔΗΜ. ΖΑΧΑΡΩΣ	2,812	15	8	7	1992	
	14. ΔΗΜ. ΚΡΕΤΤΕΝΩΝ	3,539	15	8	7	1992	

ΠΡΟΒΛ/ΜΗ ΗΜΕΡ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΠΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΙΚ.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1992	Υπόγειο χώρο. Το έργο προβλέπεται να γίνει σε δύο στάδια: α) Προμήθεια μηχ/κού εξοπλισμού για το οποίο έχει γίνει η προ-
1993	κήρυξη για την προμήθεια και απορροφήσαν 150 εκ. περί 31/12/91 β) σταθμός μεταφορά. Δεν έχει κατασκευαστεί ακόμη.
2/1992	Αποφά νύο χώρο άδελ έχουν ορισθεί εργασίες βελτιωτικής επέμβασης, έχει επιδοθεί η άδεια καταλληλότητας, και ανατίθεται η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Προκηρύχθηκε η προμήθεια μηχ. εξοπλισμού.
1991	Αποφά των κατασκευών του κεντρικού σταθμού μεταφοράς, ο οποίος θα αποσυρθεί στο α' τετράμηνο του 1992.
1992	Αποφά εργασίες βελτίωσης ή νέας χωματερής ή προμήθεια μηχαν. εξοπλισμού της χωματερής
1991	Αποφά προμήθεια μηχαν. εξοπλισμού, ενδοχικής.
1991	Έχουν δημοπρατηθεί οι εργασίες βελτιωτικών παρεμβάσεων ή υπομ. μηχ. εξοπλισμού της χωμα-
1991	Εργασίες βελτιωτικών παρεμβάσεων ή προμήθει- ας μηχ. εξοπλισμού.
1991	Έργα υποδομής στη χωματερή της Κοινότητας και άλλων 4 Κοινοτήτων.
1991	Προμήθεια μηχ/κού εξοπλισμού ενδοχικής.
1991	Αποφά εργασίες υπομ. χωματερής.
1991	Έχουν γίνει εργασίες βελτιωτικής επέμβασης
1991	Έχει γίνει προμήθεια μηχ/κού εξοπλισμού.
1991	Έχει γίνει προμήθεια μηχ/κού εξοπλισμού.

ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΦΟΡΕΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΟΥΔ/ΙΜΟΙ ΣΕ ΕΚ.	ΑΠΟΡΡΙΜΜΗ ΜΕΧΡΙ 31-12-91	ΠΛΗΤΗ 1992	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΒΕΡΑΤΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ	ΠΡΟΒΛ/ΗΜ ΗΜΕΡ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΜΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΣΚ.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ								
ΚΟΛΠΟΣ ΒΟΡ.ΕΥΒΟΤΙΚΟΣ	16 Δ.Σ.Α.Μ.ΒΟΥΡΑΣ	2,275	30	29	1	1992	Τελ.Εκθεση Τ.Υ.Δ.Κ.	1991	Εχουν πραγματοποιηθεί εργασίες βελτιωτικών εργασιών στη χωματερή.
ΠΕΛΑΓΟΣ ΙΟΝΙΟ	17 Δ.ΜΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ	6,389	5	3	2	1992		1991	Εργασίες υποδομής στη χωματερή.
ΚΟΛΠΟΣ ΑΝΔΡΑΚΙΚΟΣ	18 ΔΗΜ.ΠΡΕΒΕΖΗΣ	13,624	100	36	40	1993	Οριστική	1991	Υπόψη τόπος και προβλέπεται προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού για την περιουσία και εργη διαμόρφωσης και υποδομής της χωματερής.
ΚΟΛΠΟΣ ΑΡΤΟΛΙΚΟΣ	19 ΔΗΜ.ΑΡΓΟΥΣ ΜΑΥΠΑΛΙΟΥ	31,566	250		100	1993	Εχει ανατεθεί η μελέτη της διαμόρφωσης της νέας χωματερής.	1992	Υφίσταται τόπος και αναμένεται σε νέα αγορά 20 στρεμ.εκπονείται μελέτη περιβ.και υπό.αγορά εργη.διαμόρ.χωματερής & προμήθεια μηχαν/κού εξοπλισμού.
ΠΕΛΑΓΟΣ ΘΡΑΚΙΚΟ	20 Δ. ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ	35,799	250		130	1993	Υφίσταται προμελέτη.	3/1992	Ορίσθηκε τόπος μηχανολογικής ταής.Αγοράθηκε μηχαν/κού εξοπλισμού.Εχει εκδοθεί άδεια καταλλότατος.Εκπονείται μελέτη περιβότων εγκατάσεων από Πολιτεχνείο Ένδης
ΠΕΛΑΓΟΣ ΑΙΓΑΙΟΝ	21 Δ. ΜΥΛΩΝΟΥ	4,850	100		40	1993	Υφίσταται	3/92	Δεν έχει εκδοθεί άδεια χωροθέτησης για το οικοπέδο,εκτελείται αγορά οικοπέδου και ανατέθηκε προμήθεια μηχαν/κών εξοπλ.ουίλοις
	22 Δ. ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΟΥ	4,843	60		30	1992	Εκπονηθεί προμελέτη.	2/92	Εχει εξασφαλισθεί ο τόπος και αγορά βελτιωτικές εργασίες στο νέο χώρο απορριμάτων μηχανολογικής ταής και προμήθεια μηχαν.
ΚΟΛΠΟΣ ΔΑΚΩΝΙΚΟΣ	23 Δ. ΤΥΑΕΙΟΥ	4,354	150		40	1993	Υφίσταται προμελέτη.	1992	Εκπρόθηκε η έκδοση άδειας χωροθέτησης & αναμένεται η έναρξη εργασιών στη νέα χωματερή.
	24 Δ. ΜΟΛΑΩΝ	2,416	60		20	1993	Εκπονείται από την ΤΥΔΚ	1992	Εχει εξασφαλισθεί ο τόπος και αναμένεται η άδεια χωροθέτησης.
ΒΟΡ.ΙΟΡΔΑΝΕΣ	25 ΚΟΙΝ.ΑΡΧΑΝΗΤΟΥ	1,554	40	10	30	1992	Εκπονήθηκε Οριστική Μελέτη		Εχει απορριμνηθεί & εκτελούνται εργασίες στη χωματερή ως & αγοράθηκε μηχαν.εξοπλ. Αγορά προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού.
ΠΕΛΑΓΟΣ ΙΟΝΙΟΝ	26 ΣΥΝΔ.ΠΑΕΩΝ	1,286	25		10	1992	>>	1993	

ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΦΟΡΕΑΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΟΥΠ/ΕΚΔΕ ΣΕ ΕΚ.	ΑΠΟΡΡΙΜΜΗ ΜΕΧΡΙ 31-12-91	ΠΙΣΤΩ- ΣΗ 1992	ΚΑΤΕΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΕΡΓΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΕΚΘΡΟΜΩΣΗΣ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ	ΠΡΟΒΛ/ΜΗ ΗΜΕΡ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΜΕΛΕΤ-ΚΑΤΑΣΚ.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΚΟΛΛΟΣ ΚΑΣΙΑΝΟΡΑΙ	27 Α.Σ. ΚΑΣΙΑΝΟΡΑΙ	9,971	100		25	1992	Υφιστάται	8/1991	Εχει διαπραγματευθεί το έργο ήτοι βελτιωτικές επενδύσεις στο γέφυρο και προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού.
ΚΟΛΛΟΣ ΠΑΤΡΑΙΚΟΣ	28 ΔΗΜ. ΑΙΤΡΑΙΚΟΥ	5,265	40	0	20	1993	>>	5/1992	Απορά ετησικής υποβολής & προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού.
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΟΛΟ	644,933	3,124	633	1,463				

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Σ. ΠΑΚΑΝΙΩΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1 Κωνσταντίνος Γ. Αθανασόπουλος, "ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ", Τόμος Α', Περίοδος 1952-1992, Αθήνα 1992.
- 2 Κωνσταντίνος Γ. Αθανασόπουλος, "ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ", Τόμος β', Αθήνα 1995.
- 3 Κωνσταντίνος Γ. Αθανασόπουλος, "ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ", Τεύχος Νο 3, "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αναγκαία τα μεγάλα βήματα με σύνεση και τόλμη", Συνέντευξη στον κ. Μιχάλη ΓΚΙΟΚΑ, Αθήνα 1996.
- 4 Ελένη Ανδρικοπούλου, "ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ", "Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από τη συνθήκη της Ρώμης έως το Maastricht", Αθήνα 1995.
- 5 Α.Αντωνόπουλος, "ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ", "Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα, Επιτακτική ανάγκη η αναθεώρηση της μεθοδολογίας κατάρτισής τους", Δίμηνη Επιθεώρηση, Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1997.
- 6 Παναγιώτης Γετίμης, "Οικιστική Πολιτική στην Ελλάδα- τα όρια της μεταρρύθμισης", Αθήνα 1989.
- 7 Π.Γετίμης, Γ.Καυκαλάς & Δ.Οικονόμου, "Χωροταξία και Περιβάλλον: νέοι θεσμοί και συμβίωση για το μέλλον, ΤΟΠΟΣ 8/94.
- 8 Γ.Γ.Γεωργίου, "ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ", "Προβλήματα και προοπτικές του Ν.2218/94 για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση", Δίμηνη Επιθεώρηση, Τεύχος 3, Ιούλης- Σεπτέμβρης 1994.
- 9 Π. Καραϊσκος, "Το Νομικό Καθεστώς που Διέπει τις Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. επι Θεμάτων Πολεοδομίας", Διπλωματική Εργασία στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στην Περιφερειακή Ανάπτυξη, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Ιούλιος 1998.
- 10 Μ. Κισκινίδου, "ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ", "Διοικητική Οργάνωση και Χωροταξικός Σχεδιασμός - Προγραμματισμός στη Μητροπολιτική Περιοχή Πρωτεύουσας", Τεύχος Νο 8, Αθήνα 1997.
- 11 Χάρης Κοκκώσης, "Πολιτική Περιβάλλοντος"
- 12 Ν. Ι. Κόνσολας, "ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ", Γενική Θεώρηση, Αθήνα 1985.

- 13 Γ.Λιοδάκης, "Περιφερειακή Ανάπτυξη και Περιβάλλον", ΤΟΠΟΣ 8/94.
- 14 Παύλος Λουκάκης, Σημειώσεις Χωροταξίας: βασικές έννοιες, τομείς, ανάλυσης, μεθοδολογία μελετών, πλαίσιο προτάσεων.
- 15 Παύλος Λουκάκης, Εισήγηση με τίτλο: "Χωροταξικός Σχεδιασμός και Οργάνωση Υποδομών των Νέων Ο.Τ.Α.", στην ημερίδα 20/10/97 με θέμα: "Πρωτοβάθμιοι Ο.Τ.Α. και Ανάπτυξη".
- 16 Παύλος Λουκάκης, Σημειώσεις Πολεοδομίας, "Πολεοδομικός Σχεδιασμός", Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πολυτεχνική Σχολή, Ξάνθη 1993.
- 17 Ανδρέας Νεφελούδης, "ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ", "Η χρηματοδότηση των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω του ΕΑΠΤΑ - 2", Δίμηνη Επιθεώρηση, Οκτώβρης-Δεκέμβρης 1993.
- 18 Ε. Παπαδοπούλου, "ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ", "Περιφερειακός Σχεδιασμός και Περιβαλλοντική Προστασία: Η περίπτωση των προστατευόμενων Σχηματισμών και Τοπίων της", Τεύχος Νο 12, Αθήνα 1998.
- 19 Παναγιώτης Α. Ρέππας, "ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΩΡΙΕΣ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ", Αθήνα 1991.
- 20 Α.Ρομποκου-Καραγιάννη, "ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ", "Περιβάλλον-Ιδιοκτησία: προστασία, σύγκρουση και οριοθέτηση δυο συνταγματικών δικαιωμάτων", Τεύχος Νο 8, Αθήνα 1997.
- 21 Τ.Σαπουνάκης, "ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ", "Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες της δημοτικής αστυνομίας", Δίμηνη Επιθεώρηση, Μάιος - Ιούνιος 1996.
- 22 Ε. Σταματίου, "Διαχείριση Περιβάλλοντος - Πολιτικές για την προστασία των ακτών της Ελλάδας - Η εμπειρία από το χώρο της Μεσογείου", Διδακτορική διατριβή υποβληθείσα στο Τ.Α.Π.Α. του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα 1997.
- 23 Ν. Π. Τάσος, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, "Δημοσιονομική Αποκέντρωση".
- 24 Ν. Π. Τάσος, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Σημειώσεις του μαθήματος "Ανάλυση Ελληνικής Οικονομίας".
- 25 Ν.360/76 "Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος", ΦΕΚ 151 Α'
- 26 Ν. 1032/80 "Περί Συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος", ΦΕΚ Α' 57.
- 27 Π.Δ 30/30/ 8. 1982, "Ανακατανομή των Αρμοδιοτήτων των Υπουργείων", ΦΕΚ Α' 104.

- 28 Ν.1337/83 "Επέκταση πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις", ΦΕΚ 33
- 29 Ν. 1558/85 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα", ΦΕΚ Α' 137
- 30 Ν.1650 /86 "Για την προστασία του περιβάλλοντος", ΦΕΚ 160
- 31 Ν.1622/86 "Τοπική Αυτοδιοίκηση-περιφερειακή ανάπτυξη και δημοκρατικός προγραμματισμός", ΦΕΚ 92
- 32 Ν.2218/94 "Ίδρυση νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, τροποποίηση διατάξεων για την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση και την περιφέρεια και άλλες διατάξεις", ΦΕΚ 90
- 33 Ν.2240/94 "Συμπλήρωση διατάξεων για τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ 153
- 34 Ν.2399/96 "Υλοποίηση της εισοδηματικής πολιτικής έτους 1996 για μισθούς και συντάξεις και άλλες διατάξεις", άρθρο 14, ΦΕΚ90
- 35 Ν.2503/97 "Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις", ΦΕΚ 107
- 36 Ν.2508/97 "Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις", ΦΕΚ124
- 37 Ν.2539/97 "Σύσταση Ο.Τ.Α", ΦΕΚ244
- 38 "Στόχος η αειφορία" - Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. C 138, 17/5/1993.
- 39 Ευρωπαϊκή Ένωση - Χρηματοδοτικά μέσα για το περιβάλλον, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιούλιος 1994.
- 40 Διαρθρωτικά Ταμεία της Κοινότητας - Οδηγός των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών 1994 - 1999, Έκδοση 1η, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- 41 Έντυπο Συνεδρίου NATURA 2000, "Διαχείριση και Προστασία Σημαντικών Οικοτόπων στην Ελλάδα μέσα από προγράμματα του WWF Ελλάς, 10/95
- 42 Πρακτικά εισηγήσεων Συνεδρίου NATURA 2000, "Εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στην Ελλάδα", Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών, WWF12/10/1995.
- 43 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον - Κ.Π.Σ. 1994 - 1999, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ιούνιος 1994.
- 44 Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον, Καθήκοντα και Δικαιώματα του Πολίτη, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, Ιανουάριος 1995.
- 45 Οδηγός σε Θέματα Προστασίας Περιβάλλοντος για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κοινό πρόγραμμα της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Γενική

- Διεύθυνση Περιβάλλοντος) και της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.
- 46 Εγχειρίδιο Διαχείρισης Δημοτικών Απορριμάτων - ENVIREG, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής, Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος.
- 47 ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ, Π.Δ. 410/95 (ΦΕΚ Α' 231), Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Ε.Ε.Τ.Α.Α. 1995.
- 48 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης, τόμος III, " Πολιτικές του Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης ", Σ.Ε.Π. - ΤΟΠΟΣ, 1995.
- 49 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης, τόμος II, "Χωροταξικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός", Σ.Ε.Π. - ΤΟΠΟΣ, 1995.
- 50 ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, Τεύχος Νο 11, "Φιλόδοξες επιδιώξεις του Κέντρου των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Μεσογείου για το Περιβάλλον", Αθήνα 1998.
- 51 Σχέδιο Συγκριτικής Μελέτης :Τοπικές και Περιφερειακές δομές του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση", Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών, Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σ.Ρ.Δ.Π., Βρυξέλλες 1994.
- 52 Μελέτη Στήριξης για την Κατάρτιση του Προγράμματος Κοινοτικού Ενδιαφέροντος, ENVIREG, Β' φάση, ΥΠ.ΕΘ.Ο., ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, Υ.Ε.Ν, ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ, Μελετητής :Παρασκευόπουλος - Γεωργιάδης Ε.Π.Ε., Αθήνα 1991.
- 53 "LIFE: ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ", Γενική Διεύθυνση XI - Περιβάλλον, Πυρηνική Ασφάλεια & Προστασία των Πολιτών (XI.B.2), Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- 54 Council of European Municipalities and Regions, "European Local Agenda 21 National Programme Directory", December 1996.
- 55 Cooperation of Local Authorities concerning sustainable development and the implementation of Local Agenda 21", (Life 95/GR/A31/GR/1018/ATT), Τελική Τεχνική Έκθεση, LOCAL AGENDA 21, ΜΑΡΟΥΣΙ - ΧΑΛΑΝΔΡΙ, Δ. Αμαρουσίου - Δ. Χαλανδρίου, Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Δήμου Αμαρουσίου, Ιούλιος 1998.
- 56 Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Τ.Ε.Ε. Ενημερωτικό Δελτίο, Τεύχος 1890, Ιανουάριος 1996.

